

SME Bank

สินเชื่อ soft loan สน.

- ระยะเวลากู้ยืมนานสูงสุด 2 ปี
- คิดอัตราดอกเบี้ย 2% ต่อปี
- ฟรีค่าธรรมเนียม

สำหรับกลุ่มลูกค้าต้นของ สสว.

จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2562

รายงานฉบับสมบูรณ์

FINAL REPORT

รองฟ้าประชาชื่น
ลดค่าครองชีพ

สินค้าคุณภาพดี

ราคาถูก

ฉบับปรับปรุง

โครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อดำเนินงาน การประมวลผลงานส่งเสริม SMEs ตามนโยบายรัฐ

สสว.

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	1
บท 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน	1-2
1.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา	1-3
1.5 แผนการดำเนินงานและการส่งมอบงาน	1-6
บท 2 การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์นโยบายหรือมาตรการรัฐในการส่งเสริม SMEs	2-1
2.1 การรวบรวมข้อมูลนโยบายหรือมาตรการรัฐในการส่งเสริม SMEs	2-2
2.1.1 สถานการณ์ SMEs	2-2
2.1.2 แนวคิดการรวบรวมข้อมูล	2-3
2.1.3 มาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2560-2563	2-4
2.2 การทบทวนข้อมูลและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการศึกษา	2-12
2.2.1 แนวคิดการทบทวนข้อมูลและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการศึกษา	2-12
2.2.2 การคำนวณดัชนีผลกระทบ และการคัดเลือกมาตรการในแต่ละประเภทการส่งเสริม SMEs	2-14
2.3 การคัดเลือกนโยบายหรือมาตรการเพื่อดำเนินการศึกษาต่อไป	2-21
บท 3 แนวคิดและทฤษฎีในการวิเคราะห์และประมวลผลนโยบายหรือมาตรการภาครัฐ	3-1
3.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และประมวลผลงานส่งเสริม SMEs และการจัดเก็บข้อมูล	3-2
3.2 การสร้างเครื่องมือการวิเคราะห์และประมวลผล	3-22
บท 4 การเก็บข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิ	4-1
4.1 การจัดเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม	4-2
4.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก	4-11
4.3 การจัดประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group)	4-19
บท 5 การประมวลผลมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตามพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (พ.ร.ก. Soft Loan)	5-1
5.1 ภาพรวมการประมวลผลมาตรการ	5-1

5.2	เกี่ยวกับมาตรการ	5-4
5.2.1	ที่มาหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง	5-4
5.2.2	วัตถุประสงค์	5-5
5.2.3	กลุ่มเป้าหมาย	5-5
5.2.4	ลักษณะการดำเนินงานมาตรการ	5-6
5.2.5	งบประมาณและแหล่งเงินทุน	5-13
5.3	ผลการดำเนินงานมาตรการ	5-14
5.4	กรอบการประมวลผลมาตรการ	5-16
5.5	ผลการประมวลผลมาตรการ	5-20
5.5.1	ศักยภาพของมาตรการ	5-20
5.5.2	การเข้าถึงมาตรการ	5-21
5.5.3	ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการทามาตรการ	5-21
5.5.4	ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม	5-24
5.5.5	ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ	5-26
บท 6 การประมวลผลมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ		6-1
6.1	สรุปผลการประมวลผลมาตรการฯ	6-1
6.1.1	เกี่ยวกับมาตรการ	6-1
6.1.2	ผลการดำเนินงาน	6-1
6.1.3	ผลการประมวลผลมาตรการ	6-1
6.2	เกี่ยวกับมาตรการ	6-4
6.2.1	ที่มาหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง	6-4
6.2.2	วัตถุประสงค์	6-6
6.2.3	กลุ่มเป้าหมาย	6-6
6.2.4	ลักษณะการดำเนินงานมาตรการ	6-7
6.2.5	งบประมาณและแหล่งเงินทุน	6-12
6.2.6	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	6-12
6.3	ผลการดำเนินงานมาตรการ	6-13
6.4	กรอบการประมวลผลมาตรการ	6-18
6.5	ผลการประมวลผลมาตรการ	6-20
6.5.1	ศักยภาพของมาตรการ	6-20
6.5.2	ปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงมาตรการ	6-24
6.5.3	ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการทามาตรการเพื่อให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จ	6-26
6.5.4	ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม	6-30
6.5.5	ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ	6-33
6.5.6	ข้อจำกัดรวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำมาตรการอื่นๆ ต่อไป	6-35

บท 7 สรุปผลการประมวลผลมาตรการส่งเสริม SMEs ตามนโยบายรัฐ	7-1
7.1 ผลการศึกษาที่สำคัญ	7-6
7.1.1 สถานการณ์เศรษฐกิจประเทศที่ส่งผลต่อ SMEs	7-6
7.1.2 ภาพรวมมาตรการ SMEs	7-9
7.1.3 ผลประเมินเบื้องต้น	7-10
7.2 ข้อเสนอแนะ	7-17
7.2.1 ข้อเสนอแนะต่อผู้ออกแบบและดำเนินนโยบาย	7-18
7.2.2 มาตรการและข้อเสนอแนะ/เงื่อนไขมาตรการ ต่อภาคประชาชน/ผู้ประกอบการ	7-18
7.2.3 มาตรการและข้อเสนอแนะ/เงื่อนไขมาตรการ ต่อ SMEs	7-20
7.2.4 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ	7-21
บรรณานุกรม	u-1
ภาคผนวก ก มาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2560-2563	ก-1
ภาคผนวก ข การจัดเก็บข้อมูลมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan	ข-1
ภาคผนวก ค การจัดเก็บข้อมูลมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ.	ค-1
ภาคผนวก ง สรุปผลการจัดงานสัมมนาเผยแพร่ผลการประมวลผลนโยบายและมาตรการของรัฐ	ง-1

บทสรุปผู้บริหาร

ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ SMEs 2 ด้านด้วยกัน คือ จากปัญหาเศรษฐกิจเดิมภายใต้โครงสร้างเศรษฐกิจเก่าที่เรียกว่า “กับดักรายได้ปานกลาง” กับ ปัญหาเศรษฐกิจอุบัติใหม่ที่ส่งผลอย่างรุนแรงอย่าง “โควิด-19” ที่ส่งผลต่อการทำธุรกรรม รายได้ และกำลังบริโภคของทั้งในและต่างประเทศ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ประสบปัญหา 2 ด้าน คือ โควิด-19 ที่ซ้ำเติมปัญหากับดักรายได้ปานกลาง โจทย์สำคัญของการศึกษานี้ คือ การประเมินว่า “มาตรการที่ได้ส่งเสริม SMEs ที่ผ่านมานั้น ดำเนินการได้ผลเป็นอย่างไร ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาปรับปรุงมาตรการเหล่านั้นเพื่อให้ SMEs และประเทศก้าวพ้นปัญหาทางเศรษฐกิจทั้ง 2 ด้าน ตามที่กล่าวมาได้”

การศึกษานี้จึงได้ทำการศึกษา 3 ขั้นตอน คือ (1) การศึกษาถึงลักษณะมาตรการส่งเสริม SMEs ในภาพรวมของประเทศ (2) การศึกษาเชิงลึกและประเมินผลการดำเนินการของมาตรการเด่น (โครงการที่มีความครอบคลุม และใช้งบประมาณสูง) และ (3) การสรุปผลการศึกษา และวิเคราะห์ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย โดยได้ใช้วิธีการศึกษา ได้แก่ การศึกษาด้วยข้อมูลทุติยภูมิ การวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในมาตรการ การจัดทำแบบสอบถาม การจัดประชุมกลุ่มย่อย และการจัดสัมมนาเสนอผลการศึกษา ผลการศึกษาที่สำคัญในแต่ละส่วนมี ดังนี้

การศึกษาถึงลักษณะมาตรการส่งเสริม SMEs ในภาพรวมของประเทศ พบว่า ลำพังมาตรการในปัจจุบันนั้น “ไม่เพียงพอให้ประเทศก้าวพ้นวิกฤติเศรษฐกิจทั้งระยะสั้น และระยะยาวไปได้” เนื่องจาก มาตรการส่งเสริม SMEs ทั้งในอดีต และปัจจุบัน มุ่งเน้นมาตรการด้านการเงินเป็นหลัก (ร้อยละ 99 ของงบประมาณรวม) ในขณะที่มาตรการพัฒนาศักยภาพ SMEs และพัฒนาปัจจัยแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจ ได้รับงบประมาณน้อยกว่ามาก (ร้อยละ 1 ของงบประมาณรวม) โดย มาตรการทางการเงิน เช่น โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โครงการคนละครึ่ง และ โครงการสินเชื่อ Soft Loan แม้จะให้ผลเร็ว และส่งผลในวงกว้าง (มีความครอบคลุมสูง) แต่ไม่สร้างการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขัน และให้ผลตอบแทนต่อรายได้รัฐน้อยกว่างบประมาณ จึงเหมาะสมเฉพาะในระยะสั้น ส่วนมาตรการพัฒนาฯ เช่น เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และลดต้นทุนการผลิต ของ SMEs นั้น แม้จะให้ผลต่อการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขัน และยั่งยืนในระยะยาว แต่เป็นโครงการที่ผลการดำเนินการเห็นผลช้า และดำเนินการยาก การดำเนินการจึงไม่ครอบคลุม SMEs ส่วนใหญ่ของประเทศ โครงการประเภทนี้จึงเป็นโครงการที่เหมาะสมกับการพัฒนาในระยะยาว มิใช่กระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้น ดังนั้น เมื่อประสบภาวะเศรษฐกิจเช่นในปัจจุบันที่ปัญหาทวีความรุนแรงมาก จากการศึกษาจึงพบว่า SMEs ที่เข้าไม่ถึงความช่วยเหลือของรัฐ (โครงการ Soft Loan) นั้น ร้อยละ 15 ยอมรับว่าอาจต้องปิดกิจการ ในขณะที่ผู้ที่เข้าถึงความช่วยเหลือนั้นแม้จะได้รับผลกระทบน้อยกว่ามาก แต่ก็มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 8 ที่ยอมรับว่าอาจต้องปิดกิจการ ดังนั้นลำพังนโยบายในปัจจุบันจึงอาจไม่เพียงพอ และจำเป็นต้องใช้นโยบายผสม

การศึกษาเชิงลึกและประเมินผลการดำเนินการของมาตรการเด่น ได้เลือก 2 มาตรการที่มีความโดดเด่น มาศึกษา คือ มาตรการ Soft Loan ฯ และมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วย โครงการย่อย คือ โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐฯ และโครงการคนละครึ่งฯ ทั้ง 2 มาตรการ เป็นมาตรการที่ครอบคลุม และมีผู้เกี่ยวข้อง/เข้าร่วมโครงการมาก แต่ทั้ง 2 มาตรการ มีกลุ่มเป้าหมาย ลักษณะการดำเนินการ ที่แตกต่างกัน จึงส่งผลต่อการดำเนินการแตกต่างกัน กล่าวคือ

ด้านมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ ประกอบไปด้วยโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และโครงการคนละครึ่ง โดยโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ดำเนินการเพิ่มวงเงินให้แก่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อใช้จ่ายในร้านธงฟ้าประชารัฐ ส่วนโครงการคนละครึ่ง เป็นการเปิดให้ประชาชนและ SMEs โดยเฉพาะร้านค้าเข้าร่วมโครงการผ่านแอปพลิเคชัน เพื่อใช้จ่าย โดยรัฐจะออกค่าใช้จ่ายให้ครึ่งหนึ่งของยอดการใช้จ่ายแต่จะไม่เกินวงเงินที่กำหนดในแต่ละวัน จากการศึกษา พบว่า ในภาพรวม โครงการประสบความสำเร็จดีในเชิงปริมาณ กล่าวคือ เป็นโครงการที่กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าร่วมโครงการได้เกินกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ อีกทั้งในแง่ของการใช้งานก็มีผลตอบรับที่ดี คือ มียอดใช้จ่ายเฉลี่ยต่อรายใกล้เคียงกับวงเงินที่รัฐอุดหนุนในแต่ละวัน (ใช้จ่ายเต็มวงเงิน) จึงสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการเพิ่มระดับการบริโภคได้เป็นอย่างดี แม้ว่าในระยะเริ่มต้นอาจมีปัญหาในการดำเนินการบ้าง แต่ในปัจจุบันก็ได้มีการจัดการให้ดีขึ้น เช่น การใช้แอปพลิเคชันต่างๆ ในการปรับปรุงให้มีการใช้งานได้ง่ายขึ้น เป็นต้น ผลจากความสำเร็จในการเข้าร่วมสะท้อนให้เห็นถึงความเหมาะสมของนโยบาย กล่าวคือ ส่งผลดีต่อ SMEs ทั้งในแง่ของการพยุงระดับรายได้ การกระตุ้นเศรษฐกิจให้ขยายตัว ส่งผลต่อการจ้างงาน และรายได้ที่เพิ่มขึ้นของ SMEs ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมได้รับผลทางบวกไปด้วย นอกจากนี้ในแง่ของ SMEs และผู้บริโภคเอง ยังได้รับการพัฒนาตามเงื่อนไขของโครงการ ให้ต้อง “เรียนรู้การใช้ระบบดิจิทัล” อันจะเป็นการส่งผลให้เกิดสังคมไร้เงินสด และระบบการค้าอิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ทางอ้อมด้วย

นอกจากนั้น มาตรการนี้ยังมีจุดเด่น ในด้านของการ เป็นโครงการ/มาตรการ อุดหนุนตามความสมัครใจ กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมมาตรการสามารถเลือกรับความช่วยเหลือตามความเหมาะสมของตนเองได้ (Voluntary Subsidies) โดย แม้โครงการคนละครึ่งรัฐจะให้ค่าชดเชยต่อรายสูงกว่าบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ แต่ก็มีเงื่อนไขว่าในโครงการคนละครึ่งนั้น ผู้รับการอุดหนุนจะต้องออกค่าใช้จ่ายเองอีกครั้งหนึ่ง ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้ที่มีรายได้มากพอที่จะออกค่าใช้จ่ายเองครั้งหนึ่ง ก็ย่อมจะต้องเลือกอย่างมีเหตุผลในการใช้โครงการคนละครึ่ง เพราะได้รับประโยชน์สูงกว่า ในขณะที่ผู้มีรายได้น้อยจนไม่สามารถออกค่าใช้จ่ายเองอีกครั้งได้จะต้องเลือกใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐฯ ทั้งที่ได้รับประโยชน์รวมน้อยกว่า “รัฐจึงไม่จำเป็นต้องมีระบบคัดกรองที่ยุ่งยากแต่อย่างใด หากมีความช่วยเหลือที่เพียงพอ และตอบสนองกับทุกกลุ่มรายได้ ทุกประเภท เพราะประชาชนผู้เลือกรับสิทธิ์ ย่อมสามารถเลือกความช่วยเหลือที่เหมาะสมกับตนเองได้”

อย่างไรก็ตาม มาตรการนี้ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้น และ “ไม่ได้ส่งเสริมให้ SMEs เพิ่มความสามารถแข่งขันในระยะยาว” โดยการประเมินเชิงปริมาณด้วยแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ พบว่า “มูลค่าภาษีกลับคืน หรือรายได้ของรัฐที่เพิ่มขึ้นจากโครงการนี้นั้น น้อยกว่างบประมาณที่ใช้ไป” โครงการนี้จึงมีจุดต่อของความยั่งยืน และไม่ควรถูกใช้ในระยะเวลา แม้จะเหมาะสมในการแก้/เยียวยาวิกฤติในระยะสั้นก็ตาม นอกจากนี้ จุดที่ควรปรับปรุงของโครงการนี้ คือ การห้ามใช้สิทธิโครงการในการซื้อขายออนไลน์ และให้ใช้สิทธิเฉพาะซื้อขายที่ร้านเท่านั้น เงื่อนไขนี้ขัดแย้งกับทั้งสถานการณ์ที่รัฐต้องการให้ประชาชนหยุดอยู่บ้าน และเพิ่มระยะห่างทางสังคมเพื่อหลีกเลี่ยงการติดต่อของโควิด-19 และยังขัดแย้งกับแนวทางในการพัฒนาให้ประชาชน และ SMEs พัฒนาสู่ระบบ E-Commerce ด้วย เงื่อนไขดังกล่าวจึงจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข

มาตรการ Soft Loan เป็นมาตรการที่มีผู้ดำเนินการหลักคือ ธนาคารแห่งประเทศไทย และธนาคารพาณิชย์ โดยธนาคารแห่งประเทศไทยให้สินเชื่อแก่ธนาคารพาณิชย์ในอัตราร้อยละ 0.01 ต่อปีเพื่อให้ธนาคารพาณิชย์นำไปปล่อยกู้ต่อแก่ SMEs ที่เป็นลูกหนี้เดิม โดยให้วงเงินกู้ไม่เกินร้อยละ 20 ของวงเงินกู้เดิม ในอัตราไม่เกินร้อยละ 2 ต่อปี ผลการประเมินพบว่า โครงการมีผลการดำเนินการต่ำกว่าเป้าหมายมาก ทั้งด้านจำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือ และมูลค่าความช่วยเหลือ ซึ่งปัญหาสำคัญเกิดจากเงื่อนไขของโครงการ กล่าวคือ การให้เฉพาะลูกหนี้เดิมกู้ และให้กู้ได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของวงเงินกู้เดิมนั้น ขัดกับสถานการณ์ปัจจุบันของ SMEs ที่หลายรายอาจไม่เคยกู้มาก่อน หรือเคยกู้แต่ปัจจุบันต้องกู้มากขึ้น เพื่อพยุงสถานะทางเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากวิกฤติ โควิด-19 ด้วยเหตุดังกล่าวโครงการ Soft Loan จึงไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังไม่พบผลกระทบทางบวกต่อการพัฒนาศักยภาพของ SMEs อย่างมีนัยสำคัญ มาตรการนี้จึงไม่ส่งผลต่อความยั่งยืนของ SMEs นอกจากนี้ ยังไม่มีผลต่อความยั่งยืนของการคลังประเทศด้วย กล่าวคือ จากการศึกษาด้วยแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ พบว่า มาตรการนี้ให้ภาษี/รายได้รัฐกลับคืน ที่เพิ่มจากการดำเนินการโครงการน้อยกว่างบประมาณที่ใช้ไป จึงไม่อาจเป็นโครงการที่เหมาะสมในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้ได้รับเงินกู้ และผู้ไม่ได้รับนั้น ให้ผลที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งต่อการพยุงการจ้างงาน การพยุงรายได้กิจการ และการพยุงค่าจ้างและการจ้างแรงงาน รวมถึงการพยุงการปิดกิจการด้วย โดยเฉพาะด้านการปิดตัวของกิจการนั้น ผู้ไม่ได้รับเงินกู้อัตรา 15 ยอมรับว่าอาจต้องปิดกิจการ เปรียบเทียบกับผู้ได้รับเงินกู้อัตรา 8 ยอมรับว่าอาจต้องปิดกิจการ ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า “มาตรการ Soft Loan สามารถชะลอความเสียหายจากวิกฤติเศรษฐกิจได้” อย่างไรก็ตาม อัตราความเป็นไปได้ในการปิดกิจการที่ร้อยละ 8 ทั้งที่สามารถเข้าถึงเงินกู้ได้นั้น ก็ยังเป็นสัดส่วนที่สูงและต้องได้รับการแก้ปัญหาด้วยมาตรการอื่นประกอบต่อไป ซึ่งให้เห็นได้ว่า “ถ้าพึ่งมาตรการ Soft Loan ไม่ประคับประคองวิกฤติเศรษฐกิจในขณะนี้” และจำเป็นต้องมีปรับปรุง รวมถึงต้องมาตรการอื่นๆ ประกอบ ด้วย

การศึกษาสามารถสรุปผลได้ว่า ลำพังมาตรการช่วยเหลือ/ส่งเสริม SMEs ในปัจจุบัน ไม่อาจช่วยเหลือให้ SMEs และเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศก้าวพ้นวิกฤติโควิด-19 และกับดักรายได้ปานกลาง ไปได้ เนื่องจาก มาตรการช่วยเหลือ/ส่งเสริม SMEs ส่วนใหญ่ในปัจจุบันเป็นมาตรการด้านการเงิน ซึ่งมาตรการด้านการเงินให้ผลในวงกว้าง และเร็ว แต่ไม่ให้ผลดีต่อการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน และผลดีต่อการคลังในระยะยาว กล่าวอีกนัยหนึ่ง มาตรการการเงินไม่ใช่มาตรการที่ยั่งยืน ในขณะที่มาตรการด้านการพัฒนาฯ ส่งผลดีต่อการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน และยั่งยืนต่อการคลังในระยะยาว แต่ให้ผลช้า และไม่ครอบคลุม ดังนั้นในระยะสั้นจึงต้องเร่งมาตรการด้านการเงินที่ตรงจุด โดยมีเงื่อนไขที่เหมาะสม ส่วนในระยะยาวจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับโครงการพัฒนาฯ มากขึ้น

จากข้อสรุปดังกล่าวสามารถเสนอแนะข้อเสนอแนะเชิงนโยบายตามมาตรการหลัก 4 ด้าน คือ (1) มาตรการช่วยเหลือภาคประชาชน และกระตุ้นการบริโภค (2) มาตรการการเงิน SMEs (3) มาตรการพัฒนาระดับ SMEs และ (4) มาตรการพัฒนา Eco-System ส่งเสริม SMEs โดยแต่ละมาตรการหลักมีมาตรการย่อย ดังนี้

มาตรการช่วยเหลือภาคประชาชน และกระตุ้นการบริโภค ได้แก่ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนละครึ่ง และช้อปดีมีคืนนั้น มีข้อเสนอแนะว่า ควรเปิดโอกาสให้ลงทะเบียนใหม่/เปลี่ยนแปลงสิทธิได้ตามช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยในแต่ละโครงการไม่ควรจำกัดจำนวนผู้มีสิทธิ และไม่ควรถูกกำหนดเงื่อนไขที่ยู้งยาก เนื่องจากประชาชนสามารถเลือกมาตรการที่เหมาะสมกับตนเองที่สุดได้ด้วยตนเอง นอกจากนั้น ควรเพิ่มช่องทางในการทำธุรกรรมที่หลากหลายขึ้น เช่น ผ่านธุรกรรมออนไลน์ และบริการอื่นๆ ได้ด้วย เป็นต้น และในระยะยาวควรมีการส่งเสริมให้ผู้ใช้สิทธิ ต้องทำการอบรมทักษะต่างๆ หรือส่งเสริมให้เกิดการออมในระยะยาวด้วย เป็นต้น

อนึ่ง อีกโครงการที่เหมาะสมและจำเป็นเร่งด่วน คือ มาตรการเยียวยาผู้ประกอบการร้านอาหารและผู้มีรายได้น้อย ผ่านการซื้ออาหารจากผู้ประกอบการร้านอาหารที่ได้รับผลกระทบเพื่อแจกจ่ายให้กับประชาชนที่มีรายได้น้อย โดยเริ่มจากการให้ผู้นำชุมชนภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ปกครอง สำรวจร้านอาหาร และผู้ต้องการอาหาร ก่อนที่จะทำการจัดซื้อและแจกจ่ายอาหารตามเคหะสถานนั้น (เพื่อป้องกันการรวมกลุ่มเพื่อรับอาหาร) ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่า กิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหาร ทั้งการร้านอาหาร และการแปรรูปอาหารนั้น เป็นกิจกรรมที่มีค่าตัวทวีทางเศรษฐกิจสูง เพราะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลายกิจกรรม ทั้ง ภาคเกษตร ผู้ผลิตอาหารแปรรูป พนักงาน ลูกจ้างร้านอาหาร ผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์ ฯลฯ ดังนั้นมาตรการนี้ นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือปัจจัยดำรงชีวิตที่จำเป็นแล้ว ยังช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจได้ด้วย

มาตรการการเงิน SMEs เสนอแนะให้ มีมาตรการจำเพาะใน SMEs แต่ละประเภทที่แตกต่าง คือ กลุ่ม SMEs ที่มีฐานะการเงินดี และต้องการกู้เพื่อปรับสภาพหรือเสริมความแข็งแกร่ง กลุ่มนี้ควรให้วงเงินสูง ภายใต้อัตราดอกเบี้ยที่ต่ำที่สุด เพราะ เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการยกระดับเศรษฐกิจของประเทศ กลุ่ม SMEs ที่มีฐานะการเงินดี (แต่ต้องการกู้เพื่อพยุงธุรกิจ) กลุ่มนี้อาจมีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่ากลุ่มแรกเล็กน้อย แต่ต้องให้วงเงินให้ตามความจำเป็น โดยพิจารณาวงเงินจากรายได้สุทธิที่ผ่านมา แทนการพิจารณาจากวงเงินกู้เดิม กลุ่ม SMEs รายใหม่ หรือ start up กลุ่มนี้สามารถกระทำได้ 2 วิธีการ (ตาม Finland Model) คือ (1) การให้กู้ดอกเบี้ยต่ำ วงเงินไม่สูง และต้องมีการติดตามอย่างใกล้ชิด¹ (2) การระดมทุนรูปแบบใหม่ เช่น Crowd funding venture capital (VC) และ Angel Fund กลุ่ม SMEs ที่มีปัญหา credit bureau กลุ่มนี้ยังคงสามารถพิจารณาให้กู้ได้อยู่ (USA Model) และจำเป็นต้องให้โอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับ SMEs ที่ผิดพลาดทางธุรกิจอย่างไม่ตั้งใจ อย่างไรก็ตามเงื่อนไขสำหรับกลุ่มนี้จำเป็นต้องพิจารณาถึงแผนธุรกิจ และจำกัดวงเงินไว้ นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องติดตามอย่างใกล้ชิดด้วย

มาตรการพัฒนาระดับ SMEs เป็น มาตรการในระยะยาว โดย เริ่มจากการจูงใจให้ SMEs เข้าสู่ระบบธุรกิจทางการ เช่น การจดทะเบียนธุรกิจ ผ่านสิทธิประโยชน์ส่งเสริมการลงทุน (ยกเว้นภาษี 3 ถึง 5 ปี) ก่อนที่จะมีมาตรการส่งเสริมอื่นตามมา เช่น ให้คำปรึกษาวินิจฉัยปัญหาของ SMEs การอบรมออนไลน์ฟรี การเข้าร่วมหลักสูตรอบรมฟรี การสนับสนุนทุนศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาธุรกิจ เป็นต้น ทั้งนี้ การที่จะออกแบบมาตรการให้มีความเหมาะสมที่สุดจำเป็นต้องมีระบบฐานข้อมูลที่ดี จึงมีข้อเสนอแนะให้ สสว. เป็นหน่วยงานกลางทำหน้าที่บูรณาการข้อมูล SMEs จากหน่วยงานต่างๆ เพื่อการวางแผนพัฒนา SMEs ที่เหมาะสมต่อไป

มาตรการพัฒนา Eco-System ส่งเสริม SMEs มีข้อเสนอแนะในการให้ความสำคัญกับมาตรการด้านนี้มากขึ้นกว่าในปัจจุบัน ทั้งผ่าน การเพิ่มงบประมาณ และความต่อเนื่อง โดยควรพัฒนา Eco-System 7 ด้าน ได้แก่ การปรับปรุงกฎระเบียบภาครัฐเพื่อเพิ่มความสะดวกในการทำธุรกิจ (Ease of Doing Business) การพัฒนาระบบตลาด ให้ง่ายต่อ SMEs รายเล็กในการเข้าสู่โมเดิร์นเทรด SMEs ขนาดกลางในการเข้าถึงตลาดต่างประเทศ และเพิ่มความเป็นธรรม (Fairness) ในระบบตลาด ด้านการจัดการฐานข้อมูล ที่เน้นการจัดการระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ด้วยเทคโนโลยี Artificial Intelligent (AI) และการวิเคราะห์เชิงพื้นที่ (Spatial Analysis) รวมทั้งการส่งเสริมวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนข้อมูล (Data Sharing) ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ต้องพัฒนาสู่ระบบ 5G ครอบคลุมทั้งประเทศ ด้านระบบขนส่งโลจิสติกส์ ด้านแหล่งทุน ทั้งการส่งเสริมแหล่งทุนรูปแบบใหม่ และแหล่งทุนแบบดั้งเดิมที่ต้องดำเนินการเชิงรุกมากขึ้น และด้านเทคโนโลยี องค์ความรู้ ที่ต้องตอบโจทย์ความต้องการของ SMEs ด้วย

¹ โดยในฟินแลนด์จะทำการยกหนี้ให้ทั้งหมดหรือบางส่วน ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่ามีความพยายามดำเนินธุรกิจอย่างเต็มที่แต่ไม่ประสบความสำเร็จ

ตาราง สรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กลุ่มเป้าหมาย	มาตรการ	ระยะเวลาดำเนินการ	ลักษณะการดำเนินการ	ผู้เกี่ยวข้อง	หน้าที่	เหตุผล/หมายเหตุ	
ประชาชน: ผู้มีรายได้น้อย	บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	ดำเนินการต่อได้ทันที	“ดำเนินการต่อ” จากมาตรการเดิม “เพิ่ม” ลงทะเบียนผู้มีรายได้น้อย กลุ่มใหม่ “ลด” เงื่อนไขผู้มีสิทธิ “เพิ่ม” การอบรมความรู้	กระทรวงพาณิชย์	เปิดลงทะเบียนผู้มีสิทธิเพิ่มจัดคอร์สอบรมออนไลน์ (ไม่สด) โดยในกรณีที่ผู้มีรายได้น้อยไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ให้ใช้ของชุมชน หรือนัดเวลาอบรมที่ร้านธงฟ้า การดำเนินการอื่น ทำตามโครงการเดิม	1. ภายใต้วิกฤติเศรษฐกิจทำให้จำนวนผู้มีรายได้น้อย/ยากจนสูงขึ้น ในขณะที่ไม่ได้รับการสำรวจและเปิดให้ลงทะเบียนเพิ่ม จึงต้องเพิ่มความช่วยเหลือให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น 2. ไม่ต้องกำหนดเงื่อนไขการเข้าร่วมที่ยุ่งยาก เนื่องจากหากผู้เข้าร่วมมีรายได้สูงจะเลือกใช้มาตรการอื่นที่เหมาะสมกว่าเอง 3. ควรมีการพัฒนาศักยภาพผู้มีรายได้น้อย ให้สามารถเป็นผู้มีรายได้ปานกลาง หรือ สูง ได้	
				กระทรวงการคลัง	ออกแบบมาตรการ ควบคุม ติดตาม และประเมินผล		
	ยกระดับผู้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	เริ่มกลางปี 2565	เพิ่มเติมเงื่อนไขผู้รับบัตรสวัสดิการฯ ต้อง (1) รายงานตนเองกับเจ้าหน้าที่ หรือ อีพโทลด์ข้อมูลส่วนบุคคลในระบบทุก 3 เดือน (2) อบรมพัฒนาทักษะทุกเดือน (3) ลงทะเบียนหางาน (4) ยอมรับการจ้างงานจากรัฐกรณีไม่สามารถหางานได้ (5) แจ้งยกเลิกรับบัตรเมื่อหางานได้	กรมการจัดหางาน	รับลงทะเบียนหางาน และประสานเอกชนในพื้นที่ที่ต้องการจ้างงาน		
				หน่วยงานรัฐอื่น	โครงการพัฒนาในพื้นที่ ด้วยการจัดจ้างเหมา ค่าตอบแทนรายเดือน เช่น จ้างเก็บสถิติต่างๆใน (พื้นที่ที่ 6-12 เดือน		
	ช่วยร้านช่วยเรา	เริ่มได้ทันที (โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่มีการล็อกดาวน์) จนกว่าสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 คลี่คลาย	ดำเนินการต่อได้ทันที (โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่มีการล็อกดาวน์) จนกว่าสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 คลี่คลาย	สำรวจผู้ต้องการอาหาร และร้านอาหารที่ได้รับผลกระทบ ดำเนินการหมุนเวียนซื้ออาหารจากร้านอาหารในพื้นที่ แจกจ่ายแก่ผู้ต้องการอาหารในพื้นที่ 3 มื้อ ต่อ วัน	หัวหน้าชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน) ประธานชุมชนภายใต้กำกับ (ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง	สำรวจผู้ต้องการอาหาร และร้านค้าที่ต้องการเข้าร่วมโครงการ พร้อมจัดซื้ออาหารแจกจ่าย และควบคุมคุณภาพ	ปัจจุบันมีผู้ประสบปัญหาเศรษฐกิจที่กลายเป็นผู้มีรายได้น้อย ที่ “ตกสำรวจ” และไม่ได้สิทธิบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หลายครอบครัวประสบปัญหาทุพภิกขภัย (ขาดอาหาร) ในขณะเดียวกันร้านอาหารจำนวนมากก็ได้รับผลกระทบจากภาวะโควิด-19 และการจำกัดการขยาย นอกจากนี้ ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากธุรกิจร้านอาหารมีความเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่ามาก โครงการนี้จึงช่วยได้ทั้งการกระตุ้นการบริโภค และช่วยเหลือเยียวยาผู้ประสบปัญหาได้พร้อมกัน
					กระทรวงการคลัง	คาดการณ์จำนวนผู้มีรายได้น้อย กำหนดค่าอาหารต่อมื้อ เสนอโครงการและขออนุมัติงบประมาณ	
ร้านอาหาร					เข้าร่วมโครงการ ผลิตอาหารที่มีคุณภาพภายใต้งบประมาณ ค่าอาหาร		
ประชาชน					ผู้เข้าโครงการ (ผู้ต้องการอาหาร) ไม่มีสิทธิเข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง และช้อปดีมีคืน		
ประชาชน: ผู้มีรายได้ปานกลาง	คนละครึ่ง	ดำเนินการต่อได้ทันที	“ดำเนินการต่อ” จากมาตรการเดิม “ลด” เงื่อนไขผู้มีสิทธิ กล่าวคือ	กระทรวงการคลัง	ลดเงื่อนไขการขึ้นทะเบียน และ ไม่จำกัดจำนวนผู้ใช้สิทธิ ยกเลิก	1. ไม่ต้องกำหนดเงื่อนไขการเข้าร่วมที่ยุ่งยาก เนื่องจากหาก	

กลุ่มเป้าหมาย	มาตรการ	ระยะเวลาดำเนินการ	ลักษณะการดำเนินการ	ผู้เกี่ยวข้อง	หน้าที่	เหตุผล/หมายเหตุ
			ไม่จำกัดจำนวนผู้มีสิทธิ และ ลงทะเบียนง่าย “เพิ่ม” การอนุญาต ซื้อออนไลน์ “เพิ่ม” การใช้ในบริการ ต่างๆ เช่น ค่าขนส่ง ค่าโดยสาร		ข้อจำกัดห้ามซื้อขายออนไลน์ อนุญาตเพิ่มการใช้สิทธิกับ บริการต่างๆ เช่น ค่าขนส่ง ค่าโดยสาร การดำเนินการอื่น ดำเนินการตามเดิม	ผู้เข้าร่วมมีรายได้สูงจะเลือกใช้ มาตรการ “ข้อปดมีคืนเอง” หรือ หากเป็นผู้มีรายได้น้อยจะเลือกใช้ “บัตรสวัสดิการฯ” เอง 2. ควรมีการพัฒนาศักยภาพ
	คนละครึ่งอย่างเข้มแข็ง	เริ่มกลางปี 2565	เพิ่มเติมจากโครงการคนละครึ่ง ให้ ผู้เข้าร่วมมีเงื่อนไข ต้องเข้ารับการ อบรมออนไลน์ ในหลักสูตรที่สนใจ หรือ ตามความต้องการของนายจ้าง	กระทรวงการคลัง	จัดคอร์สอบรมออนไลน์ (ไม่สด) พร้อมแบบทดสอบ	ผู้มีรายได้ปานกลาง ให้เป็น ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า สร้าง มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจสูงได้
ประชาชนผู้มีรายได้สูง :	ข้อปดมีคืน	ดำเนินการต่อได้ทันที	“ดำเนินการต่อ” จากมาตรการเดิม “เพิ่ม” ระยะเวลาในการซื้อและ สะสมใบเสร็จเพื่อลดหย่อน “เพิ่ม” ชนิดสินค้าและบริการ	กระทรวงการคลัง	ดำเนินการตามเดิม เพื่อระยะเวลา และชนิดสินค้าและบริการ	-
	ข้อปดมีออม	เริ่มปลายปี 2565	ให้เลือกระหว่างการลดหย่อนภาษี กับการเพิ่มสมทบในประกันสังคม หรือกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	กระทรวงการคลัง	ศึกษา ออกแบบ มาตรการเพื่อ ส่งเสริมการออม	-
SMEs ที่มีศักยภาพ	สินเชื่อเพื่อพัฒนาระดับ SMEs	ปรับเพิ่มจาก Soft loan เดิม	ให้เงื่อนไขพิเศษ (ดอกเบี้ยต่ำ วงเงินกู้ สูงตามความเหมาะสมของโครงการ) พร้อมศึกษาความเป็นไปได้ทาง การเงิน แก่ SMEs ที่สถานะการเงินดี แต่ต้องการกู้เพื่อพัฒนาระดับ	ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์	กำหนดเงื่อนไข พิจารณาให้กู้ ให้คำปรึกษาการกู้ และคำปรึกษาด้านธุรกิจอื่นๆ	Soft Loan เดิม ไม่ได้จำแนก เงื่อนไข วงเงิน อัตราดอกเบี้ย ฯลฯ ตามประเภท SMEs ซึ่งมี ความแตกต่างกันมาก รวมถึง เงื่อนไข และการปฏิบัติการที่ ส่งผลต่อการเข้าถึงของ SMEs ส่งผลให้ความสำเร็จของโครงการ ไม่สูงเท่าที่ควร
SMEs ที่ประสบปัญหาธุรกิจ จาก โควิด-19	สินเชื่อหมุนเวียน	ปรับเพิ่มจาก Soft loan เดิม	ดอกเบี้ยร้อยละ 2 วงเงินตามฐาน รายได้กิจการ (cash flow) ย้อนหลัง	ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ SMEs	กำหนดเงื่อนไข พิจารณาให้กู้ ให้คำปรึกษาการกู้ และคำปรึกษาด้านธุรกิจอื่นๆ นัดหมาย SMEs รายงานความ คืบหน้าทุก 3 เดือน รายงานความคืบหน้าทุก 3 เดือน	
SMEs ที่ประสบปัญหา เครดิตบูโร และ โควิด-19	สินเชื่อซัพซีวิต SMEs	ปรับเพิ่มจาก Soft loan เดิม	ดอกเบี้ยร้อยละ 2 วงเงินต่ำ	ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ SMEs	กำหนดเงื่อนไข พิจารณาให้กู้ ให้คำปรึกษาการกู้ และคำปรึกษาด้านธุรกิจอื่นๆ นัดหมาย SMEs รายงานความ คืบหน้าทุก 3 เดือน รายงานความคืบหน้าทุก 3 เดือน	
SMEs ยุคใหม่	การเงินเพื่อ Start Up	ดำเนินการได้ทันที	สร้างแพลตฟอร์มในการระดมทุน/ pitching ที่เข้าถึงได้ง่าย	ธนาคารแห่งประเทศไทย	ศึกษาความเป็นไปได้ในการ ส่งเสริมสนับสนุน ธนาคาร พาณิชย์ในการสร้างแพลตฟอร์ม	

กลุ่มเป้าหมาย	มาตรการ	ระยะเวลาดำเนินการ	ลักษณะการดำเนินการ	ผู้เกี่ยวข้อง	หน้าที่	เหตุผล/หมายเหตุ
SMEs ในภาพรวม	บัตรส่งเสริมการลงทุน SMEs	ดำเนินการได้ทันที	ให้ SMEs ที่จดทะเบียนบริษัท และได้รับการรับรองจาก สสว. ได้บัตรส่งเสริมการลงทุน ยกเว้นภาษี 3 ปี (กรณี SMEs ทั่วไป) และ 5 ปี (กรณี SMEs ที่มีเทคโนโลยีใหม่)	BOI	เพิ่มประเภทกิจการที่ได้รับการส่งเสริม และ/หรือ ปรับสิทธิในการส่งเสริม SMEs	การศึกษาพบว่า มาตรการด้านการพัฒนา ส่งผลดีในระยะยาว โดยเฉพาะการยกระดับ SMEs ให้ผลักดันประเทศพ้นกับดักรายได้ปานกลางไปได้ แต่ในปัจจุบันมาตรการพัฒนาฯ มีสัดส่วนที่น้อยกว่ามาตรการทางการเงินมาก จึงต้องเพิ่มสัดส่วนมาตรการพัฒนาฯ ทั้งการจูงใจให้ SMEs เข้าสู่ระบบ และการพัฒนาต่างๆ ด้วย
	ตรวจสอบสุขภาพ SMEs	กลางปี 2565	SMEs มีโอกาสขอคำปรึกษา และวินิจฉัยว่า มีมิติใดที่ควรปรับปรุง	สสว.	ให้คำปรึกษา และแนะนำ เชื่อมโยงกับผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสม	
	อบรม ฟรี ตลอด (ออนไลน์) ชีพ	กลางปี 2565	อบรมออนไลน์ (ไม่สด) ให้ SMEs เลือกเข้ารับการอบรมหลักสูตรใดก็ได้	สสว.	ทำ แอปพลิเคชันกลาง สำหรับหน่วยงานต่างๆ ออฟไลน์ การอบรมออนไลน์ต่างๆ พร้อมแบบทดสอบ	
				หน่วยงานส่งเสริม SMEs ต่างๆ (หน่วยร่วมภายใต้งบประมาณการ SMEsฯ)	จัดทำ การอบรมออนไลน์ต่างๆ พร้อมแบบทดสอบ	
	หลักสูตรอบรมฟรี	ปลายปี 2565	หลักสูตรอบรม 6 เดือน ถึง 1 ปี เพื่อพัฒนาศักยภาพ และเครือข่ายธุรกิจ ฟรี 1 ครั้ง 1 หลักสูตร ต่อราย	หน่วยงานส่งเสริม SMEs ต่างๆ (หน่วยร่วมภายใต้งบประมาณการ SMEsฯ)	จัดทำ หลักสูตรอบรม	
				SMEs	เลือกหลักสูตร โดยเฉพาะที่เหมาะสมสอดคล้องจากผลภายใต้มาตรการ “ตรวจสอบสุขภาพ SMEs”	
	ทุนวิจัย 20:80	ดำเนินการต่อ โดยทำการขยายผล ขยายประเภทงานวิจัย	รัฐสนับสนุนค่าวิจัยร้อยละ 80 ของงบประมาณงานวิจัยที่ผ่านการคัดเลือก SMEs สามารถนำผลวิจัยไปใช้พัฒนาในองค์กรได้	หน่วยงานส่งเสริม SMEs ต่างๆ ที่เคยดำเนินการแล้ว	ดำเนินการต่อเนื่อง	
				หน่วยงานส่งเสริม SMEs ที่ไม่เคยดำเนินการรูปแบบนี้	ดำเนินการในรูปแบบเดียวกัน แต่ต่างประเภทงานวิจัย เช่น ด้านการตลาด การเงิน เป็นต้น	
กองทุน VC แห่งชาติ	กลางปี 2565	จัดตั้งกองทุน ให้ทุนวิจัย และกองทุนเข้าถึงหุ้นในกิจการของ SMEs	สสวกระทรวงการคลัง และ .กระทรวง อว	ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองทุน VC แห่งชาติ โดยศึกษาจากรูปแบบในต่างประเทศ		
บูรณาการฐานข้อมูล SMEs	เริ่มปีงบประมาณ 2565	พัฒนาแพลตฟอร์ม เพื่อการรวบรวมข้อมูล SMEs จากโครงการต่างๆ และประมวลผล	สสว.	พัฒนาแพลตฟอร์ม ทำ MOU กับหน่วยงานต่างๆ ในการเชื่อมโยงข้อมูล SMEs เข้าด้วยกัน		

กลุ่มเป้าหมาย	มาตรการ	ระยะเวลาดำเนินการ	ลักษณะการดำเนินการ	ผู้เกี่ยวข้อง	หน้าที่	เหตุผล/หมายเหตุ
เศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ	เร่งรัดพัฒนาระบบ Eco-System	กลางปี 2565	ศึกษารวบรวมระบบโครงสร้างพื้นฐาน/Eco-System ที่จำเป็นต่อ SMEs และเร่งเปิดประมูลจัดซื้อจัดจ้าง	ทุกกระทรวง	ศึกษา และเร่งเปิดประมูลจัดซื้อจัดจ้าง การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ	การศึกษพบว่า โครงการด้าน Eco-System มีผลกระทบทางเศรษฐกิจสูงสุด และเห็นผลเร็ว อย่างไรก็ตาม พบว่ามีสัดส่วนน้อยมากหากเปรียบเทียบกับมาตรการด้านการเงิน จึงต้องเร่งและเพิ่มรายจ่ายในส่วนนี้
	จัดซื้อจัดจ้างรูปแบบใหม่	กลางปี 2565	เน้นการจัดซื้อจัดจ้างที่รวมการซ่อมบำรุงระยะยาว	กรมบัญชีกลาง	ส่งเสริม และ หรือ/กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างที่รวมการซ่อมบำรุงระยะยาว	ภายใต้วิถึคติเศรษฐกิจ เอกชนต้องการรายได้แน่นอนในระยะยาว การจัดซื้อจัดจ้างรวมการซ่อมบำรุงจึงเป็นการประกันรายได้ระยะยาวจากการซ่อมบำรุง ส่วนรัฐก็จะมั่นใจได้ถึงคุณภาพสินค้า/งาน

บท 1

บทนำ

ภายใต้การดำเนินงานโครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อดำเนินงานการประมวลผลงานส่งเสริม SMEs ตามนโยบายรัฐ มีรายละเอียดหลักการ และเหตุผล วัตถุประสงค์ ขอบเขตการดำเนินงาน กรอบแนวคิดในการศึกษา และแผนการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม พ.ศ. 2543 กำหนดให้สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ทำหน้าที่หลัก 3 ประการ ได้แก่

1. การเสนอแนะนโยบายและแผนส่งเสริม SMEs
2. เป็นศูนย์ประสานงานส่งเสริม SMEs ของหน่วยงาน
3. ติดตามและประเมินผลงานส่งเสริม SMEs

SMEs ถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ อีกทั้งยังเป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญที่ผ่านมา ภาครัฐให้ความสำคัญกับ SMEs โดยมีนโยบายและมาตรการต่างๆ ออกมาเพื่อสนับสนุน และส่งเสริม SMEs เพื่อให้เติบโตอย่างยั่งยืนและสามารถแข่งขันได้ในเวทีการค้าโลก

สถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา (COVID-19) ในช่วงต้นปี 2563 ที่แพร่ระบาดไปทั่วโลกส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง ในวงกว้าง โดยเฉพาะ SMEs ที่ได้ผลกระทบจากภาวะดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ภาครัฐจึงได้ออกมาตรการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์นี้ อย่างต่อเนื่องทั้งมาตรการทางด้าน การคลัง การเงิน และมาตรการด้านภาษี

ดังนั้นฝ่ายติดตามและประเมินผล สสว. จึงเห็นสมควร มีข้อมูลอ้างอิงและใช้ประโยชน์จากการศึกษาในเรื่องของผลประโยชน์ที่เกิดจากนโยบายและ มาตรการภาครัฐที่ได้ให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs เพื่อเป็นแนวทางในการนำเสนอถึงความพอเพียงของนโยบาย การเข้าถึงมาตรการส่งเสริมของผู้ประกอบการ และความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดกับเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบถึงประโยชน์ของมาตรการรัฐที่มีต่อผู้ประกอบการ SMEs
2. เพื่อนำผลและข้อเสนอแนะที่ได้จากการประมวลไปใช้ประโยชน์เป็นแนวทางให้กับหน่วยงานภาครัฐเตรียมความพร้อม สำหรับปรับปรุงนโยบายในการช่วยเหลือและส่งเสริม SMEs ต่อไป

1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน

1. จัดทำรายละเอียดแผนการดำเนินงาน และระยะเวลาการทำงานตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดการดำเนินงาน
2. รวบรวมข้อมูลนโยบายหรือมาตรการรัฐในการส่งเสริม SMEs ในระหว่างปี 2560-2563 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องด้านการเงิน/เงินทุน-กองทุน/สินเชื่อ ด้านการพัฒนา/ส่งเสริมเพิ่มขีดความสามารถ หรือด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ และมาตรการบรรเทาผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม SMEs พร้อมทั้งทบทวนข้อมูลในเบื้องต้น ถึงความเป็นไปได้ในการศึกษา นโยบายหรือมาตรการเหล่านั้น แล้วจึงนำเสนอแก่ สสว. เพื่อคัดเลือกนโยบายหรือมาตรการที่จะทำการศึกษา โดยแบ่งเป็น นโยบายหรือมาตรการรัฐในการส่งเสริม SMEs ในระหว่างปี 2560-2563 (กลุ่มพัฒนาส่งเสริม SMEs) จำนวน 1 มาตรการ และมาตรการบรรเทาผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม SMEs จำนวน 1 มาตรการ
3. สร้างแนวคิดและทฤษฎีเป็นเครื่องมือการวิเคราะห์และประมวลผลตามหลักวิชาการและวิชาชีพ และสร้างแบบสอบถามเป็นเครื่องมือจัดเก็บข้อมูล ซึ่งผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการตรวจรับแล้ว
4. ดำเนินการเก็บข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิ โดยมีแผนลงพื้นที่และแบบสำรวจจัดเก็บข้อมูลภาคสนามในรูปแบบของแบบสอบถาม หรือการสัมภาษณ์แบบ Face-to-Face หรือการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ หรือการบันทึกภาพ/บันทึกเสียง หรือการจัดประชุมระดมสมองกลุ่มย่อย (Focus Group) จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น หน่วยงานผู้ออกแบบมาตรการ หน่วยงานผู้ดำเนินการขับเคลื่อนมาตรการ และ SMEs ผู้ได้รับประโยชน์จากมาตรการ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นต้น
5. วิเคราะห์และประมวลผลนโยบายและมาตรการของรัฐที่คัดเลือกแล้วตามข้อ 2 เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพของนโยบายและมาตรการ ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการทำมาตรการเพื่อให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อมและผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ปัญหาอุปสรรคในการการเข้าถึงมาตรการ ข้อจำกัด รวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำมาตรการอื่นๆ ต่อไป
6. จัดสัมมนาเผยแพร่ผลการประมวลผลนโยบายและมาตรการของรัฐ จำนวน 1 ครั้ง เพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำมาปรับปรุงรายงานฯ
7. จัดทำรายงานฯ ฉบับสมบูรณ์ พร้อมบทสรุปผู้บริหาร ส่งสำนักงานฯ จำนวน 1 เรื่อง

1.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา

เพื่อให้การศึกษามาตรการภาครัฐในการส่งเสริม SMEs สะท้อนถึงประโยชน์ของมาตรการรัฐที่มีต่อผู้ประกอบการ SMEs พร้อมทั้งสามารถนำผลและข้อเสนอแนะที่ได้จากการประมวล ไปใช้ประโยชน์เป็นแนวทางให้กับหน่วยงานภาครัฐเตรียมความพร้อมสำหรับปรับปรุงนโยบายในการช่วยเหลือและส่งเสริม SMEs ต่อไปได้อย่างสัมฤทธิ์ผล จึงกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาไว้ 4 ขั้นตอนหลัก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์นโยบายหรือมาตรการรัฐในการส่งเสริม SMEs

การรวบรวมและวิเคราะห์นโยบายหรือมาตรการรัฐในการส่งเสริม SMEs ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ การรวบรวมข้อมูล การทบทวนข้อมูลและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการศึกษา และคัดเลือกนโยบายหรือมาตรการเพื่อดำเนินการศึกษาต่อไป

2. สร้างแนวคิดและทฤษฎีเป็นเครื่องมือการวิเคราะห์และประมวลผลการดำเนินมาตรการส่งเสริม SMEs รวมถึงการสร้างแบบสอบถามเป็นเครื่องมือจัดเก็บข้อมูล

เพื่อให้ทราบถึง 1) ศักยภาพของมาตรการ 2) ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการทำให้มาตรการ 3) ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม 4) ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ 5) ปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงมาตรการ รวมถึง 6) ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำมาตรการอื่นๆ ต่อไป จึงได้ทบทวนและวิเคราะห์ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประมวลผล และประเมินผลการดำเนินนโยบายหรือมาตรการ ทั้ง JICA Guidelines for Operations, Evaluation UNDP Evaluation Guidelines, Result chain และแนวคิด/ทฤษฎีอื่นที่เกี่ยวข้อง พบว่าการประมวลผลงานส่งเสริม SMEs ตามนโยบายรัฐในประเด็นศึกษาทั้ง 6 ประเด็นข้างต้น สามารถประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินตามแนวทาง OECD-DAC evaluation criteria¹ ทั้ง 5 หลักเกณฑ์ ได้แก่ ความสอดคล้อง (Relevance) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ผลกระทบ (Impact) และความยั่งยืน (Sustainability) โดยประยุกต์ใช้ร่วมกับแนวคิดห่วงโซ่ผลสัมฤทธิ์ (Results chain) และแนวคิดดัชนีสะท้อนศักยภาพการดำเนินนโยบาย (Policy Potential Index)²

¹ OECD, The Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) Development Assistance Committee (DAC)

² QuotedData, <https://quoteddata.com/glossary/policy-potential-index/>

3. ดำเนินการเก็บข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิ

การดำเนินการเก็บข้อมูลทุติยภูมิจาก หน่วยงานผู้จัดทำนโยบายหรือมาตรการ หน่วยงานผู้ดำเนินนโยบายหรือมาตรการ และหน่วยงานร่วมดำเนินนโยบายหรือมาตรการ รวมถึงการจัดเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินนโยบายหรือมาตรการ เช่น หน่วยงานผู้ออกแบบมาตรการ หน่วยงานผู้ดำเนินการขับเคลื่อนมาตรการ และ SMEs ผู้ได้รับประโยชน์จากมาตรการทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นต้น ด้วยวิธีการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) จำนวน 2 ครั้ง ร่วมกับวิธีการเก็บแบบสอบถาม

4. วิเคราะห์และประมวลผลนโยบายและมาตรการของรัฐที่คัดเลือกแล้ว

การวิเคราะห์และประมวลผลนโยบายและมาตรการของรัฐที่คัดเลือกแล้วตามแนวทางที่ได้ศึกษาและสังเคราะห์ขึ้นตามวิธีการดำเนินงานข้อ 2 ข้างต้น กล่าวคือ ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินตามแนวทาง OECD-DAC evaluation criteria ทั้ง 5 หลักเกณฑ์ ได้แก่ ความสอดคล้อง (Relevance) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ผลกระทบ (Impact) และความยั่งยืน (Sustainability) โดยประยุกต์ใช้ร่วมกับแนวคิดห่วงโซ่ผลสัมฤทธิ์ (Results chain) และแนวคิดดัชนีสะท้อนศักยภาพการดำเนินนโยบาย (Policy Potential Index)

อนึ่ง ภายหลังจากสำรวจรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และประมวลผลการส่งเสริม SMEs ตามนโยบายรัฐที่คัดเลือกแล้ว มูลนิธิ สวค. จะร่วมกับ สสว. ในการจัดงานสัมมนาเผยแพร่ผลการประมวลผลนโยบายและมาตรการของจำนวน 1 ครั้ง ซึ่งคาดว่าจะจัดขึ้นช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม 2564 เพื่อนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงในรายงานผลการศึกษาเพื่อเสนอต่อ สสว. ต่อไป โดยมูลนิธิ สวค. ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานตลอดโครงการดังแสดงในภาพ

ภาพ 1-1: แนวทางการดำเนินงานโครงการ

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง หัวข้อในขอบเขตการดำเนินงาน
ที่มา: มูลนิธิ สวค.

1.5 แผนการดำเนินงานและการส่งมอบงาน

ระยะเวลาดำเนินการ

วันที่ 24 ธันวาคม 2563 – วันที่ 30 กรกฎาคม 2564

แผนการดำเนินงาน

เพื่อให้การดำเนินโครงการครบถ้วนตามขอบเขตการดำเนินงาน และสามารถส่งมอบต่อสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้ตามกรอบระยะเวลาการส่งมอบงานที่กำหนดไว้ มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง ได้กำหนดแผนการดำเนินงานตลอดระยะเวลาดำเนินโครงการ ดังนี้

ตาราง 1-1: แผนการดำเนินงาน

แผนการดำเนินงาน	ปี 2564						
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.
1.1 จัดทำแผนการทำเนิงานตลอดระยะเวลาโครงการ							
1.2 รวบรวมข้อมูลนโยบายหรือมาตรการภาครัฐในการส่งเสริม SMEs ในปี 2560-2563 นำมาวิเคราะห์และคัดเลือกนโยบายหรือมาตรการที่จะเสนอต่อ สสว. เพื่อทำการศึกษา จำนวน 2 มาตรการ							
1.3 ประชุมนำเสนอผลการศึกษาและร่วมคัดเลือกมาตรการ		10 ก.พ.					
1.4 รวบรวมผลการศึกษาและจัดทำรายงานขั้นต้น		15 ก.พ.					
1.5 ประชุมนำเสนอ/ตรวจรับรายงานขั้นต้น		22 ก.พ.					
2.1 ทบทวนและสร้างแนวคิดและทฤษฎีเป็นเครื่องมือการวิเคราะห์ พร้อมจัดทำรูปแบบและประเด็นในการจัดเก็บข้อมูล ด้วยวิธีการประชุมกลุ่มย่อย ร่วมกับการจัดทำแบบสอบถาม							
2.2 ประชุมนำเสนอความก้าวหน้าในการศึกษาเครื่องมือการวิเคราะห์							
2.3 จัดเก็บข้อมูลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับมาตรการของรัฐที่คัดเลือกแล้ว ทั้งข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิ							
2.4 วิเคราะห์และประมวลผลนโยบายและมาตรการของรัฐที่คัดเลือกแล้ว ในประเด็นศักยภาพ ประสิทธิภาพ ประโยชน์ และผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินมาตรการ รวมถึงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย							
2.5 รวบรวมผลการศึกษาและจัดทำรายงานความก้าวหน้า							6 ก.ค.
2.6 ประชุมนำเสนอ/ตรวจรับรายงานความก้าวหน้า							
3.1 จัดสัมมนาเผยแพร่ผลการประมวลผลนโยบายและมาตรการของรัฐ							20 ก.ค.
3.2 ปรับปรุงรายงานภายใต้ความคิดเห็นเพิ่มเติมจากงานสัมมนา							
3.3 รวบรวมผลการศึกษาและจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์							30 ก.ค.
3.4 ประชุมนำเสนอ/ตรวจรับรายงานฉบับสมบูรณ์							

หมายเหตุ: แผนการดำเนินงานสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

การส่งมอบงาน

การส่งมอบรายงานทั้ง 3 งวดงานภายใต้โครงการศึกษามีรายละเอียดขอบเขตการดำเนินงานและการเบิกจ่าย ดังนี้

ตาราง 2-1: การส่งมอบงาน

รายงานที่ส่งมอบ	งานงวดที่ 1	งานงวดที่ 2	งานงวดที่ 3
	รายงานขั้นต้น (Inception Report)	รายงานความก้าวหน้า (Progress Report)	รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report)
เนื้อหาที่ส่งมอบครอบคลุมเนื้อหาตามขอบเขตการดำเนินงาน	ข้อ 1-2	ข้อ 1-5	ข้อ 1-7
จำนวนรายงานที่ส่งมอบ	7 เล่ม	7 เล่ม	20 เล่ม
การสำรองข้อมูลทั้งหมดใน CD ROM หรือ DVD	-	-	20 แผ่น
กำหนดส่งมอบงาน	15 กุมภาพันธ์ 2564	6 กรกฎาคม 2564	30 กรกฎาคม 2564
การจ่ายค่าจ้างที่ปรึกษาเมื่อคณะกรรมการได้ตรวจรับงานเรียบร้อยแล้ว	ร้อยละ 30	ร้อยละ 40	ร้อยละ 30

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

Un 2

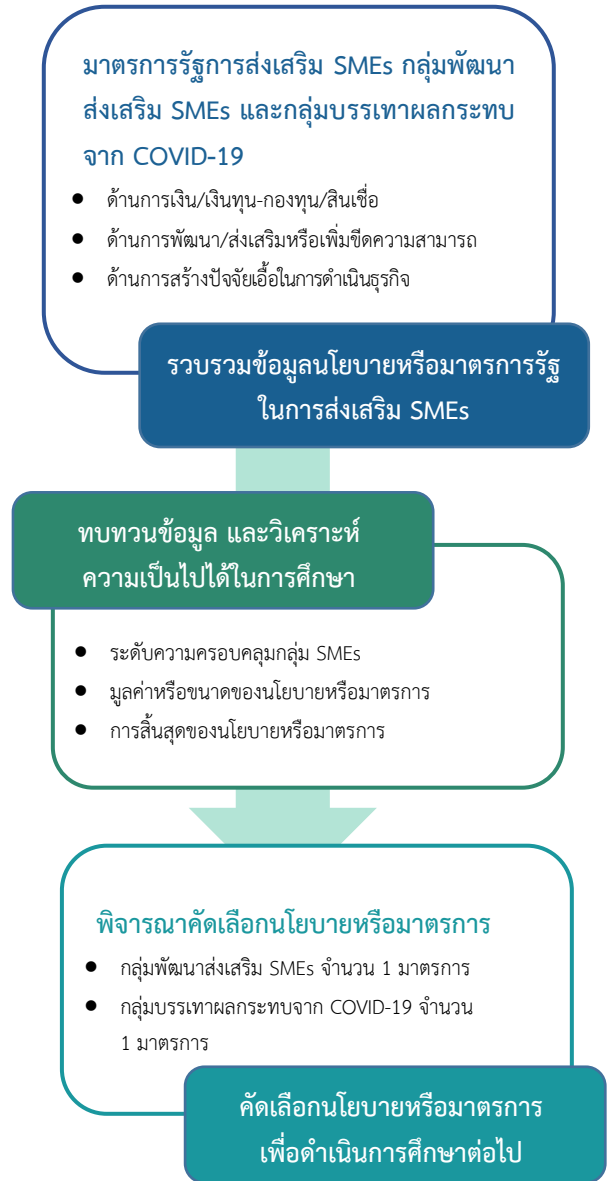
การรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์นโยบาย หรือมาตรการรัฐ ในการส่งเสริม SMEs

การรวบรวมและวิเคราะห์นโยบาย หรือมาตรการรัฐ
ในการส่งเสริม SMEs ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

1. การรวบรวมข้อมูลนโยบายหรือมาตรการรัฐ
ในการส่งเสริม SMEs
2. การทบทวนข้อมูลและวิเคราะห์ความเป็นไปได้
ในการศึกษา
3. การคัดเลือกนโยบายหรือมาตรการเพื่อดำเนิน
การศึกษาต่อไป

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ภาพ 2-1: แนวคิดในการรวบรวมและวิเคราะห์
ข้อมูลนโยบายหรือมาตรการส่งเสริม SMEs

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

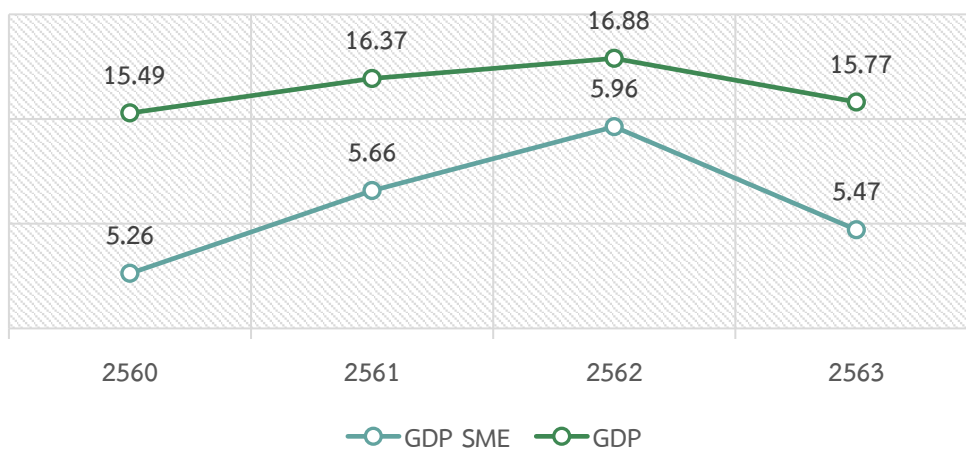
2.1 การรวบรวมข้อมูลนโยบายหรือมาตรการรัฐในการส่งเสริม SMEs

การรวบรวมข้อมูลนโยบายหรือมาตรการรัฐในการส่งเสริม SMEs เพื่อดำเนินการคัดเลือกนโยบายหรือมาตรการรัฐในการส่งเสริม SMEs จำนวน 2 มาตรการ ที่จะดำเนินการศึกษาต่อไปนั้น ประกอบด้วย 1) สถานการณ์ SMEs 2) แนวคิดการรวบรวมข้อมูล และ 3) มาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2560-2563 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 สถานการณ์ SMEs

ในช่วงปี 2560-2562 ที่ผ่านมา มูลค่าเศรษฐกิจของ SMEs เติบโตในอัตราร้อยละ 3-7 ซึ่งเป็นการเติบโตไปพร้อมกับของเศรษฐกิจประเทศได้อย่างต่อเนื่อง กระทั่งมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงถึง 5.96 ล้านล้านบาท ในปี 2562 คิดเป็นร้อยละ 35.3 ของ GDP ประเทศในขณะนั้น อย่างไรก็ตาม ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในต้นปี 2563 ประกอบกับการแพร่ระบาดระลอกสองซ้ำในปลายปี 2563 เป็นผลให้มูลค่าทางเศรษฐกิจของ SMEs หดตัวลงอย่างมาก โดยคาดการณ์ว่าจะหดตัวลงมากถึงร้อยละ 8.25 สูงกว่าการหดตัวของ GDP ประเทศที่คาดว่าจะหดตัวร้อยละ 6.6 สะท้อนว่า ในสถานการณ์ปกติ GDP SMEs มีแนวโน้มขยายตัวในอัตราเร่งที่สูงกว่า GDP ประเทศ ขณะเดียวกันเมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤตขึ้นกับระบบเศรษฐกิจ GDP SMEs ก็หดตัวลงในอัตราที่สูงกว่า GDP ประเทศเช่นกัน

ภาพ 2-2: GDP SMEs และ GDP ประเทศ (ล้านล้านบาท)

ที่มา: คำนวณโดย มูลนิธิ สวค., ข้อมูลจาก สสว. และ ธปท.

ตาราง 2-1: สถานการณ์ GDP SMEs

ปี	GDP (ล้านบาท)	GDP SMEs (ล้านบาท)	GDP SMEs sharing	GDP SMEs growth
2560	15.49	5.26	34.00%	7.00%
2561	16.37	5.66	34.60%	5.50%
2562	16.88	5.96	35.30%	3.00%
2563	15.77	5.47	34.10%	-8.25%

หมายเหตุ: GDP ปี 2563 เป็นมูลค่าคาดการณ์

ที่มา: คำนวณโดย มูลนิธิ สวค., ข้อมูลจาก สสว. และ ธปท.

2.1.2 แนวคิดการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลนโยบายหรือมาตรการรัฐในการพัฒนาส่งเสริม SMEs ในระหว่างปี 2560-2563 รวมถึงมาตรการบรรเทาผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม SMEs โดยสามารถจำแนกมาตรการตามประเภทการส่งเสริมได้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเงิน/เงินทุน-กองทุน/สินเชื่อ
2. ด้านการพัฒนา/ส่งเสริมหรือเพิ่มขีดความสามารถ
3. ด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ

ตาราง 2-2: แนวคิดการรวบรวมข้อมูลและจัดกลุ่มนโยบายหรือมาตรการรัฐในการส่งเสริม SMEs ปี 2560-2563

ประเภทการส่งเสริม	กลุ่มมาตรการ	กลุ่มพัฒนาส่งเสริม SMEs ในระหว่างปี 2560-2563	กลุ่มบรรเทาผลกระทบจาก โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
1. ด้านการเงิน/เงินทุน-กองทุน/สินเชื่อ		มาตรการ 1	มาตรการ 1
		มาตรการ 2	มาตรการ 2
		มาตรการ ...	มาตรการ ...
2. ด้านการพัฒนา/ส่งเสริมหรือเพิ่มขีดความสามารถ		มาตรการ 1	มาตรการ 1
		มาตรการ 2	มาตรการ 2
		มาตรการ ...	มาตรการ ...
3. ด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ		มาตรการ 1	มาตรการ 1
		มาตรการ 2	มาตรการ 2
		มาตรการ ...	มาตรการ ...

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ทั้งนี้ มูลนิธิ สวค. จะดำเนินการรวบรวมข้อมูลนโยบายหรือมาตรการรัฐในการส่งเสริม SMEs ในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ประเภท งบประมาณ กลุ่มเป้าหมาย ลักษณะการดำเนินงาน หรือวัตถุประสงค์ รวมถึงหน่วยงานดำเนินมาตรการ และผลการดำเนินงานเบื้องต้น

โดยรวบรวมข้อมูลข้างต้นจากแหล่งข้อมูลต่างๆ อาทิ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หน่วยงานผู้ออกแบบมาตรการ หน่วยงานผู้ดำเนินการขับเคลื่อนมาตรการ และสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ผู้ซึ่งรวบรวมรายละเอียดมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

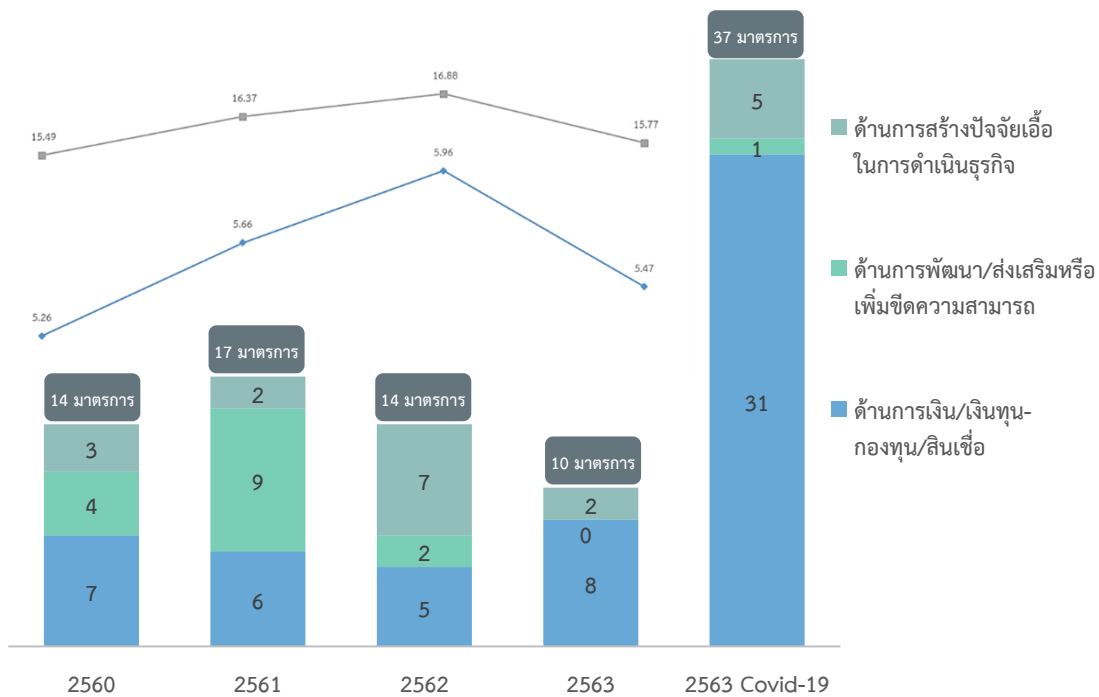
2.1.3 มาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2560-2563

(1) ภาพรวมมาตรการส่งเสริม SMEs

เมื่อพิจารณามาตรการส่งเสริม SMEs ของภาครัฐในช่วงปี 2560-2563 พบว่า ในแต่ละปีมาตรการส่งเสริม SMEs ส่วนใหญ่เป็นการส่งเสริมในด้านการเงิน ทั้งสินเชื่อ การค้ำประกัน และกองทุน ยกเว้นเพียงปี 2561 และปี 2562 ที่สัดส่วนมาตรการด้านพัฒนาศักยภาพและด้านปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจสูงกว่าด้านการเงิน ตามลำดับ

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า 1) ในปี 2561 มาตรการส่งเสริม SMEs จำนวน 17 มาตรการ เป็นมาตรการด้านพัฒนาศักยภาพสูงถึง 9 มาตรการ ซึ่งสามารถตั้งข้อสมมติฐานได้ว่ามาตรการด้านพัฒนาศักยภาพเหล่านี้ อาจมีผลในการขับเคลื่อน GDP SMEs ให้เติบโตสูงถึง 5.96 ล้านล้านบาทในปี 2562 และ 2) ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มาตรการส่งเสริม SMEs ส่วนใหญ่เป็นมาตรการด้านการเงิน สูงถึง 31 มาตรการ จากทั้งหมด 37 มาตรการ

ภาพ 2-3: ภาพรวมมาตรการส่งเสริม SMEs ของภาครัฐในปี 2560-2563

หมายเหตุ: ตัวเลขแสดงจำนวนมาตรการแต่ละด้านในแต่ละปี, GDP หน่วย: ล้านล้านบาท
ที่มา: มูลนิธิ สวค.

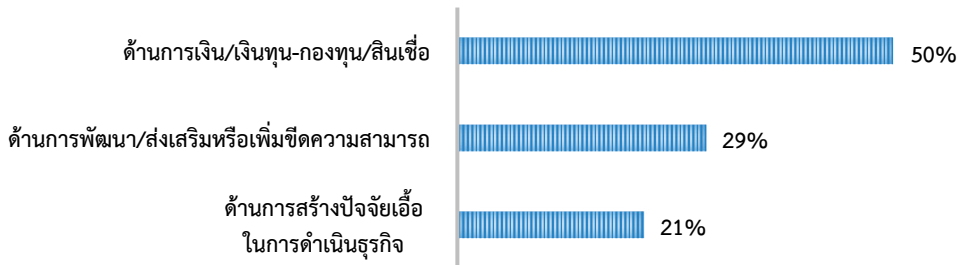
(2) มาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2560-2563

เมื่อพิจารณามาตรการส่งเสริม SMEs ในแต่ละปี ระหว่างปี 2560-2563 พบว่า มีสัดส่วนประเภทการส่งเสริมหลักและสัดส่วนเกที่ย่อย รวมถึงรายละเอียดมาตรการที่ต่างกัน โดยมีรายละเอียดมาตรการในแต่ละปี ดังนี้

2.1) มาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2560

มาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2560 ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 50 จัดเป็นมาตรการด้านการเงิน/เงินทุน-กองทุน/สินเชื่อ รองลงมาด้านการพัฒนา/ส่งเสริมหรือเพิ่มขีดความสามารถ และด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ ตามลำดับ

ภาพ 2-4: สัดส่วนประเภทการส่งเสริมของมาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2560

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาประเภทย่อยในมาตรการด้านการเงิน/เงินทุน-กองทุน/สินเชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบด้วยการพัฒนาส่งเสริมให้ SMEs สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น อาทิ มาตรการสินเชื่อ (สินเชื่อผู้ประกอบการใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และสินเชื่อ SMEs Transformation Loan) มาตรการค้ำประกันสินเชื่อ (PGS6) และกองทุนหมุนเวียน นอกจากนี้ ยังมีมาตรการภาษี เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายผู้ประกอบการ SMEs ในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย

ขณะที่มาตรการด้านการพัฒนา/ส่งเสริมหรือเพิ่มขีดความสามารถ ประกอบด้วย มาตรการเพิ่มขีดความสามารถของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ มาตรการพัฒนาผู้ประกอบการ (ส่งเสริมความรู้ในการป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน) รวมถึงมาตรการด้านแรงงาน (กำหนดอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ) ส่วนมาตรการด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ มีทั้งการขยายระยะเวลาการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การกำหนดกฎระเบียบต่างๆ เพื่อเอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ รวมถึงการลงทุนจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

ตาราง 2-3: รายชื่อมาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2560

ประเภท	ประเภทย่อย	มาตรการ
ด้านการเงิน/ เงินทุน-กองทุน/ สินเชื่อ	สินเชื่อ	- โครงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ - มาตรการให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs ผ่านโครงการสินเชื่อ SMEs Transformation Loan
	ค้ำประกันสินเชื่อ	- มาตรการให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs ผ่านโครงการค้ำประกันสินเชื่อ SMEs ทวิทุน (Portfolio Guarantee Scheme ระยะที่ 6) - โครงการค้ำประกันสินเชื่อ SMEs ทวิทุน (Portfolio Guarantee Scheme ระยะที่ 6) ปรับปรุงใหม่
	กองทุน	- การเสนอความเห็นการจัดตั้งทุนหมุนเวียนของคณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียน - ขอความเห็นชอบในหลักการแนวทางการช่วยเหลือวิสาหกิจชุมชน
	ภาษี	- กรอบแนวทางการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม สำหรับ 5 กลุ่มอุตสาหกรรมหลัก ภายใต้โครงการสานพลังประชารัฐ และการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี
ด้านการพัฒนา/ ส่งเสริมหรือเพิ่มขีด ความสามารถ	อุตสาหกรรม	- มาตรการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ
	ผู้ประกอบการ	- มาตรการเพิ่มขีดความสามารถและส่งเสริมความรู้ให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในการป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน
	แรงงาน	- การกำหนดอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ
	อื่นๆ	- แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560-2564)
ด้านการสร้างปัจจัย เอื้อในการดำเนิน ธุรกิจ	กฎระเบียบ	- ขอขยายระยะเวลาการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อสนับสนุนกิจการร่วมลงทุนและส่งเสริมผู้ประกอบการกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรายใหม่ - กฎหมาย / พ.ร.บ. / พ.ร.ฎ. / ประกาศ ฯลฯ
	เขตเศรษฐกิจพิเศษ	- การลงทุนจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

ที่มา: รวบรวมโดย มูลนิธิ สวค., ข้อมูลจาก สสว. และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

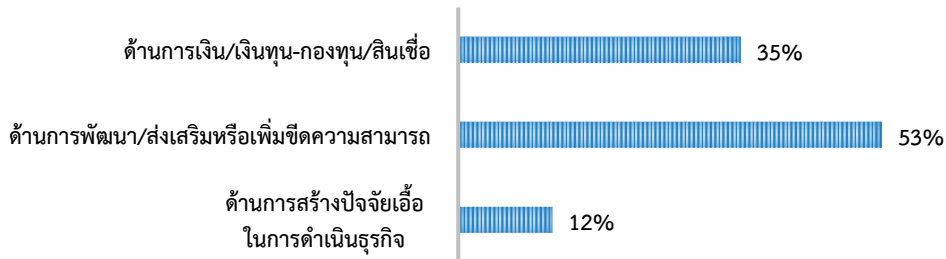
อนึ่ง รายละเอียดของแต่ละมาตรการส่งเสริม SMEs อาทิ งบประมาณ กลุ่มเป้าหมาย ลักษณะการดำเนินงาน หรือวัตถุประสงค์ รวมถึงหน่วยงานดำเนินมาตรการ และผลการดำเนินงานเบื้องต้น ปรากฏในภาคผนวก ก

2.2) มาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2561

มาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2561 ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 53 จัดเป็นมาตรการด้านการพัฒนา/ส่งเสริมหรือเพิ่มขีดความสามารถ รองลงมาเป็นมาตรการด้านการเงิน/เงินทุน-กองทุน/สินเชื่อ และด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ ตามลำดับ

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาประเภทย่อยในมาตรการด้านการเงิน/เงินทุน-กองทุน/สินเชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบด้วยการพัฒนาส่งเสริมให้ SMEs สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น อาทิ มาตรการสินเชื่อ (ขับเคลื่อน SMEs สู่อุตสาหกรรม 4.0 และสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อปรับเปลี่ยนเครื่องจักร) มาตรการค้ำประกันสินเชื่อ (Micro Entrepreneurs) มาตรการพักชำระหนี้และสนับสนุนเบี้ยประกันภัย (เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้) นอกจากนี้ ยังมีมาตรการภาษีเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายผู้ประกอบการ SMEs

ภาพ 2-5: สัดส่วนประเภทการส่งเสริมของมาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2561

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ขณะที่มาตรการด้านการพัฒนา/ส่งเสริมหรือเพิ่มขีดความสามารถ ประกอบด้วย มาตรการส่งเสริมอุตสาหกรรม (อุตสาหกรรมเขียว อุตสาหกรรมเทคโนโลยีทางการเงิน และอุตสาหกรรมชีวภาพ) มาตรการพัฒนาผู้ประกอบการ (ส่งเสริมความรู้การป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน) และมาตรการด้านแรงงาน (กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ผลิดออาชีพะพันธุ์ใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และผลกระทบด้านแรงงาน) รวมถึงมาตรการด้านอื่นๆ เช่น การจัดพื้นที่ตลาด เป็นต้น ส่วนมาตรการด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ มีทั้งการกำหนดกฎระเบียบต่างๆ เพื่อเอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ รวมถึงการลงทุนจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา

ตาราง 2-4: รายชื่อมาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2561

ประเภท	ประเภทย่อย	มาตรการ
ด้านการเงิน/ เงินทุน-กองทุน/ สินเชื่อ	สินเชื่อ	- มาตรการพิเศษขับเคลื่อน SMEs สู่ยุค 4.0 - ขยายระยะเวลาการเบิกจ่ายสินเชื่อ "โครงการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อปรับเปลี่ยนเครื่องจักรและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)"
	ค้ำประกันสินเชื่อ	- มาตรการให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อยและผู้ประกอบการ SMEs ผ่านโครงการค้ำประกันสินเชื่อของบรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม - ขยายระยะเวลารับค้ำขอค้ำประกันสินเชื่อโครงการค้ำประกันสินเชื่อสำหรับผู้ประกอบการ Micro Entrepreneurs ระยะที่ 2
	ภาษี	- ด้านกฎหมาย/พ.ร.บ./พ.ร.ฎ./ประกาศ ฯลฯ
	อื่นๆ	- มาตรการด้านการเงินสำหรับเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
ด้านการพัฒนา/ ส่งเสริมหรือเพิ่ม ขีดความสามารถ	อุตสาหกรรม	- โครงการสนับสนุนผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) มุ่งสู่อุตสาหกรรมเขียวโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคาร์บอนต่ำ (Greening Industry through Low Carbon Technology Application for SMEs) - แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมเทคโนโลยีทางการเงิน (Financial Technology: FinTech) - มาตรการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพของไทย ปี พ.ศ. 2561-2570
	ผู้ประกอบการ	- การแก้ไขรายละเอียดมาตรการเพิ่มขีดความสามารถและการส่งเสริมความรู้ให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน
	แรงงาน	- การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ - โครงการผลิตอาชีพะพันธุ์ใหม่และบัณฑิตพันธุ์ใหม่เพื่อสร้างกำลังคนที่มีสมรรถนะสูงสำหรับอุตสาหกรรม New Growth Engine ตามนโยบาย Thailand 4.0 และการปฏิรูปการอุดมศึกษาไทย - มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการบริหารธุรกิจ SMEs ในการลดผลกระทบจากการขึ้นค่าแรงขั้นต่ำ - มาตรการช่วยเหลือผู้ประกอบการเพื่อลดผลกระทบด้านแรงงาน
	อื่นๆ	- โครงการตลาดประชารัฐ
ด้านการสร้าง ปัจจัยเอื้อใน การดำเนินธุรกิจ	กฎระเบียบ	- ร่าง พรบ. ส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม
	เขตเศรษฐกิจพิเศษ	- การลงทุนจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา

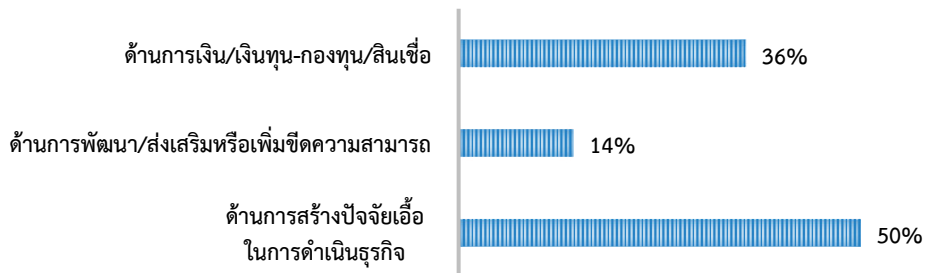
ที่มา: รวบรวมโดย มูลนิธิ สวค., ข้อมูลจาก สสว. และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อนึ่ง รายละเอียดของแต่ละมาตรการส่งเสริม SMEs อาทิ งบประมาณ กลุ่มเป้าหมาย ลักษณะการดำเนินงาน หรือวัตถุประสงค์ รวมถึงหน่วยงานดำเนินมาตรการ และผลการดำเนินงานเบื้องต้น ปรากฏในภาคผนวก ก

2.3) มาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2562

มาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2562 ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 50 จัดเป็นมาตรการด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ รองลงมาเป็นด้านการเงิน/เงินทุน-กองทุน/สินเชื่อ และด้านการพัฒนา/ส่งเสริมหรือเพิ่มขีดความสามารถ ตามลำดับ

ภาพ 2-6: สัดส่วนประเภทการส่งเสริมของมาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2562

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาประเภทย่อยในมาตรการด้านการเงิน/เงินทุน-กองทุน/สินเชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบด้วยการพัฒนาส่งเสริมให้ SMEs สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น อาทิ มาตรการสินเชื่อ (ขับเคลื่อน SMEs สู่อุตสาหกรรม 4.0) มาตรการค้ำประกันสินเชื่อ (Start-up & Innobiz) และมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของกระทรวงการคลัง

ขณะที่มาตรการด้านการพัฒนา/ส่งเสริมหรือเพิ่มขีดความสามารถ ประกอบด้วย มาตรการพัฒนาผู้ประกอบการ (ส่งเสริมความรู้การป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน) และมาตรการส่งเสริมการขึ้นทะเบียนและเพิ่มมูลค่าการตลาดของการจำหน่ายสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ส่วนมาตรการด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ มีทั้งการกำหนดกฎระเบียบต่างๆ เพื่อเอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ และแนวทางการดำเนินงานส่งเสริม SMEs ด้านปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ

ตาราง 2-5: รายชื่อมาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2562

ประเภท	ประเภทย่อย	มาตรการ
ด้านการเงิน/ เงินทุน-กองทุน/ สินเชื่อ	สินเชื่อ	- ขยายระยะเวลาและรายละเอียดการดำเนินงานมาตรการพิเศษเพื่อขับเคลื่อน SMEs สู่อุตสาหกรรม 4.0 (มาตรการด้านการเงิน) - การขอให้กระทรวงการคลังค้ำประกันหุ้นกู้ วงเงินรวมไม่เกิน 21,000 ล้านบาท ให้แก่ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.)
	ค้ำประกัน สินเชื่อ	- มาตรการให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs ผ่านโครงการค้ำประกันสินเชื่อ เพื่อผู้ประกอบการใหม่และผู้ประกอบการเทคโนโลยีนวัตกรรม (Start-up & Innobiz)
	อื่นๆ	- มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของกระทรวงการคลัง - ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ฉบับที่...) พ.ศ....

ประเภท	ประเภทย่อย	มาตรการ
ด้านการพัฒนา/ส่งเสริมหรือเพิ่มขีดความสามารถ	ผู้ประกอบการ	- มาตรการเพิ่มขีดความสามารถและส่งเสริมความรู้ให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน
	อื่นๆ	- มาตรการส่งเสริมการขึ้นทะเบียนและเพิ่มมูลค่าการตลาดของการจำหน่ายสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications : GI)
ด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ	กฎระเบียบ	<ul style="list-style-type: none"> - ร่างประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง การอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงานในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษสำหรับผู้เชี่ยวชาญทักษะสูง นักลงทุน ผู้บริหารระดับสูง และผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น - ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดจำนวนการจ้างงานหรือรายได้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. ... - ร่างพระราชบัญญัติออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการลดอัตรารัษฎากร (ฉบับที่...) พ.ศ.... (มาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ) - รายงานผลการจัดอันดับความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจของธนาคารโลก Doing Business 2019 และการขับเคลื่อนการอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ (Doing Business) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2562 - แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจตามตัวชี้วัดการพัฒนาการได้รับสินเชื่อ (Getting Credit) ของการปรับปรุงสภาพแวดล้อมสำหรับการประกอบธุรกิจในประเทศไทยของธนาคารโลก (Ease of Doing Business) - แนวทางการขับเคลื่อนการส่งเสริมระบบนิเวศของวิสาหกิจเริ่มต้น (Startup Ecosystem) - ร่างพระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ฉบับที่...) พ.ศ....

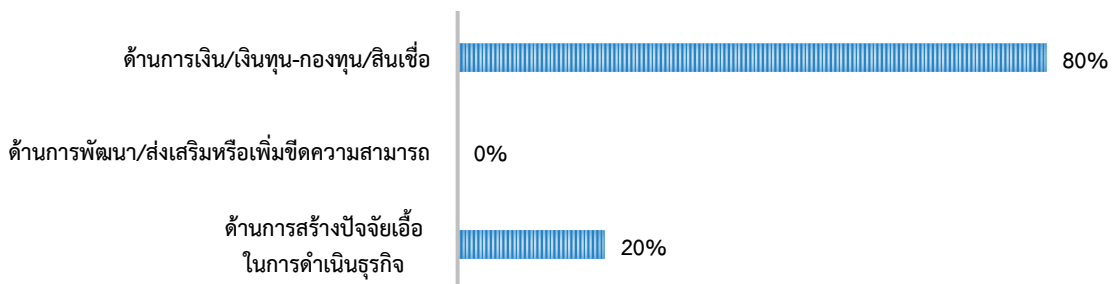
ที่มา: รวบรวมโดย มูลนิธิ สวค., ข้อมูลจาก สสว. และสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อนึ่ง รายละเอียดของแต่ละมาตรการส่งเสริม SMEs อาทิ งบประมาณ กลุ่มเป้าหมาย ลักษณะการดำเนินงาน หรือวัตถุประสงค์ รวมถึงหน่วยงานดำเนินมาตรการ และผลการดำเนินงานเบื้องต้น ปรากฏในภาคผนวก ก

2.4) มาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2563 (กลุ่มพัฒนาส่งเสริม SMEs)

มาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2563 ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 80 จัดเป็นมาตรการด้านการเงิน/เงินทุน-กองทุน/สินเชื่อ ที่เหลือเป็นมาตรการด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ มีข้อสังเกตว่า ไม่มีมาตรการด้านการพัฒนา/ส่งเสริมหรือเพิ่มขีดความสามารถในปี 2563 เนื่องจากสถานการณ์ในปีดังกล่าว ผู้ประกอบการ SMEs ประสบปัญหาด้านการเงินเป็นส่วนใหญ่และเร่งด่วนกว่ามาตรการอื่นๆ

ภาพ 2-7: สัดส่วนประเภทการส่งเสริมของมาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2563

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาประเภทย่อยในมาตรการด้านการเงิน/เงินทุน-กองทุน/สินเชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่ ประกอบด้วยการพัฒนาส่งเสริมให้ SMEs สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น อาทิ มาตรการสินเชื่อ (ขับเคลื่อน SMEs สู่อุตสาหกรรม 4.0 กระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงปลายปี 2562 และต่อเติม เสริมทุน SMEs สร้างไทย) มาตรการร่วมลงทุน ในกิจการ SMEs นอกจากนี้ ยังมีมาตรการภาษีเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายผู้ประกอบการ SMEs

ขณะที่มาตรการด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ เป็นการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ โดยการเพิ่มกำลังซื้อให้ผู้บริโภค รวมถึงการปรับนิยาม SMEs ของกิจการผลิตสินค้า กิจการให้บริการ กิจการค้าส่ง และกิจการค้าปลีก

อนึ่ง รายละเอียดของแต่ละมาตรการส่งเสริม SMEs อาทิ งบประมาณ กลุ่มเป้าหมาย ลักษณะ การดำเนินงาน หรือวัตถุประสงค์ รวมถึงหน่วยงานดำเนินมาตรการ และผลการดำเนินงานเบื้องต้น ปรากฏใน ภาคผนวก ก

ตาราง 2-6: รายชื่อมาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2563 (กลุ่มพัฒนาส่งเสริม SMEs)

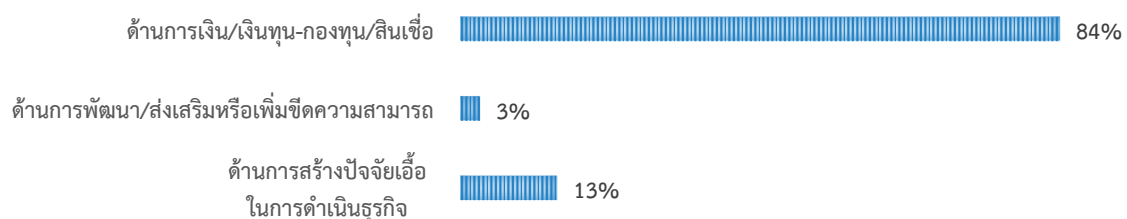
ประเภท	ประเภทย่อย	มาตรการ
ด้านการเงิน/เงินทุน-กองทุน/สินเชื่อ	สินเชื่อ	- มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงปลายปี 2562 - มาตรการพิเศษเพื่อขับเคลื่อน SMEs สู่อุตสาหกรรม 4.0 - มาตรการต่อเติม เสริมทุน SMEs สร้างไทย - มาตรการการเงินการคลังเพื่อบรรเทาผลกระทบ ต่อภาคธุรกิจการท่องเที่ยว ปี 2563 - การทบทวนมติคณะรัฐมนตรี และเสนอมาตรการช่วยเหลือ SMEs เพิ่มเติม
	ภาษี	- ร่างพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ... [ขยายระยะเวลามาตรการภาษีเพื่อส่งเสริม การดำเนินธุรกิจของ SMEs] (มาตรการที่ช่วยน้อง) - ร่างกฎกระทรวง ฉบับที่ .. (พ.ศ. ...) ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (มาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน) 2562
	อื่นๆ	- การขอปรับโครงสร้างกองทุนร่วมลงทุนในกิจการ SMEs (กองทุนย่อยกองที่ 1)
ด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ	กฎระเบียบ	- ร่างกฎกระทรวงกำหนดลักษณะของ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.
	กำลังซื้อผู้บริโภค	- มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ

ที่มา: รวบรวมโดย มูลนิธิ สวค., ข้อมูลจาก สสว. และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

2.5) มาตรการบรรเทาผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

มาตรการบรรเทาผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 84 จัดเป็นมาตรการด้านการเงิน/เงินทุน-กองทุน/สินเชื่อ รองลงมาเป็นมาตรการด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ และมาตรการด้านการพัฒนา/ส่งเสริมหรือเพิ่มขีดความสามารถ ตามลำดับ

ภาพ 2-8: สัดส่วนประเภทการส่งเสริมของมาตรการบรรเทาผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาประเภทย่อยในมาตรการด้านการเงิน/เงินทุน-กองทุน/สินเชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นมาตรการสินเชื่อและภาษี โดยใช้ร่วมกับมาตรการเงินอุดหนุน การพักชำระหนี้ และกองทุน

ขณะที่มาตรการด้านการพัฒนา/ส่งเสริมหรือเพิ่มขีดความสามารถ เป็นการจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะเสริมอาชีพ ให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ส่วนด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ เป็นการปรับปรุงกฎระเบียบและเงื่อนไขต่างๆ เพื่อเอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ

ตาราง 2-7: รายชื่อมาตรการบรรเทาผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ประเภท	ประเภทย่อย	มาตรการ
ด้านการเงิน/ เงินทุน-กองทุน/ สินเชื่อ	สินเชื่อ	<p>ผู้ประกอบการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มาตรการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) <p>ผู้ประกอบการ SMEs</p> <ul style="list-style-type: none"> - โครงการสินเชื่อเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อยที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) - ร่างพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา พ.ศ. (ร่าง พ.ร.ก. Soft loan 500,000 ล้านบาท) <p>อื่นๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - โครงการสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผู้มีอาชีพอิสระที่ได้รับผลกระทบจากไวรัสโคโรนา (COVID-19) - โครงการสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผู้มีรายได้ประจำที่ได้รับผลกระทบจากไวรัสโคโรนา (COVID-19) <p>สถาบันการเงินและธุรกิจการเงินอื่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - โครงการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำสำหรับสำนักงานธนาคารเพื่อช่วยเหลือประชาชนฐานรากที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) - มาตรการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำสำหรับผู้ประกอบธุรกิจการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-banks)
	พักชำระหนี้	<ul style="list-style-type: none"> - มาตรการพักต้นเงินลดดอกเบี้ยและขยายระยะเวลาชำระหนี้แก่ลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากไวรัสโคโรนา (Covid-19) ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ
	สินเชื่อและเงินอุดหนุน	<ul style="list-style-type: none"> - มาตรการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด 19 - ชุดมาตรการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ และเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 และด้านการแพทย์และสาธารณสุขเพื่อแก้ไขปัญหาการระบาดจาก COVID-19 - ชุดมาตรการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดูแลเศรษฐกิจภายในประเทศ
	ภาษี	<p>ผู้ประกอบการหรือนิติบุคคล</p> <ul style="list-style-type: none"> - มาตรการคืนสภาพคล่องให้กับผู้ประกอบการในประเทศ - มาตรการภาษีเพื่อลดภาระดอกเบี้ยจ่ายของผู้ประกอบการ - มาตรการเร่งคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้ประกอบการภายในประเทศ - มาตรการเลื่อนเวลาการชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล - มาตรการขยายเวลาการชำระภาษีให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสินค้า น้ำมัน และผลิตภัณฑ์น้ำมัน - มาตรการขยายเวลาการยื่นแบบรายการภาษีพร้อมกับชำระภาษีของสถานบริการที่ประกอบกิจการตามบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 <p>บุคคลธรรมดา</p> <ul style="list-style-type: none"> - มาตรการเลื่อนเวลาการชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา - มาตรการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับค่าตอบแทนในการเสี่ยงภัยของบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข - มาตรการเพิ่มวงเงินหักลดหย่อนค่าเบี้ยประกันสุขภาพ - มาตรการเลื่อนเวลาการยื่นแบบแสดงรายการ นำส่ง และชำระภาษี <p>บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล</p> <ul style="list-style-type: none"> - มาตรการทางภาษีอากรและค่าธรรมเนียมเพื่อสนับสนุนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ <p>อื่นๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มาตรการสร้างความเชื่อมั่นในระบบตลาดทุน

ประเภท	ประเภทย่อย	มาตรการ
		<ul style="list-style-type: none"> - มาตรการส่งเสริมเสถียรภาพของการจ้างงานในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส COVID-19 - มาตรการยกเว้นอากรขาเข้าของที่ใช้รักษา วินิจฉัย หรือป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)
	เงินอุดหนุน	<ul style="list-style-type: none"> - มาตรการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด 19 - มาตรการบรรเทาค่าครองชีพแก่ประชาชนจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 - มาตรการชดเชยรายได้แก่ลูกจ้างของสถานประกอบการที่ได้รับผลกระทบหรือผู้ได้รับผลกระทบอื่นๆของการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19)
	อื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> - มาตรการบรรเทาภาระค่าธรรมเนียม ค่าเช่า ค่าตอบแทนในการให้บริการของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ - มาตรการบรรเทาภาระการจ่ายค่าน้ำค่าไฟ - มาตรการลดเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมของนายจ้างและลูกจ้าง
ด้านการพัฒนา/ส่งเสริมหรือเพิ่มขีดความสามารถ	ผู้ประกอบการ	<ul style="list-style-type: none"> - มาตรการเสริมสร้างความรู้
ด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ	กฎระเบียบ	<ul style="list-style-type: none"> - ร่างพระราชกำหนดการสนับสนุนสภาพคล่องเพื่อดูแลเสถียรภาพตราสารหนี้ภาคเอกชน พ.ศ. (ร่าง พ.ร.ก. BSF) สำหรับเพิ่มสภาพคล่องและรักษาเสถียรภาพของตลาดตราสารหนี้ภาคเอกชนและระบบการเงิน - ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดจำนวนเงินฝากที่ได้รับการคุ้มครองเป็นการทั่วไป พ.ศ. - การปรับลดอัตราเงินนำส่งจากสถาบันการเงินเป็นการชั่วคราว
	อื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> - มาตรการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย - มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

ที่มา: รวบรวมโดย มูลนิธิ สวค., ข้อมูลจาก สสว. และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อนึ่ง รายละเอียดของแต่ละมาตรการส่งเสริม SMEs อาทิ งบประมาณ กลุ่มเป้าหมาย ลักษณะการดำเนินงาน หรือวัตถุประสงค์ รวมถึงหน่วยงานดำเนินมาตรการ และผลการดำเนินงานเบื้องต้น ปรากฏในภาคผนวก ก

ทั้งนี้ เมื่อจัดประเภทนโยบายหรือมาตรการรัฐในการส่งเสริม SMEs ในระหว่างปี 2560-2563 ทั้งกลุ่มพัฒนาส่งเสริม SMEs และกลุ่มบรรเทาผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ออกเป็น 3 ประเภทการส่งเสริมหลัก รวมถึงประเภทย่อย ตลอดจนรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นในแต่ละมาตรการ อาทิ งบประมาณ กลุ่มเป้าหมาย ลักษณะการดำเนินงานหรือวัตถุประสงค์ รวมถึงหน่วยงานดำเนินมาตรการ และผลการดำเนินงานเบื้องต้นแล้ว ในลำดับถัดไปจะนำข้อมูลดังกล่าวมาทบทวนและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการศึกษาต่อไป

2.2 การทบทวนข้อมูลและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการศึกษา

2.2.1 แนวคิดการทบทวนข้อมูลและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการศึกษา

ภายหลังการรวบรวมและจัดกลุ่มนโยบายหรือมาตรการรัฐในหัวข้อ 2.1 แล้ว การศึกษาในลำดับถัดไปเป็นการทบทวน และวิเคราะห์นโยบายหรือมาตรการรัฐ เพื่อคัดเลือกและนำเสนอต่อ สสว. เพื่อดำเนินการศึกษาในขั้นถัดไป โดยแบ่งเป็น นโยบายหรือมาตรการรัฐในการส่งเสริม SMEs ในระหว่างปี 2560-2563 (กลุ่มพัฒนาส่งเสริม SMEs) จำนวน 1 มาตรการ และมาตรการบรรเทาผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม SMEs จำนวน 1 มาตรการ โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์จำนวน 3 เกณฑ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) **ระดับความครอบคลุม SMEs ของนโยบายหรือมาตรการ** กล่าวคือ พิจารณานโยบายหรือมาตรการกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินมาตรการที่ครอบคลุมผู้ประกอบการ SMEs ทั้งประเทศจำนวน 3,105,096 ราย เพียงใด โดยพิจารณาถึงความครอบคลุมในมิติของสาขาธุรกิจ พื้นที่ดำเนินการ และ/หรือ จำนวนเป้าหมายดำเนินการ เป็นต้น ทั้งนี้การพิจารณาระดับความครอบคลุม SMEs สะท้อนถึงระดับของผลประโยชน์ (Benefit) ที่เกิดแก่ SMEs ตลอดจนธุรกิจเกี่ยวเนื่อง จากการดำเนินมาตรการนั้นๆ

ตัวอย่างเช่น มาตรการด้านการเงินสำหรับเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายมาตรการ คือ ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดที่มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในท้องที่จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา (บางอำเภอ) และจากข้อมูลสถิติจำนวนผู้ประกอบการ SMEs ในปี 2563 สามารถคำนวณจำนวน SMEs ในพื้นที่ดังกล่าวได้ทั้งสิ้น 54,391 ราย คิดเป็นร้อยละ 2 ของ SMEs ทั้งประเทศ แสดงว่ามาตรการดังกล่าวมีระดับความครอบคลุม SMEs เท่ากับร้อยละ 2

2) **มูลค่าหรือขนาดของนโยบายหรือมาตรการ** กล่าวคือ พิจารณาความสำคัญของนโยบายหรือมาตรการผ่านมูลค่างบประมาณของนโยบายหรือมาตรการนั้น ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า บางมาตรการไม่ได้ใช้เงินงบประมาณในการดำเนินการ เช่น มาตรการทางภาษีอากรและค่าธรรมเนียมเพื่อสนับสนุนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ในกรณีนี้สามารถอนุมูลได้ว่ามูลค่าที่รัฐบาลคาดการณ์ว่าจะสูญเสียรายได้จำนวน 1,235 ล้านบาท แทนมูลค่างบประมาณดำเนินมาตรการได้

อย่างไรก็ดี บางมาตรการไม่มีทั้งงบประมาณและมูลค่ารายได้รัฐบาลสูญเสียที่คาดการณ์จากการดำเนินมาตรการ เช่น แนวทางการขับเคลื่อนการส่งเสริมระบบนิเวศของวิสาหกิจเริ่มต้น (Startup Ecosystem) โดยในกรณีนี้ ตัวเลขมูลค่างบประมาณที่เท่ากับศูนย์ไม่ได้สะท้อนว่ามาตรการดังกล่าวไม่มีความสำคัญแต่อย่างใด ทั้งนี้ระดับของผลประโยชน์จากการดำเนินมาตรการที่เกิดแก่ SMEs ยังคงสะท้อนอยู่ในระดับความครอบคลุม SMEs ในหลักเกณฑ์แรก

3) **การสิ้นสุดของนโยบายหรือมาตรการ** นโยบายหรือมาตรการที่มีระยะเวลาดำเนินงานที่สิ้นสุดแล้ว หรือใกล้ระยะเวลาสิ้นสุดโครงการภายใน 3 เดือน แสดงถึงความเป็นไปได้ในการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูลนโยบายหรือมาตรการ เพื่อใช้ในการศึกษาและประเมินนโยบายหรือมาตรการหลังสิ้นสุดโครงการ (Ex-post evaluation) หรือประเมินช่วงก่อนสิ้นสุดโครงการ (Terminal evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินประเภทที่สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานได้ในทั้ง 5 เกณฑ์ ได้แก่ ความสอดคล้อง ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ผลกระทบ และความยั่งยืน ตามแนวทางของ JICA¹ ซึ่งครอบคลุมประเด็นที่โครงการฯ ต้องการจากการประเมินมาตรการ ทั้งศักยภาพของมาตรการ ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อน ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับ SMEs และเศรษฐกิจทั้งประเทศ และผลที่เกิดจากการทำมาตรการ รวมถึงปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

¹ JICA, Issues in Ex-ante and Ex-post Evaluations, https://www.jica.go.jp/english/our_work/evaluation/tech_and_grant/guides/pdf/guideline03-02.pdf.

2.2.2 การคำนวณดัชนีผลกระทบ และการคัดเลือกมาตรการในแต่ละประเภทการส่งเสริม SMEs

จากข้อมูลมาตรการที่ได้รวบรวมและจำแนกประเภทการส่งเสริมในหัวข้อ 2.1 ประกอบกับการทบทวนและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการศึกษาตามหลักเกณฑ์ 3 ประการข้างต้น ในหัวข้อ 2.2.1 และเพื่อคัดเลือกมาตรการศึกษาต่อไป จะนำผลการวิเคราะห์หลักเกณฑ์มาคำนวณดัชนีผลกระทบที่คาดการณ์เบื้องต้น กล่าวคือ คำนวณจากผลคูณระหว่างมูลค่างบประมาณ และระดับความครอบคลุม SMEs โดยเป็นค่าดัชนีที่ไม่มีหน่วย สะท้อนถึงระดับผลกระทบหรือผลประโยชน์จากการดำเนินมาตรการที่มีต่อ SMEs ธุรกิจเกี่ยวเนื่อง และเศรษฐกิจโดยรวม อนึ่ง ดัชนีนี้ยังไม่ใช่มูลค่าผลกระทบที่แท้จริง เป็นเพียงการคาดการณ์เบื้องต้นเพื่อศึกษาในลำดับถัดไป ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดมาตรการที่น่าสนใจในแต่ละประเภทการส่งเสริม SMEs ตามค่าดัชนีผลกระทบ ได้ดังต่อไปนี้

ตาราง 2-8: สรุปมาตรการที่น่าสนใจในแต่ละประเภทการส่งเสริม SMEs

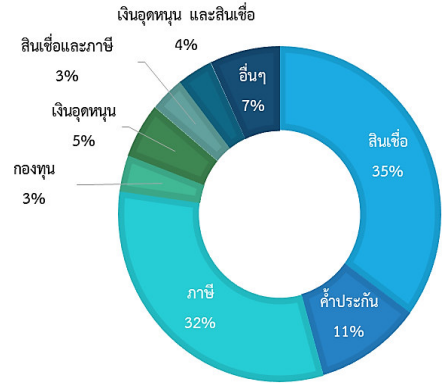
ประเภทมาตรการ	กลุ่มมาตรการพัฒนาส่งเสริม SMEs ปี 2560-2563	กลุ่มมาตรการบรรเทาผลกระทบจาก COVID-19	มาตรการที่น่าสนใจ (High Impact)			
			มาตรการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ระดับความครอบคลุม SMEs	ดัชนีผลกระทบ
				(1)	(2)	(1)*(2)
ด้านการเงิน/ เงินทุน-กองทุน/ สินเชื่อ	26 มาตรการ	31 มาตรการ	ร่างพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา พ.ศ. 2563 (ร่าง พ.ร.ก. Soft loan 500,000 ล้านบาท)	500,000	21%	104300
			มาตรการส่งเสริมเสถียรภาพของการจ้างงาน ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	64,000	24%	15115
ด้านการพัฒนา/ ส่งเสริมหรือเพิ่มขีด ความสามารถ	15 มาตรการ	1 มาตรการ	โครงการตลาดประชารัฐ	562	3%	19
			มาตรการเพิ่มขีดความสามารถและส่งเสริมความรู้ ให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในการป้องกัน ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน	260	2%	5
ด้านการสร้าง ปัจจัยเอื้อใน การดำเนินธุรกิจ	14 มาตรการ	5 มาตรการ	มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ	50,922.78	32%	16410
			การลงทุนจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่เขต พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา	2,890	2%	53
รวม	55 มาตรการ	37 มาตรการ				

หมายเหตุ: ดัชนีผลกระทบคำนวณจากผลคูณระหว่างมูลค่างบประมาณ และระดับความครอบคลุม SMEs โดยเป็นค่าดัชนีที่ไม่มีหน่วย ที่มา: มูลนิธิ สวค.

มาตรการในตาราง 2-8 มีรายละเอียดมาตรการ ได้แก่ ประเภทย่อย งบประมาณ วัตถุประสงค์ หรือ ลักษณะการดำเนินงาน กลุ่มเป้าหมาย ระดับความครอบคลุม SMEs หน่วยงานดำเนินมาตรการ รวมถึงผลการดำเนินงานเบื้องต้น ดังต่อไปนี้

1) มาตรการส่งเสริม SMEs ด้านการเงิน/กองทุน-เงินทุน/สินเชื่อ

มาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2560-2563 จัดเป็นมาตรการด้านการเงิน/เงินทุน-กองทุน/สินเชื่อมากถึง 57 มาตรการ โดยประกอบด้วย มาตรการด้านสินเชื่อเป็นหลัก รองลงมาเป็นมาตรการด้านภาษี การค้ำประกัน การให้เงินอุดหนุน กองทุน และอื่นๆ

ทั้งนี้ เพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการศึกษามาตรการตามเกณฑ์ที่กำหนดทั้ง 3 ประการข้างต้น จึงพิจารณา 57 มาตรการด้านการเงิน/เงินทุน-กองทุน/สินเชื่อ โดยคัดกรองมาตรการที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วหรือใกล้จะสิ้นสุดโครงการภายใน 3 เดือน ประกอบกับ ข้อมูลงบประมาณและระดับความครอบคลุม SMEs พบว่า มาตรการที่มีค่าดัชนีผลกระทบ (งบประมาณ * ระดับความครอบคลุม SMEs) สูงสุด 2 อันดับแรก ได้แก่

(1) ร่างพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (ร่าง พ.ร.ก. Soft loan 500,000 ล้านบาท)

- ประเภทย่อย สินเชื่อ
- งบประมาณ 500,000 ล้านบาท
- ปีงบประมาณ ปี 2563 (กลุ่มมาตรการบรรเทาผลกระทบจาก COVID-19)
- วัตถุประสงค์/ลักษณะการดำเนินงาน
 - ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถปล่อยสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (Soft Loan) ให้แก่ธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินเฉพาะกิจในอัตราร้อยละ 0.01 ต่อปี วงเงิน 500,000 ล้านบาท
 - เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเฉพาะกิจไปปล่อยสินเชื่อใหม่เพิ่มเติมให้แก่ผู้ประกอบการ SMEs ที่มียอดสินเชื่อคงค้างเดิมไม่เกิน 500 ล้านบาท ที่ไม่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และไม่เป็น NPL ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562
 - โดยผู้ประกอบการ SMEs จะได้รับสินเชื่อเพิ่มเติมไม่เกินร้อยละ 20 ของยอดสินเชื่อเดิม ในอัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 2 ต่อปี ทั้งนี้ ผู้ประกอบการไม่ต้องชำระเงินต้นและดอกเบี้ยสำหรับสินเชื่อที่ได้เพิ่มเติมในระยะ 6 เดือนแรก
 - นอกจากนี้ ยังมีโครงการให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเฉพาะกิจสามารถพักชำระหนี้เดิมทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยให้ผู้ประกอบการ SMEs เป็นระยะเวลา 6 เดือน ได้แก่ ผู้ประกอบการ SMEs ที่เป็นลูกหนี้ชั้นดี ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 และมีวงเงินสินเชื่อไม่เกิน 100 ล้านบาท
- กลุ่มเป้าหมาย SMEs ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
- ระดับความครอบคลุม SMEs 647,723 ราย² คิดเป็นร้อยละ 21 ของจำนวน SMEs ทั้งประเทศ
- หน่วยงานผู้ดำเนินการ ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินเฉพาะกิจ
- ผลการดำเนินงานเบื้องต้น มียอดปล่อยสินเชื่อ 1.23 แสนล้านบาท และผู้ได้รับสินเชื่อจำนวน 7.39 หมื่นราย
- โดยสรุป เป็นมาตรการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ มีวงเงินงบประมาณ 500,000 ล้านบาท และระดับความครอบคลุมผู้ประกอบการ SMEs ร้อยละ 21 คำนวณดัชนีผลกระทบได้เท่ากับ 104300

² คำนวณจากจำนวน SMEs ทั้งหมด * อัตราส่วนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบร้อยละ 20.86

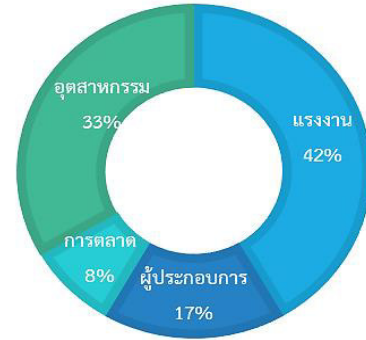
(2) มาตรการส่งเสริมเสถียรภาพของการจ้างงานในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

- ประเภทย่อย ภาษี
- งบประมาณ 64,000 ล้านบาท³
- ปีงบประมาณ ปี 2563 (กลุ่มมาตรการบรรเทาผลกระทบจาก COVID-19)
- วัตถุประสงค์/ลักษณะการดำเนินงาน
 - บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหักจ่ายได้ 3 เท่า สำหรับรายจ่ายที่ได้จ่ายไปเป็นค่าจ้างของเดือน เมษายน 2563 ถึงเดือนกรกฎาคม 2563 ให้แก่ลูกจ้างที่เป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายว่าด้วย ประกันสังคมและได้รับค่าจ้างไม่เกิน 15,000 บาทต่อคนต่อเดือน โดยต้องเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วน นิติบุคคลที่มีรายได้ครบ 12 เดือนในรอบระยะเวลาบัญชีสุดท้ายและมีวันสุดท้ายของรอบระยะเวลา บัญชีสิ้นสุดก่อนหรือในวันที่ 30 กันยายน 2562 ไม่เกิน 500 ล้านบาท และมีการจ้างแรงงานไม่เกิน 200 คน
 - บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามข้อแรกจะต้องมีจำนวนลูกจ้างที่เป็นผู้ประกันตนตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2563 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2563 ไม่น้อยกว่าจำนวนลูกจ้างที่เป็นผู้ประกันตน ณ วันสุดท้ายของเดือนธันวาคม 2562 โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดี กรมสรรพากรกำหนด
- กลุ่มเป้าหมาย บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ที่มีรายได้ไม่เกิน 500 ล้านบาท และจ้างแรงงานไม่เกิน 200 คน
- ระดับความครอบคลุม SMEs 733,334 ราย คิดเป็นร้อยละ 24 ของจำนวน SMEs ทั้งประเทศ
- หน่วยงานผู้ดำเนินการ กรมสรรพากร
- ผลการดำเนินงานเบื้องต้น ไม่ปรากฏข้อมูลทุติยภูมิ
- โดยสรุป เป็นมาตรการที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ซึ่งภาครัฐคาดว่าจะสูญเสียรายได้ภาษี 64,000 ล้านบาท และระดับความครอบคลุมผู้ประกอบการ SMEs ร้อยละ 24 คำนวณดัชนีผลกระทบได้เท่ากับ 15115

³ รายได้ภาษีที่คาดว่าจะสูญเสียจากการดำเนินมาตรการดังกล่าว

2) มาตรการส่งเสริม SMEs ด้านการพัฒนา/ส่งเสริม หรือเพิ่มขีดความสามารถ

มาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2560-2563 จัดเป็นมาตรการด้านการพัฒนา/ส่งเสริม หรือเพิ่มขีดความสามารถมากถึง 16 มาตรการ โดยประกอบด้วย มาตรการด้านแรงงานเป็นหลัก รองลงมาเป็น มาตรการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการ และการตลาด

ทั้งนี้ เพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการศึกษามาตรการตามเกณฑ์ ทั้ง 3 ประการข้างต้น จึงพิจารณา 16 มาตรการด้านการพัฒนา/ส่งเสริม หรือเพิ่มขีดความสามารถ โดยคัดกรองมาตรการที่ดำเนินการ เสร็จสิ้นแล้วหรือใกล้ระยะเวลาสิ้นสุดโครงการภายใน 3 เดือน ประกอบกับข้อมูลงบประมาณและระดับความครอบคลุม SMEs พบว่า มาตรการที่มีค่าดัชนีผลกระทบ (งบประมาณ*ระดับความครอบคลุม SMEs) สูงสุด 2 อันดับแรก ได้แก่

(1) โครงการตลาดประชารัฐ

- **ประเภทย่อย** การตลาด
- **งบประมาณ** 562 ล้านบาท
- **ปีงบประมาณ** ปี 2561
- **วัตถุประสงค์/ลักษณะการดำเนินงาน**
 - 1) พัฒนาพื้นที่ตลาดใหม่ ขยายพื้นที่การตลาดเดิม และ/หรือเพิ่มวันทำการเพื่อให้ผู้ประกอบการรายใหม่ได้มีโอกาสขายต่อไป
 - 2) ส่งเสริมเกษตรกร ผู้มีรายได้น้อย และผู้ประกอบการที่ได้รับความเดือดร้อนจากการไม่มีสถานที่ค้าขาย ให้มีพื้นที่การค้าขาย
- **กลุ่มเป้าหมาย** ผู้ประกอบการรายใหม่มีพื้นที่ทำการค้าเพิ่มขึ้น จำนวน 102,844 ราย
- **ระดับความครอบคลุม SMEs** 102,844 ราย คิดเป็นร้อยละ 3 ของจำนวน SMEs ทั้งประเทศ
- **หน่วยงานผู้ดำเนินมาตรการ** กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร กระทรวงการคลัง กระทรวงอุตสาหกรรม ธ.ก.ส. และบริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคี จำกัด
- **ผลการดำเนินงานเบื้องต้น**
 - 1) กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการจัดงาน “ตลาดประชารัฐ สร้างโอกาส สร้างอาชีพ สร้างรายได้” ขึ้นระหว่างวันที่ 5-7 ธันวาคม 2560 ณ บริเวณริมคลองผดุงกรุงเกษม มีผู้ประกอบการเข้าร่วมจำหน่ายสินค้า จำนวน 180 ราย มียอดผู้เข้าชมงาน จำนวน 21,927 คน รวมยอดขายทั้งสิ้น 8,683,822 บาท ในส่วนของตลาดประชารัฐทุกจังหวัดทั่วประเทศ (1,173 แห่ง) มีผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้า จำนวน 47,677 ราย มีผู้ชมงาน จำนวน 556,427 คน รวมยอดขายทั้งสิ้น 68,524,969 บาท
 - 2) กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดให้หน่วยงานเจ้าของตลาดให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกติกาของแต่ละตลาด ความรู้เชิงกลยุทธ์ทางการตลาด ระบบบัญชี เทคนิคการขายให้กับผู้ประกอบการ โดยมีผู้ประกอบการเข้าร่วมรับการอบรม จำนวน 38,021 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.57 ของผู้ลงทะเบียนทั้งหมด

3) การจัดสรรผู้ประกอบการโครงการตลาดประชารัฐของจังหวัดทั่วประเทศและกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันมีผู้ลงทะเบียนเป็นผู้ประกอบการที่ได้รับการจัดสรรพื้นที่ตลาดแล้ว จำนวน 71,946 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.59 ของผู้ที่มีความพร้อมในการจำหน่ายสินค้า

- โดยสรุป เป็นมาตรการที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ด้วยวงเงินงบประมาณ 562 ล้านบาท และระดับความครอบคลุมผู้ประกอบการ SMEs ร้อยละ 3 คำนวณดัชนีผลกระทบได้เท่ากับ 19

(2) มาตรการเพิ่มขีดความสามารถและส่งเสริมความรู้ให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในการป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน

- ประเภทย่อย ผู้ประกอบการ
- งบประมาณ 260 ล้านบาท
- ปีงบประมาณ ปีงบประมาณ 2561-2563
- วัตถุประสงค์/ลักษณะการดำเนินงาน ดำเนินโครงการตามมาตรการเพิ่มขีดความสามารถและส่งเสริมความรู้ให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในการป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน ในระยะแรก โดยจัดการอบรมเสริมสร้างความรู้ให้แก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และออกคู่มือเพื่อซื้อขายเงินตราต่างประเทศ สำหรับการทำธุรกรรมซื้อขายเงินต่างประเทศ FX Options
- กลุ่มเป้าหมาย ผู้ประกอบการส่งออก-นำเข้าไม่เกิน 400 ล้านบาทต่อปี
- ระดับความครอบคลุม SMEs จำนวน SMEs ที่มีการส่งออก-นำเข้า 57,693 ราย คิดเป็นร้อยละ 2 ของจำนวน SMEs ทั้งประเทศ
- หน่วยงานผู้ดำเนินการ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทย และธนาคารพาณิชย์ 8 แห่ง
- ผลการดำเนินงานเบื้องต้น

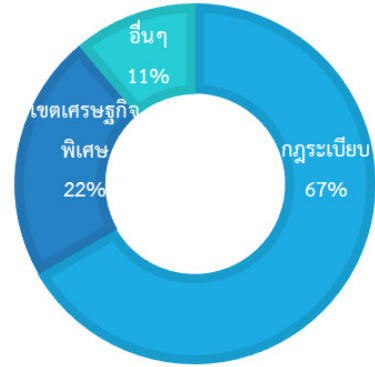
รายละเอียดผลการดำเนินงาน	ระยะที่ 1 (ตุลาคม 2560-กันยายน 2561)	ระยะที่ 2 (พฤศจิกายน 2561-ธันวาคม 2562)	รวม
ผู้ประกอบการ SMEs เข้ารับการอบรม	2,683 ราย	1,630 ราย	4,313 ราย
ผู้ประกอบการ SMEs ที่ได้รับสิทธิซื้อ FX Option	2,269 ราย	1,445 ราย	3,714 ราย
ผู้ประกอบการ SMEs ใช้สิทธิซื้อ FX Option	618 ราย	565 ราย	1,183 ราย
จำนวนสัญญา FX Option	1,569 สัญญา	2,356 สัญญา	3,925 สัญญา
มูลค่าสัญญา FX Option	55.03 ล้านดอลลาร์สหรัฐ	65.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ	120.23 ล้านดอลลาร์สหรัฐ
ค่า Premium	16.06 ล้านบาท	22.05 ล้านบาท	38.11 ล้านบาท

ที่มา: มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 15 เมษายน 2563

- โดยสรุป เป็นมาตรการที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ด้วยวงเงินงบประมาณ 260 ล้านบาท และระดับความครอบคลุมผู้ประกอบการ SMEs ร้อยละ 2 คำนวณดัชนีผลกระทบได้เท่ากับ 5

3) มาตรการส่งเสริม SMEs ด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ

มาตรการส่งเสริม SMEs ปี 2560-2563 จัดเป็นมาตรการด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจจำนวน 19 มาตรการ โดยประกอบด้วย มาตรการด้านการแก้ไขกฎระเบียบเป็นหลัก รองลงมาเป็นมาตรการด้านการส่งเสริมและพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ทั้งนี้ เพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการศึกษามาตรการตามเกณฑ์ทั้ง 3 ประการข้างต้น จึงพิจารณา 19 มาตรการด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ โดยคัดกรองมาตรการที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วหรือใกล้ระยะเวลาสิ้นสุดโครงการภายใน 3 เดือน ประกอบกับข้อมูลงบประมาณและระดับความครอบคลุม SMEs พบว่า มาตรการที่มีค่าดัชนีผลกระทบ (งบประมาณ*ระดับความครอบคลุม SMEs) สูงสุด 2 อันดับแรก ได้แก่

(1) มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ

ภายใต้มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ ประกอบด้วย 2 โครงการ ได้แก่ โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และโครงการคนละครึ่ง โดยมีรายละเอียดโครงการ ดังนี้

- ประเภทย่อย กำลังซื้อผู้บริโภค
- งบประมาณ 50,922.78 ล้านบาท

โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	โครงการคนละครึ่ง
20,922.78 ล้านบาท	30,000.00 ล้านบาท

- ปีงบประมาณ ปี 2563
- ระดับความครอบคลุม SMEs 1,000,612 ราย⁴ คิดเป็นร้อยละ 32 ของจำนวน SMEs ทั้งประเทศ
- วัตถุประสงค์/ลักษณะการดำเนินงาน

โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	โครงการคนละครึ่ง
เพื่อเพิ่มกำลังซื้อ และลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่กลุ่มผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (ผู้มีบัตรฯ) ในช่วงที่มีสถานการณ์ COVID-19 ซึ่งทำให้กลุ่มผู้มีบัตรฯ ที่มีรายได้ลดลงและไม่สามารถหารายได้จากแหล่งอื่นมาทดแทนได้ โดยการเพิ่มวงเงินค่าซื้อสินค้าบริโภคอุปโภคที่จำเป็นจากร้านธงฟ้าราคาประหยัดพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น (ร้านธงฟ้าฯ) จำนวน 500 บาทต่อคนต่อเดือน เป็นระยะเวลา 3 เดือน อันจะเป็นการเพิ่มอุปสงค์การบริโภคในท้องถิ่น กระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก และช่วยเหลือและฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจให้กลับมาเป็นปกติโดยเร็วต่อไป	เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจจนถึงระดับฐานราก โดยการลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนในส่วนของค่าอาหาร เครื่องดื่ม และสินค้าทั่วไป อันจะเป็นการเพิ่มอุปสงค์การบริโภคภายในประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ประกอบการรายย่อย โดยเฉพาะกลุ่มหาบเร่ แผงลอย ให้มีรายได้จากการขายสินค้า

⁴ คำนวณจากจำนวน SMEs ที่ไม่ได้เป็นนิติบุคคล ในภาคธุรกิจการขายปลีกยกเว้นยานยนต์ และจักรยานยนต์ รวมกับภาคธุรกิจบริการด้านอาหารและเครื่องดื่ม

■ กลุ่มเป้าหมาย

โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	โครงการคนละครึ่ง
ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 13,948,518 คน	ประชาชนสัญชาติไทยที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในวันลงทะเบียน มีบัตรประจำตัวประชาชน และไม่เป็นผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวนไม่เกิน 10 ล้านคน

■ หน่วยงานผู้ดำเนินการ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

■ ผลการดำเนินงานเบื้องต้น

โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	โครงการคนละครึ่ง
ดำเนินการโอนเงินเข้าบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้กับผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 14 ล้านคน ทุกวันที่ 1 ของเดือน ตลอดระยะเวลาโครงการ หมายเหตุ: ข้อมูล ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2563	1) ร้านค้าเข้าร่วมโครงการ จำนวน 7.17 แสนร้านค้า 2) ผู้ใช้สิทธิ์ จำนวน 8.77 ล้านคน 3) ยอดการใช้จ่ายสะสม 18,797 ล้านบาท แบ่งเป็นเงินที่ประชาชนจ่าย 9,581 ล้านบาท และเงินที่ภาครัฐร่วมจ่าย 9,216 ล้านบาท หมายเหตุ: ข้อมูล ณ วันที่ 18 พฤศจิกายน 2563

- โดยสรุป เป็นมาตรการที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วในปี 2563 อย่างไรก็ดี มีการขยายมาตรการระยะที่ 2 อีก 3 เดือน ซึ่งมีกำหนดแล้วเสร็จในวันที่ 31 มีนาคม 2564 ทั้งนี้ ด้วยวงเงินงบประมาณ รวม 50,922.78 ล้านบาท และระดับความครอบคลุมผู้ประกอบการ SMEs ร้อยละ 32 คำนวณดัชนีผลกระทบได้เท่ากับ 16410

(2) การลงทุนจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา

- ประเภทย่อย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
- งบประมาณ 2,890.40 ล้านบาท
- ปีงบประมาณ ปี 2561
- วัตถุประสงค์/ลักษณะการดำเนินงาน การลงทุนจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา จะจัดตั้งขึ้นในพื้นที่ตำบลสำนักขาม อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา บนพื้นที่ดินราชพัสดุประมาณ 927.925 ไร่ ซึ่งปัจจุบันได้ทำสัญญาเช่าที่ดินประมาณ 629.425 ไร่ (ระยะที่ 1) กับกรมธนารักษ์เป็นเวลา 50 ปี (ส่วนที่เหลือ (ระยะที่ 2) จะทำสัญญาเช่าจนครบเต็มพื้นที่ต่อไป) โดยระยะที่ 1 คาดว่าจะใช้เวลาพัฒนาโครงการประมาณ 15 เดือน ส่วนระยะที่ 2 เริ่มก่อสร้างในปีงบประมาณ 2563 คาดว่าจะใช้ระยะเวลาประมาณ 12 เดือน และคาดว่าจะให้เข้าพื้นที่แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและนักลงทุนได้หมดภายใน 6 ปี
- กลุ่มเป้าหมาย อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร อุตสาหกรรมโลจิสติกส์ อุตสาหกรรมเบา อุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนยานพาหนะหรือเครื่องจักร อุตสาหกรรมผลิตเครื่องไฟฟ้า และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมบริการ
- ระดับความครอบคลุม SMEs 57,145 ราย คิดเป็นร้อยละ 2 ของจำนวน SMEs ทั้งประเทศ
- หน่วยงานผู้ดำเนินการ การนิคมอุตสาหกรรม

■ ผลการดำเนินงานเบื้องต้น

- คาดว่าจะสร้างนิคมอุตสาหกรรมสงขลา ระยะที่ 2 แล้วเสร็จในปี 2564
- การลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา ณ เดือนตุลาคม 2563 มีโครงการลงทุนที่ได้รับสิทธิประโยชน์ในการส่งเสริมการลงทุน จำนวน 16 โครงการ วงเงินลงทุนรวม 8,932.06 ล้านบาท มีธุรกิจตั้งใหม่จำนวน 273 ราย วงเงินลงทุนรวม 836.47 ล้านบาท และมีคลังสินค้าทัณฑ์บนประเภทร้านค้าปลอดอากรวงเงิน 60 ล้านบาท
- โดยสรุป เป็นมาตรการที่คาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2564 ด้วยวงเงินงบประมาณ 2,890.40 ล้านบาท และระดับความครอบคลุมผู้ประกอบการ SMEs ร้อยละ 2 คำนวณดัชนีผลกระทบได้เท่ากับ 53

2.3 การคัดเลือกนโยบายหรือมาตรการเพื่อดำเนินการศึกษาต่อไป

จากการนำข้อมูลมาตรการที่ได้รับรวบรวมและจำแนกประเภทการส่งเสริมในหัวข้อ 2.1 มาคัดเลือกมาตรการที่น่าสนใจเพื่อทบทวนและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการศึกษาตามหลักเกณฑ์ด้านงบประมาณ ระดับความครอบคลุม SMEs และการสิ้นสุดของโครงการ ในหัวข้อ 2.2 ข้างต้น พบว่า ในแต่ละประเภทการส่งเสริมมีมาตรการเด่นที่มีค่าดัชนีผลกระทบ (มูลค่างบประมาณ * ระดับความครอบคลุม SMEs) สูงที่สุด ดังนี้

ด้านการเงิน/เงินทุน-กองทุน/สินเชื่อ ได้แก่ ร่างพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา พ.ศ. 2563 (ร่าง พ.ร.ก. Soft loan 500,000 ล้านบาท) ด้วยระดับความครอบคลุม SMEs ถึงร้อยละ 21 ทำให้มีดัชนีผลกระทบถึง 104300

ด้านการพัฒนา/ส่งเสริม หรือเพิ่มขีดความสามารถ ได้แก่ โครงการตลาดประชารัฐ วงเงินงบประมาณ 562 ล้านบาท ประกอบกับระดับความครอบคลุม SMEs ร้อยละ 3 ทำให้มีดัชนีผลกระทบเท่ากับ 19

ด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ ได้แก่ มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ วงเงินงบประมาณ 50,922.78 ล้านบาท ประกอบกับระดับความครอบคลุม SMEs ร้อยละ 32 ทำให้มีดัชนีผลกระทบเท่ากับ 16410

ตาราง 2-9: สรุปผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการศึกษามาตรการ

ประเภทการส่งเสริม	มาตรการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ระดับความครอบคลุม SMEs	ดัชนีผลกระทบ	ปีงบประมาณ
ด้านการเงิน/เงินทุน-กองทุน/สินเชื่อ	ร่างพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา พ.ศ. 2563 (ร่าง พ.ร.ก. Soft loan 500,000 ล้านบาท)	500,000.00	21%	104300	2563
ด้านการพัฒนา/ส่งเสริม หรือเพิ่มขีดความสามารถ	โครงการตลาดประชารัฐ	562.00	3%	19	2561
ด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ	มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ	50,922.78	32%	16410	2563

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ทั้งนี้ หากพิจารณาจากค่าดัชนีผลกระทบจะพบว่า ร่างพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา พ.ศ. 2563 (ร่าง พ.ร.ก. Soft loan 500,000 ล้านบาท) ในปี 2563 และมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศในปี 2563 เป็น 2 มาตรการที่มีค่าดัชนีผลกระทบสูงที่สุด และเพื่อให้การศึกษามาตรการส่งเสริม SMEs ตามนโยบายรัฐ สามารถสะท้อนผลการดำเนินมาตรการ รวมถึงให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริม SMEs ของภาครัฐ เพื่อให้การดำเนินมาตรการส่งเสริม SMEs ในอนาคตสามารถขับเคลื่อน GDP SMEs ได้อย่างสัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น

มูลนิธิ สวค. จึงขอเสนอมาตรการทั้งสองมาตรการข้างต้น เพื่อดำเนินการศึกษาในลำดับถัดไป ซึ่งจัดเป็นนโยบายหรือมาตรการรัฐในการส่งเสริม SMEs ในระหว่างปี 2560-2563 จำนวน 1 มาตรการ และมาตรการบรรเทาผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 19) ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม SMEs จำนวน 1 มาตรการ

Un 3

แนวคิดและทฤษฎี ในการวิเคราะห์และ ประมวลผลนโยบายหรือ มาตรการภาครัฐ

บทที่ 3 มีจุดประสงค์เพื่อจัดทำเครื่องมือในการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการที่เหมาะสมต่อโครงการประมวลผลงานส่งเสริม SMEs ตามนโยบายรัฐ ซึ่งได้มีการรวบรวมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการ รวมถึงเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลประเภทต่างๆ และสังเคราะห์วิธีการจัดเก็บข้อมูลเป็นการเฉพาะขึ้น อันเป็นวิธีการที่มีมาตรฐานตามหลักวิชาการ และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

แนวคิดและทฤษฎีในการวิเคราะห์และประมวลผลนโยบายหรือมาตรการภาครัฐมีเนื้อหาเรียงตามหน่วยงานที่ได้เลือกทำการทบทวนจำนวน 4 หน่วยงาน คือ UNEG OECD-DAC ILO และ JICA โดยเนื้อหาภายในประกอบไปด้วย 3 ประเด็น ได้แก่ 1) แนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเบื้องหลัง 2) หลักเกณฑ์ที่เลือกใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการ และ 3) ตัวอย่างการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการบางส่วน ซึ่งเนื้อหาในส่วนนี้จะนำไปสู่การกำหนดหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมต่อการใช้กับโครงการประมวลผลงานส่งเสริม SMEs ตามนโยบายรัฐ

แนวคิดและทฤษฎีในการจัดเก็บข้อมูล เป็นการอธิบายเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลและเงื่อนไขที่เหมาะสมต่อการใช้เครื่องแต่ละชนิด ดังจะเห็นว่าเครื่องมือบางชนิดเหมาะกับการจัดเก็บข้อมูลจริง และข้อมูลภาคสนาม ขณะที่เครื่องมือบางชนิดเหมาะกับการจัดทำข้อมูลประมาณการณ์ตามสมมติฐาน เป็นต้น

ในส่วนสุดท้ายของบทที่ 3 เป็นการสังเคราะห์เครื่องมือเฉพาะที่เหมาะสมจะใช้กับโครงการประมวลผลมาตรการส่งเสริม SMEs ของภาครัฐ ซึ่งได้แบ่งประเด็นการศึกษาเป็น 6 ประเด็นตามกรอบการดำเนินงานของโครงการคือ ศักยภาพ ประสิทธิภาพ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจ ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงมาตรการ และข้อจำกัดรวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำมาตรการอื่นๆ ต่อไป

ประเด็นทั้ง 6 ที่ได้กล่าวถึงจะมีกรอบหลักเกณฑ์ตามหลักเกณฑ์การวิเคราะห์และประมวลผลของ OECD-DAC 5 ด้าน ได้แก่ Relevance, Effectiveness, Efficiency, Impact และ Sustainability และในแต่ละหลักเกณฑ์จะมีเครื่องมือที่เหมาะสมต่อการจัดเก็บข้อมูล รายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และประมวลผลงานส่งเสริม SMEs และการจัดเก็บข้อมูล

ภายใต้หัวข้อแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และประมวลผลงานส่งเสริม SMEs และการจัดเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 2 หัวข้อใหญ่ได้แก่ หัวข้อ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และประมวลผลงานส่งเสริม SMEs ซึ่งคณะผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎี หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการ และตัวอย่างของการนำไปใช้บางส่วนขององค์กรระดับสากลจำนวน 4 องค์กร เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบหลักเกณฑ์และวิธีการประมวลผลมาตรการของโครงการประมวลผลงานส่งเสริม SMEs ตามนโยบายรัฐต่อไป และหัวข้อ แนวคิดและทฤษฎีในการจัดเก็บข้อมูล

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และประมวลผลงานส่งเสริม SMEs

ในหัวข้อนี้ได้ทำการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการ และตัวอย่างของการนำไปใช้ จากองค์กรระหว่างประเทศ จำนวน 4 องค์กร ได้แก่

1. กลุ่มประเมินผลแห่งองค์การสหประชาชาติ (United Nations Evaluation Group :UNEG)
2. คณะกรรมการความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา (The Development Assistance Committee :DAC) ขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development :OECD) หรือ OECD-DAC
3. สำนักประเมินผลแห่งองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO Evaluation Office :EVAL) และ
4. องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งประเทศญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency)

ซึ่งคณะผู้วิจัยพบว่าแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการ และกรณีตัวอย่างการวิเคราะห์ประมวลผลมาตรการสนับสนุน SMEs ของทั้ง 4 องค์กร เป็นดังนี้

กลุ่มประเมินผลแห่งองค์การสหประชาชาติ (United Nations Evaluation Group: UNEG)

UNEG ต้องการผลักดันให้ประเทศต่างๆ ทั่วโลกมุ่งไปสู่ SDGs จึงมีการทบทวนแนวทางการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั่วโลกทั้งในระดับประเทศหรือระดับองค์กรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันโดยใช้แนวคิดทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change: ToC) เป็นแนวคิดเบื้องหลัง ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเป็นการวางเป้าหมายไว้แล้วย้อนกลับมาดูกระบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างทางว่าเป็นกระบวนการที่สนับสนุนและนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ซึ่งในบริบทของ UNEG คือ การขับเคลื่อนองคาพยพทั่วโลกให้ก้าวไปสู่ SDGs

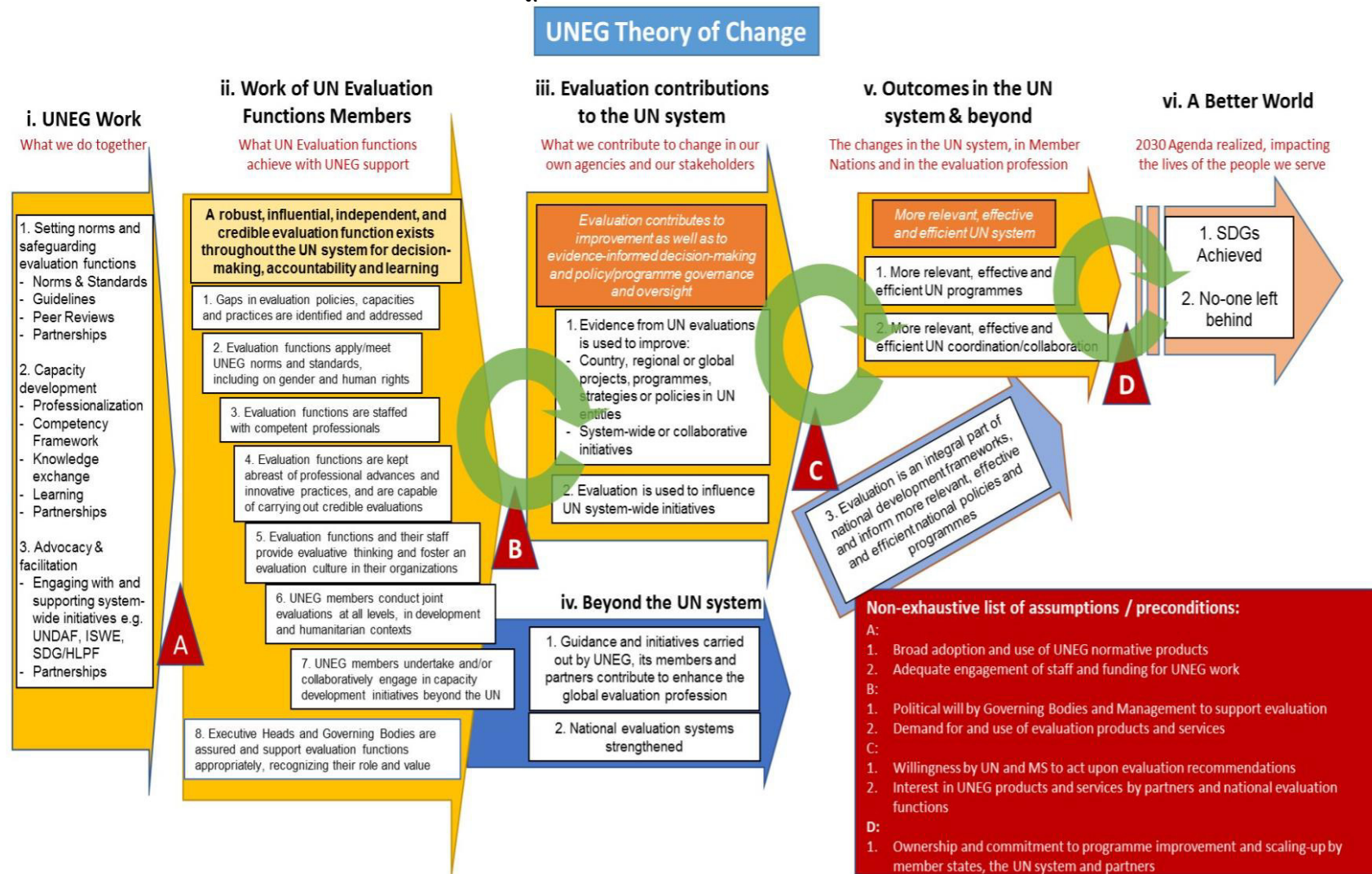
แนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในภาพรวมระดับนโยบาย UNEG ได้จัดทำแผนกลยุทธ์ประจำปี ค.ศ. 2020-2024 (The UNEG Strategy 2020-2024) โดยมีแนวคิดที่จะผลักดันให้นานาชาติปรับตัวตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ปี ค.ศ. 2030 (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ได้แก่ วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การพัฒนาและรักษาความเชี่ยวชาญด้านแนวทาง มาตรฐาน และบรรทัดฐานของการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการ โดย UNEG จะติดตามกระบวนการประมวลผลมาตรการ ทั้งในเชิงของภาคีความหลักเกณฑ์เพื่อกำหนดตัวชี้วัด การออกแบบวิธีการจัดเก็บข้อมูล และการนำไปใช้ภาคปฏิบัติขององค์กรและหน่วยงานในประเทศต่างๆ เพื่อนำผลการติดตามมาพัฒนา สร้างบรรทัดฐาน และสร้างมาตรฐานทางการวิเคราะห์และประมวลผลของมาตรการในอนาคต วัตถุประสงค์ที่ 2 การเพิ่มความเชี่ยวชาญและศักยภาพเป็นการนำผลลัพธ์จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มาขยายผลกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร และ วัตถุประสงค์ที่ 3 ส่งเสริมให้มีการนำผลจากการประมวลผลมาตรการมาเป็นข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติงาน

ทั้งนี้ แผนกลยุทธ์ UNEG ประจำปี ค.ศ. 2020-2024 ใช้ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change: ToC) เป็นทฤษฎีสันับสนุน โดย ToC เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยการกำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงในอนาคตระยะยาว ซึ่งมีการกำหนดเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตแล้วย้อนกลับมาหาคำตอบว่าปัจจัยใดเป็นส่วนเชื่อมต่อสำคัญ วิเคราะห์ว่ายังมีส่วนใดที่ขาดหายไป เพื่อที่จะสามารถออกแบบมาตรการให้มีประสิทธิภาพต่อเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงได้ดียิ่งขึ้น โดยในกรณีของแผนกลยุทธ์ UNEG ประจำปี ค.ศ. 2020-2024 ทาง UNEG ได้กำหนดให้มุ่งไปสู่เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ปี ค.ศ. 2030 (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (No-one left behind)

สังเกตว่าระดับผลผลิตหรือผลลัพธ์ของ UNEG ตาม ToC แบ่งเป็น 5 ระดับตามรูปภาพข้างล่าง ได้แก่ ระดับที่ 1 ระดับภายในองค์กร UN เพื่อกำกับทิศทางและติดตามประสิทธิภาพในการทำงาน ระดับที่ 2 ระดับกลุ่มงานประเมินผลมาตรการ เพื่อกำหนดทิศทางในการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการให้มีความสอดคล้องและเป็นไปตามเป้าหมาย ตอบสนองต่อผลลัพธ์ในระดับที่สูงขึ้น ระดับที่ 3 ระดับการขยายผลลัพธ์เป็นการนำผลการวิเคราะห์และประมวลผลจากกลุ่มงานประเมินผลมาตรการมาจัดทำข้อเสนอแนะในการดำเนินมาตรการให้กับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก UN ระดับที่ 4 ระดับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของ UN และแนวทางการทำงานที่มีความสอดคล้องและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และระดับที่ 5 ระดับของการเป็น SDGs โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

ภาพ 3-1: ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงของ UNEG (Theory of Change)

ที่มา: UNEG (2019)

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการ

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการของ UNEG ใช้หลักเกณฑ์ตามแนวทางของ คณะกรรมการความช่วยเหลือด้านการพัฒนา (Development Assistance Committee: DAC) แห่งองค์การ เพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) หรือ OECD-DAC 5 หลักเกณฑ์ ได้แก่ หลักเกณฑ์ด้านความสอดคล้อง (Relevance) หลักเกณฑ์ด้านประสิทธิผล (Effectiveness) หลักเกณฑ์ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) หลักเกณฑ์ด้าน ผลกระทบ (Impact) และหลักเกณฑ์ด้านความยั่งยืน (Sustainability) ซึ่งจะได้อธิบายต่อไปในหัวข้อของ OECD-DAC

กรณีตัวอย่างการวิเคราะห์ประมวลผลมาตรการสนับสนุน SMEs

อนึ่งสำหรับในกรณีตัวอย่างของการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการตามแนวทาง OECD-DAC ของ UN ตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ. 2016 อเล็กซานเดอร์ ดอสท์ (Alexandre Daoust) ได้ทำรายงานการ ประเมินผลโครงการด้านการเพิ่มขีดความสามารถของคณะรัฐมนตรีด้านการวางแผนและการค้าของประเทศ พัฒนาน้อยที่สุดที่ถูกคัดเลือกโดยที่ประชุมการค้าและการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Conference on Trade and Development: UNCTAD) ซึ่งวัตถุประสงค์ของการประเมินผลครั้งนั้นก็เพื่อ วิเคราะห์แนวทางในการนำเครื่องมือด้านการค้ามาพัฒนาประเทศและลดความยากจน โดยการประเมินผล ของดอสท์ใช้หลักเกณฑ์ 4 ด้านตาม OECD-DAC ได้แก่ ความสอดคล้อง ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และความ ยั่งยืน ทั้งนี้ ดอสท์ได้ทำการประเมินผลกระทบในภาพรวมเท่านั้น

คณะกรรมการความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา (The Development Assistance Committee: DAC) ของ องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) หรือ OECD-DAC

คณะกรรมการความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา¹ (The Development Assistance Committee: DAC) ขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) เริ่มต้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1991 โดยได้วางหลักเกณฑ์การประเมินประกอบด้วย 5 หลักเกณฑ์ ได้แก่ Relevance, Effectiveness, Efficiency, Impact และ Sustainability เรียกสั้นๆ ว่า “OECD-DAC 5 criteria” หลักเกณฑ์ทั้ง 5 ประการถูกใช้ในโครงการพัฒนาระหว่างประเทศ โครงการและ นโยบายเพื่อเป้าหมายด้านมนุษยชน และเป็นเกณฑ์สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะต่างๆ (OECD, 2019)

¹ คำแปลตาม กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (Thailand International Cooperation Agency: TIC กระทรวงการต่างประเทศ (กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ, 2556)

แนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

“OECD-DAC 5 criteria” เป็นหลักเกณฑ์ที่สร้างขึ้นเพื่อประเมินโครงการความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (Official Development Assistance: ODA) ของประเทศสมาชิก OECD ที่ให้กับประเทศต่างๆ ที่ปรากฏในรายชื่อประเทศกำลังพัฒนาผู้รับความช่วยเหลือของ DAC และองค์กรพหุภาคีที่เข้าไปพัฒนาให้แก่ประเทศผู้รับ ทั้งนี้ OECD ได้กำหนดความช่วยเหลือ 3 ประเภท คือ เงินให้เปล่าและความร่วมมือทางวิชาการ (Grant) เงินกู้ผ่อนปรน (Soft Loan) และเงินบริจาคให้แก่องค์กรระหว่างประเทศ (Contribution to International Organization) (กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ, 2556)

วาระการพัฒนาที่สำคัญของโลกมีการยกระดับและเพิ่มความหลากหลาย ได้แก่ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกำหนดเป้าหมายภายในปี 2030 (The Sustainable Development Goals: SDGs) และความตกลงปารีสภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (the Paris Agreement within United Nations Framework Convention on Climate Change) ดังนั้น การปรับปรุงและทบทวนหลักเกณฑ์ 5 OECD-DAC criteria จึงถูกริเริ่มขึ้น และดำเนินการระหว่างปี 2018-2019 ด้วยการสำรวจความเห็น สัมภาษณ์ และการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมถึงการสำรวจองค์ความรู้จากวรรณกรรม (OECD, 2019)

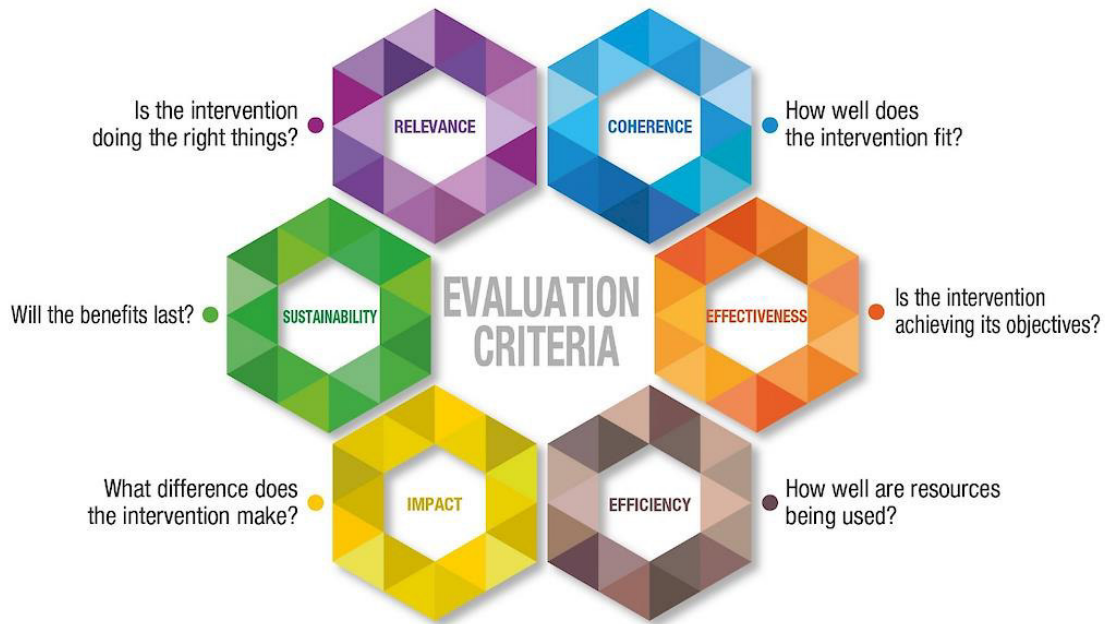
หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการ

หลักเกณฑ์การประเมินผลมาตรการตามแนวทางของ OECD-DAC รายละเอียดเป็นดังนี้ OECD-DAC ได้จัดทำหลักเกณฑ์เพื่อการประเมินผลโครงการด้านการพัฒนาขึ้น ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นหลักเกณฑ์ที่ได้รับการยอมรับและถูกนำมาใช้เป็นรูปแบบในการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการของหน่วยงานหรือองค์กรในระดับสากล โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่

1. หลักเกณฑ์ด้านความสอดคล้อง (Relevance) เป็นหลักเกณฑ์ว่าด้วยความสอดคล้องและเหมาะสมของโครงการต่อนโยบาย สถานการณ์ และกลุ่มเป้าหมาย
2. หลักเกณฑ์ด้านประสิทธิผล (Effectiveness) เป็นหลักเกณฑ์ว่าด้วยผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการโดยเปรียบเทียบกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการ
3. หลักเกณฑ์ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) เป็นหลักเกณฑ์ว่าด้วยการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเพื่อการดำเนินโครงการ
4. หลักเกณฑ์ด้านผลกระทบ (Impact) เป็นหลักเกณฑ์ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายหลังจากการดำเนินโครงการทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ และ
5. หลักเกณฑ์ด้านความยั่งยืน (Sustainability) เป็นหลักเกณฑ์ว่าด้วยการดำรงอยู่ของผลประโยชน์ของโครงการในระยะยาว โดยที่ไม่ต้องมีดำเนินมาตรการช่วยเหลือแบบเดิมในอนาคต

นอกจากนี้ ในภายหลัง OECD-DAC ยังได้เพิ่มหลักเกณฑ์ด้านความเชื่อมโยง (Coherence) เป็นหลักเกณฑ์ที่ 6 เมื่อปี ค.ศ. 2019 อย่างไรก็ตาม ในหลักเกณฑ์ Coherence ยังไม่มีข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ แต่โดยหลักการเบื้องต้นว่าด้วยการประเมิน Coherence คือการประเมินว่าโครงการมีความซ้ำซ้อนหรือไม่ โดยต้องประเมินทั้งความซ้ำซ้อนภายในองค์กรหรือเครือข่าย (Internal Coherence) และความซ้ำซ้อนกับภายนอกองค์กร (External Coherence) เพื่อพิจารณาออกเหนือจากว่าโครงการมีความถูกต้องเหมาะสมตามหลักเกณฑ์ Relevance แล้ว โครงการยังมีความเชื่อมโยงอย่างลงตัวกับกิจกรรมอื่นที่มีเป้าหมายเดียวกัน

ภาพ 3-2: หลักเกณฑ์การประมวลผลมาตรการของ OECD-DAC

ที่มา: OECD

กรณีตัวอย่างการวิเคราะห์ประมวลผลมาตรการสนับสนุน SMEs

สำหรับแนวทางการวิเคราะห์และประมวลผลโครงการที่เกี่ยวข้องกับ SMEs โดยเฉพาะของ OECD นั้น ตัวอย่างเช่น เมื่อวันที่ 22-23 กุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 2018 ที่เมืองเม็กซิโก ซิตี้ ประเทศเม็กซิโก OECD ได้จัดการประชุมระดับรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับ SMEs ขึ้น ภายใต้หัวข้อการติดตามและประเมินผลโครงการด้าน SMEs และความเป็นผู้ประกอบการ (Monitoring and Evaluation of SMEs and Entrepreneurship Programs) ผลจากการประชุมพบว่าที่ผ่านมามีการติดตามและประเมินผลโครงการประเภทการสนับสนุน SMEs มีน้อยมาก และยังไม่เป็นมาตรฐาน โดยที่ประชุมต้องการให้มีการประเมินผลโครงการด้านการสนับสนุน SMEs เพื่อแสดงถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ อีกทั้งต้องการให้มีการประเมินผลตามหลักการสะท้อนข้อเท็จจริง (Counterfactual) ทั้งนี้ ที่ประชุมได้สรุปกรอบการประเมินผลนโยบายและแผนด้านการสนับสนุน SMEs และความเป็นผู้ประกอบการ (The OECD Framework for the Evaluation of SMEs and Entrepreneurship Policies and Programs) เป็น 6 ขั้นตอนดังรูปภาพ โดยสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ประเมินผลข้างต้น ทั้งนี้ขั้นตอนที่ 6 เป็นขั้นตอนที่มีความซับซ้อนที่สุดเพราะเป็นการสกัดข้อมูลเพื่อลดค่าความเอนเอียง (Bias) ในการประเมินผลมาตรการ

ภาพ 3-3: หกขั้นตอนการประเมินผลนโยบายด้าน SMEs

การติดตาม

1. คัดเลือกมาตรการ
2. รับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย
3. รับฟังมุมมองที่แตกต่างจากผู้สนับสนุน

การประเมินโครงการ (ไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับขั้นตอนตามนี้)

4. การเปรียบเทียบผลของการสนับสนุนกับการดำเนินงานโดยทั่วไป
5. การเปรียบเทียบผลของมาตรการกับผลจากผู้ที่ดำเนินงานลักษณะเดียวกัน
6. ปรับลดค่าความเอนเอียง (Bias)

ที่มา: OECD (2018)

สำนักประเมินผลแห่งองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO Evaluation Office: EVAL)

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization: ILO) เป็นองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนา SMEs ในด้านทรัพยากรบุคคล การเสริมสร้างทักษะแรงงาน และการคุ้มครองสิทธิแรงงาน ซึ่ง ILO มีสำนักประเมินผลแห่งองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO Evaluation Office: EVAL) ทำหน้าที่เป็นผู้ติดตามและกำกับแนวทางการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการขององค์กร ILO ทั้งหมดเพื่อให้เกิดการบูรณาการและนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร โดยหลักเกณฑ์ที่ EVAL ใช้ในการติดตามและประเมินผลมาตรการเป็นหลักเกณฑ์เดียวกันกับ OECD-DAC

ทั้งนี้ ในประเด็นของ ILO จะช่วยให้เห็นรูปแบบการจัดตั้งเครือข่ายการประมวลผลมาตรการขององค์กรขนาดใหญ่

แนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

องค์กร ILO ได้ออกแบบวิธีการประมวลผลโครงการ และการกำกับดูแล เพื่อให้ทุกแผนงานสอดคล้องและดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ ด้วยลักษณะขอบเขตและขนาดที่ต่างกันมากของแต่ละโครงการ องค์กร ILO จึงได้จำแนกวิธีการวิเคราะห์และประมวลผลโครงการแตกต่างกันตามมูลค่าโครงการ และระยะเวลาการดำเนินโครงการ โดยมีหลักการว่าโครงการที่มีขนาดเล็กและระยะสั้น ผู้ดำเนินโครงการสามารถทำได้เอง ส่วนโครงการที่มีขนาดใหญ่และระยะเวลานาน ควรมีผู้ช่วยหรือผู้เชี่ยวชาญร่วมเป็นคณะประมวลผลโครงการ มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 3-1: ตารางแสดงแนวทางในการติดตามและประเมินผลมาตรการของ ILO

มูลค่าโครงการ)USD(ต่ำกว่า 18 เดือน	18 - 30 เดือน	มากกว่า 30 เดือน	โครงการต่อเนื่อง)Multiphase(
มากกว่า 5 ล้าน	กำกับดูแลโดย EVAL	กำกับดูแลโดย EVAL	กำกับดูแลโดย EVAL	กำกับดูแลโดย EVAL ทั้งนี้ โครงการต้องมีกรอบระยะเวลา
1 -5 ล้าน	การประเมินผลอิสระแบบสมบูรณ์ (Final Independent Evaluation)	<ul style="list-style-type: none"> การประเมินผลตนเองหรือภายในองค์กรระยะกลาง (Mid-term Self or Internal) และ การประเมินผลอิสระแบบสมบูรณ์ (Final Independent Evaluation) 	<ul style="list-style-type: none"> รายงานประจำปี (Annual Review) การประเมินผลตนเองหรือภายในองค์กรระยะกลาง (Mid-term Self or Internal) และ การประเมินผลอิสระแบบสมบูรณ์ (Final Independent Evaluation) 	การประเมินผลอิสระแบบสมบูรณ์ (Final Independent Evaluation)
500,000 –1,000,000	การประเมินผลภายในองค์กรแบบสมบูรณ์ (Final Interval Evaluation)	<ul style="list-style-type: none"> รายงานประจำปี (Annual Review) และ การประเมินผลภายในองค์กรแบบสมบูรณ์ (Final Interval Evaluation) 	<ul style="list-style-type: none"> รายงานประจำปี (Annual Review) ประเมินตนเองระยะกลาง (Mid-term Self) และ การประเมินผลภายในองค์กรแบบสมบูรณ์ (Final Interval Evaluation) 	
ต่ำกว่า 500,000	การประเมินผลด้วยตนเองแบบสมบูรณ์ (Final Self-evaluation)	<ul style="list-style-type: none"> รายงานประจำปี (Annual Review) และ การประเมินผลด้วยตนเอง (Final Self-evaluation) 	<ul style="list-style-type: none"> รายงานประจำปี (Annual Review) ประเมินตนเองระยะกลาง (Mid-term Self) และ การประเมินผลด้วยตนเองแบบสมบูรณ์ (Final Self-evaluation) 	

ที่มา: ILO (2018)

โดย EVAL จำแนกประเภทโครงการตามมูลค่าโครงการ 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มโครงการที่มีมูลค่าต่ำกว่า 500,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ กลุ่มที่ 2 กลุ่มโครงการที่มีมูลค่าระหว่าง 500,000 ถึง 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ กลุ่มที่ 3 กลุ่มโครงการที่มีมูลค่าระหว่าง 1 - 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และกลุ่มที่ 4 กลุ่มโครงการที่มีมูลค่ามากกว่า 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

พร้อมกันนี้ยังได้มีการจำแนกตามระยะเวลาดำเนินโครงการอีก 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มโครงการที่ระยะเวลาดำเนินการต่ำกว่า 18 เดือน กลุ่มที่ 2 กลุ่มโครงการที่มีระยะเวลาดำเนินการระหว่าง 18 - 30 เดือน กลุ่มที่ 3 กลุ่มโครงการที่มีระยะเวลาดำเนินการมากกว่า 30 เดือน และกลุ่มที่ 4 กลุ่มโครงการที่ดำเนินการต่อเนื่อง (Multiphase Projects)

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการ

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประมวลผลมาตรการของ ILO ดำเนินไปในทิศทางเดียวกับ OECD-DAC ทั้ง 5 หลักเกณฑ์ แต่การลำดับและจัดกลุ่มมีความเหลื่อมกัน โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 3-2: คำอธิบายหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประมวลผลมาตรการของ ILO

หลักเกณฑ์ประมวลผล	คำอธิบาย
สอดคล้องและสอดคล้องกับกลยุทธ์	วัตถุประสงค์ของมาตรการสอดคล้องกับความต้องการระดับประเทศ ระดับสากล หุ้นส่วน และผู้ให้ทุน
การออกแบบมาตรการมีความถูกต้อง	การออกแบบสมเหตุสมผล
ความก้าวหน้าของมาตรการ และประสิทธิผล	การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินมาตรการต่อเป้าหมายที่คาดหวัง
ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร	การประหยัดทรัพยากร หรือปัจจัยนำเข้า เช่น ทุน ผู้เชี่ยวชาญ ระยะเวลา หรืออื่นๆ
ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ	ศักยภาพในการบริหารจัดการเพื่อให้มาตรการบรรลุเป้าหมาย
ผลกระทบ และความยั่งยืนของมาตรการ	ผลลัพธ์จากการดำเนินมาตรการมีนัยสำคัญต่อการนำไปสู่ผลกระทบที่กว้างขึ้น มีระยะเวลายาวนาน และเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่มีความยั่งยืนมากขึ้น

ที่มา: ILO (2018)

กรณีตัวอย่างการวิเคราะห์ประมวลผลมาตรการสนับสนุน SMEs

กรณีตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับ SMEs ของ ILO ตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ. 2017 ILO สำนักงานภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (ILO Regional Office for Asia and the Pacific: ROAP) ได้ทำการวิเคราะห์และประมวลผลการสนับสนุนการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการในเมียนมา (Entrepreneurship Development and SMEs Support in Myanmar) และการสนับสนุนการท่องเที่ยวในเมียนมาด้วยการอบรมการบริหารธุรกิจ (Supporting Tourism in Myanmar through Business Management Training) โดยการวิเคราะห์และประมวลผลใช้ข้อมูลการศึกษาเอกสาร การวิเคราะห์นโยบาย การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงมีการสอบถามทางอีเมลสำหรับบางกลุ่มเป้าหมายที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึง ทั้งนี้การวิเคราะห์และประมวลผลดังกล่าว ILO ใช้หลักเกณฑ์ของ OECD-DAC ในการจัดทำข้อเสนอแนะ

องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งประเทศญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency: JICA)

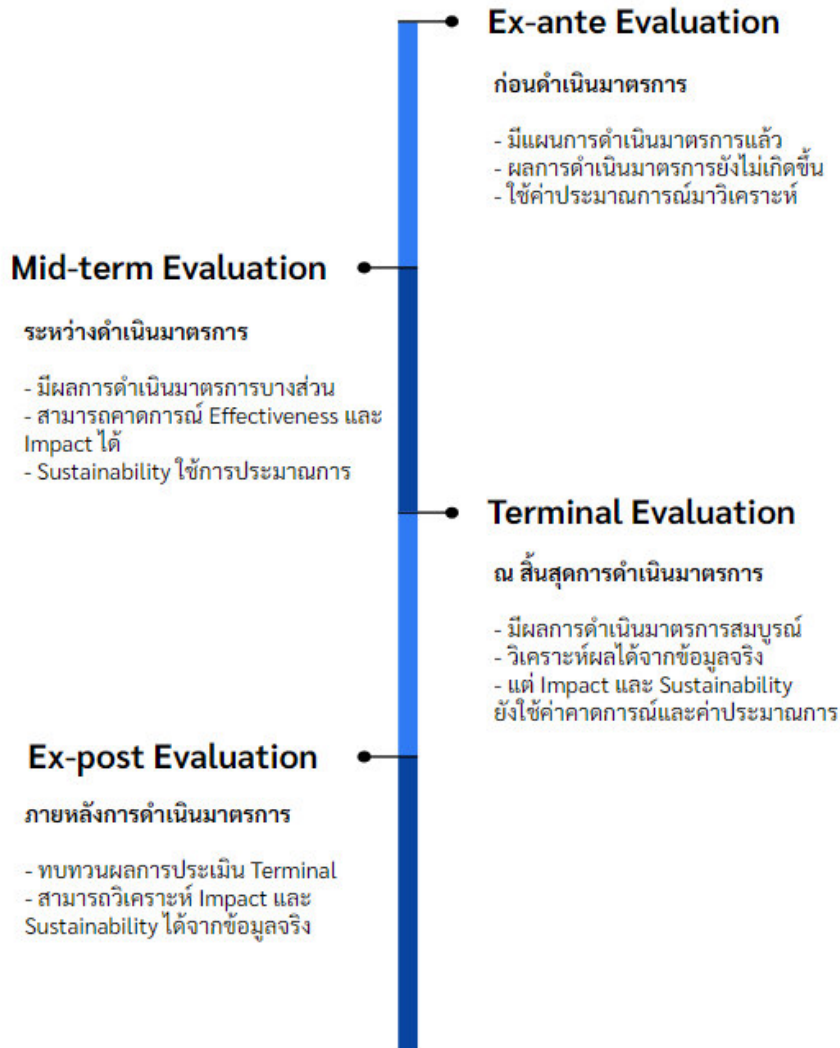
องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งประเทศญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency: JICA) ใช้หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการตามแนวทางของ OECD-DAC เช่นเดียวกัน แต่ JICA ได้เพิ่มเติมประเด็นแนวทางในการกำหนดประเภทข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการ โดยการกำหนดประเภทข้อมูลควรกำหนดตามสภาพของมาตรการตามช่วงเวลาที่ได้ทำการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการ

แนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความพร้อมของข้อมูลในการประมวลผลมาตรการในแต่ละช่วงเวลาที่ทำการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการมีความแตกต่างกัน ผู้วิเคราะห์และประมวลผลมาตรการต้องคำนึงถึงสภาพของมาตรการในขณะที่กำลังดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการ โดย JICA ได้แบ่งสภาพของมาตรการเป็น 4 ช่วง ได้แก่

- ช่วงที่ 1 ก่อนการดำเนินมาตรการ ควรใช้การวิเคราะห์และประมวลผลแบบ Ex-ante Evaluation
- ช่วงที่ 2 ระหว่างการดำเนินมาตรการ ควรใช้การวิเคราะห์และประมวลผลแบบ Mid-term Evaluation
- ช่วงที่ 3 ช่วง ณ สิ้นสุดการดำเนินมาตรการ ควรใช้การวิเคราะห์และประมวลผลแบบ Terminal Evaluation และ
- ช่วงที่ 4 ภายหลังจากการดำเนินมาตรการเสร็จสิ้นแล้วระยะเวลาหนึ่ง ควรใช้การวิเคราะห์และประมวลผลแบบ Ex-post Evaluation ดังแสดงในรูปภาพข้างล่าง

ภาพ 3-4: สถานภาพของโครงการกับการกำหนดแนวทางการประเมินผลและการจัดเก็บข้อมูลตามแนวทางของ JICA

ที่มา: JICA

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการ

จากรูปแบบในการวิเคราะห์และประมวลผลตามสถานภาพของมาตรการ 4 รูปแบบข้างต้น เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับหลักเกณฑ์การวิเคราะห์และประมวลผลทั้ง 5 หลักเกณฑ์ตามแนวทางของ OECD-DAC จะสะท้อนให้เห็นถึงประเภทข้อมูลที่เหมาะสมต่อรูปแบบและหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการดังรูปภาพข้างล่าง

ตาราง 3-3: ประเภทข้อมูลที่เหมาะสมตามแนวทางและหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ และประมวลผลมาตรการ

	Progress	Ex-ante Evaluation	Mid-term Evaluation	Terminal Evaluation	Ex-post Evaluation
	Relevance	ประเมินจาก ข้อมูลจริง	ประเมินจาก ข้อมูลจริง	ประเมินจาก ข้อมูลจริง	ประเมินจาก มุมมองปัจจุบัน
	Effectiveness	ประเมินจาก ค่าประมาณการ	ประเมินจาก ค่าคาดการณ์	ประเมินจาก ข้อมูลจริง	ใช้ผลตาม Terminal ได้
	Efficiency	ประเมินจาก ค่าประมาณการ	ประเมินจาก ข้อมูลจริง	ประเมินจาก ข้อมูลจริง	ใช้ผลตาม Terminal ได้
	Impact	ประเมินจาก ค่าประมาณการ	ประเมินจาก ค่าคาดการณ์	ประเมินจาก ค่าคาดการณ์	ประเมินจาก ข้อมูลจริง
	Sustainability	ประเมินจาก ค่าประมาณการ	ประเมินจาก ค่าประมาณการ	ประเมินจาก ค่าประมาณการ	ประเมินจาก ข้อมูลจริง

ที่มา: JICA

รายละเอียดของการกำหนดลักษณะข้อมูลตาม 4 ช่วงสถานการณ์การดำเนินมาตรการเป็นดังนี้

ช่วงที่ 1 ช่วงก่อนการดำเนินมาตรการใช้การวิเคราะห์และประมวลผลแบบ Ex-ante Evaluation เป็นช่วงที่ข้อมูลนอกเหนือจากแผนการดำเนินงานเป็นข้อมูลสมมติฐานที่เกิดขึ้นจากผู้ออกแบบมาตรการ ดังนั้นจึงมีเฉพาะหลักเกณฑ์ Relevance สามารถใช้ข้อมูลจริงในการวิเคราะห์และประมวลผลได้ ขณะที่หลักเกณฑ์อื่นต้องใช้ข้อมูลจากค่าประมาณการ

ช่วงที่ 2 ช่วงระหว่างการดำเนินมาตรการใช้การวิเคราะห์และประมวลผลแบบ Mid-term Evaluation เป็นช่วงที่มาตรการได้เริ่มดำเนินการไปแล้วแต่ยังไม่แล้วเสร็จ ดังนั้นนอกเหนือจากหลักเกณฑ์ Relevance ที่สามารถใช้ข้อมูลจริงแล้ว หลักเกณฑ์ Efficiency ซึ่งใช้ข้อมูลการใช้ทรัพยากรของมาตรการก็อาจสามารถใช้ข้อมูลจริงได้ในด้านการใช้งบประมาณ ส่วนการใช้ทรัพยากรด้านอื่นต้องใช้ค่าคาดการณ์จากผลการดำเนินงานเบื้องต้น และสำหรับหลักเกณฑ์ Effectiveness และหลักเกณฑ์ Impact สามารถใช้ค่าคาดการณ์จากผลการดำเนินงานเบื้องต้น ส่วนหลักเกณฑ์ Sustainability ต้องใช้ข้อมูลจากค่าประมาณการ

ช่วงที่ 3 ช่วง ฅ สิ้นสุดการดำเนินมาตรการ ควรใช้การวิเคราะห์และประมวลผลแบบ Terminal Evaluation โดยเป็นช่วงที่มีการสรุปผลผลิตและผลการใช้ทรัพยากรเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ดังนั้นในการวิเคราะห์และประมวลผลตามหลักเกณฑ์ Relevance Effectiveness และ Efficiency จึงสามารถใช้ข้อมูลจริงได้ ในขณะที่หลักเกณฑ์ Impact ยังคงใช้ข้อมูลค่าคาดการณ์จากผลการดำเนินมาตรการ และหลักเกณฑ์ Sustainability ใช้ข้อมูลค่าประมาณการเพราะเป็นผลที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตระยะยาว

ช่วงที่ 4 ภายหลังจากการดำเนินมาตรการเสร็จสิ้นแล้วระยะเวลาหนึ่งใช้การวิเคราะห์และประมวลผลแบบ Ex-post Evaluation ซึ่งเป็นช่วงที่หยุดดำเนินมาตรการไปแล้ว จึงสามารถใช้ข้อมูลจริงมาวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการได้ครบทั้ง 5 หลักเกณฑ์ เว้นแต่หลักเกณฑ์ผลกระทบและความยั่งยืนของบางมาตรการที่ต้องการระยะเวลาการแสดงผลมากกว่า ฅ ช่วงเวลาที่ทำการวิเคราะห์และประมวลผล นอกจากนี้ ย้อนกลับไปหลักเกณฑ์ Relevance การวิเคราะห์และประมวลผลจะถูกปรับตามข้อมูล ฅ ปัจจุบันที่มีความสมบูรณ์มากกว่าช่วงที่ดำเนินมาตรการซึ่งอาจต้องรีบตัดสินใจดำเนินมาตรการเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ไปก่อนแต่อาจไม่ใช่ทางเลือกที่ดีที่สุดหากนำกลับมาทบทวน

กรณีตัวอย่างการวิเคราะห์ประมวลผลมาตรการสนับสนุน SMEs

เมื่อปี ค.ศ. 2017 JICA ได้ทำการประมวลผลมาตรการ “โครงการเพื่อการพัฒนาการเงินของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ระยะที่ 2” (Project for the Development of Finance for Small and Medium-sized Enterprises (Phase 2)) โดยใช้หลักการ Ex-Ante เนื่องจากโครงการดังกล่าวจะเริ่มดำเนินการในวันที่ 29 มีนาคม ปี ค.ศ. 2018 ซึ่งนอกเหนือจากหลักเกณฑ์ความสอดคล้องที่ใช้ข้อมูลจริงในการพิจารณา หลักเกณฑ์ด้านอื่นใช้ค่าประมาณการทั้งหมด นอกจากนี้ การประมวลผล ฅ ขณะนั้นยังได้กำหนดตัวชี้วัดเพื่อรอข้อมูลจริงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเผื่อไว้อีกด้วย เช่น ยอดขาย กำไร และการลงทุนเพิ่มเติมของ SMEs ที่ได้ประโยชน์ อัตราส่วนหนี้ระยะกลางต่อระยะยาว จำนวนการอนุมัติสินเชื่อ และอัตราส่วนหนี้เสีย เป็นต้น รวมถึงมีการกำหนดให้มีการประมวลผลมาตรการอีกครั้งใน 2 ปีข้างหน้าเมื่อดำเนินมาตรการเสร็จสิ้น

สรุปแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และประมวลผลงานส่งเสริม SMEs

อนึ่งจากข้างต้น สามารถสรุปแนวคิดและทฤษฎี และหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลงานส่งเสริม SMEs ดังนี้

ตาราง 3-4: ตารางแนวคิดทฤษฎี และหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์มาตรการของ 4 หน่วยงาน

หน่วยงาน	แนวคิดและทฤษฎี	หลักเกณฑ์
กลุ่มประเมินผลแห่งองค์การสหประชาชาติ (United Nations Evaluation Group: UNEG)	ใช้ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change: ToC) เพื่อขับเคลื่อนทุกภาคส่วนไปสู่ SDGs	ตามแนวทางของ OECD
คณะกรรมการความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา (The Development Assistance Committee: DAC) ขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) หรือ OECD-DAC	พัฒนาหลักเกณฑ์ขึ้นเพื่อประเมินโครงการความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (Official Development Assistance: ODA) ของประเทศสมาชิก OECD และช่วยเหลือประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งเป็นที่ยอมรับแพร่หลาย และมีการนำมาใช้ประมวลผลมาตรการเพื่อเป็นมาตรฐานเดียวกัน	หลักเกณฑ์ 5 ด้าน Relevance, Effectiveness, Efficiency, Impact และ Sustainability โดยมีหลักเกณฑ์ที่ 6 Coherence ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณา
สำนักประเมินผลแห่งองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO Evaluation Office: EVAL)	การบริหารจัดการแนวทางการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการขององค์กรขนาดใหญ่ ตามขนาดและระยะเวลาของมาตรการที่ทำการประมวลผล	ตามแนวทางของ OECD
องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งประเทศญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency: JICA)	สภาพของมาตรการ ณ ช่วงที่ทำการประมวลผล มาตรการมีความแตกต่างกัน ดังนั้น จึงควรเลือกใช้ข้อมูลอย่างเหมาะสม	ตามแนวทางของ OECD แต่เพิ่มเรื่องของความพร้อมของข้อมูล และสถานของมาตรการตามช่วงเวลาทำการประมวลผลมาตรการ

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

ข้อค้นพบจากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และประมวลผลพบว่า หน่วยงานสากลใช้หลักเกณฑ์ตามแนวทางของ OECD-DAC ทั้ง 5 ด้าน เนื่องจากเป็นหลักเกณฑ์ที่ครอบคลุมและแยกประเด็นชัดเจน สะดวกต่อการพิจารณาประเด็นปัญหาและปัจจัยแห่งความสำเร็จ อย่างไรก็ตาม ในการนำไปใช้นั้น แต่ละหน่วยงานมีแนวทางในการดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลที่แตกต่างกัน เนื่องจากลักษณะวัตถุประสงค์ พันธกิจ และขนาดขององค์กร ทั้งนี้ สำหรับการประมวลผลมาตรการส่งเสริม SMEs ของภาครัฐ คณะผู้ประมวลผลมาตรการจะได้นำหลักเกณฑ์ที่ได้ทำการทบทวนนี้ไปสังเคราะห์ร่วมกับเครื่องมือการจัดเก็บข้อมูลที่เหมาะสมตามเงื่อนไขของข้อมูลประเภทต่าง ๆ ต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีในการจัดเก็บข้อมูล

สืบเนื่องจากหัวข้อแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และประมวลผลมาตรการซึ่งทำให้ได้หลักเกณฑ์ในการประมวลผลทั้ง 5 หลักเกณฑ์พบว่า แต่ละหลักเกณฑ์ต้องการข้อมูลในลักษณะที่ต่างกันสำหรับวิเคราะห์ ดังนั้น ในหัวข้อแนวคิดและทฤษฎีในการจัดเก็บข้อมูลจึงเป็นหัวข้อที่จะช่วยคัดเลือกเครื่องมือการจัดเก็บข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อนำข้อมูลไปตอบวัตถุประสงค์ของหลักเกณฑ์ทั้ง 5 ได้

เนื้อหาภายใต้หัวข้อแนวคิดและทฤษฎีในการจัดเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ประเภทของข้อมูลและแนวทางในการนำข้อมูลมาประมวลผล รายละเอียดดังนี้

ประเภทของข้อมูล

ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลเชิงปริมาณคือ ข้อมูลที่สามารถจัดเก็บในรูปแบบตัวเลขได้ โดยสามารถนำมาวิเคราะห์ในเชิงสถิติ รวมถึงการวิเคราะห์โดยการจัดอันดับและเปรียบเทียบ ซึ่งมีข้อดีคือมีความชัดเจนและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเชิงปริมาณให้ภาพของสิ่งที่กำลังศึกษาค่อนข้างกว้างและไม่สามารถอธิบายได้ในเชิงลึก ทั้งนี้ การได้มาซึ่งข้อมูลเชิงปริมาณสามารถได้รับจากทั้งการรวบรวมด้วยตนเอง การสืบค้นจากแหล่งข้อมูลต้นทาง หรือแหล่งรวบรวมข้อมูลสถิติอื่นๆ

ข้อมูลเชิงคุณภาพคือ ข้อมูลที่ไม่สามารถจัดเก็บเป็นตัวเลขได้ โดยเป็นข้อมูลเชิงบรรยาย สามารถขยายความเชิงลึกให้กับประเด็นที่ต้องการศึกษาได้ แต่การนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบต้องใช้ทักษะและประสบการณ์ในการตีความของผู้ใช้ข้อมูล ทั้งนี้ ข้อมูลเชิงคุณภาพมีวิธีการจัดเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน ดังนี้

แนวทางในการนำข้อมูลมาประมวลผล

แนวทางในการนำข้อมูลมาประมวลผลตั้งแต่การจัดทำดัชนีถ่วงน้ำหนัก การจัดเก็บแบบสอบถาม การใช้ผลเชิงประจักษ์ การประมาณค่าด้วยแบบจำลองเศรษฐมิติ แบบจำลองตารางปัจจัยนำเข้า-ผลผลิต ตารางบัญชีทางสังคมและแบบจำลองดุลยภาพทั่วไป และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งสังเกตว่าเป็นการเรียงลำดับจากการใช้ข้อมูลจริง ค่าคาดการณ์ ไปจนถึงค่าประมาณการณ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการใช้ข้อมูลของ JICA

การวิเคราะห์ด้วยดัชนีถ่วงน้ำหนัก

ในการจัดทำดัชนีถ่วงน้ำหนักนั้น แม้ว่าจะมีเกณฑ์ในการคิดคำนวณต่างๆ แตกต่างกันไปตามแต่ละประเภทดัชนี แต่ในการจัดทำดัชนีนั้น จะประกอบไปด้วยองค์ประกอบสำคัญในการจัดทำที่สำคัญที่เหมือนกัน 3 ประการ คือ การคำนวณค่าดัชนีรวม การคิดค่าถ่วงน้ำหนัก การคำนวณค่าดัชนีย่อย ในส่วนนี้จะอธิบายถึงแนวทางการคำนวณที่แตกต่างกันในรูปแบบต่างๆ รวมถึง ตัวอย่างมิติที่ถูกแบ่งใช้ในการคำนวณ และตัวอย่างข้อมูลที่นำมาใช้ในการคำนวณมิติต่างๆ

ด้านมิติที่นำมาใช้ในการคำนวณนั้น จากการศึกษาวรรณกรรมปริทัศน์ พบว่า ขึ้นอยู่กับแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ประกอบตัวชี้วัดนั้นๆ ซึ่งสามารถพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปได้ตามสถานการณ์ และการพัฒนาดัชนีในแต่ละครั้ง ยกตัวอย่างเช่น Global Competitiveness Index ของ World Economic Forum นั้น จะมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงเพิ่มเติม/ตัดทอน มิติต่างๆ อยู่เป็นประจำทุกปี เพื่อให้ดัชนีมีความเหมาะสมกับบริบทปัจจุบันมากที่สุด

ด้านการถ่วงน้ำหนัก พบว่า ความหลากหลายในการถ่วงน้ำหนักที่สำคัญ ได้แก่

- (1) การถ่วงน้ำหนักเท่ากันในแต่ละมิติย่อย วิธีนี้แม้จะสะดวกแต่ก็จะมีจุดด้อยคือ ความไม่สมเหตุสมผลในการให้ความสำคัญเท่ากันทุกมิติ
- (2) ถ่วงน้ำหนักจากการทำแบบสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญ วิธีนี้จะทำการส่งแบบสอบถามเพื่อถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีมิติใดสำคัญที่สุดมากน้อยเพียงใด แล้วจึงทำการรวบรวมหาค่าเฉลี่ยมาคำนวณเป็นค่าถ่วงน้ำหนัก วิธีนี้แม้จะสมเหตุสมผลกว่าวิธีแรก แต่ก็มีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลา รวมถึง ความน่าเชื่อถือและครอบคลุมของสาขาผู้เชี่ยวชาญ
- (3) ใช้เศรษฐมิติในการคำนวณ ตัวอย่างเช่น การทำ poverty scorecard โดยผู้ศึกษาจะต้องหาค่าดัชนีค่าเดียวที่เป็นตัวแทนใกล้เคียงกับค่าดัชนีรวม เช่น รายได้ประชากรเทียบกับเส้นความยากจน มากำหนดให้เป็นตัวแปรตาม (endogenous variable) แล้วนำค่ามิติต่างๆ ที่ชี้วัดมากำหนดให้เป็นค่าตัวแปรต้น (exogenous variable) แล้วนำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ (coefficient) แล้วใช้ค่าสัมประสิทธิ์นั้นเป็นค่าถ่วงน้ำหนัก วิธีนี้ทำให้ได้ค่าถ่วงน้ำหนักที่ค่อนข้างสมเหตุผล แต่จะมีข้อจำกัดคือการหาค่าที่มำตั้งเป็นตัวแปรตามที่ใกล้เคียงกับค่าดัชนีรวมที่ต้องการมากที่สุด โดยเฉพาะเมื่อค่านั้นเป็นค่าที่ได้จากการรวมทุกมิติเข้าด้วยกัน
- (4) การถ่วงน้ำหนักแบบลำดับชั้น (hierarchical weighted) วิธีการนี้ใช้ในดัชนีที่มีลำดับชั้นต่างๆ หลายลำดับ เช่น ใน Global Competitiveness index และ European Regional Competitiveness index โดยจะให้น้ำหนักมากน้อยลดหลั่นไปตามลำดับชั้น ยกตัวอย่างเช่น หากมีมิติใหญ่ทั้งหมด 4 มิติ ในแต่ละมิติใหญ่ก็จะมีค่าถ่วงน้ำหนักมิติละ $\frac{1}{4}$ ซึ่งหากมิติใหญ่มิติแรก มีมิติย่อยอีก 3 มิติ ในมิติย่อยของมิติใหญ่มิติแรกก็จะมีค่าถ่วงน้ำหนัก มิติละ $\frac{1}{12}$ นั้นเอง วิธีการนี้นั้นไม่ยุ่งยากซับซ้อนมากนัก และสมเหตุสมผลกว่าการถ่วงน้ำหนักทุกมิติเท่ากัน

ด้านการคำนวณค่าดัชนีถ่วงน้ำหนักรวม จากการศึกษา พบว่า มีวิธีคำนวณ 2 รูปแบบ คือ

- (1) การรวมคะแนนทุกมิติคูณค่าถ่วงน้ำหนัก หรือ $\sum_{i=1}^n w_i x_i$ ซึ่งวิธีนี้พบในดัชนีส่วนใหญ่
- (2) คำนวณด้วยค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (Geometric Mean) หรือ $\left(\prod_{i=1}^n x_i\right)^{\frac{1}{n}}$ วิธีนี้ไม่นิยมมากนัก โดยพบในบางดัชนี เช่น Human Development Index เป็นต้น

สำหรับการคำนวณค่าดัชนีย่อยนั้น มีอยู่หลายวิธี แต่ส่วนใหญ่จะต้องแปลงให้เป็นฐานเดียวกันเสียก่อน ซึ่งทำได้ทั้งการปรับให้คะแนนเต็มเท่ากัน หรือการคำนวณจากการอิงเกณฑ์ กล่าวคือ คิดจากค่าของสิ่งที่ถูกชี้วัดที่มีคะแนนสูงและต่ำสุด มาเปรียบเทียบกับค่าของสิ่งที่กำลังจะถูกชี้วัดอยู่นั้น เช่น

หากมีสิ่งที่ถูกขีด 3 สิ่ง คือ X Y และ Z ให้ X มีคะแนน 4 เต็ม 5 Y มีคะแนน 2 เต็ม 5 และ Z มีคะแนน 4.5 เต็ม 5 เมื่อคำนวณค่าดัชนีย่อยของ X ด้วย

วิธีแรก คือ การปรับให้คะแนนเต็มเท่ากับ 100 จะมีค่าเท่ากับ $\frac{4}{5} \times 100 = 80$

วิธีที่สอง คือ คิดจากคะแนนสูงสุดและต่ำสุดอื่น จะมีค่าเท่ากับ $\frac{4-2}{4.5-2} = 0.8$

เห็นได้ว่า ดัชนีถ่วงน้ำหนัก มีจุดเด่นในแง่ของความชัดเจน ครอบคลุม และไม่ซับซ้อนในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตามการประเมินด้วยวิธีนี้ต้องขึ้นอยู่กับข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เป็นสำคัญ นอกจากนี้หัวใจสำคัญของการทำดัชนีถ่วงน้ำหนักที่ดี คือ ผู้ประเมินจะต้องมีความเข้าใจในโครงการและสามารถเลือกใช้ดัชนีย่อยได้อย่างถูกต้องด้วย

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ยอมรับใช้ค่อนข้างมากในการประเมินผลโครงการต่างๆ ทั้งในไทยและต่างประเทศ เพราะสามารถตอบใจหทัยได้หลากหลาย อย่างไรก็ตาม แบบสอบถามมีจุดด้อยสำคัญ 2 ประการ กล่าวคือ

1. ปัญหาด้านความน่าเชื่อถือ กล่าวคือ แบบสอบถามเป็นการกระจายสุ่มถามความคิดเห็นจึงมีข้อคำถามมากมายเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของการเก็บแบบสอบถามแต่ละครั้ง เช่น ปัญหาด้านการกระจายตัวของกลุ่ม ปริมาณที่สอบถามกับประชากรทั้งหมดเหมาะสมแล้วหรือไม่ ลักษณะการถามที่ซ้ำๆ ออกตียงค์ความรู้ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ฯลฯ

อนึ่งในงานของ Lee (2018) ได้ตั้งข้อสงสัยถึงความเหมาะสมในการใช้แบบสอบถามในการประเมินผลโครงการต่างๆ ของ หน่วยงาน KOICA ในเกาหลีใต้ โดย Lee (2018) พบว่า การประเมินด้วยแบบสอบถามส่งผลให้โครงการที่ให้ผลผลิต ผลลัพธ์ดี โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับต้นทุนในบางครั้งกลับมีคะแนนเท่ากับ หรือต่ำกว่า โครงการที่ให้ผลผลิต ผลลัพธ์ต่ำ

2. ต้นทุนค่อนข้างสูง เพื่อให้ปริมาณแบบสอบถามมีความเหมาะสม และกระจายตัวดี ผู้เก็บแบบสอบถามจึงต้องเก็บแบบสอบถามในปริมาณมาก เมื่อรวมกับความต้องการในการตอบคำถามที่หลากหลายทำให้แบบสอบถาม 1 ชุดมีจำนวนคำถามมาก ส่งผลให้ผู้จัดเก็บต้องใช้เวลา และบุคลากรในการจัดเก็บมากตามไปด้วย นอกจากนี้แบบสอบถามที่มีชุดจำนวนคำถามมากยังส่งผลต่อความถูกต้องในการตอบคำถามของผู้ตอบแบบสอบถามด้วย

ผลเชิงประจักษ์

การใช้ผลเชิงประจักษ์ คือ การใช้ผลที่เกิดขึ้นหลังโครงการมาอ้างอิงในการประมวล เช่น ใช้จ่ายได้ของผู้เข้าโครงการเปรียบเทียบกับก่อนและหลังเข้าโครงการ มาใช้ในการวัดผลกระทบของโครงการ เป็นต้น วิธีนี้แม้จะไม่ยุ่งยาก และมีความชัดเจน แต่มีจุดบกพร่องสำคัญในแง่ของความถูกต้องทางวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ้างผลเกินความจริง (Over Claimed) เนื่องจากผลเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นนั้นอาจเกิดมาจากเหตุปัจจัยอื่นนอกจากการดำเนินโครงการก็เป็นได้ วิธีนี้เรียกอีกอย่างว่า Reflexive Comparison ซึ่งไม่ได้รับการยอมรับในทางวิชาการ (จะกล่าวถึงต่อไป)

เศรษฐมิติ

วิธีการทางเศรษฐมิติ เป็นวิธีการที่ต้องอาศัยชุดข้อมูลทางสถิติย้อนหลังค่อนข้างมาก วิธีนี้เป็นที่นิยมในการทำรายงานเชิงวิชาการทางเศรษฐศาสตร์ และพบในรายงานที่เน้นการวิเคราะห์ผลกระทบการดำเนินการโครงการเพียงอย่างเดียว ประเด็นเดียว เป็นหลัก เนื่องจากแม้จะเป็นวิธีที่มีจุดเด่น คือมีความน่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับสูงในทางวิชาการ สามารถประยุกต์ไปสู่ข้อเสนอแนะต่างๆ สามารถใช้พยากรณ์ผลกระทบในอนาคต และตอบโจทย์ได้อย่างหลากหลายแล้วนั้น เศรษฐมิติกลับมีจุดด้อยที่ไม่นิยมใช้ในการประเมินผลเท่าใดนัก คือ ความยุ่งยากซับซ้อนของวิธีประเมิน กล่าวคือ นอกจากผู้ประเมินจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลทางสถิติย้อนหลังเป็นจำนวนมากแล้ว ผู้ประเมินต้องเข้าใจ มีประสบการณ์และองค์ความรู้ทั้งในส่วนของลักษณะโครงการ และเศรษฐมิติค่อนข้างสูงด้วย นอกจากนี้แบบจำลองเศรษฐมิติที่ดียังต้องผ่านการทดสอบ (Test) ความเหมาะสมหลายด้านด้วยจึงจะสามารถนำไปใช้อ้างอิงทางวิชาการได้ จึงไม่พบการประเมินที่ใช้เศรษฐมิติในการประเมินครบเกณฑ์ทุกด้านในการประเมินเท่าใดนัก

ตารางปัจจัยนำเข้า-ผลผลิต ตารางบัญชีทางสังคม และแบบจำลองดุลยภาพทั่วไป

ตารางปัจจัยนำเข้า-ผลผลิต (I-O table) ตารางบัญชีทางสังคม (Social Account Matrix: SAM) และแบบจำลองดุลยภาพทั่วไป (Computable General Equilibrium: CGE) เป็นเครื่องมือที่ตอบโจทย์ได้หลากหลายมาก ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ในการทำงาน 1 ครั้ง แบบจำลองดุลยภาพทั่วไปสามารถตอบโจทย์พร้อมกันหลายโจทย์ได้ในครั้งเดียว มีความน่าเชื่อถือทางวิชาการสูง อย่างไรก็ตามในการดำเนินการวิเคราะห์ แบบจำลองดุลยภาพทั่วไปมีความซับซ้อนสูงมาก และยากต่อการดำเนินการ ผู้วิเคราะห์จำเป็นต้องมีความรู้ด้านแบบจำลองดุลยภาพทั่วไปโดยเฉพาะ เนื่องจากในการพัฒนา CGE จะต้องเริ่มจากการทำ I-O table และขยายจาก I-O table เป็น SAM ก่อนจะพัฒนาเพิ่มจาก SAM เป็น CGE จึงไม่พบวิธีการนี้มากนักในการประเมินครบเกณฑ์ทุกด้านเท่าใดนัก จะพบเฉพาะใช้สำหรับการประเมินผลกระทบเป็นหลักเท่านั้น

ตาราง 3-5: I-O table ของ Leontieff

Industry Consuming								
Industry Producing	Agriculture	Food & beverages	Textiles	Apparel	Lumber & wood	Furniture & fixtures	Paper & allied products	... Total output
Agriculture	10.86	16.70	2.16	0.02	0.19		0.01	44.26
Food & beverages	2.38	8.75	0.06	0.01			0.03	40.30
Textiles	0.06		1.30	1.88		0.29	0.04	9.84
Apparel	0.04	0.20		1.96		0.01	0.02	13.32
Lumber & wood	0.15	0.10	0.02		1.09	0.39	0.27	6.00
Furniture & fixtures			0.01			0.01	0.01	2.89
Paper & allied products		0.52	0.08	0.02		0.02	2.60	7.90
...								
Total Outlays	44.26	40.30	9.84	13.32	6.00	2.89	7.90	

Figures in billions of U.S. dollars.
 Source: Based on Wassily Leontief's analysis of Bureau of Labor Statistics data, 1947.
 Excerpted from: Input-Output Economics, 2nd ed., by Wassily Leontief (Oxford, 1966).

ที่มา: www.referenceforbusiness.com อ้างถึง Wassily Leontief (Oxford, 1986)

ตาราง 3-6: เปรียบเทียบตาราง I-O table กับ ตาราง SAM

ตาราง I-O				4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	รวม		
	ผลิต เกษตร	ผลิต อุตสาหกรรม	บริการและ อื่นๆ	แรงงาน	ทุน	ครัวเรือน เกษตร	ครัวเรือน นอกเกษตร	ธุรกิจ	การลงทุน เอกชน	การใช้จ่าย Gov	การลงทุน Gov	ภาษี	งบดุลรัฐบาล	งบดุล ต่างประเทศ			
ส่วนของ I-O	1 ผลิตเกษตร	A11	A12	A13			PCA1	PCA3		PI1	GC1	GI1			X1	Y1	
	2 ผลิตอุตสาหกรรม	A21	A22	A23			PCI1	PCI3		PI2	GC2	GI2			X2	Y2	
	3 บริการและอื่น ๆ	A31	A32	A33			PCS1	PCS3		PI3	GC3	GI3			X3	Y3	
ส่วนเพิ่มของ SAM	4 แรงงาน	W1	W2	W3												Y4	
	5 ทุน	P1	P2	P3												Y5	
	6 ครัวเรือนเกษตร				WA1	PA1			TRANB-H1					TRANB-H1	N REMIT1	Y6	
	7 ครัวเรือนนอก เกษตร				WA3	PA3			TRANB-H3					TRANB-H3	N REMIT3	Y7	
	8 ธุรกิจ					PAB	INT-PAY1	INT-PAY3							GIMT-PAY	PR-O-WB	Y8
	9 การลงทุนเอกชน					DEPRE	SAVH1	SAVH3	SAVB						NET_SAV		Y9
	10 การใช้จ่าย Gov														TCG		Y10
	11 การลงทุน Gov														TIG		Y11
	12 ภาษี	IND-TAX1	IND-TAX2	IND-TAX3			DIT1	DIT3	COR-TAX								Y12
	13 งบดุลรัฐบาล					INC	TRANH1-G	TRANH1-G	TRANB-G					TTAX		TRANF-G	Y13
	14 งบดุลต่างประเทศ	M1	M2	M3			PCM1	PCM3							TRANF-F		Y14
	รวม	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	Y7	Y8	Y9	Y10	Y11	Y12	Y13	Y14		

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นชื่อเรียกโดยรวมของการวิจัยที่อยู่บนฐานของการปฏิบัติการจริง เครื่องมือในด้านนี้มี อาทิ ปฏิบัติการเชิงเส้น (Linear Programming) ปฏิบัติการเชิงเป้าหมาย (Goal Programming) ทฤษฎีการต่อแถว (Queuing Theory) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม Hamdy Taha (2011) จึงได้สรุปขั้นตอนการดำเนินงานไว้ 4 ขั้นตอน คือ

- (1) กำหนดปัญหา
- (2) สร้างแบบจำลอง
- (3) หาคำตอบจากแบบจำลอง
- (4) ตรวจสอบความถูกต้องและนำไปใช้งานจริง

ทั้งนี้เครื่องมือตามที่ได้อธิบายข้างต้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสมตามความพร้อมของข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์ในแต่ละหลักเกณฑ์ของการประมวลผลมาตรการ โดยเงื่อนไขของข้อมูลที่เหมาะสมกับเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลแต่ละชนิด รายละเอียดดังนี้

ตาราง 3-7: สรุปเครื่องมือการจัดเก็บข้อมูลตามเงื่อนไขความพร้อมของข้อมูล

เครื่องมือการจัดเก็บข้อมูล	เงื่อนไขของข้อมูล
การวิเคราะห์ด้วยดัชนีถ่วงน้ำหนัก	เหมาะกับข้อมูลเชิงปริมาณ (หากมีข้อมูลเชิงคุณภาพสามารถปรับเป็นข้อมูลเชิงปริมาณได้) สามารถใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการรวมคะแนนและวัดผลสัมฤทธิ์ได้
แบบสอบถาม	เหมาะกับหลักเกณฑ์ที่ต้องการทราบข้อมูล ข้อเท็จจริง และความคิดเห็นจากประชากร (ผู้ตอบแบบสอบถาม) กลุ่มใหญ่ อย่างไรก็ตาม แบบสอบถามมีข้อจำกัดคือแบบสอบถามอาจสร้างความเอนเอียงให้กับผู้ตอบแบบสอบถามเอง รวมถึงมีต้นทุนในการจัดการที่สูง
ผลเชิงประจักษ์	ข้อมูลตามการรายงาน อาจมีข้อพิพาทพิจารณาด้านการ Overclaimed ของผลที่ได้รับ
เศรษฐกิจมิติ	แบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ในการประมาณค่าผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น เหมาะกับข้อมูลเชิงปริมาณ และเป็นข้อมูลที่ยังไม่สามารถหาข้อมูลจริงได้ ณ เวลาที่ทำการประมวลผลมาตรการ
ตารางปัจจัยนำเข้า-ผลผลิต ตารางบัญชีทางสังคม และแบบจำลองดุลยภาพทั่วไป	แบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์เพื่อใช้ในการประมาณค่าผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยวิเคราะห์ในรูปแบบเมตริกของสินค้าและบริการทุกชนิดที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจ เหมาะกับข้อมูลเชิงปริมาณ และเป็นข้อมูลที่ยังไม่สามารถหาข้อมูลจริงได้ ณ เวลาที่ทำการประมวลผลมาตรการ
การวิจัยเชิงปฏิบัติการ	การสร้างแบบจำลองโดยกำหนดให้สภาพแวดล้อมทุกอย่างใกล้เคียงความเป็นจริงตามกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการทดสอบทั้งหมด เหมาะกับข้อมูลที่ยังไม่สามารถหาข้อมูลจริงได้ ณ เวลาที่ทำการประมวลผลมาตรการ

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

3.2 การสร้างเครื่องมือการวิเคราะห์และประมวลผล

จากการทบทวนแนวทาง หลักเกณฑ์ และเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล ในหัวข้อที่ 3.1 สามารถนำมาสร้างเครื่องมือในการวิเคราะห์และประมวลผลงานส่งเสริม SMEs ได้โดยประยุกต์กรอบหลักเกณฑ์การประมวลผลการของ OECD-DAC ทั้ง 5 หลักเกณฑ์ เข้ากับประเด็นการประมวลผลตามแนวทางของโครงการประมวลผลงานส่งเสริม SMEs ตามนโยบายรัฐ ดังนี้

1. ศักยภาพของนโยบายและมาตรการ (Relevance, Effectiveness)
2. ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินการเพื่อให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จ (Efficiency)
3. ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งทางตรงและทางอ้อม (Impact)
4. ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการ ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ (Impact, Sustainability)
5. ปัญหาอุปสรรคในการการเข้าถึงมาตรการ (Relevance)
6. ข้อจำกัด รวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำมาตรการอื่น ๆ ต่อไป

สำหรับเครื่องมือในการวิเคราะห์และตัวชี้วัดที่จะนำมาใช้ในแต่ละประเด็นนั้น สามารถแบ่งได้ 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ใช้ข้อมูลจริงจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการเก็บแบบสอบถาม และกลุ่มที่ใช้ค่าคาดการณ์และประมาณการณ ซึ่งในกลุ่มแรกที่ใช้ข้อมูลจริงคาดว่าจะประเด็นการศึกษาด้านศักยภาพของนโยบายและมาตรการ ประเด็นประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินการ ประเด็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs ประเด็นปัญหาอุปสรรคในการการเข้าถึงมาตรการ และประเด็นข้อจำกัด รวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำหรับประเด็นที่คาดว่าจะใช้ค่าคาดการณ์ และค่าประมาณการในการวัดผลคือ ประเด็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจของประเทศ และผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการ ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ

ทั้งนี้ การให้คะแนนและรวมคะแนนเพื่อวัดผลจะใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยดัชนีถ่วงน้ำหนักอย่างง่าย (เฉลี่ยเท่ากัน) สามารถการสรุปรายละเอียด วิธีการวัดผล และข้อมูลที่สำคัญ รายละเอียดการศึกษา ได้ดังนี้

ตาราง 3-8: สรุปรายละเอียด วิธีการวัดผล และข้อมูลที่สำคัญ รายละเอียดการศึกษา

ประเด็นศึกษา	แนวคิด/ความหมาย	หลักเกณฑ์ (Criteria)/รายละเอียด/ คำถามสำคัญ	วิธีวัดผล/ข้อมูลที่ต้องการ	ข้อมูลเชิงปริมาณ	ข้อมูลปฐมภูมิ			แหล่งข้อมูล
					Interview/ Survey	Focus Group	Questionnaire	
1. ศักยภาพของนโยบาย และมาตรการ	<ul style="list-style-type: none"> ประสิทธิผลของนโยบาย (The Effect of policy) ใช้ดัชนีศักยภาพนโยบาย (Policy Potential Index) และผลการดำเนินงานมาตรการ (Performance)² ระดับการตอบสนองต่อปัญหา (Degree to responds to the problem)³ 	<ul style="list-style-type: none"> หลักเกณฑ์ประสิทธิผล (Effectiveness) <ul style="list-style-type: none"> Q1: ผลผลิตบรรลุเป้าหมาย? Q2: ผลผลิตมีส่วนกับการบรรลุวัตถุประสงค์ของมาตรการ? 	<ul style="list-style-type: none"> Output ของมาตรการ เทียบกับเป้าหมายหรือความต้องการของกลุ่มเป้าหมายสะท้อนถึง effect ในการแก้ไขปัญหาในขณะนั้น 	√	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> ผู้ดำเนินการมาตรการ ผู้เข้าร่วมมาตรการ
		<ul style="list-style-type: none"> การบรรลุวัตถุประสงค์ของมาตรการ/การแก้ไขปัญหา-สถานการณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> การบรรลุวัตถุประสงค์ของมาตรการ (Outcome) ระดับการแก้ไขปัญหาของมาตรการ 	√	√	√	-	<ul style="list-style-type: none"> ผู้ดำเนินการมาตรการ ผู้เข้าร่วมมาตรการ
	<ul style="list-style-type: none"> การเข้าถึงมาตรการ (Accessibility) การเข้าถึงมาตรการมีผลต่อศักยภาพ (Effect) ของมาตรการ 	<ul style="list-style-type: none"> หลักเกณฑ์ความสอดคล้อง (Relevance) <ul style="list-style-type: none"> - ความจำเป็น (Necessity) สอดคล้องกับสถานการณ์/ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ดำเนินการ Q: มีความสอดคล้องและได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง? - ความเพียงพอ (Adequacy) ความครอบคลุม/เพียงพอของมาตรการต่อความต้องการ Q: การกำหนดกลุ่มเป้าหมายของมาตรการมีความเพียงพอกับผู้มีความต้องการเข้าร่วมมาตรการทั่วประเทศ? 	<ul style="list-style-type: none"> กลุ่มเป้าหมาย <ul style="list-style-type: none"> - ผลจากการศึกษา - ความคิดเห็นของผู้จัดทำ และผู้ดำเนินการมาตรการ - ความคิดเห็นของ SMEs 	√	√	√	-	<ul style="list-style-type: none"> ผู้จัดทำมาตรการ ผู้ดำเนินการมาตรการ ผู้เข้าร่วมมาตรการ
		<ul style="list-style-type: none"> - สัดส่วนของกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมมาตรการกับกลุ่มผู้ต้องการเข้าร่วมมาตรการทั่วประเทศ - ความคิดเห็นของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 	√	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> ผู้จัดทำมาตรการ ผู้ดำเนินการมาตรการ ผู้เข้าร่วมมาตรการ 	

² <https://quoteddata.com/glossary/policy-potential-index/>

³ <https://www.policynl.ca/policydevelopment/documents/Policy-Analysis-and-Decision-Making-Presentation-Slides.pdf>

การประมวลผลงานส่งเสริม SMEs ตามนโยบายรัฐ

ประเด็นศึกษา	แนวคิด/ความหมาย	หลักเกณฑ์ (Criteria)/รายละเอียด/ คำถามสำคัญ	วิธีวัดผล/ข้อมูลที่ต้องการ	ข้อมูลทุติยภูมิ	ข้อมูลปฐมภูมิ			แหล่งข้อมูล
					Interview/ Survey	Focus Group	Questionnaire	
		<ul style="list-style-type: none"> - อันดับความสำคัญ (Priority) การดำเนินการมาตรการสอดคล้องกับ Priority ของนโยบาย/ยุทธศาสตร์ประเทศ Q: ผลผลิตของมาตรการมีความสอดคล้องกับนโยบายประเทศ?	<ul style="list-style-type: none"> • สถานการณ์ <ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลสถานการณ์ - ข้อมูลนโยบายระดับประเทศ/อุตสาหกรรม 	✓	✓	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ • ผู้จัดทำมาตรการ • ผู้ดำเนินการ
		<ul style="list-style-type: none"> • ปัจจัยแวดล้อม (Ecosystem) เอื้อต่อการเข้าถึงมาตรการของกลุ่มเป้าหมาย? 	<ul style="list-style-type: none"> • ช่องทางเข้าถึง และปัจจัยแวดล้อมสนับสนุนการเข้าถึงมาตรการเพียงพอหรือตรงกับลักษณะ SMEs เป้าหมาย 	✓	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> • ผู้ดำเนินการ • ผู้เข้าร่วมมาตรการ
2. ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินการเพื่อให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จ	ประสิทธิภาพ (Efficiency)	<ul style="list-style-type: none"> • หลักเกณฑ์ประสิทธิภาพ (Efficiency) เปรียบเทียบผลผลิตทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพต่อทรัพยากรที่ใช้ไป Q: การดำเนินการมาตรการได้รับผลผลิตตามแผนระยะเวลาหรืองบประมาณที่ได้กำหนดไว้หรือไม่?	<ul style="list-style-type: none"> • ประสิทธิภาพ/ประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยนำเข้า (Inputs) <ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลผลผลิตในเชิงปริมาณ และคุณภาพ และข้อมูลการใช้ระยะเวลาดำเนินมาตรการ 	✓	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • ผู้ดำเนินการ
		<ul style="list-style-type: none"> • กระบวนการดำเนินการ (Implementation process) พิจารณาความก้าวหน้าและความราบรื่นของการดำเนินการ Q1: การดำเนินการในแต่ละส่วนงานใช้ระยะเวลาตามแผน? Q2: กฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการ? Q3: ศักยภาพของ SMEs?	<ul style="list-style-type: none"> • กิจกรรมย่อยภายใต้มาตรการใช้ระยะเวลาได้เหมาะสม ไม่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการในภาพรวม • กฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับ 	✓	✓	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • ผู้ดำเนินการ • ผู้เข้าร่วมมาตรการ
3. ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งทางตรงและทางอ้อม	ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ (Impact on Economy)	<ul style="list-style-type: none"> • หลักเกณฑ์ผลกระทบ (Impact) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ (ทั้งทางตรงและทางอ้อม แบ่งเป็น 2 ระดับ คือระดับประเทศ และระดับผู้เข้าร่วมมาตรการ Q1: เศรษฐกิจในช่วงก่อนและหลังดำเนินการ? Q2: ระดับการบริโภคภายในประเทศ? Q3: ศักยภาพของ SMEs?	การเปรียบเทียบก่อน-หลัง <ul style="list-style-type: none"> • ประเมินผลกระทบต่อเศรษฐกิจจากผลก่อนหลังดำเนินการ- • ระดับการบริโภคภายในประเทศ • ผลจากการเข้าร่วมมาตรการของ SMEs (การเปรียบเทียบก่อน-หลัง) 	✓	✓	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ • ผู้ดำเนินการ • ผู้เข้าร่วมมาตรการ • SMEs นอกมาตรการ

การประมวลผลงานส่งเสริม SMEs ตามนโยบายรัฐ

ประเด็นศึกษา	แนวคิด/ความหมาย	หลักเกณฑ์ (Criteria)/รายละเอียด/ คำถามสำคัญ	วิธีวัดผล/ข้อมูลที่ต้องการ	ข้อมูลทุติยภูมิ	ข้อมูลปฐมภูมิ			แหล่งข้อมูล
					Interview/ Survey	Focus Group	Questionnaire	
4. ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการ ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ	ผลกระทบด้านอื่น (Impact on other aspects)	<ul style="list-style-type: none"> หลักเกณฑ์ผลกระทบ (Impact) และความยั่งยืน (Sustainability) ผลกระทบด้านอื่นที่ไม่ใช่เศรษฐกิจ เช่น สังคม และสิ่งแวดล้อม Q1: กิจการ SMEs คงอยู่? Q2: ผลกระทบทั่วถึงกลุ่มต่างๆ ในสังคม? Q3: ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม? Q4: ผลกระทบต่อความยั่งยืน? 	<ul style="list-style-type: none"> การคงอยู่ของกิจการ เปรียบเทียบผลกระทบรายพื้นที่จากสัดส่วนการเข้าถึงมาตรการต่อเป้าหมาย ข้อคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อม ข้อคิดเห็นจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 	✓	✓	✓	-	<ul style="list-style-type: none"> แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ผู้ดำเนินมาตรการ ผู้เข้าร่วมมาตรการ SMEs นอกมาตรการ
5. ปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงมาตรการ	การเข้าถึงมาตรการ (Accessibility)	<ul style="list-style-type: none"> หลักเกณฑ์ความสอดคล้อง (Relevance) ด้านปัจจัยแวดล้อม (Ecosystem) สนับสนุนการเข้าถึงมาตรการของกลุ่มเป้าหมาย 	การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคสำคัญในการเข้าถึงมาตรการของกลุ่มเป้าหมาย	✓	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ผู้ดำเนินมาตรการ ผู้เข้าร่วมมาตรการ
6. ข้อจำกัด รวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อการจัดทำมาตรการอื่นๆ ต่อไป	ข้อจำกัดด้านนโยบาย และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	จัดทำข้อเสนอแนะด้านข้อจำกัดด้านนโยบาย และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์ 5 ด้านของ DAC/OECD	ประมวลบทสรุปและข้อเสนอแนะจากผลการวิเคราะห์และประมวลผลในประเด็นการศึกษา ข้อข้างต้น 5	✓	✓	✓	-	ประมวลข้อเสนอแนะจากผลที่ได้รับในประเด็นการศึกษา 5 ประเด็นข้างต้น

สำหรับแนวคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่สอดคล้องกับ 6 ประเด็นการศึกษา เป็นดังนี้

1. ศักยภาพของนโยบายและมาตรการ

ศักยภาพของนโยบายและมาตรการวิเคราะห์จากข้อมูล 3 ด้าน ได้แก่ 1. ประสิทธิผลของนโยบาย (The Effect of Policy) 2. ระดับการตอบสนองต่อปัญหา (Degree to responds to the problem) 3. การเข้าถึงมาตรการ (Accessibility)

1.1 ประสิทธิผลของนโยบาย (The Effect of Policy)

ประสิทธิผลของนโยบายวัดจากสัดส่วนผลผลิตต่อเป้าหมายผลผลิตของมาตรการ (Output/target Ratio) โดยข้อมูลสำคัญต่อการวัดผลคือเป้าหมายผลผลิตของมาตรการ และข้อมูลผลผลิตของมาตรการ

แหล่งข้อมูลที่คาดว่าจะได้รับมาจากการทบทวนรายงานของมาตรการกับแหล่งข้อมูลทุติยภูมิอื่น เช่น ข่าวสาร บทวิเคราะห์ หรือประกาศที่เกี่ยวข้องกับมาตรการ เป็นต้น รวมถึงการตรวจสอบความถูกต้องกับผู้จัดทำมาตรการ ผู้ดำเนินมาตรการ หรือผู้เข้าร่วมมาตรการหากจำเป็น

1.2 ระดับการตอบสนองต่อปัญหา (Degree to responds to the problem)

ระดับการตอบสนองต่อปัญหาใช้ข้อมูล 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุวัตถุประสงค์ของมาตรการ และข้อมูลสถานการณ์เพื่อพิจารณาระดับการแก้ไขปัญหาของมาตรการ

ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของมาตรการ ซึ่งสามารถรวบรวมข้อมูลได้จากการทบทวนรายงานของมาตรการ และการตรวจสอบความถูกต้องกับผู้จัดทำมาตรการ

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ในช่วงที่ดำเนินมาตรการ ได้จากผลการวิเคราะห์สถานการณ์โดยใช้ข้อมูล แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ อาทิ ข่าวสาร หรือบทวิเคราะห์ เป็นต้น รวมถึงการพิจารณาร่วมกับผู้ดำเนินมาตรการ และผู้เข้าร่วมมาตรการผ่านช่องทางการสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มย่อย

1.3 การเข้าถึงมาตรการ (Accessibility)

การเข้าถึงมาตรการในชั้นประเด็นศักยภาพของนโยบายและมาตรการ เป็นการพิจารณาปัจจัยซึ่งส่งผลต่อการเข้าถึงมาตรการของกลุ่มเป้าหมายของมาตรการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความจำเป็น (Necessity) ความเพียงพอ (Adequacy) การอันดับความสำคัญ (Priority) และปัจจัยแวดล้อม (Ecosystem)

ข้อมูลด้านความจำเป็นของมาตรการพิจารณาจากข้อมูลผลการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์ และความจำเป็นของมาตรการ ซึ่งอาศัยข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เช่น ข่าวสาร หรือบทวิเคราะห์ เป็นต้น รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้จัดทำมาตรการและผู้ดำเนินมาตรการผ่านการสัมภาษณ์และประชุมกลุ่มย่อย เพื่อรับทราบถึงหลักคิดเบื้องต้น ทางเลือก หรือแนวทางปฏิบัติที่ผู้จัดทำมาตรการได้จัดเตรียมไว้ นอกจากนี้ ยังสามารถสัมภาษณ์และจัดทำแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นของกลุ่ม SMEs เป้าหมายที่มีต่อมาตรการ เพื่อรับทราบถึงข้อปัจจัยที่แท้จริงซึ่งส่งผลต่อการเข้าถึงมาตรการจาก SMEs โดยตรง

ข้อมูลด้านความเพียงพอ พิจารณา 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 พิจารณาจากข้อมูลกลุ่มเป้าหมายซึ่งควรได้เข้าร่วมมาตรการ โดยเป็นการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ทั้งการรวบรวมโดยตรงจากผู้จัดทำมาตรการ และผู้ดำเนินมาตรการโดยตรง รวมถึงการนำข้อมูลสถิติอื่นมาประกอบการวิเคราะห์ เช่น สสว. หรือกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (กสอ.) เป็นต้น เพื่อวิเคราะห์กลุ่ม SMEs เป้าหมายซึ่งควรได้เข้าร่วมมาตรการอย่างแท้จริง ซึ่งเมื่อได้ค่าของจำนวน SMEs ที่ควรได้เข้าร่วมมาตรการอย่างแท้จริงแล้ว ในขั้นต่อไป ส่วนที่ 2 จึงเป็นการนำค่าดังกล่าวมาเปรียบเทียบเป็นสัดส่วนกับจำนวนกลุ่ม SMEs เป้าหมายที่มาตรการกำหนด

ข้อมูลด้านการอันดับความสำคัญพิจารณาจากสถานการณ์ในช่วงที่ดำเนินมาตรการ โดยวิเคราะห์จากข้อมูลสถานการณ์ซึ่งได้จากการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิต่างๆ อาทิ ข่าวสาร หรือบทวิเคราะห์ เป็นต้น รวมถึงการพิจารณาร่วมกับผู้ดำเนินมาตรการผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งนี้ แม้ว่าข้อมูลในส่วนการอันดับความสำคัญของมาตรการอาจคล้ายคลึงกับการพิจารณาข้อมูลในข้อ 1.ด้านข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ แต่ใน 2 หัวข้อนี้จะเน้นการวิเคราะห์ในด้านการเข้าถึงมาตรการของ SMEs เป้าหมายเป็นหลัก

ข้อมูลด้านปัจจัยแวดล้อม พิจารณาถึงช่องทางและปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่เอื้อต่อการเข้าถึงมาตรการของ SMEs เป้าหมาย โดยพิจารณาความพร้อมแต่ละด้าน อาทิ ความพร้อมของบุคลากรดำเนินมาตรการ ความพร้อมของระบบให้บริการของมาตรการ และความพร้อมของอุปกรณ์ของผู้เข้าร่วมมาตรการ เป็นต้น โดยวิเคราะห์จากข้อมูลทุติยภูมิซึ่งได้รับจากรายงานของมาตรการ การติดตามข่าวสาร หรือบทวิเคราะห์ เป็นต้น รวมถึงการสัมภาษณ์และประชุมกลุ่มย่อยกับผู้ดำเนินมาตรการ และการเก็บแบบสอบถามจากผู้เข้าร่วมมาตรการเพิ่มเติม

2. ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการทำมาตรการเพื่อให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จ

ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการทำมาตรการเพื่อให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จดำเนินการตามหลักเกณฑ์ประสิทธิภาพ (Efficiency) ของ DAC/OECD โดยข้อมูลที่ใช้พิจารณาคือข้อมูลการใช้ทรัพยากรในด้านงบประมาณ และระยะเวลา ซึ่งคาดว่าผู้ดำเนินมาตรการเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ วิธีการวิเคราะห์คือการนำข้อมูลการใช้ทรัพยากรมาเปรียบเทียบสัดส่วนกับเป้าหมายการใช้ทรัพยากร แล้วจึงนำไปวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลตามหลักเกณฑ์ประสิทธิผลตามหัวข้อ 1. ซึ่งจะทำให้ทราบถึง 1 ค่าประสิทธิภาพทั้งในระดับมาตรการ และในระดับโครงการย่อย

ข้อมูลอีกส่วนในการพิจารณาประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนมาตรการคือ การพิจารณาการแล้วเสร็จและการซ้อนทับของห่วงโซ่เวลาการดำเนินมาตรการในรายโครงการย่อย ซึ่งหากโครงการย่อยมีการดำเนินการแล้วเสร็จในแต่ละรายโครงการย่อยตามแผนงาน ไม่สร้างความซับซ้อนหรือเพิ่มเงื่อนไขระหว่างกันกับโครงการย่อยอื่นภายใต้มาตรการ ถือว่ามาตรการดังกล่าวมีกระบวนการดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิภาพในทางกลับกันหากเกิดกรณีการสำเร็จงานเหลื่อมกัน ไม่เป็นไปตามแผน และเพิ่มความซับซ้อนให้กับการดำเนินโครงการย่อยอื่น ถือว่ามาตรการดังกล่าวมีประสิทธิภาพของกระบวนการดำเนินมาตรการต่ำ ซึ่งข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์คาดว่าจะได้รับการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ เช่น รายงานของมาตรการ และข่าวสาร เป็นต้น รวมถึงการสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินมาตรการ

นอกจากนี้ ยังมีการรวบรวมข้อมูลกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการดำเนินมาตรการอีกด้วย โดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เช่น ประมวลกฎหมาย และบทวิเคราะห์ เป็นต้น รวมถึงการรับทราบข้อคิดเห็นผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก และประชุมกลุ่มย่อยกับผู้ดำเนินมาตรการ และผู้เข้าร่วมมาตรการ

3. ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นการวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์ผลกระทบ (Impact) ด้านเศรษฐกิจ โดยพิจารณา ระดับ ได้แก่ ผลกระทบระดับประเทศ 2 และผลกระทบในระดับผู้เข้าร่วมมาตรการ ซึ่งผลกระทบในระดับแรก ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์คือข้อมูลการเปรียบเทียบสถานะเศรษฐกิจก่อน-หลังการดำเนินมาตรการ โดยผลกระทบทางตรงวิเคราะห์จากผลการสัมภาษณ์ผู้ดำเนินมาตรการ ผู้เข้าร่วมมาตรการ และผู้ที่มีลักษณะเดียวกันกับผู้เข้าร่วมมาตรการแต่ไม่ได้เข้าร่วมมาตรการ และผลกระทบทางอ้อมวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ อาทิ ข่าวสาร และบทวิเคราะห์ เป็นต้น ร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้ดำเนินมาตรการ ผู้เข้าร่วมมาตรการ และผู้ที่มีลักษณะเดียวกันกับผู้เข้าร่วมมาตรการแต่ไม่ได้เข้าร่วมมาตรการ

สำหรับผลกระทบในระดับผู้เข้าร่วมมาตรการสามารถวิเคราะห์ได้จากข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ดำเนินมาตรการ รวมถึงการเก็บแบบสอบถามกับผู้เข้าร่วมมาตรการ และผู้ที่มีลักษณะเดียวกันกับผู้เข้าร่วมมาตรการแต่ไม่ได้เข้าร่วมมาตรการโดยตรง โดยมีประเด็นสำคัญคือ ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมมาตรการของ SMEs โดยเปรียบเทียบกับกรณีที่ไม่ได้เข้าร่วมมาตรการ

4. ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการ ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ

ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการ ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ เป็นการวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์ผลกระทบ (Impact) ในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องเศรษฐกิจ โดยมีการวิเคราะห์ทั้งมิติด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และความยั่งยืน

โดยในด้านสังคมจะวิเคราะห์ถึงระดับการเข้าถึงมาตรการของ SMEs เป้าหมายในแต่ละพื้นที่โดยเปรียบเทียบ บนหลักแนวคิดความเท่าเทียมและการกระจายผลประโยชน์ของมาตรการ ข้อมูลที่ใช้ประกอบด้วยค่าสถิติบ่งชี้ขนาดและพื้นที่ดำเนินมาตรการซึ่งต้องเป็นค่าสถิติที่สามารถนำมาเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ได้ โดยคาดว่าจะได้รับจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ นอกจากนี้ เพื่อให้การระบุนระดับการเข้าถึงมาตรการของกลุ่มเป้าหมายให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงควรมีการสัมภาษณ์เชิงลึก และประชุมกลุ่มย่อยกับผู้ดำเนินมาตรการเพิ่มเติม

ด้านสิ่งแวดล้อม ความยั่งยืน และด้านอื่น เป็นประเด็นพิจารณาเพิ่มเติม โดยข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์จะเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ รวมถึงการเก็บแบบสอบถามจากผู้เข้าร่วมมาตรการ และ SMEs นอกมาตรการ

5. ปัญหาอุปสรรคในการการเข้าถึงมาตรการ

การวิเคราะห์อุปสรรคในการดำเนินมาตรการเป็นการพิจารณาผลต่อจากการเข้าถึงมาตรการในหัวข้อแรก โดยในขั้นนี้จะเป็นการจัดทำสรุปข้อปัญหาอุปสรรคสำคัญ และแนวทางการลดหรือจัดข้อปัญหาอุปสรรคดังกล่าว

6. ข้อจำกัด รวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำมาตรการอื่น ๆ ต่อไป

ประเด็นการศึกษาสุดท้าย เป็นการวิเคราะห์ผลการศึกษาทั้งหมดใน 5 ประเด็นการศึกษาข้างต้น ตามแนวทางการวิเคราะห์หลักเกณฑ์ทั้ง 5 ด้านของ DAC/OECD ประกอบไปด้วย ความสอดคล้อง ประสิทธิภาพ ผลกระทบ และความยั่งยืน โดยจัดทำเป็นสรุปข้อจำกัดของการดำเนินมาตรการ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำมาตรการอื่นต่อไปในอนาคต

จากตารางสรุปหลักเกณฑ์ และเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลที่ได้ทำการสรุปไว้ คณะผู้ประมวลผลมาตรการ จะได้ทำแนวทางตามตารางดังกล่าวไปประยุกต์ใช้กับการประมวลผลมาตรการภายใต้โครงการประมวลผลงานส่งเสริม SMEs ตามนโยบายรัฐต่อไป

Un 4

การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิ

การประมวลผลมาตรการส่งเสริม SMEs ทั้งสอง มาตรการที่ได้คัดเลือกไว้ในบทที่ 2 ด้วยวิธี วิเคราะห์และประมวลผลที่ได้ทบทวนและกำหนด ไว้ในบทที่ 3 ที่ผ่านมานั้น จำเป็นต้องมีการเก็บ ข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กับมาตรการดังกล่าวอย่างครอบคลุมทุกภาคส่วน ได้แก่ หน่วยงานผู้ออกแบบมาตรการ หน่วยงาน ผู้ดำเนินการขับเคลื่อนมาตรการ และ SMEs ผู้ได้รับประโยชน์จากมาตรการทั้งทางตรงและ ทางอ้อม เป็นต้น

การจัดเก็บข้อมูลทุติยภูมิ คณะวิจัยได้จัดเก็บ ข้อมูลตลอดช่วงระยะเวลาดำเนินงานโครงการจาก แหล่งข้อมูลเว็บไซต์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ อาทิ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงาน เศรษฐกิจการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และหน่วยงานอื่นๆ เป็นต้น

การจัดเก็บข้อมูลปฐมภูมิ คณะวิจัยได้กำหนด วิธีการจัดเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 3 รูปแบบ ได้แก่

1. การจัดเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก
3. การประชุมระดมความคิดเห็นในกลุ่มย่อย (Focus group)

โดยมีรายละเอียดผลการจัดเก็บข้อมูลปฐมภูมิใน แต่ละรูปแบบ ดังนี้

4.1 การจัดเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้ประกอบการ SMEs ในช่วงเดือนเมษายน 2564 ที่ผ่านมามีทั้งผู้ประกอบการกลุ่มที่เข้าร่วมและไม่ได้เข้าร่วมมาตรการ สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

ตาราง 4-1: จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	มาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตามพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (พ.ร.ก. Soft Loan)	มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ	
		โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	โครงการคนละครึ่ง
จำนวนทั้งหมด	102 ราย	105 ราย	101 ราย
จำนวนที่เข้าร่วมมาตรการ	50 ราย	54 ราย	51 ราย
จำนวนที่ไม่เข้าร่วมมาตรการ	52 ราย	51 ราย	50 ราย

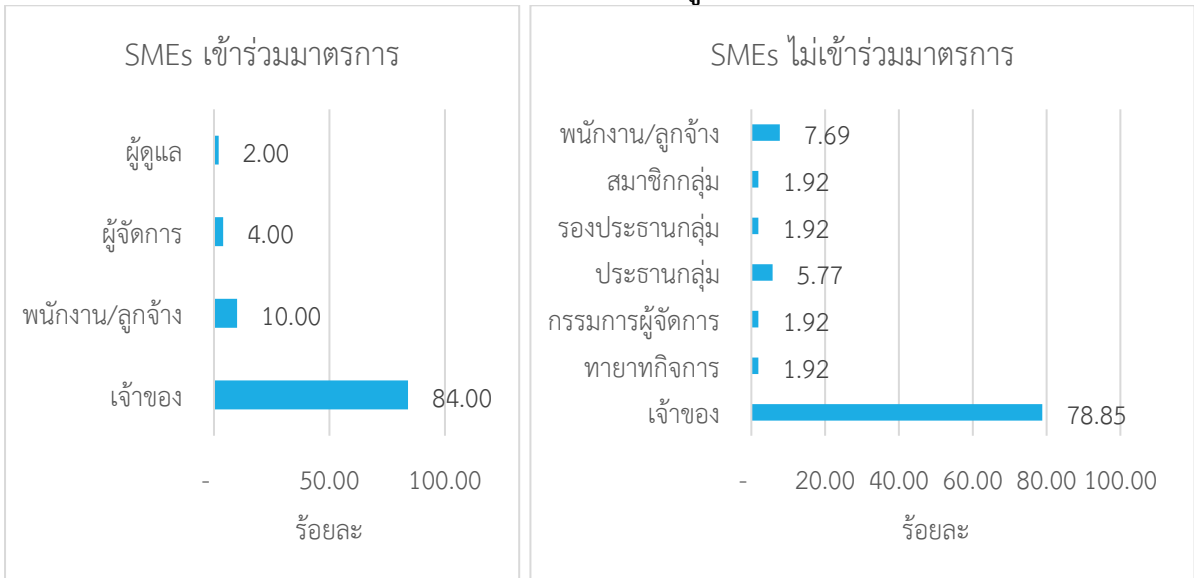
ที่มา: มุลนิธิ สวค.

ผู้ประกอบการที่ตอบแบบสอบถามในทั้งสองมาตรการข้างต้น มีคุณลักษณะที่หลากหลาย กล่าวคือ มีประเภทกิจการทั้งในรูปแบบบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล กิจการประกอบธุรกิจสินค้าและบริการชนิดต่างๆ รวมถึงมีที่ตั้งกิจการกระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยมีรายละเอียดผลการจัดเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม มาตรการ ดังนี้

มาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตามพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (พ.ร.ก. Soft Loan)

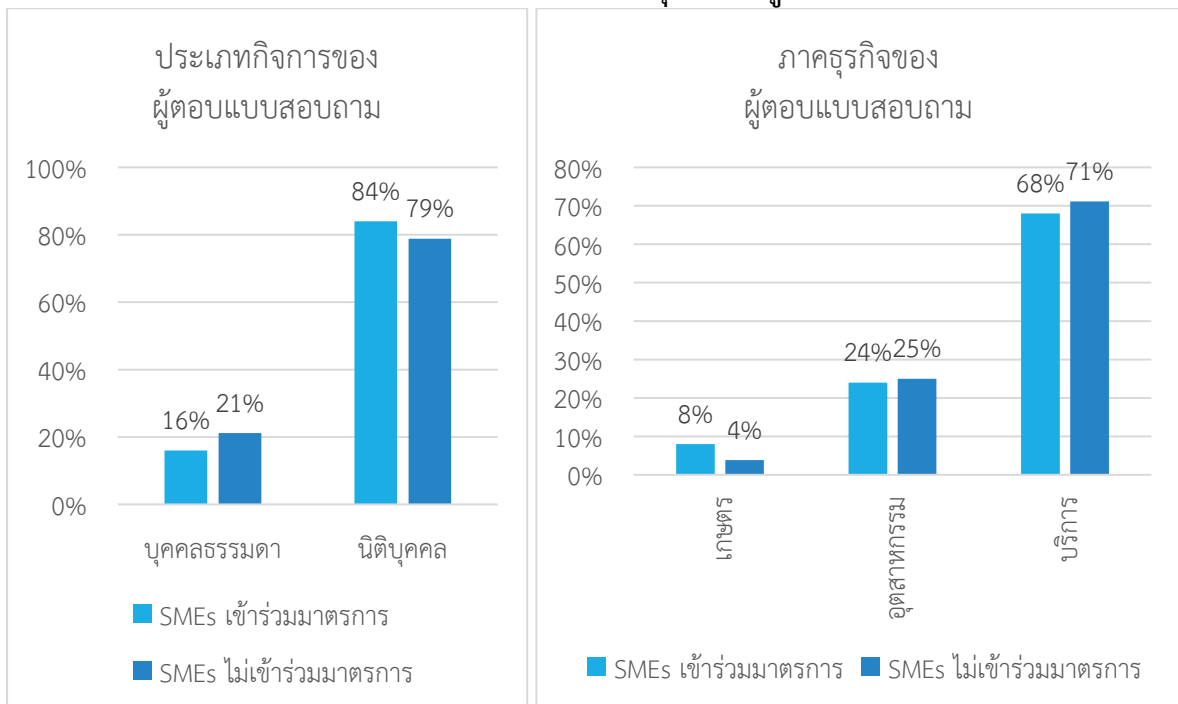
ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan โดยส่วนใหญ่มีตำแหน่งในระดับผู้มีอำนาจตัดสินใจในกิจการ และเป็นกิจการประเภทนิติบุคคลกระจายตัวตามหัวเมืองใหญ่ทั่วประเทศ ได้แก่ กรุงเทพฯ ชลบุรี เชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลา ซึ่งการเก็บแบบสอบถามได้เก็บกับ 2 กลุ่มตัวอย่างซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันทั้งภาคธุรกิจและประเภทธุรกิจ โดยประเภทธุรกิจส่วนใหญ่คือกลุ่มร้านค้าปลีก/ค้าส่ง และร้านอาหารและเครื่องดื่ม รายละเอียดดังนี้

ภาพ 4-1: ตำแหน่งในกิจการของผู้ตอบแบบสอบถาม

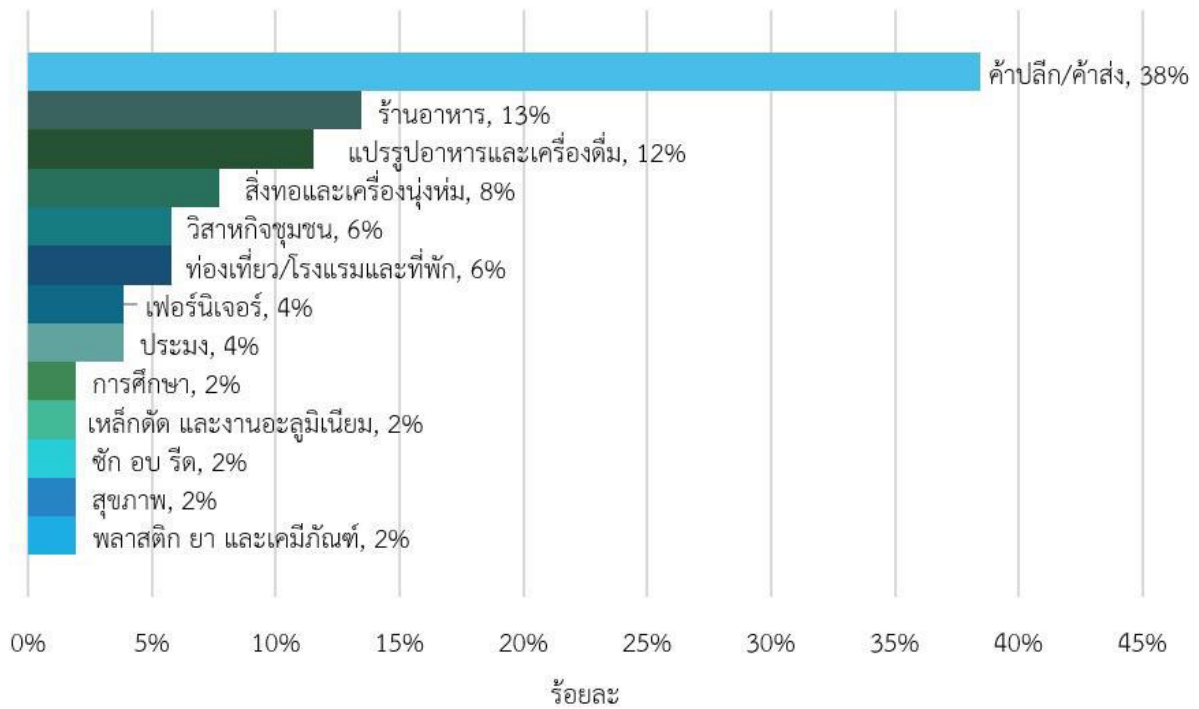
ที่มา: มุลนิธิ สวค.

ภาพ 4-2: ประเภทกิจการและภาคธุรกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม

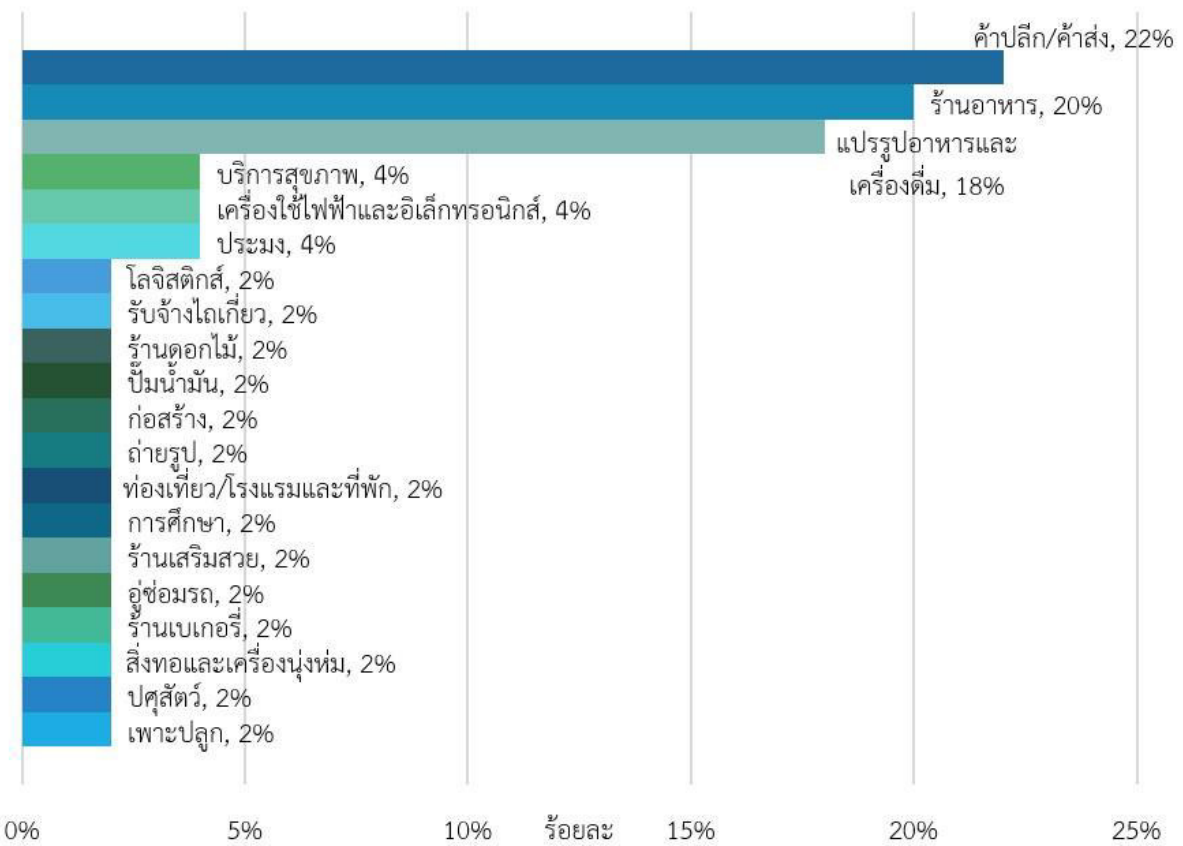

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

ภาพ 4-3: ประเภทธุรกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม
SMEs ไม่เข้าร่วมมาตรการ

SMEs เข้าร่วมมาตรการ

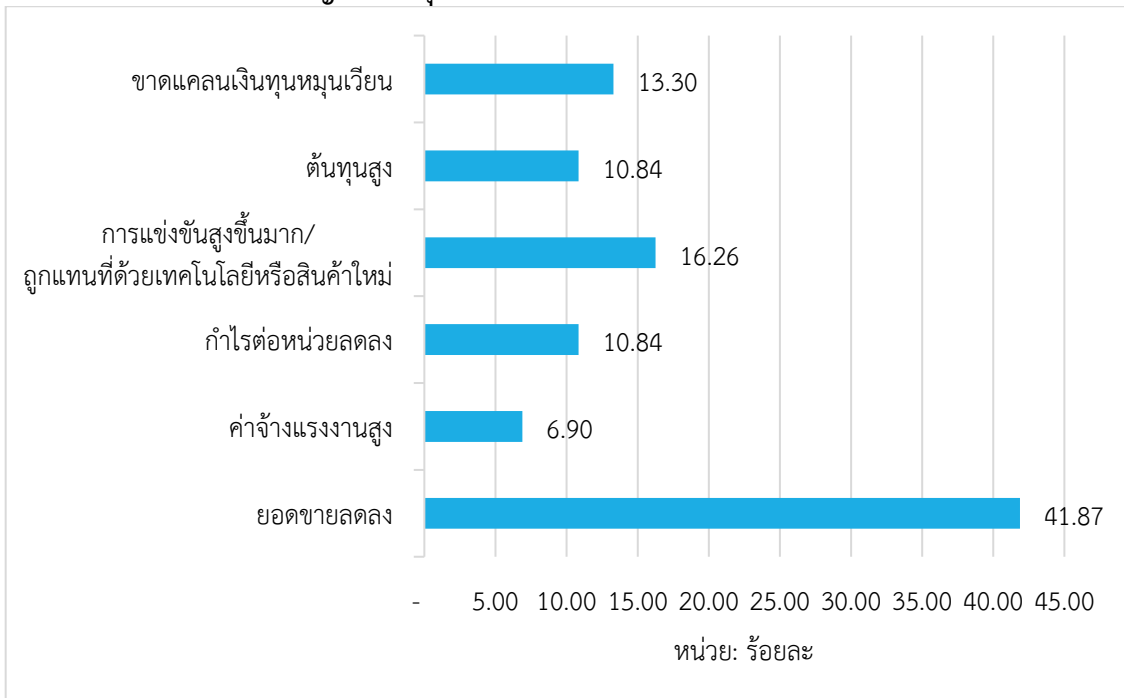

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ภาพ 4-4: ที่ตั้งกิจการของผู้ตอบแบบสอบถาม

ภาพ 4-5: ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจการในระหว่างปี 2564-2563

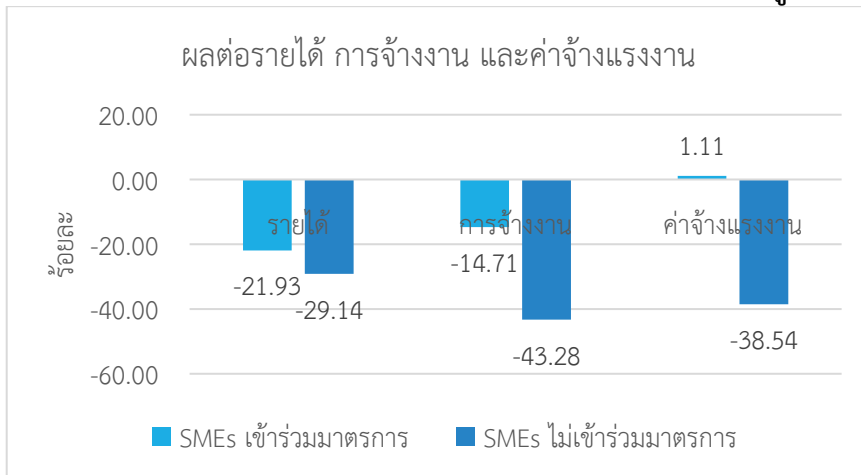

ภาพ 4-6: วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมมาตรการ

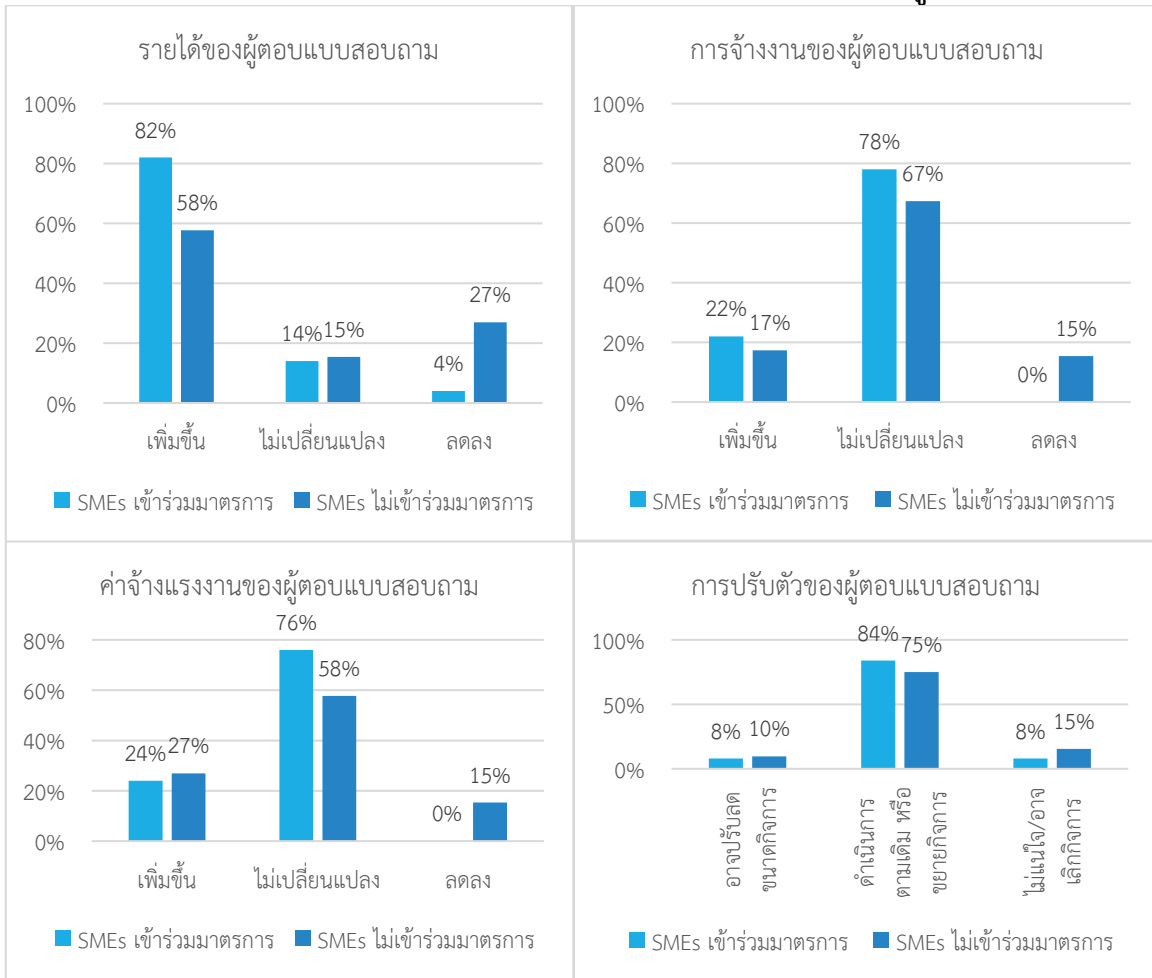
ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ภาพ 4-7: ผลเชิงประจักษ์ต่อรายได้ การจ้างงาน และค่าจ้างแรงงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ภาพ 4-8: ความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงของผลประกอบการของผู้ตอบแบบสอบถาม

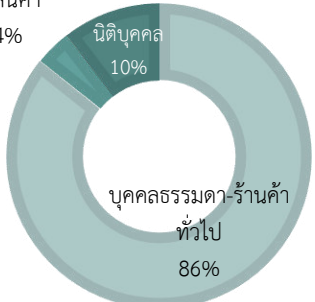

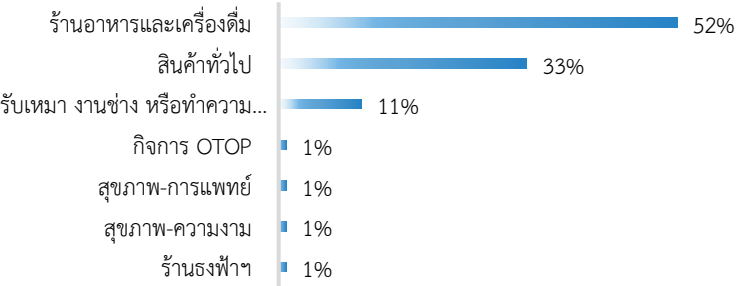
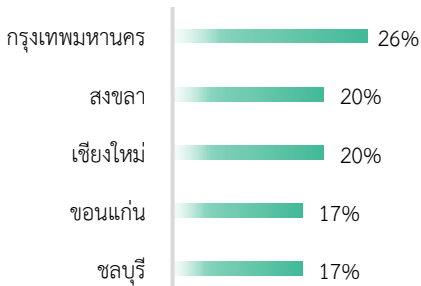
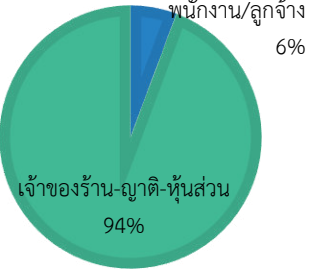
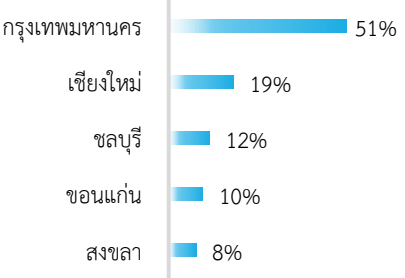
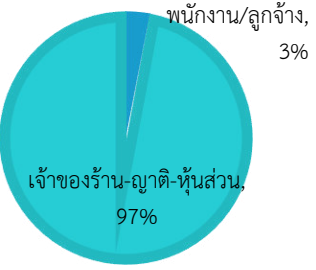

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

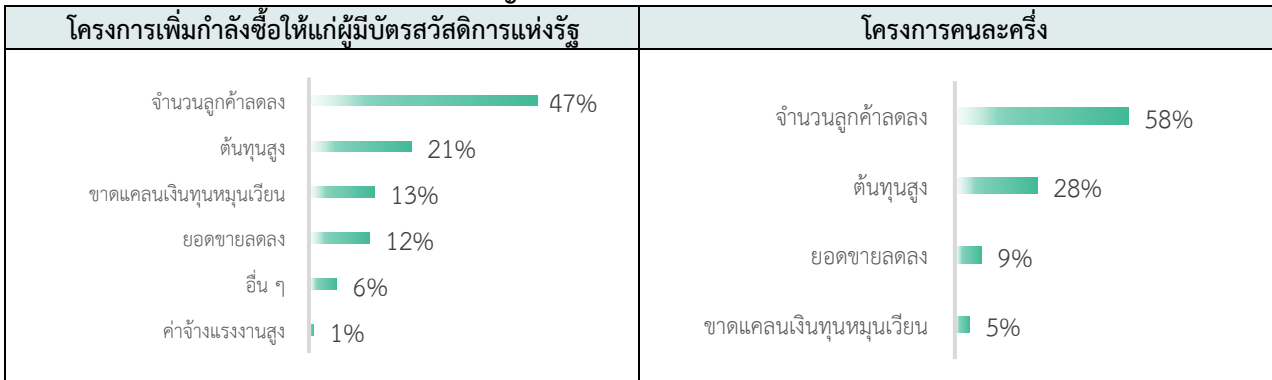
มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ

จากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้ประกอบการร้านค้าในช่วงเดือนเมษายน 2564 ที่ผ่านมาทั้งผู้ประกอบการกลุ่มที่เข้าร่วมและไม่ได้เข้าร่วมมาตรการรวมทั้งหมด 206 ราย มีคุณลักษณะในแต่ละโครงการดังนี้

ตาราง 4-1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการที่ตอบแบบสอบถาม

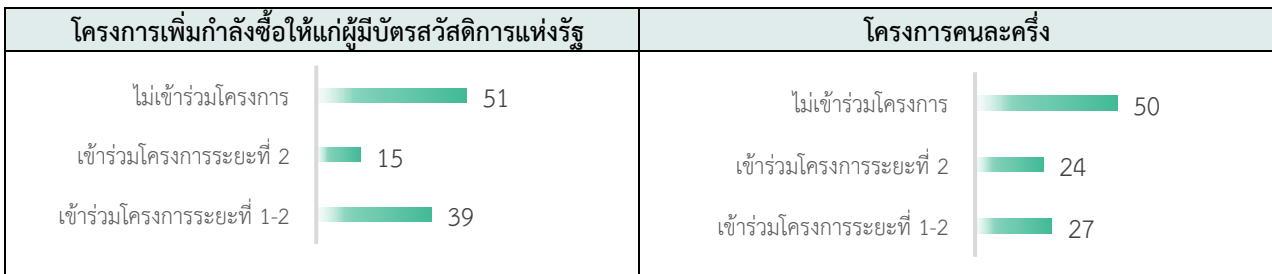
โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	โครงการคนละครึ่ง
<p>จำนวนผู้ประกอบการตอบแบบสอบถามทั้งหมด 105 ราย เป็นบุคคลธรรมดามากถึงร้อยละ 90 โดยส่วนใหญ่เป็นร้านจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคร้อยละ 86 รองลงมาเป็นร้านสินค้าเกษตรหรือเกษตรแปรรูปร้อยละ 12 ร้านรูปเทียน และเครื่องสักการะร้อยละ 1 และร้านขายยารักษาโรคร้อยละ 1</p>	<p>จำนวนผู้ประกอบการตอบแบบสอบถามทั้งหมด 101 ราย ทั้งหมดเป็นบุคคลธรรมดา โดยส่วนใหญ่เป็นร้านอาหารและเครื่องดื่มร้อยละ 52 รองลงมาเป็นร้านสินค้าทั่วไปร้อยละ 33 ร้านรับเหมา งานช่าง หรือทำความสะอาดร้อยละ 11 ที่เหลือเป็นร้าน OTOP ร้านสุขภาพ-การแพทย์ ร้านสุขภาพ-ความงาม และร้านธงฟ้าฯ ประเภทละร้อยละ 1</p>
<p>ประเภทกิจการ</p> <p>บุคคลธรรมดา-รถเช่าขายสินค้า 4%</p> <p>นิติบุคคล 10%</p> <p>บุคคลธรรมดา-ร้านค้าทั่วไป 86%</p> <p>ประเภทสินค้าที่จำหน่าย</p> <p>สินค้าอุปโภคบริโภค 86%</p> <p>สินค้าเกษตร/เกษตร... 12%</p> <p>รูปเทียน และเครื่อง... 1%</p> <p>ยารักษาโรค 1%</p>	<p>ประเภทร้านค้า</p> <p>ร้านอาหารและเครื่องดื่ม 52%</p> <p>สินค้าทั่วไป 33%</p> <p>รับเหมา งานช่าง หรือทำความสะอาด... 11%</p> <p>กิจการ OTOP 1%</p> <p>สุขภาพ-การแพทย์ 1%</p> <p>สุขภาพ-ความงาม 1%</p> <p>ร้านธงฟ้าฯ 1%</p>
<p>ที่ตั้งกิจการ</p> <p>กรุงเทพมหานคร 26%</p> <p>สงขลา 20%</p> <p>เชียงใหม่ 20%</p> <p>ขอนแก่น 17%</p> <p>ชลบุรี 17%</p> <p>ตำแหน่งผู้ตอบแบบสอบถาม</p> <p>พนักงาน/ลูกจ้าง 6%</p> <p>เจ้าของร้าน-ญาติ-หุ้นส่วน 94%</p>	<p>ที่ตั้งกิจการ</p> <p>กรุงเทพมหานคร 51%</p> <p>เชียงใหม่ 19%</p> <p>ชลบุรี 12%</p> <p>ขอนแก่น 10%</p> <p>สงขลา 8%</p> <p>ตำแหน่งผู้ตอบแบบสอบถาม</p> <p>พนักงาน/ลูกจ้าง, 3%</p> <p>เจ้าของร้าน-ญาติ-หุ้นส่วน, 97%</p>

ตาราง 4-2: ปัญหาหลักของกิจการในช่วงปี 2563 - 2564

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ตาราง 4-3: การเข้าร่วมโครงการ (ราย)

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ตาราง 4-4: การเปลี่ยนแปลงในผลประกอบการ

โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	โครงการคนละครึ่ง								
การเปลี่ยนแปลงในรายได้ผู้ประกอบการ									
<table border="1"> <tr> <th>เข้าร่วมโครงการระยะที่ 1-2</th> <th>ไม่เข้าร่วมโครงการ</th> </tr> <tr> <td>34%</td> <td>-17%</td> </tr> </table>	เข้าร่วมโครงการระยะที่ 1-2	ไม่เข้าร่วมโครงการ	34%	-17%	<table border="1"> <tr> <th>เข้าร่วมโครงการระยะที่ 1-2</th> <th>ไม่เข้าร่วมโครงการ</th> </tr> <tr> <td>55%</td> <td>-41%</td> </tr> </table>	เข้าร่วมโครงการระยะที่ 1-2	ไม่เข้าร่วมโครงการ	55%	-41%
เข้าร่วมโครงการระยะที่ 1-2	ไม่เข้าร่วมโครงการ								
34%	-17%								
เข้าร่วมโครงการระยะที่ 1-2	ไม่เข้าร่วมโครงการ								
55%	-41%								
การเปลี่ยนแปลงในการจ้างงาน									
<table border="1"> <tr> <th>เข้าร่วมโครงการระยะที่ 1-2</th> <th>ไม่เข้าร่วมโครงการ</th> </tr> <tr> <td>9%</td> <td>3%</td> </tr> </table>	เข้าร่วมโครงการระยะที่ 1-2	ไม่เข้าร่วมโครงการ	9%	3%	<table border="1"> <tr> <th>เข้าร่วมโครงการระยะที่ 1-2</th> <th>ไม่เข้าร่วมโครงการ</th> </tr> <tr> <td>0%</td> <td>-11%</td> </tr> </table>	เข้าร่วมโครงการระยะที่ 1-2	ไม่เข้าร่วมโครงการ	0%	-11%
เข้าร่วมโครงการระยะที่ 1-2	ไม่เข้าร่วมโครงการ								
9%	3%								
เข้าร่วมโครงการระยะที่ 1-2	ไม่เข้าร่วมโครงการ								
0%	-11%								
การเปลี่ยนแปลงในจำนวนลูกค้า									
<table border="1"> <tr> <th>เข้าร่วมโครงการระยะที่ 1-2</th> <th>ไม่เข้าร่วมโครงการ</th> </tr> <tr> <td>-59%</td> <td>9%</td> </tr> </table>	เข้าร่วมโครงการระยะที่ 1-2	ไม่เข้าร่วมโครงการ	-59%	9%	<table border="1"> <tr> <th>เข้าร่วมโครงการระยะที่ 1-2</th> <th>ไม่เข้าร่วมโครงการ</th> </tr> <tr> <td>56%</td> <td>-41%</td> </tr> </table>	เข้าร่วมโครงการระยะที่ 1-2	ไม่เข้าร่วมโครงการ	56%	-41%
เข้าร่วมโครงการระยะที่ 1-2	ไม่เข้าร่วมโครงการ								
-59%	9%								
เข้าร่วมโครงการระยะที่ 1-2	ไม่เข้าร่วมโครงการ								
56%	-41%								

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

4.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก

การสัมภาษณ์เชิงลึกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตามพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (พ.ร.ก. Soft Loan) และมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ สามารถสรุปรายละเอียดการสัมภาษณ์ และประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

ตาราง 4-5: สรุปรายชื่อหน่วยงานสัมภาษณ์เชิงลึก

หน่วยงาน	วันที่สัมภาษณ์	มาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตามพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (พ.ร.ก. Soft Loan)	มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ	
			โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	โครงการคนละครึ่ง
1. กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ หน่วยงานผู้ดำเนินการ	วันที่ 20 เมษายน 2564 เวลา 9.30 น.	—	√	—
2. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง หน่วยงานผู้ออกแบบและดำเนินการ	วันที่ 23 เมษายน 2564 เวลา 9.00 น.	—	√	√
3. ธนาคารแห่งประเทศไทย หน่วยงานผู้ออกแบบและดำเนินการ	วันที่ 5 พฤษภาคม 2564 เวลา 9.30-10.30 น.	√	—	—
4. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง หน่วยงานผู้ออกแบบมาตรการ	วันที่ 9 มิถุนายน 2564 เวลา 10.00-11.00 น.	√	—	—

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

1. กรมการค้าภายใน

กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ ทั้งโครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และโครงการคนละครึ่ง ในฐานะหน่วยงานร่วมดำเนินการ กล่าวคือ กรมการค้าภายในเป็นหน่วยงานรับสมัครร้านค้าเข้าร่วมโครงการธงฟ้าราคาประหยัดพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น (ร้านธงฟ้าฯ) โดยร้านธงฟ้าฯ สามารถเข้าร่วมมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศได้ทั้งสองโครงการ

การสัมภาษณ์กรมการค้าภายใน เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2564 เวลา 9.30-10.30 น. ได้รับความอนุเคราะห์จากบุคลากรกรมการค้าภายในให้สัมภาษณ์จำนวน 1 ท่าน ดังนี้

1. คุณปรัชญา นารภิชาติ

นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ

การสัมภาษณ์กรมการค้าภายในข้างต้น มีรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

ความเป็นมาของมาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยเพิ่มเติมผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

- นายสนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ในขณะนั้น เสนอมาตรการนี้เข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี โดยมีแนวคิดมาตรการ คือ เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อย โดยการให้เงินไปใช้จ่ายซื้อสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีพผ่านบัตรสวัสดิการฯ แทนการให้เงินสด
- มาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยเพิ่มเติมผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2561 เป็นต้นมา โดยมีการดำเนินโครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเสริมเข้ามาในช่วงเดือนตุลาคม 2563 – มีนาคม 2564 เพื่อบรรเทาผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การดำเนินมาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยเพิ่มเติมผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในช่วงแรก (ปี 2561-2562)

- กรมบัญชีกลางและธนาคารกรุงไทยจัดเตรียมเครื่องรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Capture: EDC) จำนวน 30,000 เครื่อง สำหรับร้านธงฟ้าฯ ที่เข้าร่วมมาตรการ
- ช่วงแรกมีร้านค้าสมัครเข้ามาตรการจำนวนน้อย เนื่องจากยังไม่เข้าใจมาตรการและเกรงเรื่องภาษี ซึ่งต่อมากรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ช่วยประชาสัมพันธ์มาตรการกับกลุ่มร้านค้าเป้าหมาย ทำให้มียอดร้านค้าสมัครเข้าร่วมมาตรการเพิ่มขึ้น
- ร้านค้าส่วนใหญ่ที่สมัครเข้าร่วมมาตรการ เป็นร้านขายของชำ และร้านขายปลีกในท้องถิ่น เช่น ทวีกิจ CJ เป็นต้น โดยร้านธงฟ้าฯ จะได้รับเครื่อง EDC 1 เครื่องต่อร้านเท่านั้น

การดำเนินมาตรการฯ ในปัจจุบัน

- ปัจจุบันมีร้านค้าสมัครเข้าร่วมมาตรการกว่า 150,000 ร้านค้า และได้รับอนุมัติเข้าร่วมมาตรการกว่า 100,300 ร้านค้า โดยกรมการค้าภายในรายงานจำนวนร้านค้ากับกรมบัญชีกลางทุกสัปดาห์ (ทุกวันจันทร์)
- การสมัครเป็นร้านธงฟ้าฯ ใช้เวลาประมาณ 3-4 สัปดาห์ โดยสมัครกับกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งจะประสานข้อมูลไปยังกรมบัญชีกลางและธนาคารกรุงไทย ปัจจุบันเป็นการส่งข้อมูลระหว่างกันในรูปแบบไฟล์ Excel อย่างไรก็ดี ในปีงบประมาณ 2564 มีแผนงานจะปรับปรุงระบบการส่งข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐให้ระบบ รวดเร็ว และ Real-time มากยิ่งขึ้น

ผลการดำเนินงาน

- **ประสิทธิผล:** โครงการนี้มีประสิทธิผลดี กล่าวคือ ความช่วยเหลือลงไปถึงกลุ่มคนรากหญ้าจริงๆ และทั่วถึง
- **ความยั่งยืน:** โครงการร้านธงฟ้าฯ เป็นเริ่มต้นของทักษะด้านเทคโนโลยี การสร้างความสัมพันธ์ (Connection) ระหว่างผู้ผลิตและร้านค้าปลีก และ knowhow ต่างๆ กล่าวคือ 1) มีบริษัทเอกชน ทำระบบการซื้อขายและขนส่งออนไลน์ให้กับผู้ผลิตและผู้ขายสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูป และ 2) มีการจับคู่ระหว่างร้านค้าปลีกและผู้ผลิต (Suppliers) และมีการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการส่งสินค้า เช่น จังหวัดขอนแก่นมีร้านธงฟ้าฯ เข้าร่วมโครงการส่งสินค้าออนไลน์กว่า 300 แห่ง

ข้อเสนอแนะ

- สนับสนุนแหล่งเงินทุน เช่น สินเชื่อปลอดดอกเบี้ย หรือสินเชื่อที่ให้กู้เป็นสินค้าแก่ผู้ประกอบการ

2. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ ทั้งโครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และโครงการคนละครึ่ง ในฐานะหน่วยงานผู้ออกแบบและดำเนินมาตรการ

การสัมภาษณ์สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2564 เวลา 9.00-10.00 น. ได้รับความอนุเคราะห์จากบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังให้สัมภาษณ์จำนวน 2 ท่าน ดังนี้

1. นางสาวกาญจนา ตั้งปกรณ์ ผู้อำนวยการสำนักนโยบายภาษี
2. นายพงศกร แก้วเหล็ก เศรษฐกรชำนาญการ

การสัมภาษณ์สำนักงานเศรษฐกิจการคลังข้างต้น มีรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

1) โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ระยะที่ 1-2

- **ความเป็นมา:** จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาในช่วงต้นปี 2563 ส่งผลเป็นวงกว้างต่อเศรษฐกิจ อุปสงค์การจ้างงานลดลง และจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลง ขณะเดียวกันกลุ่มผู้มีรายได้น้อยในฐานะข้อมูลถือเป็นกลุ่มเปราะบางในสังคม กล่าวคือ ทั้งหมดมีรายได้ต่ำกว่า 100,000 บาทต่อปี โดยในจำนวนนี้กว่าร้อยละ 74 มีรายได้ต่ำกว่า 30,000 บาทต่อปี และกว่าร้อยละ 90 มีทรัพย์สินทางการเงินไม่เกิน 5,000 บาท ร้อยละ 40 มีหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบ ซึ่งกลุ่มผู้มีรายได้น้อยนี้ สศค. มองว่าเป็นฐานรากที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อฯ ดังกล่าว จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือเยียวยาให้มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพขั้นพื้นฐาน

- **ลักษณะโครงการ:** เป็นการเพิ่มวงเงินในบัตรสวัสดิการ 500 บาทต่อเดือนในทุกกลุ่มรายได้
- **เป้าหมาย:** โครงการกำหนดจำนวนผู้มีบัตรสวัสดิการเป้าหมายจำนวน 13,948,518 คนในระยะที่ 1 และ 13,756,995 คนในระยะที่ 2
- **แหล่งเงินทุน:** จำนวนผู้มีบัตรฯ เป้าหมายข้างต้นนำไปใช้คำนวณเป็นวงเงินประมาณโครงการ ซึ่งใช้แหล่งเงินทุนเงินกู้ภายใต้แผนงานที่ 2 ตามบัญชีท้ายพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563
- **ผู้ประกอบการ:** ร้านธงฟ้าฯ ณ เดือนตุลาคม 2563 มีจำนวน 92,802 แห่ง รับชำระเงินด้วยเครื่อง EDC จำนวน 30,000 แห่ง ที่เหลือเป็นร้านที่รับชำระเงินด้วยแอปพลิเคชันถุงเงิน
- **ประสิทธิผลของโครงการค่อนข้างดี** กล่าวคือ ในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ผู้มีบัตรสวัสดิการมียอดการใช้จ่ายเงินโดยเฉลี่ยเกือบเต็มวงเงิน 500 บาทต่อเดือน

ตาราง 4-6: สรุปการใช้จ่ายเงินโดยเฉลี่ยของผู้มีบัตรฯ

	ระยะที่ 1	ระยะที่ 2
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน	499.42 บาท/คน/เดือน	498.44 บาท/คน/เดือน
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้ง	416.13 บาท/ครั้ง/เดือน	485.47 บาท/ครั้ง/เดือน

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

- **ด้านประสิทธิภาพโครงการถือว่าดี** กล่าวคือ ดำเนินการโครงการเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้
- **ผลการเบิกจ่าย:** โครงการระยะที่ 1-2 มียอดการใช้จ่ายของผู้มีบัตรสวัสดิการรวม 40,287.78 ล้านบาท
- **ผลกระทบ:** สำนักงานเศรษฐกิจการคลังคาดการณ์ว่าการใช้จ่ายในโครงการดังกล่าวจะสามารถกระตุ้นระดับการบริโภคภายในประเทศให้เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.57 ส่งผลให้ GDP ขยายตัวร้อยละ 0.12 เมื่อเทียบกับกรณีไม่มีโครงการ
- **ปัญหาและอุปสรรค:** มีร้านธงฟ้าฯ บางแห่งทำผิดกฎโดยการรับแลกเงินสดกับผู้มีบัตรฯ ซึ่งเมื่อตรวจพบก็ได้ดำเนินการปิดดำเนินการร้านดังกล่าวไปเรียบร้อยแล้ว

2) โครงการคนละครึ่ง ระยะที่ 1-2

- **ความเป็นมา:** ต้องการกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศ เนื่องจากผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เช่นเดียวกับโครงการบัตรสวัสดิการฯ โดยมองผู้ประกอบการตัวเล็กๆ ที่เป็นบุคคลธรรมดา
- **ลักษณะโครงการ:** ภาครัฐร่วมจ่ายร้อยละ 50 ไม่เกิน 150 บาทต่อวัน ในการใช้จ่ายสินค้าอุปโภคบริโภค ยกเว้นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี่ ลีอตเตอร์รี่ และบริการต่างๆ รวม 3,500 บาทต่อคน

- เป้าหมายประชาชน: โครงการกำหนดจำนวนประชาชนเข้าร่วมโครงการจำนวน 10 ล้านคน ในระยะที่ 1 และเพิ่มเป็น 15 ล้านคนในระยะที่ 2
- เงื่อนไขร้านค้า: คุณสมบัติต้องเป็นร้านค้าประเภทบุคคลธรรมดา ไม่มีแฟรนไชส์ โดยสมัครผ่านธนาคารกรุงไทย
- ระยะเวลา: ดำเนินโครงการตั้งแต่วันที่ 23 ตุลาคม 2563 – วันที่ 31 มีนาคม 2564
- ประชาชนเข้าร่วมโครงการและใช้สิทธิ์ภายใน 14 วันสำเร็จจำนวน 14.7 ล้านคน จากผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 15 ล้านคน
- ร้านค้าสมัครเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้นจำนวน 1,590,423 แห่ง ในจำนวนนี้สมัครผ่านจำนวน 1,133,730 แห่ง สมัครไม่ผ่านเนื่องจากเป็นนิติบุคคลจำนวนกว่า 8,000 แห่ง และติดต่อไม่ได้หรือเปลี่ยนใจไม่สมัครแล้วอีกกว่า 5 แสนแห่ง
- การใช้จ่ายผ่านร้านค้าในโครงการส่วนใหญ่เป็นยอดใช้จ่ายกับร้านอาหารและเครื่องดื่มร้อยละ 41 รองลงมาเป็นร้านค้าทั่วไปร้อยละ 37 ร้านธงฟ้า ร้อยละ 15 และร้านค้า OTOP ร้อยละ 7 ตามลำดับ
- ผลการเบิกจ่าย: โครงการระยะที่ 1-2 มียอดการใช้จ่ายในโครงการรวม 102,065.3 ล้านบาท จำแนกเป็นการใช้จ่ายของประชาชนจำนวน 52,251.30 ล้านบาท และภาครัฐจำนวน 49,814 ล้านบาท
- ผลกระทบ: สำนักงานเศรษฐกิจการคลังคาดการณ์ว่าการใช้จ่ายในโครงการดังกล่าวจะสามารถกระตุ้นให้ GDP ขยายตัวร้อยละ 0.25 เมื่อเทียบกับกรณีไม่มีโครงการ
- ปัญหาและอุปสรรค: ในช่วงแรกๆที่ดำเนินโครงการมีปัญหาความล่าช้าในกระบวนการสมัครและยืนยันตัวตนของร้านค้าคนละครั้ง เนื่องจากข้อจำกัดของจำนวนบุคลากรธนาคารกรุงไทย ซึ่งในภายหลังกระทรวงการคลังได้ขอความช่วยเหลือจากกระทรวงมหาดไทยในการช่วยยืนยันตัวตนของร้านค้าที่สมัครเข้าร่วมโครงการ ทำให้กระบวนการสมัครและยืนยันตัวตนของร้านค้าคนละครั้งทำได้รวดเร็วยิ่งขึ้น
- ปัญหาและอุปสรรค: การเบิกจ่ายเงินจากภาครัฐให้ร้านค้าในช่วงแรกไม่สามารถเบิกจ่ายได้ในวันหยุดราชการ ขณะที่ผู้ประกอบการร้านค้าจำเป็นต้องใช้เงินเพื่อลงทุนในวันถัดไป กระทรวงการคลังจึงทำบันทึกข้อตกลงไปยังกรมบัญชีกลางขอให้สามารถจ่ายเงินให้ร้านค้าในโครงการได้ทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ

3. ธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan ในฐานะหน่วยงานผู้ออกแบบและดำเนินมาตรการ

การสัมภาษณ์ธนาคารแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2564 เวลา 9.30-10.30 น. ได้รับความอนุเคราะห์จากบุคลากรของธนาคารแห่งประเทศไทยให้สัมภาษณ์จำนวน 1 ท่าน คือ

1. นายอนุภาพ คูวินิชกุล ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายตรวจสอบ 2 สายกำกับสถาบันการเงิน 1

การสัมภาษณ์ธนาคารแห่งประเทศไทยข้างต้น มีรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ในการดำเนินมาตรการ

- เมื่อช่วงต้นปี 2563 เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ภาครัฐจึงต้องทำการล็อกดาวน์ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการรายย่อยที่มีสายป่านสั้น
- ช่วงที่เริ่มออกแบบมาตรการมีการพิจารณาว่าผลกระทบจะอยู่ไม่นาน
- การช่วยเหลือมุ่งเน้นที่ลูกหนี้รายเดิมของสถาบันการเงิน เพราะเชื่อว่าสถาบันการเงินรู้จักลูกหนี้กลุ่มดังกล่าวเป็นอย่างดี สามารถพิจารณาให้การช่วยเหลือได้ทันที
- เพื่อดูแลไม่ให้งบเงินไปถึงผู้ประกอบการรายใหญ่จึงกำหนดกรอบเพดานยอดหนี้ ณ ปี 2562 ของผู้ที่จะสามารถทำการกู้ได้ไว้ที่ 500 ล้านบาท โดยให้ลูกหนี้สามารถกู้ได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของยอดหนี้ ณ สิ้นปี 2562
- การนำวงเงินไปใช้ SMEs สามารถนำไปใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ของตัวเอง อาทิ การชำระเจ้าหนี้การค้า การจ่ายค่าจ้างแรงงาน หรือการปรับปรุงกิจการ เป็นต้น เว้นแต่การนำไปชำระหนี้เดิม (รีไฟแนนซ์)

สถานะของมาตรการ

- ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา มีการปล่อยสินเชื่อรวม 51 ครั้ง ผ่านสถาบันการเงิน 25 แห่ง โดยวงเงินไปถึงผู้ประกอบการประมาณ 78,000 ราย คิดเป็นวงเงินรวมประมาณ 138,000 ล้านบาท
- ลูกหนี้รายเล็ก (ยอดหนี้ต่ำกว่า 20 ล้านบาท) เข้าถึงวงเงินคิดเป็นเป็นร้อยละ 70 โดยประมาณ แสดงให้เห็นว่าลูกหนี้ส่วนใหญ่ที่เข้าถึงมาตรการ Soft Loan กู้เงินไม่เกิน 4 ล้านบาท อนึ่งค่าเฉลี่ยของการกู้ทั้งหมดคือ 1.7-1.8 ล้านบาทต่อราย
- ยอดดังกล่าวช่วยรักษาการจ้างงานของ SMEs และช่วยเหลือการใช้ชีวิตของลูกจ้างได้หลายแสนครอบครัว อย่างไรก็ตาม ก็ต้องยอมรับว่าด้วยเป้าหมายวงเงินที่ตั้งไว้ 500,000 ล้านบาท ทำให้มาตรการอาจจะบรรลุตามวัตถุประสงค์บางส่วนแต่ก็ไม่ถือว่าประสบความสำเร็จ
- ผลการดำเนินมาตรการมีสถาบันการเงินที่ปล่อยสินเชื่อ Soft Loan รวมทั้งหมด 25 แห่ง แบ่งเป็นในประเทศ 14 แห่ง สถาบันการเงินเฉพาะกิจ 5 แห่ง นอกเหนือจากนี้เป็นสถาบันการเงินระหว่างประเทศ อนึ่ง ยอดการปล่อยสินเชื่อ Soft Loan ร้อยละ 80 ปล่อยให้ผ่านสถาบันการเงินหลัก 5 แห่ง ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงไทย และธนาคารกรุงศรีอยุธยา

- ภาคธุรกิจที่ได้รับวงเงิน Soft Loan สูง เช่น กลุ่มบริการซ่อม หรือซื้อ/ขายยานยนต์ 6,000 ราย วงเงินประมาณ 1.2 หมื่นล้านบาท และกลุ่มท่องเที่ยวและโรงแรมประมาณ 5,000 ราย วงเงินประมาณ 1 หมื่นล้านบาท เป็นต้น

ข้อปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินมาตรการ

- มาตรการออกแบบมาเพื่อการช่วยเหลือ SMEs ที่รวดเร็ว แต่เน้นลูกหนี้รายเดิมทำให้มี SMEs บางส่วนที่สามารถทำธุรกิจได้ดีในช่วงก่อน COVID-19 และไม่เคยกู้เงินกับสถาบันการเงิน ไม่สามารถเข้าถึงมาตรการให้ความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan ได้
- ลูกหนี้บางส่วนยังไม่ต้องการนำวงเงินไปใช้เพราะไม่สามารถสร้างรายได้ได้ แม้ว่าอัตราดอกเบี้ยต่ำ แต่ก็ถือเป็นต้นทุนที่ไม่สามารถแบกรับไหวส่งผลให้มียอดคืนวงเงินสินเชื่อก่อนกำหนดประมาณ 6-7 พันล้านบาท
- หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการขดเซชความเสียหายแก่สถาบันการเงินยังไม่เพียงพอต่อการจัดการความเสี่ยงของสถาบันการเงิน สถาบันการเงินจึงต้องการหลักประกันอื่นเพิ่มเติมจาก SMEs
- ในช่วงแรกธนาคารออมสินออก Soft Loan ของตัวเองด้วยเช่นกัน ซึ่งกลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มเดียวกัน

การพัฒนารูปแบบและเงื่อนไขของมาตรการเพื่อช่วยเหลือ SMEs

- ธปท. ได้ออกมาตรการใหม่คือ มาตรการให้ความช่วยเหลือเพื่อฟื้นฟูผู้ประกอบการ ประกอบไปด้วย 2 มาตรการ ได้แก่ มาตรการสนับสนุนสินเชื่อผู้ประกอบการ และการทำ Asset Warehousing มาตรการ “พักทรัพย์ พักหนี้”
- มาตรการสนับสนุนสินเชื่อผู้ประกอบการ ปรับเงื่อนไขจากมาตรการให้ความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan เดิม ดังนี้
 - o ให้ลูกหนี้รายใหม่สามารถเข้าถึงวงเงิน Soft Loan ได้ไม่เกิน 20 ล้านบาทต่อราย และลูกหนี้รายเก่าได้รับการขยายวงเงินจากเดิมร้อยละ 20 ของยอดหนี้เป็นร้อยละ 30 ของยอดหนี้
 - o ขยายสภาพคล่องให้กับ SMEs จาก 2 ปี เป็น 5 ปี
 - o เปลี่ยนวิธีการค้ำประกันสินเชื่อให้ บสย. เข้ามาช่วยค้ำประกัน
- มาตรการ Soft Loan เป็นเพียงหนึ่งในอีกหลายมาตรการที่ภาครัฐได้ออกมาตรการมาเพื่อช่วยเหลือ SMEs และประชาชนที่ได้รับผลกระทบ

4. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan ในฐานะหน่วยงานผู้ออกแบบมาตรการ

การสัมภาษณ์สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2564 เวลา 10.00-11.00 น. ได้รับความอนุเคราะห์จากบุคลากรของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังให้สัมภาษณ์จำนวน 1 ท่าน คือ

1. นายบรรพบุรุษ เพ็ชรตระกูล ผู้อำนวยการสำนักนโยบายระบบการเงินและสถาบันการเงิน

การสัมภาษณ์สำนักงานเศรษฐกิจการคลังข้างต้น มีรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

สถานะการดำเนินมาตรการ

- มาตรการสิ้นสุดแล้ว โดยมีข้อมูลการปล่อยสินเชื่อเป็นวงเงิน 132,835 บาท
- มีผู้ประกอบการวิสาหกิจ SMEs ที่ได้วงเงินสินเชื่อ Soft Loan จำนวน 77,787 ราย เฉลี่ยต่อราย 1.8 ล้านบาท
- หากจำแนกตามขนาดลูกหนี้ ณ สิ้นปี 2562 พบว่า
 - o กลุ่มลูกหนี้ขนาดเล็ก (Small) ที่มีวงเงินต่ำกว่า 20 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 76.1
 - o กลุ่มลูกหนี้ขนาดกลาง (Medium) ที่มีวงเงินระหว่าง 20-100 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 17.6
 - o และกลุ่มลูกหนี้ขนาดใหญ่ (Large) ที่มีวงเงินระหว่าง 100-500 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 6.4

ข้อปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินมาตรการ

- ในช่วงที่มีการออกแบบมาตรการ สศค. กับ ธปท. มีสมมติฐานว่าผลกระทบจากโรค COVID-19 จะกระทบกับเศรษฐกิจเป็นระยะเวลา 2 ปี อย่างไรก็ตาม ณ ปัจจุบันกลับพบว่าผลกระทบจากโรค COVID-19 มีความยืดหยุ่นและยาวนานมากกว่านั้น
- ด้วยเหตุนี้จึงไม่ได้ปรับเงื่อนไขต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์มากขึ้น และออกมาตรการใหม่ 2 มาตรการซึ่งได้ปรับปรุงรูปแบบและวิธีการจากข้อจำกัดของมาตรการ Soft Loan รอบแรกที่สิ้นสุดระยะเวลาการรับคำขอกู้แล้ว โดยมาตรการใหม่มีการปรับระยะเวลาให้นานขึ้น มีการขยายวงเงิน และปรับปรุงแบบการช่วยเหลือกรณีเกิดความเสียหายแก่สถาบันการเงินดังนี้
- การขยายระยะเวลา ได้มีการขยายระยะเวลาดำเนินการชำระคืนเงินกู้จาก 2 ปี เป็น 5 ปี อย่างไรก็ตาม ใน 2 ปีแรกยังคงเป็นช่วงที่ผู้ประกอบการวิสาหกิจ SMEs มีความลำบากในการประกอบธุรกิจ ภาครัฐจึงยังคงตรึงเพดานอัตราดอกเบี้ยไม่ให้เกินร้อยละ 2 ต่อปี โดยยังคงอุดหนุนดอกเบี้ย 6 เดือนแรกเช่นเดิม แต่เมื่อถึงปีที่ 3-5 ภาครัฐพิจารณาแล้วว่าสถานการณ์มีแนวโน้มที่จะคลี่คลายมากขึ้นจึงได้ปลดล็อกเพดานอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อปี แล้วปล่อยให้สถาบันการเงินสามารถเรียกเก็บในอัตราที่สูงขึ้นได้ไม่เกินร้อยละ 5 ต่อปี
- แนวทางการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินมาตรการแก่สถาบันการเงิน จาก พ.ร.ก. Soft Loan ฉบับเดิมเมื่อปี 2563 ภาครัฐใช้วิธีการคำนวณค่าชดเชยความเสียหายภายหลังจากสิ้นสุดระยะเวลาการชำระหนี้ แต่อุปสรรคที่พบคือลูกหนี้บางรายเป็นหนี้สูญตั้งแต่ปีแรก (ยังไม่ครบกำหนดระยะเวลาการชำระหนี้) เป็นเหตุให้สถาบันการเงินต้องดำเนินการบริหารจัดการเงินส่วนสำรองและหนี้เสียด้วยศักยภาพของสถาบันการเงินเอง ดังนั้น พ.ร.ก. ฉบับใหม่จึงได้ปรับวิธีการชดเชยความเสียหายผ่านช่องทางของบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) ซึ่งจะสามารถจ่ายเงินชดเชยให้กับสถาบันการเงินได้ทันเวลา ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบกับมาตรการ Portfolio Guarantee Scheme (PGS) ที่ บสย. ได้ดำเนินมาก่อนหน้า บสย. ได้ทำการรับประกันประมาณร้อยละ 20-30 ของยอดหนี้แล้วแต่กรณี แต่สำหรับมาตรการให้ความช่วยเหลือฟื้นฟู

- ผู้ประกอบการธุรกิจ (มาตรการที่ปรับปรุงจากมาตรการให้ความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan) ได้เพิ่มการจ่ายเงินชดเชยเป็นร้อยละ 40
- ธุรกิจการท่องเที่ยวและโรงแรมไม่ได้ต้องการสินเชื่อเพื่อนำมาประกอบธุรกิจ แต่ต้องสินเชื่อเพื่อคงสินทรัพย์เอาไว้เพื่อรอวันที่สถานการณ์ดีขึ้นแล้วจะกลับมาทำธุรกิจได้ แต่ในยามที่ธุรกิจยังขาดรายได้เข้ามารักษาสินทรัพย์เอาไว้จึงเป็นเรื่องลำบากเพราะต้องบริหารจัดการค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น ดอกเบี้ยของสินทรัพย์ และค่าบำรุงรักษา เป็นต้น ดังนั้นภาครัฐจึงได้ปรับมาตรการใหม่เพื่อตอบโจทย์ผู้ประกอบการกลุ่มดังกล่าวมากขึ้น ด้วยการออกมาตรการพัสดุพัสดุ พักหนี้ (Asset Warehousing) โดยให้ผู้ประกอบการสามารถตีโอนสินทรัพย์ดังกล่าวมาเป็นของภาครัฐ แล้วเมื่อถึงเวลาที่ผู้ประกอบการคิดว่าจะสามารถกลับมาทำธุรกิจได้แล้วจึงกลับมาไถ่ถอนสินทรัพย์คืนตามราคาที่ได้ตกลงกันไว้ ณ วันที่โอน ซึ่งภาครัฐจะสนับสนุนค่าธรรมเนียมในการทำธุรกรรมทั้งหมดและไม่คิดภาษีที่เกิดขึ้นจากธุรกรรม
 - การประเมินความเสียหายต่อ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศยังทำได้ยาก เนื่องจากช่วงที่ผ่านมาได้มีมาตรการอื่นนอกเหนือจากสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเสริมเข้าไปเพื่อช่วยเหลือ SMEs ผลที่เกิดขึ้นจึงยังไม่อาจประมาณค่าได้

4.3 การจัดประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group)

หนึ่งในรูปแบบของการจัดเก็บข้อมูลปฐมภูมิ ที่ มุลนิธิ สวค. เลือกใช้ คือการประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group) จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 2 ครั้ง เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์และประมวลผล มาตรการที่คัดเลือก จำนวน 2 มาตรการ ต่อไป ได้จัดขึ้นในวันที่ 28-29 มิถุนายน 2564 โดยมีรายละเอียดงาน ดังนี้

1. การประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group) ครั้งที่ 1

การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศจัดขึ้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2564 เวลา 13.00-16.00 น. ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้นจำนวน 41 คน รายละเอียดการประชุม ได้ดังนี้

1.1 กำหนดการประชุม

การประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group) ครั้งที่ 1
การประชุมผล “มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ”
วันจันทร์ที่ 28 มิถุนายน 2564 เวลา 13.00-16.00 น.

ห้องประชุม Zoom Meeting ID: 931 9757 8461 Passcode: 328240

<https://us06web.zoom.us/j/93197578461?pwd=cWQrRWFUYkMrc1d3OHJtM3ZiZDY1QT09>

เวลา	รายการ
13.00-13.30 น.	ลงทะเบียนเข้าร่วมงาน
13.30-13.45 น.	กล่าวเปิดการประชุมฯ โดยนางพิมลภา สุวพานิช ผู้อำนวยการฝ่ายติดตามและประเมินผลสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
13.45-14.15 น.	การประชุมกลุ่มย่อยช่วงที่ 1 หัวข้อ ผลการประชุม “มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศเบื้องต้น” โดย ดร. พิเศษพร วศวงศ์ และคุณชญานิศา ใจซื่อกุล มูลนิธิ สวค .
14.15-14.30 น.	พัก 15 นาที
14.30-16.00 น.	การประชุมกลุ่มย่อยช่วงที่ 2 การเสวนาและร่วมแสดงความคิดเห็น “มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศดำเนิน ” รายการโดยคุณสุวิทย์ สรรพวิทยศิริ และ ดร .พิเศษพร วศวงศ์ มูลนิธิ สวค.
16.00 น.	จบการประชุมกลุ่มย่อย

1.2 สรุปประเด็นการประชุม

ประเด็นสำคัญในการประชุมแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงกล่าวเปิดงานประชุม

นางพิมลภา สุวพานิช ผู้อำนวยการฝ่ายติดตามและประเมินผลสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้กล่าวถึงบทบาทของสำนักงานฯ ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศทั้งสองโครงการ รวมถึงวัตถุประสงค์ของการจัดงานประชุมกลุ่มย่อยในครั้งนี้

การประชุมช่วงที่ 1 “ผลการประมวลมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศเบื้องต้น”

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในช่วงปี 2563 เป็นต้นมา ส่งผลให้ประชาชนจำนวนมากไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ มีรายได้ลดลง กำลังซื้อลดลง ซึ่งส่งผลต่อเนื่องไปยังผู้ประกอบการร้านค้าที่มีรายได้ลดลงจากการบริโภคที่ลดลงของประชาชน ดังนั้น สำนักงานเศรษฐกิจการคลังในฐานะหน่วยงานที่กำกับดูแลนโยบายการขับเคลื่อนและรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจไทย ได้เสนอมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ ประกอบด้วย โครงการเพิ่มกำลังให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และโครงการคนละครึ่ง

ทั้งสองโครงการดำเนินงานในช่วงเดือนตุลาคม 2563 – มีนาคม 2564 ใช้งบประมาณรวมกว่า 1,000 ล้านบาท

ผลการดำเนินงาน มีประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการเข้าร่วมโครงการกว่า 13.76 ล้านคน รวมกับประชาชนในโครงการคนละครึ่ง 14.7 ล้านคน เป็น 28.46 ล้านคน ทั้งยังมีร้านค้าเข้าร่วมมาตรการประกอบด้วยร้านธงฟ้าฯ จำนวน 100,326 แห่ง และร้านค้าคนละครึ่ง จำนวน 1,137,630 แห่ง รวมกว่า 1.24 ล้านแห่ง

อนึ่ง โครงการเพิ่มกำลังซื้อฯ มียอดการใช้จ่ายรวม 40,287 ล้านบาท จากวงเงินงบประมาณ 41,558.27 ล้านบาท โครงการคนละครึ่งมียอดใช้จ่ายรวม 102,065 ล้านบาท แบ่งเป็นการใช้จ่ายของประชาชน 52,251 ล้านบาท และการใช้จ่ายของภาครัฐ 49,814 ล้านบาท จากวงเงินงบประมาณ 52,500 ล้านบาท

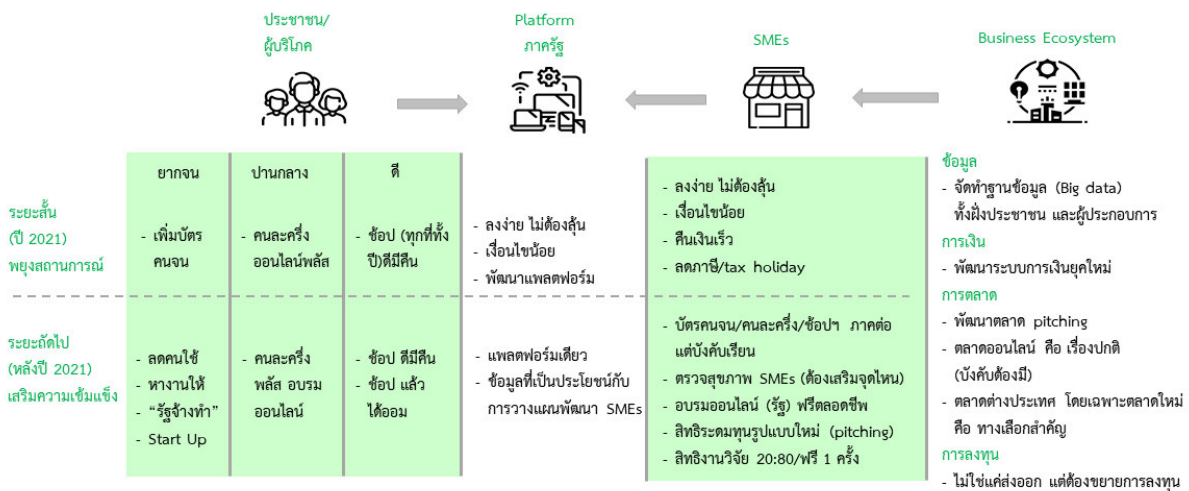
ผลการประมวลมาตรการ ในภาพรวมมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศมีศักยภาพในการแก้ไขสถานการณ์ปัญหาในขณะนั้นได้ดี (ผลการประเมิน 98.34 คะแนน) มีประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินการเพื่อให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จในระดับดี (ผลการประเมิน 91.33 คะแนน)

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศ พิจารณาประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม พบว่า ในทางตรงส่งผลให้ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 51-96 ซึ่งส่งผลต่อเนื่องไปยังการรักษาและเพิ่มระดับการจ้างงานในภาคธุรกิจดังกล่าวอีกกว่า 1.05 ล้านคน นอกจากนี้ยังส่งผลในภาพรวมของประเทศให้มีการบริโภคของภาคเอกชนเพิ่มขึ้น และผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ (GDP) ขยายตัวกว่า 63,123 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.37 ของ GDP ปี 2562 สร้างรายได้ภาษีภาครัฐอีกราว 9,468 ล้านบาท

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินมาตรการ มีทั้งจากฝั่งหน่วยงานดำเนินมาตรการ ได้แก่ ในช่วงแรกใช้เวลาก่อนการสมัครร้านค้าคนละครึ่งนาน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ธนาคารกรุงไทยมีจำนวนจำกัด จึงขอความช่วยเหลือจากกระทรวงมหาดไทยช่วยในการยืนยันตัวตนผู้สมัคร มีข้อจำกัดเรื่องการจ่ายเงินของระบบราชการที่ไม่สามารถจ่ายเงินในวันหยุดราชการได้ ขณะที่ร้านค้าจำเป็นต้องใช้เงินเป็นทุนซื้อสินค้าแบบวันต่อวัน จึงทำ ความตกลงไปยังกรมบัญชีกลางขอให้จ่ายเงินให้ร้านค้าได้ทุกวัน รวมถึงปัญหาจากฝั่งผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ ร้านธงฟ้าฯ เตรียมสินค้าไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้มีบัตรฯ ในช่วงแรก เนื่องจากไม่ทราบว่าการดำเนินงานจะนานเพียงใด แต่ภายหลังก็ปรับตัวได้ และมีร้านธงฟ้าฯ บางแห่งทำผิดกฎ เช่น รับแลกเงินสด ซึ่งก็ถูกดำเนินการปิดร้านไป และปัญหาด้านอื่นๆ ได้แก่ สินค้าที่จำหน่ายในร้านธงฟ้าฯ ซึ่งกรมการค้าภายในเป็นผู้จัดการผู้ผลิตมาให้นั้นมีความหลากหลายในประเภทสินค้าน้อย และยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการซื้อของผู้บริโภคเท่าที่ควร และแอปพลิเคชันถุงเงินใช้งานได้ช้าบางเวลา

จากการประมวลผลมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ พบว่า การดำเนินมาตรการฯ มีศักยภาพและประสิทธิภาพในการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายได้อย่างครอบคลุม ตลอดจนก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศในภาพค่อนข้างดี อย่างไรก็ตาม การดำเนินมาตรการบางส่วนยังมีข้อจำกัด รวมถึงปัญหาและอุปสรรคบางประการ และเพื่อให้การดำเนินมาตรการฯ ดังกล่าวก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศต่อเนื่องไปในระยะยาวและมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น จึงสรุปเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการดำเนินมาตรการฯ ในด้านต่างๆ ดังภาพ

ภาพ 4-1: สรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

การประชุมช่วงที่ 2 การเสวนาและร่วมแสดงความคิดเห็น “มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ”

การเข้าถึงมาตรการ

- เนื่องจากมีประชาชนประสงค์จะเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งจำนวนมาก อีกทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ยังไม่คลี่คลายลง ผู้ดำเนินโครงการจึงขยายระยะเวลาดำเนินโครงการต่อในระยะที่ 3 พร้อมทั้งเพิ่มจำนวนกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมโครงการเป็น 31 ล้านคน เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนในขณะนี้
- โครงการคนละครึ่งในฝั่งประชาชนที่เข้าร่วมโครงการนั้น มีแต่ผู้มีรายได้ มีเงินเดือนเข้าร่วมโครงการ ยังไปไม่ถึงกลุ่มรากหญ้าจริงๆ โดยเฉพาะประชาชนที่ไม่มี Smartphone และ Wi-Fi และในฝั่งร้านค้าเองก็ยังมีร้านค้าที่ไม่มี Smartphone และ Wi-Fi ซึ่งไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้

ผลการดำเนินงานมาตรการ

- จำนวนผู้ถือบัตรฯ ที่ลดลงในการดำเนินโครงการระยะที่ 2 จากระยะที่ 1 จำนวน 191,523 คน เป็นผลมาจากการเสียชีวิต การคืนบัตรเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น หรือต้องการเข้าร่วมโครงการอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ยอมรับว่าฐานข้อมูลผู้มีบัตรฯ ไม่ได้ Update มานานกว่า 3 ปี จึงเป็นผลให้อาจมีกลุ่มผู้มีรายได้น้อยบางส่วนที่ยังไม่ได้เข้าร่วมโครงการดังกล่าวปัญหา อุปสรรคในการดำเนินมาตรการ
- โครงการคนละครึ่งก่อให้เกิดการบริโภคที่ไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของผู้บริโภค กล่าวคือ การกำหนดวงเงินรายวันที่โครงการฯ จ่ายสมทบจำนวน 150 บาทต่อวัน หากใช้ไม่หมดผู้เข้าร่วมโครงการฯ ไม่สามารถนำยอดที่เหลือทบในวันถัดไปได้ นั่น ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ซื้อสินค้าในร้านคนละครึ่งทุกวัน โดยอาจไม่ตรงกับความต้องการเท่าใดนัก ขณะที่ในฝั่งของร้านค้าคนละครึ่งเอง ก็ประสบกับกลุ่มลูกค้าที่ไม่ตรงกับเป้าหมายของร้านค้า แต่เข้ามาซื้อสินค้า เพียงเพราะจะใช้สิทธิคนละครึ่งเท่านั้น ซึ่งมีความเป็นไปได้สูงว่าเมื่อสิ้นสุดโครงการกลุ่มลูกค้านี้จะไม่กลับมาซื้อซ้ำอีก สะท้อนว่าโครงการไม่ได้ช่วยเพิ่มฐานลูกค้าในระยะยาวให้แก่ร้านค้าในโครงการ

ข้อเสนอแนะต่อมาตรการ

- ภาครัฐควรมีมาตรการช่วยแก้ไขปัญหาค่าคอมมิชชันที่ร้านอาหารต้องจ่ายให้กับแอปสั่งอาหาร (ค่า GP) แพง เช่น การให้เงินอุดหนุนค่า GP หรือการกำหนดกรอบเพดานอัตราค่า GP ให้อยู่ในช่วงที่เหมาะสม ไม่สูงจนเกินไป ทั้งนี้ แอปพลิเคชันโรบินฮู้ดที่ธนาคารไทยพาณิชย์พัฒนาขึ้นมาให้ใช้โดยไม่เก็บค่า GP ถือเป็นเรื่องดี แต่แอปพลิเคชันนี้ยังมีจำนวน User น้อยกว่าแอปพลิเคชันอื่นๆ อยู่มาก ภาครัฐควรมีมาตรการสนับสนุนให้มี User มาใช้บริการผ่านแอปพลิเคชันโรบินฮู้ดด้วย
- หลายโครงการมีความซ้ำซ้อนกัน ภาครัฐควรรวมโครงการในลักษณะเดียว ให้ลงทะเบียนช่องทางเดียวกัน สื่อสารด้วยชื่อเดียวกัน ไม่ควรแยกย่อยหลายโครงการ หลายชื่อ

ประเด็นอื่นๆ

- ภาครัฐควรมีมาตรการช่วยเหลือผู้ประกอบการในธุรกิจส่งออกด้วย เช่น ช่วยอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการส่งสินค้าไปยังต่างประเทศ เป็นต้น

2. การประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group) ครั้งที่ 2

การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan จัดขึ้นเมื่อวันอังคารที่ 29 มิถุนายน 2564 เวลา 13.00-16.00 น. ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้นจำนวน 45 คน รายละเอียดการประชุม ได้ดังนี้

2.1 กำหนดการประชุม

การประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group) ครั้งที่ 2
 “การประมวลผลมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตามพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือ
 ทางการเงินแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ
 ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พ.ศ. 2563 (พ.ร.ก. Soft Loan)”

วันที่ 29 มิถุนายน 2564 เวลา 13.00-16.00 น.

ห้องประชุม Zoom Meeting ID: 962 2312 3079 Passcode: 970077

<https://us06web.zoom.us/j/96223123079?pwd=bnFlTW1JUldJREJRZDA1YVhmdlVzUT09>

เวลา	รายการ
13.00-13.30 น.	ลงทะเบียนเข้าร่วมงาน
13.30-13.45 น.	กล่าวเปิดการประชุมฯ โดยนายมติชน มาตรการชัยสิทธิ์ รองผู้อำนวยการฝ่ายติดตามและประเมินผล สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
13.45-14.15 น.	การประชุมกลุ่มย่อยช่วงที่ 1 หัวข้อ ผลการประมวล “มาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตามพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พ.ศ. 2563 (พ.ร.ก. Soft Loan) เบื้องต้น” โดย นายสุวิทย์ สรรพวิทยศิริ และนายธนานันต์ วรรณิธิ สวค.
14.15-14.30 น.	พัก 15 นาที
14.30-16.00 น.	การประชุมกลุ่มย่อยช่วงที่ 2 การเสวนาและร่วมแสดงความคิดเห็น “มาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตามพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พ.ศ. 2563 (พ.ร.ก. Soft Loan) ดำเนินรายการโดยนายสุวิทย์ สรรพวิทยศิริ วรรณิธิ สวค.
16.00 น.	จบการประชุมกลุ่มย่อย

2.2 สรุปประเด็นการประชุม

ประเด็นสำคัญในการประชุมแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงกล่าวเปิดงานประชุม

นายมติชน มาตรการชัยสิทธิ์ รองผู้อำนวยการฝ่ายติดตามและประเมินผล สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้กล่าวถึงบทบาทของสำนักงานฯ ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตามพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พ.ศ. 2563 (พ.ร.ก. Soft Loan) รวมถึงวัตถุประสงค์ของการจัดงานประชุมกลุ่มย่อยในครั้งนี้

การประชุมครั้งที่ 1 “ผลการประมวลมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศเบื้องต้น”

การนำเสนอผลการประมวลผลมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan โดยคณะผู้ประมวลผลมาตรการของมูลนิธิ สวค. ซึ่งประเด็นการนำเสนอประกอบด้วย 3 หัวข้อหลัก ได้แก่ ภาพรวมมาตรการ การประมวลผลใน 6 ประเด็นหลัก และการประเด็นหารือ

ในภาพรวมของมาตรการ มาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan เป็นมาตรการที่ช่วยให้ SMEs มีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในอัตราดอกเบี้ยต่ำเพื่อประคับประคองธุรกิจจนกว่าจะฟื้นภาวะการระบาดของโรค COVID-19 ซึ่งลักษณะการดำเนินมาตรการคือ ให้ ธปท. จัดสรรสภาพคล่องเพิ่มเติมให้กับสถาบันการเงินแล้วสถาบันการเงินจึงนำไปให้สินเชื่อในอัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 2 ต่อปี ระยะเวลา 2 ปีกับ SMEs ที่เป็นลูกหนี้เดิม มียอดหนี้ ณ สิ้นปี 2562 ไม่เกิน 500 ล้านบาท

ผลการประมวลผลใน 6 ประเด็น พบว่า

ประเด็นศักยภาพ แม้มาตรการจะมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่ SMEs ต้องการสินเชื่อเพิ่มเติม มีจำนวน SMEs ที่เป็นลูกหนี้กับธนาคารพาณิชย์ประมาณ 5.2 แสนราย แต่มาตรการสามารถช่วย SMEs ได้เพียงบางกลุ่มส่งผลให้มาตรการไม่สามารถใช้ศักยภาพได้เต็มที่ โดยมีการปล่อยสินเชื่อได้ 132,835 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 26.57 จากวงเงินสินเชื่อของมาตรการ 500,000 ล้านบาท

ประเด็นด้านประสิทธิภาพ สำหรับด้านประสิทธิภาพการใช้ระยะเวลาและงบประมาณ เนื่องจากประสิทธิภาพของมาตรการต่ำจึงส่งผลต่อเนื่องให้ประสิทธิภาพของมาตรการต่ำด้วยโดยเฉพาะด้านระยะเวลาซึ่งสิ้นสุดระยะเวลาการรับคำขอกู้เงินแล้ว แต่ด้านงบประมาณพบว่ายังคงมีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง เนื่องจาก SMEs ส่วนใหญ่เป็น SMEs ศักยภาพซึ่งการเกิด NPL จะต่ำมาก ทั้งนี้ในการประมวลกรอบงบประมาณได้นำกรณีที่เลวร้ายที่สุดหรือใช้งบประมาณสูงสุดมาเปรียบเทียบ และสำหรับด้านประสิทธิภาพการให้บริการของมาตรการพบว่า มาตรการมีประสิทธิภาพการให้บริการในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำด้วยระยะเวลาการพิจารณาสินเชื่อเกินกว่า 1 สัปดาห์โดยเฉลี่ย

ประเด็นด้านผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจโดยรวม พบว่า มาตรการช่วยให้ SMEs ที่เข้าร่วมมาตรการมีผลประกอบการที่ดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมมาตรการ และด้านเศรษฐกิจพบว่ามาตรการไม่ได้ช่วยการขยายตัวของเศรษฐกิจ แต่ช่วยประคับประคองเศรษฐกิจได้

ประเด็นผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการทั้งเชิงบวกและเชิงลบเป็นผลการประมวลแบบสอบถามจาก SMEs ที่ได้เข้าร่วมมาตรการในเรื่องของการจ้างงาน ค่าจ้างแรงงาน และการปรับตัว ซึ่งพบว่ามาตรการสามารถช่วย SMEs ได้ดี

ประเด็นด้านปัญหาและอุปสรรค คณะผู้ประมวลผลมาตรการได้นำเสนอต่อที่ประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อยใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) SMEs บางรายยังไม่ต้องการวงเงินสินเชื่อเพิ่มเติม เพียงแต่ต้องการมาตรการบางอย่างเพื่อรักษาสินทรัพย์ไว้เพื่อรอสถานการณ์คลี่คลาย 2) SMEs บางรายต้องการเข้าร่วมมาตรการแต่ไม่สามารถเข้าร่วมได้เพราะไม่เคยเป็นลูกหนี้กับสถาบันการเงิน หรือเคยเป็นแต่มีประวัติการกู้เงินยอดต่ำมาก และ 3) การสนับสนุนเงินชดเชยความเสียหายมีลักษณะการจ่ายเงินไม่สอดคล้องกับการดำเนินงานของสถาบันการเงิน

ประเด็นด้านข้อเสนอแนะ คณะผู้ประมวลผลมาตรการจึงได้เสนอใน 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมด้านข้อมูลของภาคส่วนต่างๆ เพื่อให้รู้จักทั้ง SMEs และสถาบันการเงินได้ดีพอเมื่อสถานการณ์ยากลำบากเกิดขึ้นจะทำให้สามารถออกแบบมาตรการได้แม่นยำ และช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น และ 2) การช่วยเหลือเชิงรุกและลดความสับสน เป็นผลที่ต้องอาศัยข้อมูลจากข้อเสนอแนะแรก ซึ่งการรู้จัก SMEs ดีจะช่วยให้การออกแบบมาตรการมีความเฉพาะเจาะจง สามารถวางเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม และการรู้จักการดำเนินงานของสถาบันการเงินมากขึ้น จะช่วยขจัดข้อจำกัดและทำให้สถาบันการเงินตัดสินใจได้เร็วยิ่งขึ้น เมื่อ 2 สิ่งมีความพร้อมจะทำให้การดำเนินมาตรการช่วยเหลือสามารถรุกเข้าหากลุ่มเป้าหมายได้ทันที

ประเด็นหรือที่คณะผู้ประมวลผลมาตรการเสนอในที่ประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย ได้แก่

- ความคิดเห็นต่อการประมวลผลมาตรการ Soft Loan
- ประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติม
- ปัญหาอุปสรรคอื่นนอกเหนือจากผลการศึกษา
- ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อการดำเนินมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินในอนาคต

การประชุมครั้งที่ 2 การเสวนาและร่วมแสดงความคิดเห็น “มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ”

ผู้แทนจากสมาพันธ์เอสเอ็มอีไทย:

- ธุรกิจรายเล็กเข้าไม่ถึง เนื่องจากเงื่อนไข โดย SMEs ที่ได้รับสินเชื่อต้องเป็นลูกหนี้รายเดิมและต้องเป็นลูกค้าชั้นดีเท่านั้น
- มาตรการสำหรับรายย่อยและรายใหญ่ควรแยกออกจากกัน เพราะรายย่อยเมื่อต้องผ่านกระบวนการยื่นขอสินเชื่อหลายครั้งมักจะท้อและเลิกใช้สินเชื่อจากแหล่งทุนอื่น
- สินเชื่อที่ได้รับจริงไม่เพียงพอในการดำเนินธุรกิจต่อ
- กระบวนการอนุมัติสินเชื่อยืดเยื้อและดูซ้ำซ้อน
- SMEs ที่เข้าร่วมมาตรการเป็น SMEs ศักยภาพ และน่าจะมี NPL ต่ำมาก
- มาตรการที่ใช้ได้ผลในช่วงภาวะการณ์แพร่ระบาดของโรค COVID-19 คือ มาตรการคนละครั้งและมาตรการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ผู้แทนจากสมาคมผู้ค้าปลีกไทย:

- ได้รับความร่วมมือจากเครือเซ็นทรัล (CRC) และธนาคารกสิกรไทย (KBANK) ปลอยสินเชื่อให้ธุรกิจร้านค้ากว่า 1,000 ราย จากร้านที่สมาคมได้ส่งเสนอต่อธนาคาร 5,000 ราย
- เงื่อนไขการขอรับสินเชื่อเป็นปัญหาต่อธุรกิจขนาดเล็ก
- การปิดหน้าร้าน แต่ขาย delivery ไม่เท่ากับปิดกิจการ จึงยังต้องการสินเชื่อเพื่อดำเนินธุรกิจ
- ต้องการให้พิจารณาเงื่อนไขการช่วยเหลือจากรายจ่าย แทนรายได้เพราะในภาวะการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ส่งผลให้ SMEs มีรายได้ต่ำ

ผู้แทนจากธนาคารกรุงไทย:

- มองว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมมาตรการอาจเกิดจากความต้องการของ SMEs เองที่มองว่าอนาคตของธุรกิจที่ไปต่อไม่ไหวในอนาคต บวกกับยอดขายที่ลดลงอย่างมีนัยยะ

ผู้แทนจากธนาคารแห่งประเทศไทย:

- ช่วงแรกของมาตรการต้องการใช้ให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม ต้องการให้สามารถดำเนินมาตรการได้ทันทีจึงให้กู้ผ่านธนาคารพาณิชย์ และมองว่า COVID-19 เป็นผลกระทบในระยะสั้นเท่านั้น

ผู้แทนผู้ประกอบการ SMEs:

- ต้องการให้ช่วยลดขั้นตอน และระยะเวลาในการพิจารณาสินเชื่อ
- ต้องการเห็นมาตรการเชิงรุกจากธนาคาร โดยเฉพาะการช่วยเหลือกลุ่ม SMEs ที่อยู่นอกระบบ
- มุมมองต่อมาตรการฟื้นฟู (มาตรการต่อเนื่องของ Soft Loan) ต้องการให้คงอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อปี ขยายระยะเวลาออกไปอีก โดยมองว่าได้ประโยชน์จากอัตราดอกเบี้ยภาครัฐที่ลดลง แต่เมื่อเกิน 2 ปีแล้วอัตราดอกเบี้ยจะสูงขึ้น อีกทั้ง SMEs ต้องจ่ายค่าประกันหนี้ของ บสย. อีกร้อยละ 1.7 เมื่อรวมกับอัตราดอกเบี้ยแล้วภาระของ SMEs ค่อนข้างสูงมาก
- แนะนำให้ภาครัฐใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลประกันสังคม และฐานข้อมูลทางด้านภาษี เพื่อดึงคนเข้าสู่ระบบให้มากขึ้น

บท 5

**มาตรการความช่วยเหลือ
ทางการเงิน
ตามพระราชกำหนดการให้
ความช่วยเหลือทางการเงิน
แก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับ
ผลกระทบจากการระบาดของ
โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
(พ.ร.ก. Soft Loan)**

5.1 ภาพรวมการประมวลผลมาตรการ

ด้วยการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบในวงกว้าง และมีแนวโน้มรุนแรง รัฐบาล โดยกระทรวงการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) จึงร่วมกันวางแนวทางเพื่อรักษาเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจและระบบการเงินในสภาวะการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของ COVID-19 แก่ผู้ประกอบการ SMEs ซึ่งเป็นผู้จ้างแรงงานร้อยละ 80 ของประเทศ ที่อาจประสบปัญหาขาดสภาพคล่อง และส่งผลให้มีการเลิกจ้างงานและผิตนัดชำระหนี้

มาตรการการให้ความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan คือการให้สินเชื่อแก่สถาบันการเงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0.01 ต่อปี ระยะเวลาชำระหนี้ 2 ปี (ปี พ.ศ. 2563 - 2565) เพื่อให้สถาบันการเงินนำสินเชื่อดังกล่าวไปกระจายให้กับผู้ประกอบการ SMEs อีกทอดหนึ่งในอัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 2

ต่อปี ระยะเวลาชำระหนี้ 2 ปี และไม่ให้เรียกเก็บดอกเบี้ยใน 6 เดือนแรก (รัฐบาลอุดหนุน)

ผลการดำเนินงานมาตรการโดยสรุปคือ สิ้นสุดระยะเวลาการปล่อยสินเชื่อแล้ว สถาบันการเงินสามารถปล่อยเงินกู้แก่ผู้ประกอบการได้ 132,835 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 26.57 จากวงเงินสินเชื่อของมาตรการ 500,000 ล้านบาท เป็นการปล่อยสินเชื่อให้กับลูกหนี้รายเล็กที่มียอดหนี้ไม่เกิน 20 ล้านบาท (ร้อยละ 76)

ด้านจำนวนผู้ประกอบการพบว่า SMEs ที่เข้าร่วมมาตรการมีจำนวน 76,713 ราย เมื่อจำแนกตามสาขาธุรกิจพบว่า 3 สาขาธุรกิจแรก ด้านการพาณิชย์ มีสัดส่วนสูงที่สุดร้อยละ 52 โดยส่วนใหญ่เป็นร้านค้าปลีก/ค้าส่งทั่วไป รองลงมาคือด้านอุตสาหกรรม การผลิต ร้อยละ 20 โดยเฉพาะกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม และด้านบริการ ร้อยละ 14 ซึ่งเป็นร้านอาหารโดยส่วนใหญ่

ในการปล่อยสินเชื่อ Soft Loan มีสถาบันการเงินร่วมดำเนินมาตรการ 25 แห่ง โดยวงเงินสินเชื่อร้อยละ 80 ของมาตรการปล่อยผ่านสถาบันการเงิน 5 แห่งได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงไทย และธนาคารกรุงศรีอยุธยา

สรุปผลการประมวลมาตรการในเบื้องต้น

ศักยภาพของมาตรการ มีคะแนนจากการประมวลผล 52.45 คะแนน¹ เนื่องจากยอดการปล่อยสินเชื่อไม่เต็มตามวงเงินที่ตั้งไว้ และมาตรการครอบคลุมช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs ได้บางส่วน

การเข้าถึงมาตรการ การเข้าถึงมาตรการ 26.45 คะแนน สัดส่วนของศักยภาพของมาตรการสามารถช่วย SMEs ได้ประมาณ 2.9 แสนราย ต่อจำนวน SMEs ที่เป็นหนี้กับธนาคารพาณิชย์ 5.2 แสนราย

ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อน ผลการประมวลมาตรการอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนจากการประมวลผล 42.25 คะแนน เนื่องจากสิ้นสุดระยะเวลาการรับคำขอกู้แล้วแต่ไม่สามารถปล่อยกู้ได้ตามเป้าหมายวงเงิน และประสิทธิภาพในการบริการของมาตรการมีระยะเวลาการรอผลการอนุมัตินานมากกว่า 1 สัปดาห์

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจ ผลการประมวลมาตรการ 67.58 คะแนน โดยผลประโยชน์ต่อ SMEs ดีมาก เพราะช่วยพยุงรายได้ของ SMEs กลุ่มที่เข้าร่วมมาตรการได้ดีเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมมาตรการ อย่างไรก็ตาม ประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศยังอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากสามารถกระตุ้นระบบเศรษฐกิจได้ต่ำกว่าร้อยละ 1

ปัญหาและอุปสรรค

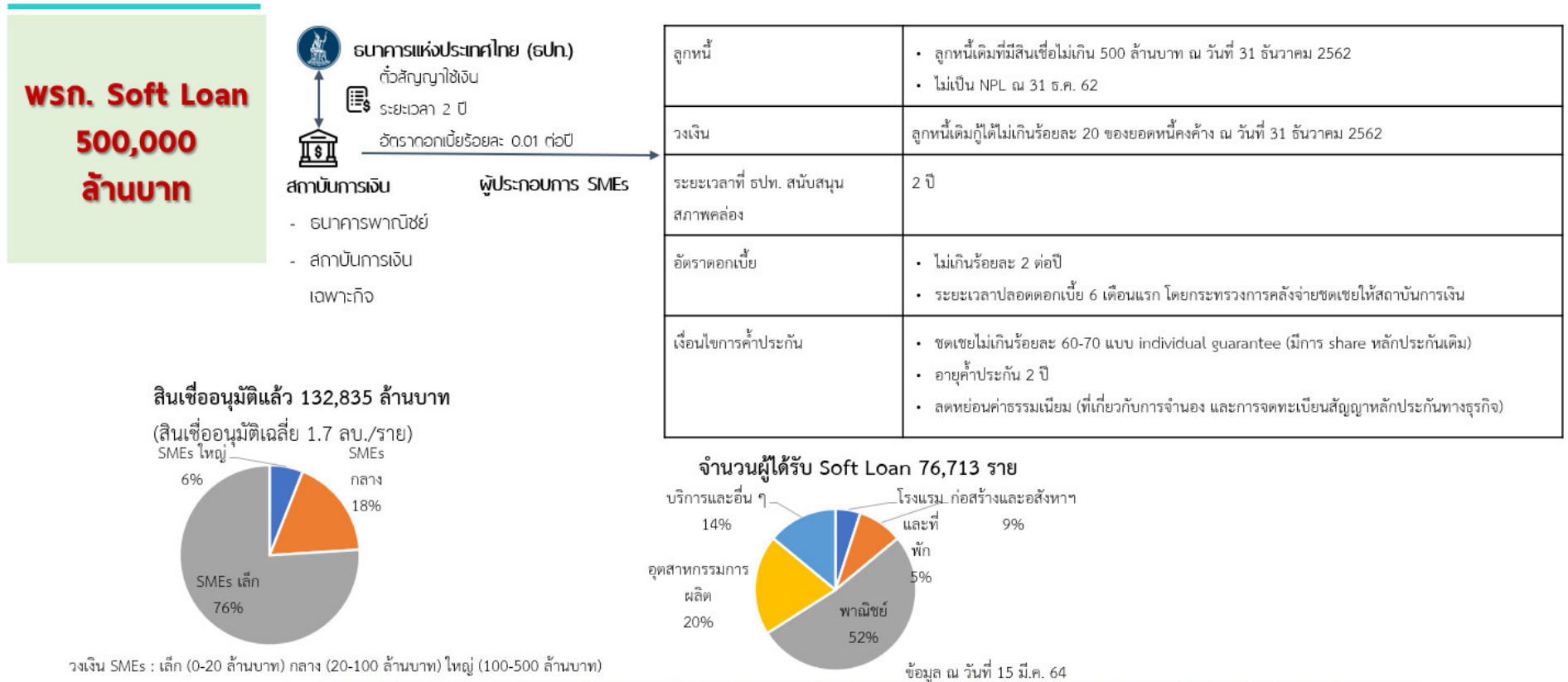
ปัญหาอุปสรรคของมาตรการมี 2 ลักษณะ คือ การกำหนดเงื่อนไขที่ส่งผลให้ผู้ประกอบการ SMEs บางส่วนไม่สามารถเข้าถึงมาตรการได้ และการสนับสนุนเงินค่าชดเชยความเสียหายแก่สถาบันการเงินไม่สอดคล้องกับสภาพการดำเนินงานที่แท้จริง กล่าวคือ หากเกิดหนี้เสีย สถาบันการเงินอาจต้องบริหารจัดการเงินสำรองไปก่อน เพราะ

ภาครัฐจะอุดหนุนค่าชดเชยความเสียหายในอีก 2 ปีข้างหน้า (ปี 2565) ซึ่งผลต่อต้นทุนการบริหารจัดการสภาพคล่องของสถาบันการเงิน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะแบ่งเป็น 4 ช่วง ได้แก่ (1) ช่วงเตรียมความพร้อม (2) ช่วงวางแผน (3) ช่วงเริ่มดำเนินมาตรการ และ (4) ช่วงระหว่างดำเนินมาตรการ มีลักษณะการดำเนินงานในแต่ละช่วงโดยสังเขปคือ ช่วงที่ (1) และ (2) ก่อนเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะด้วยเหตุอันใด (ในสภาวะปกติ) ควรมีการเตรียมความพร้อมและวางแผน โดยเฉพาะการเตรียมพร้อมด้านข้อมูลเพื่อให้สามารถจำแนกประเภท SMEs ตามขนาดศักยภาพ และเงื่อนไขเฉพาะ รวมถึงสำรวจหน่วยงาน หรือองค์การพหุภาคีที่สำคัญที่เหมาะสมกับการช่วยเหลือ SMEs ตามประเภทที่ได้จำแนกไว้แล้วออกแบบผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสมเพื่อช่วยเหลือ SMEs ตามความเหมาะสมตามประเภทต่อไป ส่วนในช่วงที่ (3) และ (4) ความสำคัญ คือ ความรวดเร็วและชัดเจน จึงแบ่งเป็นข้อเสนอแนะการดำเนินงานเชิงรับ คือ การมีศูนย์บริการข้อมูลและส่งต่อ SMEs ผู้เดือดร้อนที่เข้ามาติดต่อให้เข้าถึงการช่วยเหลือ และการดำเนินงานเชิงรับ คือ การประชาสัมพันธ์และติดต่อไปยัง SMEs ที่คาดว่าจะกำลังเดือดร้อนตามฐานข้อมูลที่ได้เตรียมไว้ตั้งแต่เมื่อเริ่มต้น เมื่อ SMEs เข้าถึงการช่วยเหลือแล้วสิ่งที่ควรดำเนินการเป็นอย่างยิ่งคือการเป็นที่ปรึกษาธุรกิจให้กับ SMEs โดยควรมีการติดตามการดำเนินธุรกิจของ SMEs ภายใต้มาตรการอย่างใกล้ชิดในลักษณะของพันธมิตรทางธุรกิจ มากกว่าความสัมพันธ์แบบเจ้าหนี้-ลูกหนี้ ซึ่งเมื่อผ่านพ้นวิกฤติไปแล้วจะช่วยให้ผู้ดำเนินมาตรการทราบและเข้าใจ SMEs ดีขึ้น พร้อมทั้งส่งต่อไปยังมาตรการในภาวะปกติที่เหมาะสมตามประเภทของ SMEs ที่ได้ทำการช่วยเหลือต่อไป

¹ หมายเหตุ: คะแนนเต็ม 100 คะแนน

ภาพ 5-1: สรุปภาพรวมมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan

ปัญหาและอุปสรรค

- เงื่อนไขจำกัดให้ SMEs บางรายไม่สามารถเข้าถึงมาตรการ เช่น กลุ่ม SMEs ที่ไม่เคยเป็นหนี้กับสถาบันการเงิน หรือมีหนี้ ณ สิ้นปี 2562 ต่ำมาก เป็นต้น
- SMEs บางรายต้องการหยุดพักกิจการ ไม่ต้องการวงเงินสินเชื่อเพิ่มเติม
- การอุดหนุนค่าชดเชยความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นไม่สอดคล้องกับการดำเนินงานของสถาบันการเงิน

ที่มา: มุลนิธิ สวค. ประมวลผลจาก ธปท.

5.2 เกี่ยวกับมาตรการ

มาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม “พระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563” (พ.ร.ก. Soft Loan) ต้องการช่วยเหลือกลุ่มผู้ประกอบการที่มีศักยภาพและเป็นลูกหนี้เดิมของสถาบันการเงิน โดย ธปท. จะให้สถาบันการเงินมากู้ยืมเงินจาก ธปท. ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0.01 ต่อปี ระยะเวลาชำระเงินกู้ 2 ปี และให้สถาบันการเงินนำสินเชื่อดังกล่าวไปให้กู้ยืมแก่ผู้ประกอบการที่มียอดหนี้ค้างกับสถาบันการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 ไม่เกิน 500 ล้านบาท โดยผู้ประกอบการสามารถขอกู้ยืมเงินกับสถาบันการเงินได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของยอดหนี้ค้าง และจะได้รับอัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 2 ต่อปี ระยะเวลาชำระเงินกู้ 2 ปี พร้อมทั้งไม่ต้องชำระดอกเบี้ยใน 6 เดือนแรก ทั้งนี้ มาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan มีระยะเวลาการรับคำขอกู้ 1 ปี ตั้งแต่ 19 เมษายน 2563 ถึง 18 เมษายน 2564 รายละเอียดดังนี้

5.2.1 ที่มาหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2563 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ เรื่อง มาตรการดูแลและเยียวยาผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อเศรษฐกิจไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม ระยะที่ 3 ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ต่อจากนั้นจึงได้มีการประกาศ “พระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563” (พ.ร.ก. Soft Loan) ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2563 ซึ่ง ธปท. ได้ดำเนินการตามพระราชกำหนดดังกล่าว และออกประกาศ ธปท. อีกจำนวน 3 ฉบับ ดังนี้

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สกส1. 2/2563 เรื่อง “การให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019” ลงวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2563 เป็นประกาศหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการดำเนินมาตรการที่ ธปท. ได้ประกาศออกมาครั้งแรกเพื่อใช้ในการดำเนินมาตรการก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขบางส่วนในประกาศฉบับถัดไป

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สกส1. 6/2563 เรื่อง “การให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ฉบับที่ 2)” ลงวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2563 เป็นประกาศ ธปท. ฉบับที่ 2 เกี่ยวกับการขยายเวลาให้สถาบันการเงินยื่นคำขอกู้ยืมเงินต่อ ธปท. ออกไปอีกเป็นระยะเวลา 6 เดือน (ถึงวันที่ 18 เมษายน 2564) และขยายคุณสมบัติของผู้ประกอบการที่พึงได้รับสินเชื่อ Soft Loan ให้ครอบคลุมถึงบริษัทที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (Market for Alternative Investment: MAI)

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สกส1. 7/2563 เรื่อง “การให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ฉบับที่ 3)” ลงวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2563 เป็นประกาศ ธพท. ฉบับที่ 3 เกี่ยวกับการปรับปรุงนิยามของกลุ่มธุรกิจ และปรับวิธีปฏิบัติให้ผู้ประกอบการสามารถยื่นขอสินเชื่อเพิ่มเติม (Soft Loan) ได้ไม่เกิน 2 ครั้ง จากเดิมที่กำหนดไว้ครั้งเดียว

5.2.2 วัตถุประสงค์

มาตรการมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมให้ผ่านพ้นสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยการให้สินเชื่อเพิ่มเติมเพื่อเสริมสภาพคล่องแก่ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม รวมถึงมีการชะลอการชำระหนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมที่คาดว่าจะลดลงอย่างรุนแรงจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรค COVID-19

5.2.3 กลุ่มเป้าหมาย

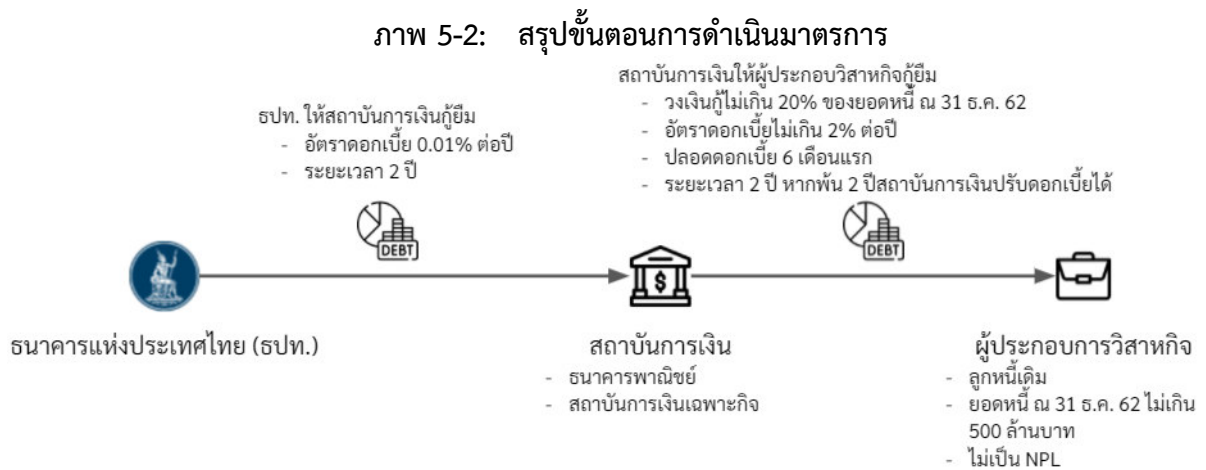
ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมที่ลักษณะตามที่ ธพท. กำหนดไว้ 6 ข้อ อันได้แก่

1. วิสาหกิจที่มีวัตถุประสงค์ในการใช้สินเชื่อเพื่อเสริมสภาพคล่องสำหรับประกอบธุรกิจ ลดผลกระทบต่อการจ้างงาน
2. เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศไทย ที่มีสถานประกอบการและประกอบธุรกิจในประเทศไทย
3. มีวงเงินสินเชื่อรวมทั้งกลุ่มธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจที่มีกับสถาบันการเงินแต่ละแห่งไม่เกิน 500 ล้านบาท ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2562 แต่ไม่รวมถึงวงเงินตามภาระผูกพัน วงเงินสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ วงเงินสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้กำกับ และวงเงินสินเชื่อบัตรเครดิต อนึ่งกลุ่มธุรกิจหมายถึงกลุ่มบุคคลธรรมดาและกลุ่มนิติบุคคลนั้น ในกรณีบุคคลธรรมดาพิจารณาจากบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในฐานะสามี ภรรยา และในกรณีนิติบุคคลพิจารณาจากบริษัทที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะบริษัทลูกของผู้ประกอบการโดยถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ 50 เพียงหนึ่งทอด²

² ปรับในประกาศ ธพท. ฉบับที่ 3 เดิมประกาศ ธพท. ฉบับแรก ธพท. ได้นิยามกลุ่มธุรกิจไว้ว่า บุคคลหลายคนที่ฐานะการเงินและความสามารถในการชำระหนี้มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดจนเสมือนว่าการให้สินเชื่อแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นการให้สินเชื่อแก่บุคคลเดียวกัน เช่น บริษัทแม่ บริษัทลูก บริษัทร่วม หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น ตามประกาศ ธพท. ว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับ ลูกหนี้รายใหญ่ (Single Lending Limit)

4. ไม่เป็นลูกหนี้ที่ถูกจัดชั้นเป็นสินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน สินทรัพย์จัดชั้นสงสัย สินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ สินทรัพย์จัดชั้นสูญ ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรอง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562
5. ไม่เป็นบริษัทที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เว้นแต่เป็นบริษัทที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ MAI³
6. ไม่เป็นผู้ประกอบธุรกิจทางการเงิน

5.2.4 ลักษณะการดำเนินมาตรการ

ที่มา: มูลนิธิ สวค. ประมวลจาก ธปท.

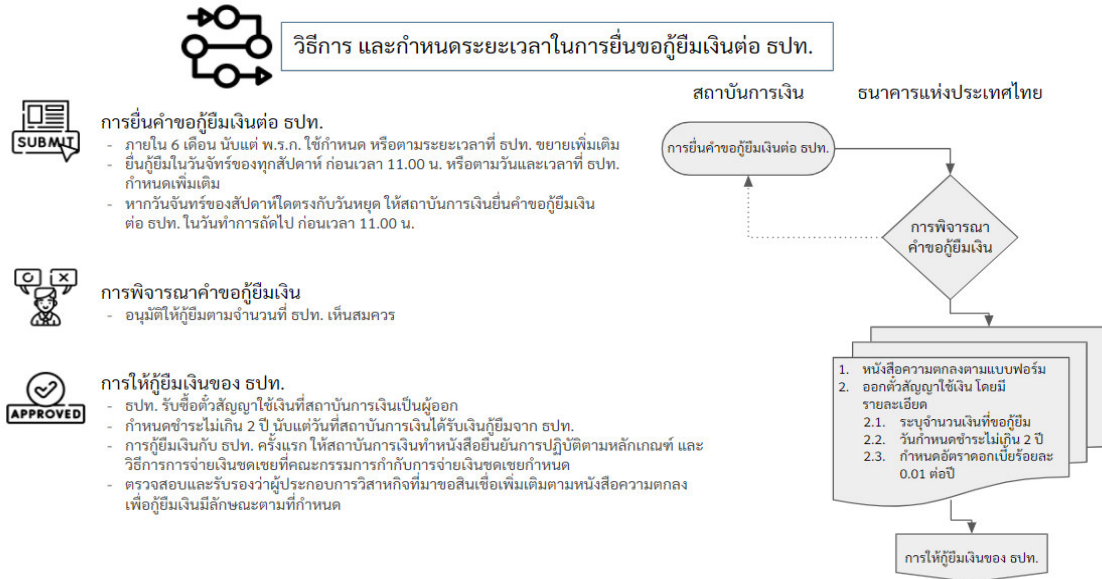
จากประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สกส1. 2/2563 ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สกส1. 6/2563 สกส1. และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สกส1. 7/2563 ลักษณะการดำเนินมาตรการเป็นดังนี้

ธปท. จะให้กู้ยืมเงินแก่สถาบันการเงิน เพื่อให้สถาบันการเงินนำเงินดังกล่าวไปให้กู้ยืมเพิ่มเติมแก่ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพเพื่อเสริมสภาพคล่อง สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำ รักษาระดับการจ้างงาน ทั้งนี้ สถาบันการเงินจะเร่งกระจายสินเชื่อเพิ่มเติมให้แก่ผู้ประกอบการโดยเร็วและเป็นไปอย่างทั่วถึง รวมทั้งมีการติดตามดูแลให้ผู้ประกอบการนำเงินสินเชื่อไปใช้สำหรับการดำเนินธุรกิจ เช่น การชำระหนี้แก่เจ้าหนี้การค้า และการจ่ายค่าแรงงาน เป็นต้น และติดตามดูแลไม่ให้ผู้ประกอบการนำเงินสินเชื่อมาชำระหนี้เดิมที่มีอยู่กับสถาบันการเงิน

³ ขยายคุณสมบัติของผู้ประกอบวิสาหกิจในประกาศ ธปท. ฉบับที่ 2 ซึ่งในฉบับแรกไม่นับรวมผู้ประกอบการในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI)

โดย ธปท. อาศัยอำนาจตามมาตรา 3 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 9 และมาตรา 11 แห่ง พ.ร.ก. Soft Loan ดำเนินมาตรการโดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการได้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ธปท. ให้ออกใบแจ้งหนี้แก่สถาบันการเงิน (2) สถาบันการเงินนำเงินไปให้ออกใบแจ้งหนี้แก่ผู้ประกอบการ (3) การคืนเงินกู้ยืมก่อนกำหนดและการชำระหนี้กู้ยืม (4) การรายงานข้อมูล และ (5) การอุดหนุนเงินชดเชย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ภาพ 5-3: วิธีการ และกำหนดระยะเวลาในการยื่นขอกู้ยืมเงินต่อ ธปท. ของสถาบันการเงิน

ที่มา: มูลนิธิ สวค. ประมวลจาก ธปท.

(1) ธปท. ให้ออกใบแจ้งหนี้แก่สถาบันการเงิน

สถาบันการเงินสามารถยื่นขอกู้ยืมเงินกับ ธปท. ในวันจันทร์ของทุกสัปดาห์ ก่อนเวลา 11.00 น. หรือตามวันและเวลาที่ ธปท. กำหนดเพิ่มเติม ทั้งนี้ หากวันจันทร์ของสัปดาห์ใดตรงกับวันหยุดทำการของ ธปท. สถาบันการเงินสามารถยื่นคำขอกู้ยืมเงินต่อ ธปท. ในวันทำการถัดไปก่อนเวลา 11.00 น. โดย ธปท. พิจารณาให้ออกใบแจ้งหนี้ตามลำดับก่อนหลังของการยื่นคำขอกู้ยืมเงินของสถาบันการเงิน

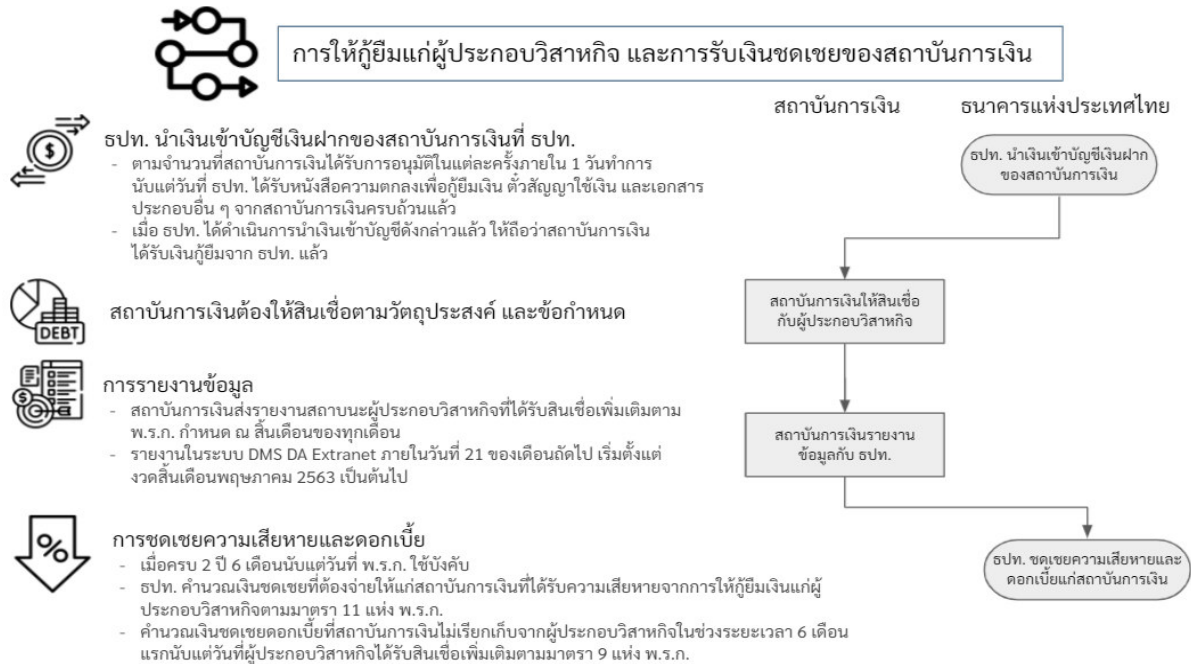
เมื่อ ธปท. พิจารณาคำขอกู้ยืมเงินข้างต้นแล้ว ธปท. จะแจ้งผลการพิจารณาให้สถาบันการเงินที่ยื่นคำขอให้ทราบโดยเร็ว ทั้งนี้ ธปท. จะอนุมัติให้กู้ยืมตามจำนวนที่ ธปท. เห็นสมควร

ในการขอกู้ยืมเงินแต่ละครั้ง สถาบันการเงินต้องดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1 ทำหนังสือความตกลงเพื่อกู้ยืมเงินตามแบบที่กำหนดโดย ธปท.
- 2 ออกตั๋วสัญญาใช้เงินตามแบบที่กำหนดโดย ธปท. ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้
 - ระบุจำนวนเงินที่ขอกู้ยืม
 - วันถึงกำหนดชำระไม่เกินระยะเวลา 2 ปี นับแต่วันที่สถาบันการเงินได้รับเงินกู้ยืมจาก ธปท.
 - กำหนดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0.01 ต่อปี

- 3 ในการยื่นขอกู้ยืมเงินกับ ธปท. ครั้งแรก ให้สถาบันการเงินทำหนังสือยืนยันการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ และวิธีการการจ่ายเงินชดเชยที่คณะกรรมการกำกับการจ่ายเงินชดเชยกำหนด โดยสถาบันการเงินไม่ต้องดำเนินการข้อนี้อีกครั้งถัดไป
- 4 ตรวจสอบและรับรองว่าผู้ประกอบการที่มาขอสินเชื่อเพิ่มเติมตามหนังสือความตกลงเพื่อกู้ยืมเงินมีลักษณะตามที่ ธปท. กำหนด

ภาพ 5-4: การให้กู้ยืมแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจ และการรับเงินชดเชยของสถาบันการเงิน

ที่มา: มูลนิธิ สวค. ประมวลจาก ธปท.

(2) สถาบันการเงินนำเงินไปให้กู้ยืมแก่ผู้ประกอบการ

สถาบันการเงินต้องพิจารณาจัดสรรเงินกู้ยืมและกระจายความช่วยเหลืออย่างทั่วถึงแก่ผู้ประกอบการที่มีลักษณะทุกข้อตามที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อเป้าหมาย โดยมีเงื่อนไขของวงเงินสินเชื่อ การกำหนดอัตราดอกเบี้ย และการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ในการให้สินเชื่อแก่ผู้ประกอบการดังนี้

วงเงินสินเชื่อที่สถาบันการเงินจะให้ผู้ประกอบการกู้ยืมสินเชื่อเพิ่มเติมจากวงเงินสินเชื่อเดิมไม่เกินร้อยละ 20 ของยอดหนี้คงค้าง ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2562 โดยผู้ประกอบการสามารถยื่นขอกู้สินเชื่อเพิ่มเติม (Soft Loan) ได้ไม่เกิน 2 ครั้ง และวงเงินสินเชื่อ Soft Loan ทั้ง 2 ครั้งรวมกันต้องไม่เกินร้อยละ 20 ของยอดหนี้คงค้างตามข้างต้น⁴

⁴ ในประกาศ ธปท. ฉบับแรกกำหนดให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจสามารถยื่นขอกู้สินเชื่อ soft loan ได้เพียงครั้งเดียว และได้มีการปรับวิธีการปฏิบัติในประกาศ ธปท. ฉบับที่ 3

การนับยอดนี้คงค้ำนับรวมจากยอดหนี้ค้ำของวงเงินสินเชื่อธุรกิจทุกประเภทที่ผู้ประกอบการ มีกับแต่ละสถาบันการเงิน ยกเว้นวงเงินสินเชื่อส่วนบุคคล วงเงินสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพ และ วงเงินสินเชื่อบัตรเครดิต

ทั้งนี้ สถาบันการเงินจะให้สินเชื่อ Soft Loan เป็นวงเงินสินเชื่อใหม่โดยประเภทสินเชื่อขึ้นอยู่กับ ความต้องการของผู้ประกอบการ เช่น สินเชื่อเงินทุนหมุนเวียน (Working Capital) หรือสินเชื่อมีกำหนด ระยะเวลา (Term Loan) ซึ่งสถาบันการเงินจะติดตามดูแลให้ผู้ประกอบการนำเงินสินเชื่อไปใช้เพื่อดำเนิน ธุรกิจ เช่น การชำระหนี้แก่เจ้าหนี้การค้า และการจ่ายค่าแรงงาน เป็นต้น และติดตามดูแลไม่ให้ผู้ประกอบการ นำเงินสินเชื่อมาชำระหนี้เดิมที่มีอยู่กับสถาบันการเงิน โดยระยะเวลาการชำระหนี้ของสินเชื่อ Soft Loan อาจเกินกว่า 2 ปี หรือได้รับการพิจารณาต่ออายุวงเงินออกไปอีกหลังจากครบกำหนดระยะเวลา 2 ปี

สถาบันการเงินคิดอัตราดอกเบี้ยในส่วนสินเชื่อเพิ่มเติมสำหรับระยะเวลา 2 ปีแรกในอัตราไม่เกิน ร้อยละ 2 ต่อปี โดยไม่เรียกเก็บดอกเบี้ยจากผู้ประกอบการเป็นระยะเวลา 6 เดือนแรกนับแต่วันที่ ผู้ประกอบการได้รับสินเชื่อเพิ่มเติม ทั้งนี้ สถาบันการเงินสามารถพิจารณาปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยหลังครบ กำหนดระยะเวลา 2 ปีตามต้นทุนและความเสี่ยงของสถาบันการเงิน

สถาบันการเงินไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมใด ๆ รวมถึงดอกเบี้ยผิวนัดจากลูกหนี้ในส่วนสินเชื่อที่ให้ เพิ่มเติม และไม่กำหนดข้อสัญญาใด ๆ ให้ผู้ประกอบการต้องชำระเบี้ยปรับ หรือค่าเสียหายแก่สถาบันการเงิน

(3) การคืนเงินกู้ยืมก่อนกำหนดและการชำระหนี้กู้ยืม

การคืนเงินกู้ยืมก่อนกำหนดเกิดขึ้นได้ 4 กรณี ทั้งการชำระก่อนกำหนดบางส่วน การชำระก่อนกำหนด ทั้งหมด ผู้ประกอบการแสดงความประสงค์ไม่ใช้สินเชื่อเพิ่มเติม และการชำระก่อนกำหนดเพราะ ผู้ประกอบการมีลักษณะไม่ถูกต้องตามเงื่อนไขของมาตรการ ส่วนการชำระหนี้กู้ยืมของสถาบันการเงิน สถาบันการเงินต้องชำระผ่านบัญชีเงินฝากของสถาบันการเงินที่ ธปท. รายละเอียดดังนี้

ในการคืนเงินกู้ยืมก่อนกำหนด กรณีที่ 1) ผู้ประกอบการชำระหนี้ให้แก่สถาบันการเงินบางส่วนก่อน ครบกำหนดเวลา สถาบันการเงินไม่ต้องนำส่งเงินดังกล่าวแก่ ธปท. ส่วนกรณีที่ 2 ถึง 4 ตั้งแต่กรณีที่ 2) ผู้ประกอบการชำระหนี้คืนแก่สถาบันการเงินทั้งหมด 3) ผู้ประกอบการแสดงความประสงค์ไม่ใช้สินเชื่อ เพิ่มเติม และ 4) ผู้ประกอบการมีลักษณะไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์เงื่อนไข สถาบันการเงินต้องชำระหนี้คืนแก่ ธปท. โดยกรณีที่ 2 กับ 3 สถาบันการเงินต้องชำระหนี้คืนภายใน 30 วัน ส่วนกรณีที่ 4 สถาบันการเงินต้อง ชำระหนี้คืนตามระยะเวลาที่ ธปท. กำหนด รายละเอียดแสดงไว้ดังตาราง

ตาราง 5-1: ตารางสรุปข้อกำหนดของ ธปท. ตามกรณีการคืนเงินกู้ยืมก่อนกำหนด

กรณีการคืนเงินกู้ยืมก่อนกำหนด	ข้อกำหนดของ ธปท.
กรณีที่ 1: ผู้ประกอบการชำระหนี้บางส่วนให้แก่สถาบันการเงินก่อนครบกำหนดเวลาที่สถาบันการเงินต้องชำระหนี้แก่ ธปท.	สถาบันการเงินไม่ต้องนำส่งเงินดังกล่าวแก่ ธปท.
กรณีที่ 2: ผู้ประกอบการชำระหนี้คืนแก่สถาบันการเงินทั้งหมดและปิดบัญชีก่อนครบกำหนดเวลาที่สถาบันการเงินต้องชำระหนี้แก่ ธปท.	สถาบันการเงินต้องชำระหนี้คืน ธปท. ตามจำนวนเงินที่ลูกหนี้ชำระหนี้คืนทั้งหมดและปิดบัญชีภายใน 30 วันทำการนับแต่วันที่ได้รับการชำระหนี้คืนทั้งหมดจากผู้ประกอบการ
กรณีที่ 3: ผู้ประกอบการแสดงความประสงค์ไม่ใช้สินเชื่อเพิ่มเติม	สถาบันการเงินต้องชำระหนี้คืน ธปท. ตามจำนวนเงินที่ลูกหนี้ไม่ประสงค์จะใช้ดังกล่าว ภายใน 30 วันทำการนับแต่วันที่รับแจ้งตามความประสงค์จากผู้ประกอบการ
กรณีที่ 4: ภายหลังจากที่สถาบันการเงินรับเงินกู้ยืมจาก ธปท. และพบว่าสถาบันการเงินนำเงินดังกล่าวไปให้กู้ยืมแก่ผู้ประกอบการที่ไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขตามพระราชกำหนด	สถาบันการเงินต้องคืนเงินกู้ยืมตามจำนวนที่มีการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขให้แก่ ธปท. ตามระยะเวลาที่ ธปท. กำหนด

ที่มา: มูลนิธิ สวค. ประมวลจาก ธปท.

การชำระหนี้กู้ยืมของสถาบันการเงิน ธปท. จะหักเงินจากบัญชีเงินฝากของสถาบันการเงินเพื่อชำระหนี้ โดยในวันที่มีการชำระหนี้ตามกำหนดในตัวสัญญาใช้เงิน หรือวันครบกำหนดคืนเงินกู้ยืมก่อนกำหนด สถาบันการเงินต้องดำรงเงินฝากไว้ที่ ธปท. ให้มีจำนวนเพียงพอที่ ธปท. จะหักชำระหนี้ได้ หากเกิดกรณีที่เงินในบัญชีเงินฝากของสถาบันการเงินไม่มีหรือมีไม่พอหักชำระหนี้ดังกล่าว ธปท. จะทำการจำหน่ายทรัพย์สินอย่างอื่นของสถาบันการเงินที่มีอยู่ที่ ธปท. และดำเนินการอื่นใดก็ตามที่จะทำให้ได้เงินมาชำระหนี้

ในกรณีที่สถาบันการเงินประสงค์จะชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วนก่อนวันที่ตัวสัญญาใช้เงินของสถาบันการเงินถึงกำหนดใช้เงิน หรือคืนเงินกู้ยืมก่อนกำหนด สถาบันการเงินต้องทำหนังสือขอชำระหนี้ตามแบบที่กำหนดโดย ธปท. และแจ้งให้ ธปท. ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 5 วันทำการ

เมื่อตัวสัญญาใช้เงินถึงกำหนดใช้เงิน หรือเมื่อถึงวันครบกำหนดคืนเงินกู้ยืมก่อนกำหนด ธปท. จะหักเงินจากบัญชีเงินฝากของสถาบันการเงินที่ ธปท. ตามจำนวนหนี้พร้อมดอกเบี้ย ทั้งนี้ ในกรณีที่ครบกำหนดตรงกับวันหยุดทำการ สถาบันการเงินต้องชำระหนี้ในวันทำการถัดไป โดย ธปท. จะเรียกเก็บดอกเบี้ยสำหรับวันหยุดดังกล่าวจนถึงวันที่สถาบันการเงินชำระหนี้

(4) การรายงานข้อมูล

ตามข้อความของประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สกส1. 2/2563 สถาบันการเงินต้องส่งรายงานสถานะผู้ประกอบการที่ได้รับสินเชื่อเพิ่มเติมตาม พ.ร.ก. Soft Loan ณ สิ้นเดือนของทุกเดือน โดยรายงานในระบบที่มีชื่อว่า “DMS DA Extranet” ภายในวันที่ 21 ของเดือนถัดไป เริ่มตั้งแต่งวดสิ้นเดือนพฤษภาคม 2563 เป็นต้นไป

(5) การอุดหนุนเงินชดเชย

ตามข้อความของประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สกส 2563/2 .1การอุดหนุนเงินชดเชย มีกระบวนการดังต่อไปนี้ ธปท. ทำหน้าที่คำนวณยอดเงินที่พึงชดเชยแก่สถาบันการเงินเสนอต่อคณะกรรมการ กำกับการจ่ายเงินชดเชย จากนั้นคณะกรรมการจะทำการวินิจฉัยแล้วแจ้งให้สถาบันการเงินทราบพร้อมทั้งเปิด โอกาสให้สถาบันการเงินโต้แย้งภายใน 30 วันนับจากวันที่ได้รับแจ้งการได้รับเงินชดเชย หากพ้น 30 วันแล้ว ถือว่าการวินิจฉัยของคณะกรรมการเป็นที่สุด แล้วคณะกรรมการจะทำการสรุปและแจ้งให้กระทรวงการคลัง ทราบเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป

โดยคณะกรรมการกำกับการจ่ายเงินชดเชยประกอบด้วยปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรมการ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา รองผู้ว่าการ ธปท. คนหนึ่งซึ่งได้รับการมอบหมายจากผู้ว่าการ ธปท. ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ และผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และมีพนักงานที่ ผู้ว่าการ ธปท. มอบหมายเป็นเลขานุการ ซึ่งอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการประกอบด้วย

- การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการจ่ายเงินชดเชยให้แก่สถาบันการเงิน
- การตรวจสอบการคำนวณเงินชดเชยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ ธปท. กำหนด
- การแจ้งให้กระทรวงการคลังทราบถึงจำนวนเงินชดเชยและสถาบันการเงินที่ได้รับเงินชดเชย

ในการอุดหนุนเงินชดเชยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) การชดเชยความเสียหายของสถาบันการเงิน จากการให้กู้ยืมเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจ และ (2) การชดเชยดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินไม่เรียกเก็บจากผู้ประกอบการในช่วงระยะเวลา 6 เดือนแรกนับแต่วันที่ผู้ประกอบการได้รับสินเชื่อเพิ่มเติม โดยเมื่อครบ 2 ปี 6 เดือนนับแต่วันที่พระราชกำหนดใช้บังคับ ธปท. จะดำเนินการคำนวณเงินชดเชยที่สถาบันการเงินจะได้รับ แล้วเสนอต่อคณะกรรมการกำกับการจ่ายเงินชดเชยตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

การชดเชยความเสียหายของสถาบันการเงินจากการให้กู้ยืมเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจ

ในการชดเชยความเสียหายของสถาบันการเงินจากการให้กู้ยืมเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจ ธปท. จะดำเนินการคำนวณเงินชดเชย 2 ครั้ง คือ เมื่อครบ 2 ปี 6 เดือนนับแต่วันที่ พ.ร.ก. Soft Loan ใช้บังคับ (ปี 2565) ธปท. จะทำการคำนวณแล้วเสนอต่อคณะกรรมการกำกับการจ่ายเงินชดเชยให้จ่ายเงินชดเชยความเสียหายแก่สถาบันการเงินร้อยละ 80 จากค่าที่คำนวณได้ จากนั้นเมื่อครบ 4 ปี 6 เดือนนับแต่วันที่ พ.ร.ก. Soft Loan ใช้บังคับ (ปี 2567) ธปท. จะทำการคำนวณอีกครั้ง หากได้ผลการคำนวณการจ่ายเงินชดเชย ความเสียหายที่มากกว่าจำนวนเงินที่ได้จ่ายชดเชยความเสียหายแก่สถาบันการเงินเมื่อ 2 ปีก่อน ธปท. จะเสนอต่อคณะกรรมการกำกับการจ่ายเงินชดเชยให้จ่ายเงินชดเชยความเสียหายส่วนที่ยังขาดเหลือเพิ่มเติม แก่สถาบันการเงิน หรือในทางกลับกัน หาก ธปท. คำนวณแล้วได้ผลการคำนวณต่ำกว่าจำนวนเงินที่ได้จ่าย ชดเชยความเสียหายแก่สถาบันการเงินเมื่อ 2 ปีก่อน ธปท. จะเสนอต่อคณะกรรมการกำกับการจ่ายเงินชดเชย ให้เรียกเงินคืนจากสถาบันการเงินในส่วนต่างดังกล่าว ซึ่งรายละเอียดวิธีการคำนวณเงินชดเชยความเสียหาย ของสถาบันการเงินเป็นดังนี้

จำนวนเงินที่สถาบันการเงินจะได้รับชดเชย ธปท. จะคำนวณจากจำนวนเงินที่สถาบันการเงินต้องกันสำรองเพิ่มเติมจากยอดหนี้รวมของลูกค้านี้คูณด้วยอัตราส่วนของยอดหนี้ใหม่ส่วนเพิ่มตามมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan กับยอดหนี้รวม และนำมาคูณด้วยอัตราร้อยละที่กระทรวงการคลังจะจ่ายเงินชดเชยในแต่ละกรณี⁵ตามที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยอัตราการจ่ายเงินชดเชยความเสียหายแก่สถาบันการเงินตามมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan โดยสามารถเขียนในรูปสมการได้ดังนี้

$$\text{การจ่ายเงินชดเชย} = \text{สำรองส่วนเพิ่ม} \times \frac{\text{ยอดหนี้ใหม่ (Soft Loan)}}{\text{ยอดหนี้รวม}} \times \text{อัตราการจ่ายเงินชดเชย}$$

สำรองส่วนเพิ่ม หมายถึง จำนวนส่วนต่างระหว่างเงินสำรองที่สถาบันการเงินต้องกันสำรองสำหรับผู้ประกอบการ ณ วันที่ครบ 2 ปี หรือ 4 ปี นับแต่วันที่ผู้ประกอบการได้รับเงินสินเชื่อเพิ่มเติมกับเงินสำรองที่สถาบันการเงินต้องกันสำรองสำหรับผู้ประกอบการ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 อนึ่งยอดหนี้คงค้างในการคำนวณเงินสำรองคือยอดหนี้คงค้างเฉพาะเงินต้น ไม่รวมดอกเบี้ยค้างรับ ค่าธรรมเนียม หรือเงินทวงถามอื่นใด ไม่รวมยอดหนี้คงค้างของวงเงินสินเชื่อที่สถาบันการเงินให้แก่ผู้ประกอบการภายหลังวันที่ 31 ธันวาคม 2562 และไม่รวมถึงวงเงินสินเชื่อใด ๆ ที่บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อมค้ำประกัน สำหรับมูลค่าหลักประกันในการคำนวณเงินสำรองอ้างอิงตามสรุปประเภทของหลักประกัน และมูลค่าของหลักประกันที่สามารถนำมาหักออกจากราคาตามบัญชีของลูกค้าก่อนการกันเงินสำรองตามเอกสารแนบในประกาศของ ธปท.

ยอดหนี้ใหม่ หมายถึง ยอดหนี้ของวงเงินสินเชื่อเพิ่มเติม (Soft Loan)

ยอดหนี้รวม หมายถึง ยอดหนี้ใหม่รวมกับยอดหนี้เดิม ซึ่งยอดหนี้เดิมคือยอดหนี้คงค้างเมื่อครบ 2 ปี หรือ 4 ปี นับแต่วันที่ผู้ประกอบการได้รับเงินสินเชื่อเพิ่มเติมของวงเงินสินเชื่อ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 ทั้งนี้ ยอดหนี้เดิม ไม่นับรวมยอดหนี้ของวงเงินสินเชื่อที่บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อมค้ำประกัน และไม่นับรวมยอดหนี้ของวงเงินสินเชื่อที่สถาบันการเงินให้แก่ผู้ประกอบการภายหลังวันที่ 31 ธันวาคม 2562

ในการคำนวณรอบแรก เมื่อครบกำหนด 2 ปี 6 เดือนนับแต่วันที่ พ.ร.ก. Soft Loan มีผลใช้บังคับ ธปท. จะคำนวณยอดเงินชดเชยความเสียหายรอบแรกในอัตราร้อยละ 80 ของเงินที่คำนวณได้ตามวิธีการคำนวณข้างต้นซึ่งการคำนวณจะใช้จำนวนเงินที่สถาบันการเงินกันสำรองเดือนสุดท้ายก่อนวันครบกำหนด 2 ปี นับแต่วันที่ผู้ประกอบการแต่ละรายได้รับสินเชื่อเพิ่มเติมวันแรก หักด้วยจำนวนเงินที่สถาบันการเงินกันสำรอง ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2562

⁵ กรณียอดหนี้รวมต่ำกว่า 50 ล้านบาท ภาครัฐชดเชยร้อยละ 70 และกรณียอดหนี้ตั้งแต่ 50 ล้านบาทขึ้นไป ภาครัฐชดเชยร้อยละ 60

สำหรับการคำนวณรอบที่ 2 เมื่อครบกำหนด 4 ปี 6 เดือนนับแต่วันที่ พ.ร.ก. Soft Loan มีผลใช้บังคับ ธปท. จะคำนวณยอดเงินชดเชยความเสียหายตามวิธีการคำนวณข้างต้นเช่นเดียวกัน ซึ่งการคำนวณจะใช้จำนวนเงินที่สถาบันการเงินกันสำรองเดือนสุดท้ายก่อนวันครบกำหนด 4 ปี นับแต่วันที่ผู้ประกอบการแต่ละรายได้รับสินเชื่อเพิ่มเติมวันแรก หักด้วยจำนวนเงินที่สถาบันการเงินกันสำรอง ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2562

ทั้งนี้ หากเงินชดเชยรอบที่ 2 มากกว่าจำนวนเงินที่ได้รับชดเชยในรอบแรก ถือว่าเงินส่วนที่มากกว่าดังกล่าวเป็นเงินที่สถาบันการเงินพึงได้รับชดเชยเพิ่มเติมในรอบที่ 2 แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินที่คำนวณได้ตามวิธีการในรอบแรก แต่หากเงินชดเชยที่คำนวณได้ในรอบที่ 2 ต่ำกว่าที่ ธปท. คำนวณได้ในรอบแรก สถาบันการเงินต้องคืนเงินชดเชยตามส่วนต่างที่คำนวณได้ดังกล่าวตามหลักเกณฑ์และวิธีการการจ่ายเงินชดเชยที่คณะกรรมการกำกับการจ่ายเงินชดเชยกำหนด

การชดเชยดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินไม่เรียกเก็บจากผู้ประกอบการในช่วงระยะเวลา 6 เดือนแรก

ธปท. จะดำเนินการคำนวณเงินชดเชยที่สถาบันการเงินจะได้รับจากดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินไม่เรียกเก็บจากผู้ประกอบการในช่วงระยะเวลา 6 เดือนแรกนับแต่วันที่ผู้ประกอบการวิสาหกิจได้รับสินเชื่อเพิ่มเติมงวดแรก เฉพาะสินเชื่อเพิ่มเติมที่ได้ให้แก่ผู้ประกอบการที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขตาม พ.ร.ก. Soft Loan โดย ธปท. คำนวณเงินชดเชยดอกเบี้ยดังกล่าวตามวิธีการปกติของการธนาคาร

5.2.5 งบประมาณและแหล่งเงินทุน

งบประมาณสามารถแบ่งได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ (1) เงินทุนหมุนเวียน (2) รายได้ และ (3) ค่าใช้จ่ายของมาตรการ ดังนี้

1. เงินทุนหมุนเวียนของมาตรการ: มาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan มีวงเงินให้กู้ยืมแก่สถาบันการเงินเพื่อดำเนินมาตรการในวงเงินทั้งสิ้นไม่เกิน 500,000 ล้านบาท โดยเป็นการใช้สภาพคล่องของ ธปท. ในการดำเนินมาตรการ
2. รายได้ของมาตรการ: เกิดรายได้ต่อ ธปท. โดยสถาบันการเงินออกตั๋วสัญญาใช้เงินกับ ธปท. ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0.01 ต่อปี ระยะเวลาชำระคืน 2 ปี
3. ค่าใช้จ่ายของมาตรการ: มาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan จะอุดหนุนดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินไม่เรียกเก็บจากผู้ประกอบการในช่วงระยะเวลา 6 เดือนแรก และจ่ายค่าชดเชยหากเกิดความเสียหายจากการดำเนินมาตรการต่อสถาบันการเงิน

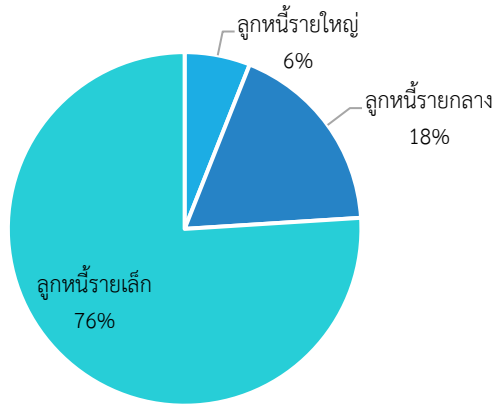
ทั้งนี้ ในการจ่ายเงินชดเชยสถาบันการเงินรัฐบาลจะได้มีการประชุมสภาเพื่อกำหนดมติแนวทางและรูปแบบในการให้กระทรวงการคลังจ่ายเงินชดเชยแก่สถาบันการเงินต่อไปเมื่อครบระยะเวลา 2 ปี 6 เดือน

5.3 ผลการดำเนินงานมาตรการ

ชปท. ได้ดำเนินมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan โดยเปิดรับคำขอกู้เงินตั้งแต่วันที่ 19 เมษายน 2563 และยุติการรับคำขอกู้เงินเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2564 มีผลการดำเนินมาตรการดังนี้

ปริมาณสินเชื่ออนุมัติ 132,835 ล้านบาท คิดเป็นสินเชื่ออนุมัติเฉลี่ย 1.7 ล้านบาทต่อราย และเมื่อพิจารณาตามขนาดของลูกหนี้ดังนี้ ลูกหนี้รายเล็ก วงเงินสินเชื่อ 0-20 ล้านบาท ลูกหนี้รายกลาง วงเงินสินเชื่อ 20-100 ล้านบาท และลูกหนี้รายใหญ่ วงเงินสินเชื่อ 100-500 ล้านบาท พบว่า ลูกหนี้รายเล็กขอรับสินเชื่อจากมาตรการคิดเป็นสัดส่วนมากถึงร้อยละ 76 กล่าวคือ ปริมาณสินเชื่อประมาณ 100,955 ล้านบาท ถูกปล่อยให้กับลูกหนี้รายเล็ก

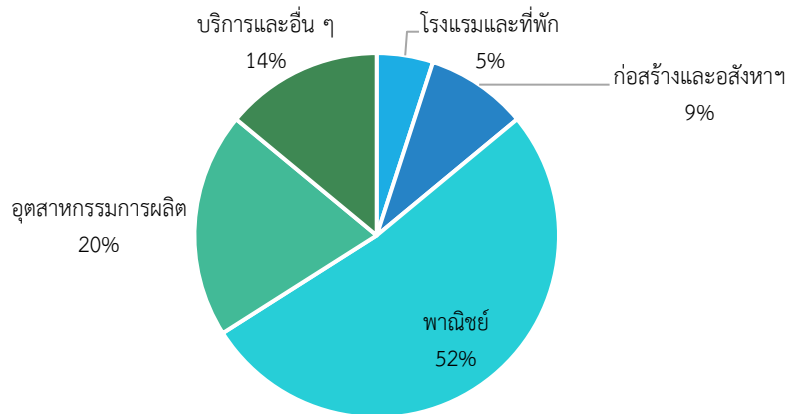
ภาพ 5-5: สัดส่วนสินเชื่อที่อนุมัติแล้ว แบ่งตามขนาดของลูกหนี้

ที่มา: ชปท.

ด้านจำนวนผู้ประกอบการที่เข้าร่วมมาตรการพบว่า มีจำนวนผู้ประกอบการที่ได้รับ Soft Loan จำนวน 76,713 ราย เมื่อจำแนกตามสาขาธุรกิจพบว่า ด้านการพาณิชย์มีจำนวนผู้ประกอบการเข้าร่วมมาตรการสูงสุดร้อยละ 52 รองลงมาคือด้านอุตสาหกรรมการผลิต ร้อยละ 20 บริการและอื่น ๆ ร้อยละ 14 ก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ร้อยละ 9 และโรงแรมและที่พักร้อยละ 5

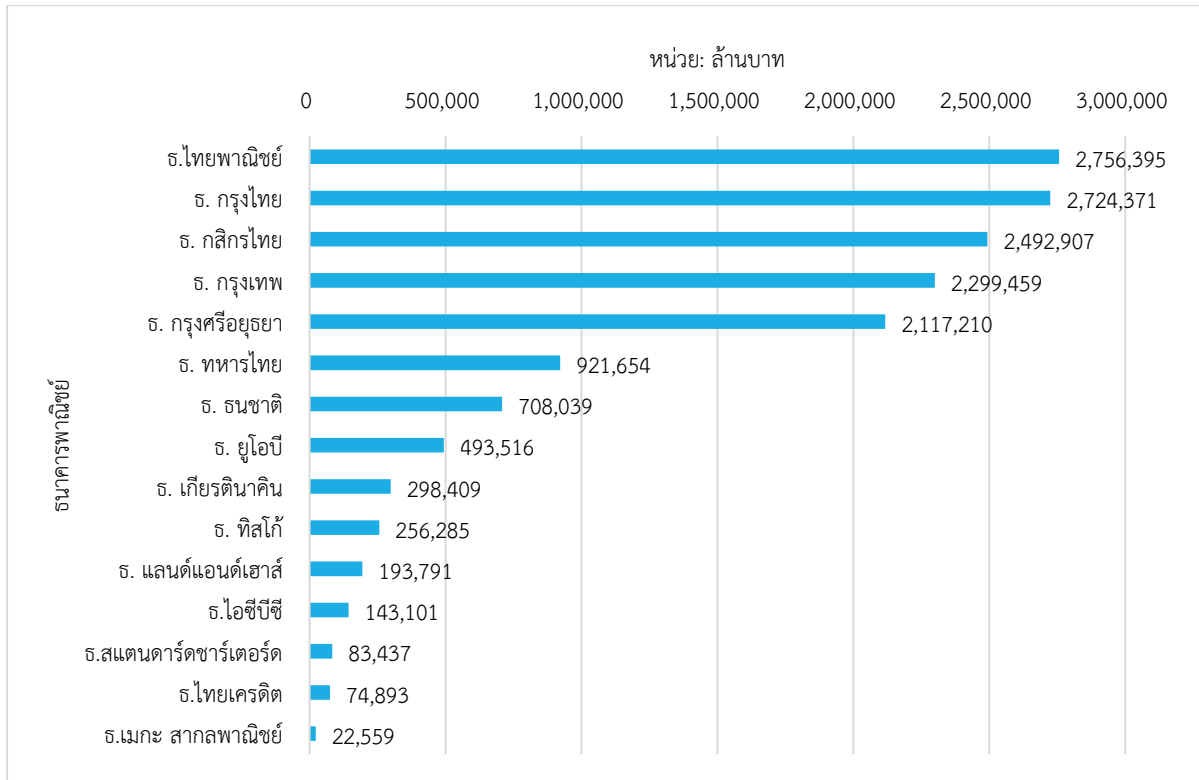
ภาพ 5-6: สัดส่วนสาขาธุรกิจที่ได้รับสินเชื่อ Soft Loan

ที่มา: ธปท.

อนึ่งจากการสัมภาษณ์บุคลากรของ ธปท. พบว่า โดยวงเงินส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ของวงเงินมาตรการปล่อยผ่านสถาบันการเงินหลัก 5 แห่ง ได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงเทพ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา ซึ่งเมื่อพิจารณาร่วมกับยอดการปล่อยสินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์รายธนาคารเมื่อสิ้นปี 2562 พบว่า ธนาคารพาณิชย์ทั้ง 5 แห่งนั้นมีปริมาณการปล่อยสินเชื่อสูงแตกต่างจากธนาคารพาณิชย์แห่งอื่นอย่างชัดเจน แม้ว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลการปล่อยสินเชื่อโดยรวมและไม่ได้แยกขนาดของลูกค้านี้ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลดังกล่าวก็เป็นสิ่งสะท้อนความได้เปรียบในการดำเนินมาตรการซึ่งมีเงื่อนไขจำกัดเฉพาะผู้ประกอบการที่ต้องเป็นลูกค้ารายเดิมกับสถาบันการเงินเท่านั้น

ภาพ 5-7: การปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ณ สิ้นปี 2562

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

5.4 กรอบการประมวลผลมาตรการ

ศักยภาพของมาตรการ

กรอบการประมวลศักยภาพของมาตรการการให้ความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan ประมวลจากหลักเกณฑ์ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพ ด้านการตอบสนองต่อปัญหา และด้านการเข้าถึงมาตรการของผู้ประกอบการ SMEs โดยมีรายละเอียดของการให้คะแนนรายตัวชี้วัดดังนี้

ตาราง 5-2: ตารางแสดงกรอบการประมวลศักยภาพมาตรการ
การให้ความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan

หลักเกณฑ์	กรอบการประมวลผล
ประสิทธิผล	$\frac{\text{ผลวงเงินให้กู้}}{\text{วงเงินมาตรการ}} \times 100$
การตอบสนองต่อปัญหา	คะแนนเฉลี่ยของระดับความสอดคล้องของมาตรการ และระดับการแก้ไขปัญหา
ระดับความสอดคล้องของมาตรการ	ระดับความสอดคล้อง: พิจารณาจากจำนวน SMEs ที่เป็นหนี้กับธนาคารพาณิชย์ สอดคล้อง 100 คะแนน สอดคล้องบางส่วน 50 คะแนน ไม่สอดคล้อง 0 คะแนน
ระดับการแก้ไขปัญหา	ระดับการแก้ไขปัญหา: พิจารณาจากความครอบคลุม ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 100 คะแนน ครอบคลุมบางส่วน 50 คะแนน ไม่ตรงกลุ่มเป้าหมาย 0 คะแนน
การเข้าถึงมาตรการของผู้ประกอบการ SMEs	
ความเพียงพอของมาตรการ	ความเพียงพอของมาตรการพิจารณาจากสัดส่วนของจำนวน SMEs ที่คาดว่ามาตรการจะสามารถช่วยเหลือได้ ต่อจำนวน SMEs ที่เป็นหนี้กับธนาคารพาณิชย์ทั่วประเทศ
ผลรวมคะแนนศักยภาพ	คะแนนเฉลี่ยของหลักเกณฑ์ประสิทธิผล การตอบสนองต่อปัญหา และการเข้าถึงมาตรการของผู้ประกอบวิสาหกิจ SMEs

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

การเข้าถึงมาตรการ

จากข้อมูลการปล่อยสินเชื่อเฉลี่ยของมาตรการ 1.7 ล้านบาทต่อราย เมื่อนำยอดการปล่อยสินเชื่อต่อรายดังกล่าวไปหาค่าเฉลี่ยจากวงเงินสินเชื่อทั้งหมดของมาตรการ 500,000 ล้านบาท จะทำให้ได้จำนวนผู้ประกอบการ SMEs ที่มาตรการมีศักยภาพที่มาตรการจะช่วยเหลือได้ประมาณ 290,000 ราย ซึ่งเมื่อนำจำนวนผู้ประกอบการ SMEs ที่สามารถเข้าถึงมาตรการมาหารจะทำให้ได้คะแนนด้านการเข้าถึงมาตรการ ตามสมการนี้

$$\frac{\text{จำนวนผู้ประกอบการที่เข้าถึงมาตรการ}}{290,000 \text{ ราย}} \times 100$$

ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการทำมาตรการเพื่อให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จ

กรอบการประมวลประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการทำมาตรการเพื่อให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จพิจารณาจาก 2 ส่วน ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร เป็นการเทียบค่าประสิทธิผลที่เกิดขึ้นกับการใช้ทรัพยากรของมาตรการทั้งด้านงบประมาณ และด้านระยะเวลาการดำเนินมาตรการ และ 2) ประสิทธิภาพด้านการให้บริการของมาตรการ

ด้านประสิทธิภาพของมาตรการ ให้คะแนนด้วยหลักการเทียบประสิทธิผลกับสัดส่วนการใช้ทรัพยากรที่เกิดขึ้นเทียบกับการใช้ทรัพยากร โดยพิจารณาทั้งการใช้งบประมาณ และระยะเวลา ดังสมการ

$$\text{ประสิทธิภาพ} = \frac{\text{ประสิทธิผล}}{\text{สัดส่วนการใช้ทรัพยากรต่อกรอบการใช้ทรัพยากร}} \times 100$$

⁶ ค่าประมาณการศักยภาพของมาตรการ ประมาณจากค่าเฉลี่ยของการกู้เงินของผู้ประกอบการ 1.7 ล้านบาทต่อราย หากพิจารณาจากวงเงินมาตรการ 500,000 ล้านบาท จึงประมาณได้ว่ามาตรการมีศักยภาพช่วยเหลือผู้ประกอบการมากถึง 290,000 ราย

ประสิทธิภาพด้านการให้บริการของมาตรการ พิจารณาจากผลที่ได้รับจากแบบสอบถาม ได้สอบถามประเด็นเกี่ยวกับระยะเวลาการสมัครเข้าร่วมมาตรการ และระยะเวลาการรอผลการอนุมัติสินเชื่อ โดยแบ่งคะแนนเป็น 4 ระดับ 100, 75, 50 และ 25 คะแนน พิจารณาเรียงตามระยะเวลาการให้บริการจากน้อยไปมาก แล้วทำการรวมคะแนนในแต่ละส่วนด้วยการถ่วงน้ำหนักตามสัดส่วนผู้ตอบแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำคะแนนทั้งสองส่วนมารวมคะแนนด้วยการหาค่าเฉลี่ย

โดยสามารถสรุปกรอบการประมวลประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการทำมาตรการเพื่อให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จได้ดังนี้

ตาราง 5-3: ตารางแสดงกรอบการประมวลประสิทธิภาพมาตรการ
การให้ความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan

หลักเกณฑ์	กรอบการประมวลผล
ประสิทธิภาพของมาตรการ	ค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพด้านงบประมาณ และระยะเวลา
ประสิทธิภาพด้านการใช้งบประมาณ	$\frac{\text{ประสิทธิภาพ}}{\text{สัดส่วนการใช้งบประมาณ}} \times 100 = \frac{\text{ประสิทธิภาพ}}{\frac{\text{การใช้งบประมาณ}}{\text{กรอบการใช้งบประมาณ}}} \times 100$
ประสิทธิภาพด้านการใช้ระยะเวลา	$\frac{\text{ประสิทธิภาพ}}{\text{สัดส่วนการใช้ระยะเวลา}} \times 100 = \frac{\text{ประสิทธิภาพ}}{\frac{\text{การใช้ระยะเวลาเปิดรับคำขอกู้}}{\text{กรอบระยะเวลาการเปิดรับคำขอกู้}}} \times 100$
ประสิทธิภาพด้านการบริการของมาตรการ	ค่าเฉลี่ยคะแนนระยะเวลาการสมัครเข้าร่วมมาตรการ และคะแนนระยะเวลาการรอผลการอนุมัติสินเชื่อ
ระยะเวลาการสมัครเข้าร่วมมาตรการ	รวมคะแนนโดยการถ่วงน้ำหนักตามสัดส่วนผู้ตอบแบบสอบถาม ตัวเลือกที่ 1 ระยะเวลาการสมัครน้อยกว่า 1 ชั่วโมง 100 คะแนน ตัวเลือกที่ 2 ระยะเวลาการสมัคร 1-3 ชั่วโมง 75 คะแนน ตัวเลือกที่ 3 ระยะเวลาการสมัครไม่เกิน 1 วัน 50 คะแนน ตัวเลือกที่ 4 ระยะเวลาการสมัครมากกว่า 1 วัน 25 คะแนน
ระยะเวลาการรอผลการอนุมัติสินเชื่อ	รวมคะแนนโดยการถ่วงน้ำหนักตามสัดส่วนผู้ตอบแบบสอบถาม ตัวเลือกที่ 1 ระยะเวลาการรอผลการอนุมัติสินเชื่อ 1 วันทำการ 100 คะแนน ตัวเลือกที่ 2 ระยะเวลาการรอผลการอนุมัติสินเชื่อ 1-3 วันทำการ 75 คะแนน ตัวเลือกที่ 3 ระยะเวลาการรอผลการอนุมัติสินเชื่อไม่เกิน 1 สัปดาห์ 50 คะแนน ตัวเลือกที่ 4 ระยะเวลาการรอผลการอนุมัติสินเชื่อมากกว่า 1 สัปดาห์ 25 คะแนน
ผลรวมคะแนนประสิทธิภาพ	ค่าเฉลี่ยคะแนนประสิทธิภาพของมาตรการ และคะแนนประสิทธิภาพด้านการบริการของมาตรการ

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

กรอบการประมวลผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศ ในส่วนแรกประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs ใช้หลักการเปรียบเทียบ 2 กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกันในช่วงเวลาเดียวกันแต่อยู่ในสถานะแวดล้อมที่แตกต่างกัน (Cross-sectional Comparison) กล่าวคือเป็นการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นกับการเปลี่ยนแปลงรายได้เฉลี่ยของ SMEs ระหว่างปี 2562 ก่อนการแพร่ระบาดของ COVID-19 กับปี 2563 ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 โดยทำการเปรียบเทียบจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ SMEs

2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่เข้าถึง Soft Loan และกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึง Soft Loan แล้วพิจารณาให้คะแนนตามหลักเกณฑ์ดังนี้

ตาราง 5-4: ตารางแสดงกรอบการประมวลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศ

หลักเกณฑ์	กรอบการประมวลผล
ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจ SMEs รวมคะแนนโดยเฉลี่ย (1) (2) (3) และ (4)	
การพ่วงรายได้ของประกอบวิสาหกิจ SMEs (1)	100 คะแนน เมื่อ การเปลี่ยนแปลงรายได้เฉลี่ย _{SMEs} เข้าถึง Soft Loan > การเปลี่ยนแปลงรายได้เฉลี่ย _{SMEs} เข้าไม่ถึง Soft Loan 50 คะแนน เมื่อ การเปลี่ยนแปลงรายได้เฉลี่ย _{SMEs} เข้าถึง Soft Loan = การเปลี่ยนแปลงรายได้เฉลี่ย _{SMEs} เข้าไม่ถึง Soft Loan (เท่ากับหรือใกล้เคียงไม่เกินร้อยละ 5) 0 คะแนน เมื่อ การเปลี่ยนแปลงรายได้เฉลี่ย _{SMEs} เข้าถึง Soft Loan < การเปลี่ยนแปลงรายได้เฉลี่ย _{SMEs} เข้าไม่ถึง Soft Loan
การจ้างงานของผู้ประกอบการ SMEs (2)	รวมคะแนนด้วยการถ่วงน้ำหนักจากสัดส่วนผู้ตอบในแต่ละข้อคำตอบ เพิ่มขึ้น 100 คะแนน ไม่เปลี่ยนแปลง 66.67 คะแนน ลดลง 33.33 คะแนน
ค่าจ้างแรงงานของผู้ประกอบการ SMEs (3)	รวมคะแนนด้วยการถ่วงน้ำหนักจากสัดส่วนผู้ตอบในแต่ละข้อคำตอบ เพิ่มขึ้น 100 คะแนน ไม่เปลี่ยนแปลง 66.67 คะแนน ลดลง 33.33 คะแนน
การปรับตัวของผู้ประกอบการ SMEs (4)	รวมคะแนนด้วยการถ่วงน้ำหนักจากสัดส่วนผู้ตอบในแต่ละข้อคำตอบ ดำเนินการตามเดิม หรือขยายกิจการ 100 คะแนน อาจปรับลดขนาดกิจการ 66.67 คะแนน ไม่แน่ใจ/อาจเลิกกิจการ 33.33 คะแนน
ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับเศรษฐกิจ	
ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับเศรษฐกิจ	100 คะแนน เมื่ออัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นบวก 50 คะแนน เมื่ออัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ (ระหว่างร้อยละ -0.01 ถึง 0.01) 0 คะแนน เมื่ออัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจหดตัว
รวมคะแนนประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศ	ค่าเฉลี่ยคะแนนประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ประกอบการ SMEs และคะแนนประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับเศรษฐกิจ

ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการ ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ

วิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการทั้งในเชิงบวก และเชิงลบในเชิงคุณภาพ โดยเป็นการขยายความจากข้อมูลเชิงปริมาณที่รวบรวมมาได้จากข้างต้น

ปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงมาตรการ

กรอบการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan พิจารณาจากข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งได้รับการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ดำเนินมาตรการ และการประชุมกลุ่มย่อย ฉะนั้น จึงไม่ได้พิจารณาชี้วัดเป็นคะแนน แต่ใช้การอธิบายปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อสนับสนุน

การจัดทำข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงมาตรการ หรือออกมาตรการใหม่ เพื่อสนับสนุนให้สามารถบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของมาตรการได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำมาตรการอื่นๆ ต่อไป

ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อปรับปรุงแนวทาง และแก้ไขปัญหาของการดำเนินมาตรการ ให้การดำเนินมาตรการในอนาคต หรือการออกมาตรการใหม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพและไม่ได้มีการพิจารณาให้คะแนน

5.5 ผลการประมวลผลมาตรการ

ผลจากการประมวลผลมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan ณ ปัจจุบัน พบว่า มาตรการไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ เนื่องจากยอดวงเงินที่ปล่อยกู้ผ่านมาตรการต่ำกว่าวงเงินที่มาตรการตั้งไว้ มาก วงเงินสินเชื่อที่ปล่อยได้คิดเป็นร้อยละ 26.57 ของวงเงินทั้งหมดของมาตรการ โดยข้อปัญหาและอุปสรรคสำคัญคือ การเข้าถึงมาตรการ แม้มาตรการทางการเงินจะสอดคล้องกับสถานการณ์ซึ่ง SMEs ต้องการวงเงินเข้าไปเติมสภาพคล่องเป็นอย่างยิ่ง แต่ด้วยความเร่งด่วนในการออกมาตรการและการกำหนดเงื่อนไขให้ช่วยเหลือได้ เฉพาะลูกหนี้รายเดิม ส่งผลให้ภาครัฐสามารถช่วยเหลือ SMEs ได้เฉพาะกลุ่มที่สถาบันการเงินมีข้อมูลและพร้อมพิจารณาให้กู้ได้ทันทีเท่านั้น ดังนั้น SMEs กลุ่มอื่นจึงไม่สามารถเข้าถึงการช่วยเหลือตามมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินนี้ได้

ทั้งนี้ สำหรับผลที่เกิดขึ้นต่อทั้งภาระทางการคลังของภาครัฐ และผลประโยชน์ต่อ SMEs และเศรษฐกิจ โดยรวมพบว่า ภาระการคลังของภาครัฐในการดำเนินมาตรานี้ไม่สูงมากนัก เพราะเป็นการใช้สภาพคล่องของ ธปท. ซึ่งมีสถานะทางการเงินดีมาช่วยเหลือ SMEs ค่าใช้จ่ายที่อาจจะเกิดขึ้นจึงมีเฉพาะค่าอุดหนุนดอกเบี้ย 6 เดือนแรกที่ไม่ให้สถาบันการเงินเรียกเก็บจาก SMEs และความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายต่อสถาบันการเงินขึ้นหากเกิด NPL ส่วนผลประโยชน์ต่อ SMEs พบว่าช่วยให้ SMEs สามารถยื่นระยะได้นานขึ้น (รายได้ติดลบแต่น้อยกว่า SMEs กลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงมาตรการ) อย่างไรก็ตาม การช่วยเหลือของมาตรการไม่สามารถช่วยเหลือ SMEs ได้ทั้งหมด เพราะเมื่อพิจารณาจากวงเงินของ SMEs ที่เป็นหนี้กับธนาคารพาณิชย์ทั้งหมดรวมพบว่ายังมี SMEs ที่ประสบปัญหาในรูปแบบเดียวกันแต่เข้าไม่ถึงการช่วยเหลือ และสำหรับผลประโยชน์ต่อเศรษฐกิจพบว่าไม่สร้างการเติบโตแต่ช่วยรักษาระดับเศรษฐกิจ

5.5.1 ศักยภาพของมาตรการ

ผลการประมวลศักยภาพของมาตรการการให้ความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan พบว่ามีคะแนนเฉลี่ย 52.45 คะแนน (คะแนนเต็ม 100 คะแนน) โดยมีคะแนนรายหลักเกณฑ์ดังนี้

ด้านประสิทธิผล มีคะแนน 26.57 คะแนน ประมวลจากข้อมูลวงเงินสินเชื่อให้กู้ต่อวงเงินทั้งหมดที่มาตรการการให้ความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan กำหนด 500,000 ล้านบาท เนื่องจากผลการให้กู้ยืมเงินแก่ผู้ประกอบการ SMEs คือ 132,835 ล้านบาท ดังนั้นจึงได้ค่าประสิทธิผลเท่ากับร้อยละ 26.57

ด้านการตอบสนองต่อปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย 75 คะแนน ประกอบไปด้วยการพิจารณาความสอดคล้องของมาตรการต่อปัญหา และระดับการแก้ไขปัญหา โดยด้านความสอดคล้อง 100 คะแนน โดยพบว่า ณ ไตรมาสแรก ปี 2563 ผู้ประกอบการ SMEs มีหนี้กับธนาคารพาณิชย์เป็นวงเงิน 5.09 ล้านล้านบาท อีกทั้ง ด้านจำนวนยังพบว่าผู้ประกอบการ SMEs มีหนี้กับธนาคารพาณิชย์จำนวน 5.2 แสนราย ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสะท้อนถึงความสอดคล้องในการดำเนินมาตรการต่อปัญหา อย่างไรก็ตาม ในด้านระดับการแก้ไขปัญหา นั้น พิจารณาให้ 50 คะแนน เนื่องจากพบว่ามาตรการไม่สามารถช่วยเหลือได้ตามความต้องการของ SMEs บางกลุ่ม อีกทั้งมี SMEs อีกบางส่วนที่ต้องการเข้าถึง Soft Loan แต่ไม่สามารถเข้าถึงได้ ซึ่งจะได้ขยายความต่อไปในหัวข้อปัญหาและอุปสรรค

สำหรับความเพียงพอของมาตรการพิจารณาจากจำนวน SMEs ที่กำลังการช่วยเหลือของมาตรการจะสามารถช่วยเหลือได้ตามที่ได้ทำการประมาณไว้ข้างต้นคือ 290,000 ราย และเมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับจำนวน SMEs เป็นหนี้กับธนาคารพาณิชย์ประมาณ 520,000 ราย พบว่า ความพอเพียงของมาตรการอยู่ที่ประมาณร้อยละ 55.77

ตาราง 5-5: ผลการประเมินศักยภาพของมาตรการ

หลักเกณฑ์	ตัวชี้วัด	คะแนน (ร้อยละ)
ประสิทธิผล	$\frac{132,835 \text{ ลบ.}}{500,000 \text{ ลบ.}} \times 100$	26.57
การตอบสนองต่อปัญหา		75.00
ความสอดคล้องของมาตรการ	ระดับความสอดคล้อง: สอดคล้อง	100.00
ระดับการแก้ไขปัญหา	ระดับการแก้ไขปัญหา: บางส่วน	50.00
ความเพียงพอของมาตรการ	$\frac{290,000 \text{ ราย}}{520,000 \text{ ราย}} \times 100$	55.77
รวม		52.45

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

5.5.2 การเข้าถึงมาตรการ

ด้านการเข้าถึงมาตรการของผู้ประกอบการ SMEs มีคะแนน 26.45 คะแนน โดยพบว่า มีผู้ประกอบการ SMEs ได้รับสินเชื่อจากมาตรการจำนวน 76,713 ราย จากยอดจำนวนผู้ประกอบการ SMEs ที่มาตรการสามารถช่วยเหลือได้ 290,000 ราย ซึ่งเป็นค่าที่คำนวณโดยสมมติฐานของคณะผู้ประมวลผลมาตรการ จากข้อมูลการปล่อยสินเชื่อเฉลี่ยของมาตรการ 1.7 ล้านบาทต่อราย ซึ่งเมื่อนำยอดการปล่อยสินเชื่อต่อรายไปหาค่าเฉลี่ยจากวงเงินสินเชื่อทั้งหมดของมาตรการ 500,000 ล้านบาท จะทำให้ได้จำนวนผู้ประกอบการ SMEs ที่มาตรการมีศักยภาพที่จะช่วยเหลือได้ประมาณ 290,000 ราย ตามข้างต้น

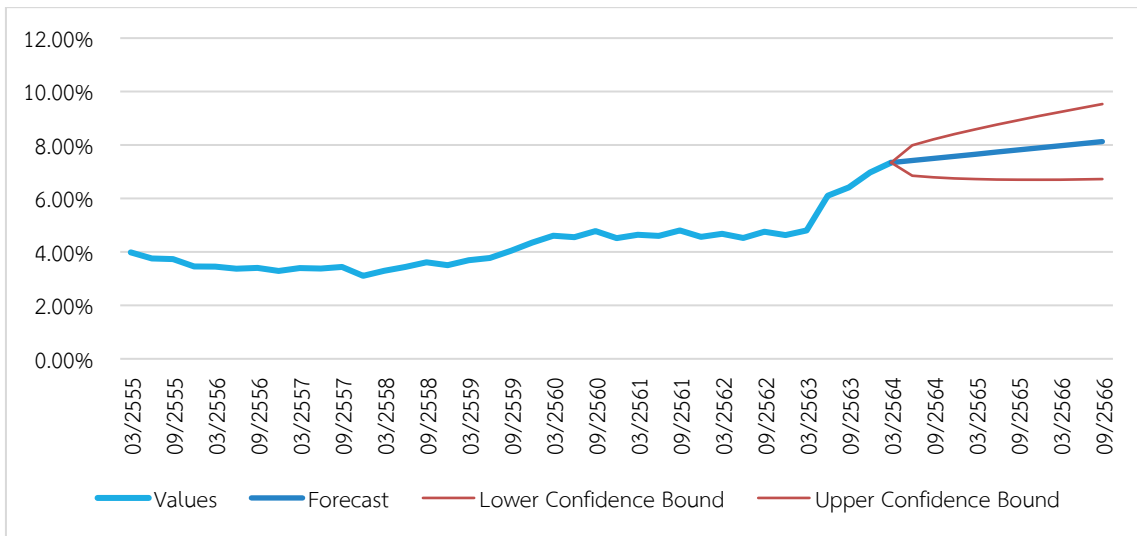
5.5.3 ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการทำมาตรการ

ผลการประมวลประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการทำมาตรการ มีคะแนน 42.25 คะแนน (คะแนนเต็ม 100 คะแนน) โดยพบว่า ประสิทธิภาพของมาตรการ และประสิทธิภาพในการบริการของมาตรการเป็นดังนี้

ด้านประสิทธิภาพของมาตรการมีคะแนนเฉลี่ย 36.24 คะแนน โดยมีผลประสิทธิภาพของการใช้งบประมาณ และระยะเวลาดังนี้

ประสิทธิภาพการใช้งบประมาณ 45.91 คะแนน พิจารณาจากสมมติฐาน โดยได้กำหนดกรอบงบประมาณในกรณีที่เลวร้ายที่สุด (Worst Case) เป็นค่าฐาน แล้วกำหนดให้ค่าความเสียหายกึ่งหนึ่งเป็นค่าประมาณการใช้งบประมาณตามสมมติฐานว่าระยะเวลาการชำระคืน Soft Loan ได้ผ่านมาครึ่งทางแล้ว รายละเอียดการประมาณการณ์เป็นดังนี้

ภาพ 5-8: การประมาณการณ์หนี้เสียในอนาคต

ที่มา: มูลนิธิ สวค. ประมวลผลจากข้อมูลของ ธพท.

กรณีที่เลวร้ายที่สุดนั้น ตั้งสมมติฐานจากเงื่อนไขของมาตรการโดยมีสมมติฐานว่าภาครัฐมีการจ่ายอุดหนุนดอกเบี้ย 6 เดือนแรก ในอัตราร้อยละ 2 ต่อปี และภาครัฐชดเชยความเสียหายร้อยละ 70 (หนี้ทั้งหมดไม่มีหลักประกัน) โดยหนี้เสีย (NPL) ที่เกิดขึ้นคือร้อยละ 7.66 ซึ่งเป็นค่าประมาณการณ์ ณ ไตรมาสแรกปี พ.ศ. 2565 โดยคณะผู้ประมวลผลมาตรการได้ทำการประมาณการณ์จากสัดส่วนหนี้เสีย SMEs ต่อหนี้ปกติ SMEs สามารถแสดงได้ดังสมการ ดังนี้

$$\text{ประสิทธิภาพด้านงบประมาณ} = \frac{\text{ประสิทธิผล}}{\left(\frac{\text{การใช้งบประมาณตามสมมติฐาน}}{\text{กรอบการใช้งบประมาณตามสมมติฐาน}} \right)} \times 100$$

$$\text{ประสิทธิภาพด้านงบประมาณ} = \frac{\text{ประสิทธิผล}}{\left(\frac{\text{เงินอุดหนุนดอกเบี้ย+ค่าชดเชย NPL กึ่งหนึ่ง}}{\text{เงินอุดหนุนดอกเบี้ย+ค่าชดเชย NPL}} \right)} \times 100$$

$$\text{ประสิทธิภาพด้านงบประมาณ} = \frac{26.57}{\left(\left(\frac{2\%}{12} \right) \times 6 \times 132,835 \right) + \left(\frac{(70\% \times 7.66 \times 132,835)}{2} \right)} \times 100$$

$$\left(\frac{2\%}{12} \right) \times 6 \times 132,835 + (70\% \times 7.66 \times 132,835)$$

$$\text{ประสิทธิภาพด้านงบประมาณ} = \frac{26.57}{\left(\frac{1,328.35 + 3,559.63}{1,328.35 + 7,119.26} \right)} \times 100 = \frac{26.57}{\left(\frac{4,887.98}{8,447.61} \right)} \times 100$$

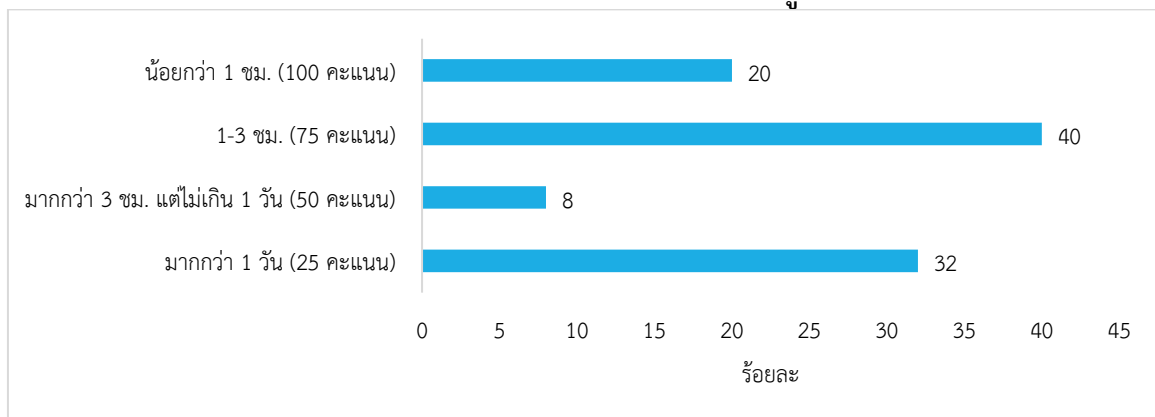
$$\text{ประสิทธิภาพด้านงบประมาณ} = \frac{26.57}{57.86} \times 100 = 45.08$$

ประสิทธิภาพการใช้ระยะเวลา 26.57 คะแนน เนื่องจากมาตรการได้ใช้ระยะเวลาเปิดรับคำขอกู้เต็มตามกรอบระยะเวลาการเปิดรับคำขอกู้แล้ว ไม่สามารถเพิ่มผลผลิต (การปล่อยสินเชื่อ) ได้อีก คิดเป็นการใช้ระยะเวลาดำเนินมาตรการร้อยละ 100 ดังนั้น ค่าประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นจึงมีค่าเท่ากับค่าประสิทธิภาพคือร้อยละ 26.57

ด้านประสิทธิภาพในการบริการของมาตรการ มีคะแนนเฉลี่ย 48.25 คะแนน โดยมีผลการประมวลจากแบบสอบถามในประเด็นระยะเวลาการสมัครเข้าร่วมมาตรการ และระยะเวลาการรอผลการอนุมัติสินเชื่อ ดังนี้

ระยะเวลาในการสมัครเข้าร่วมมาตรการของผู้ประกอบการ SMEs 62 คะแนน ซึ่งเป็นผลรวมคะแนนแบบถ่วงน้ำหนักตามสัดส่วนการตอบคำถามจากผลของแบบสอบถามตามรูปภาพ

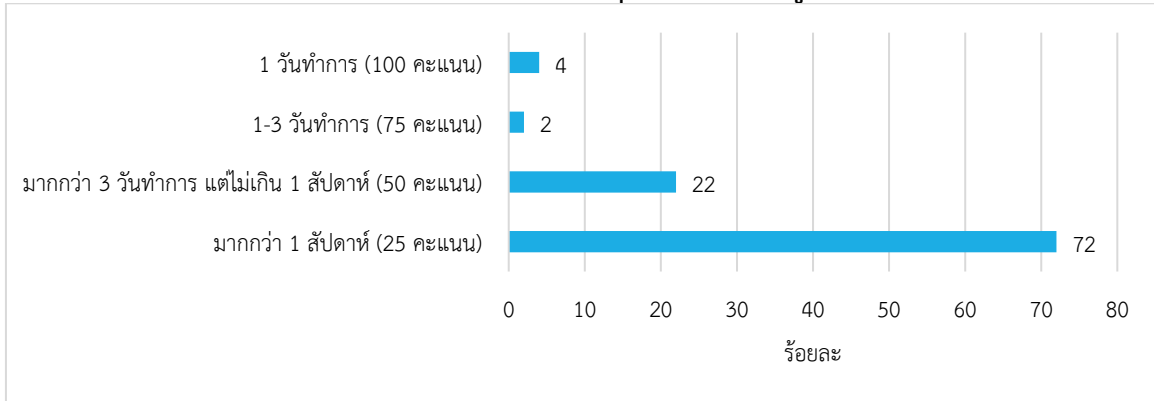
ภาพ 5-9: ระยะเวลาในการสมัครเข้าร่วมมาตรการของผู้ประกอบการ SMEs

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ระยะเวลาในการรอผลการอนุมัติสินเชื่อของผู้ประกอบการ SMEs 34.50 คะแนน ซึ่งเป็นผลรวมคะแนนแบบถ่วงน้ำหนักตามสัดส่วนการตอบคำถามจากผลของแบบสอบถามตามรูปภาพ

ภาพ 5-10: ระยะเวลาในการรอผลการอนุมัติสินเชื่อของผู้ประกอบการ SMEs

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

5.5.4 ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม

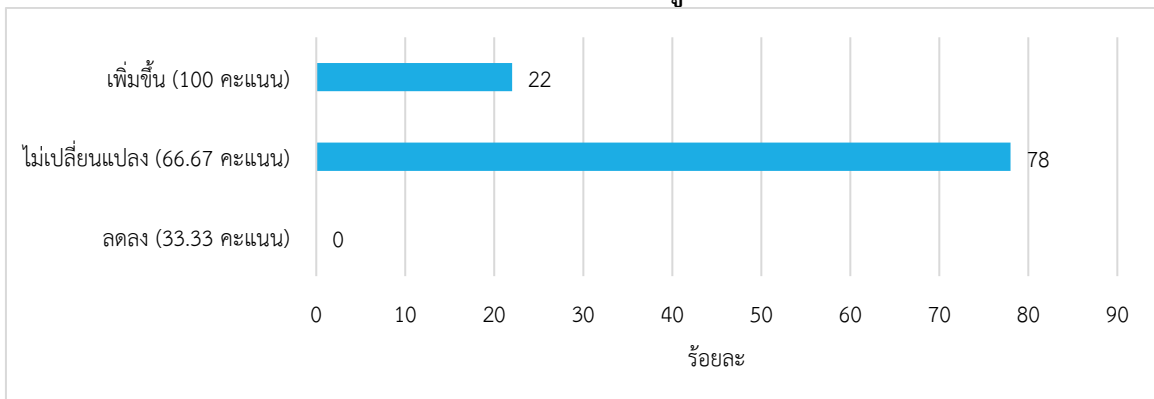
ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินมาตรการ มีคะแนน 67.58 คะแนน (คะแนนเต็ม 100 คะแนน) แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับเศรษฐกิจของประเทศ ผลการประมวลเป็นดังนี้

ผลการประมวลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับ SMEs คือ 85.17 คะแนน พิจารณาจากผลการพวงรายนได้ SMEs ผลต่อการจ้างงาน ค่าจ้างแรงงาน และการปรับตัวของ SMEs มีผลการพิจารณารายตัวชี้วัดคือ

ผลของการพวงรายนได้ SMEs พิจารณาตามกรอบการประมวลผลได้ 100 คะแนนเต็ม จากการเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยที่เปลี่ยนแปลงระหว่างปี 2562 (ก่อน COVID-19) กับปี 2563 (หลัง COVID-19) ของผู้ประกอบการ SMEs ที่เข้าร่วมมาตรการและไม่ได้เข้าร่วมมาตรการตามแบบสอบถาม พบว่าส่วนต่างของอัตราการเปลี่ยนแปลงนั้นซึ่งนับเป็นผลของมาตรการเฉลี่ยที่เกิดขึ้นต่อผู้ประกอบการ SMEs 1 ราย คือ ร้อยละ 7.1 (กลุ่มเข้าร่วมมาตรการติดลบร้อยละ 21.93 ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมมาตรการติดลบร้อยละ 29.14)

ผลต่อการจ้างงานของผู้ประกอบการ SMEs 74 คะแนน ซึ่งเป็นผลรวมคะแนนแบบถ่วงน้ำหนักตามสัดส่วนการตอบคำถามจากผลของแบบสอบถาม SMEs ผู้เข้าร่วมมาตรการ

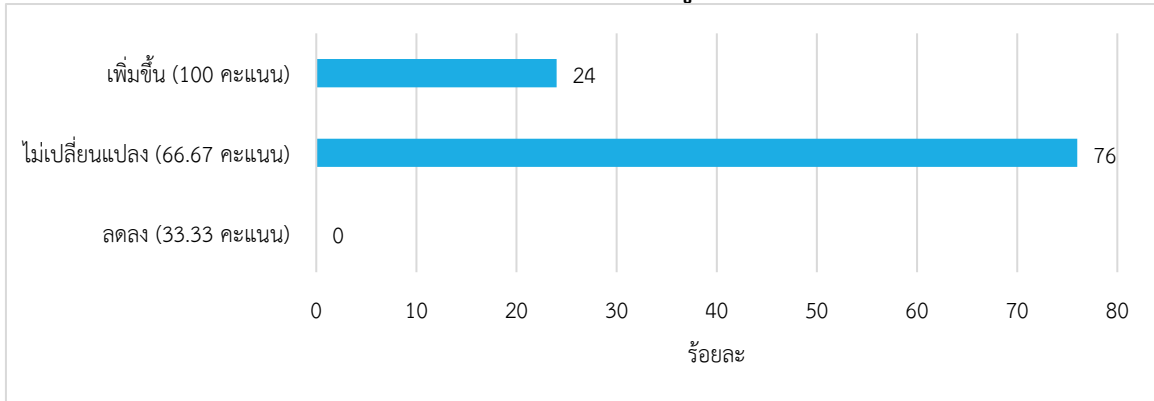
ภาพ 5-11: ผลต่อการจ้างงานของผู้ประกอบการ SMEs

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ผลต่อค่าจ้างแรงงานของผู้ประกอบการ SMEs 74.67 คะแนน ซึ่งเป็นผลรวมคะแนนแบบถ่วงน้ำหนักตามสัดส่วนการตอบคำถามจากผลของแบบสอบถาม SMEs ผู้เข้าร่วมมาตรการ

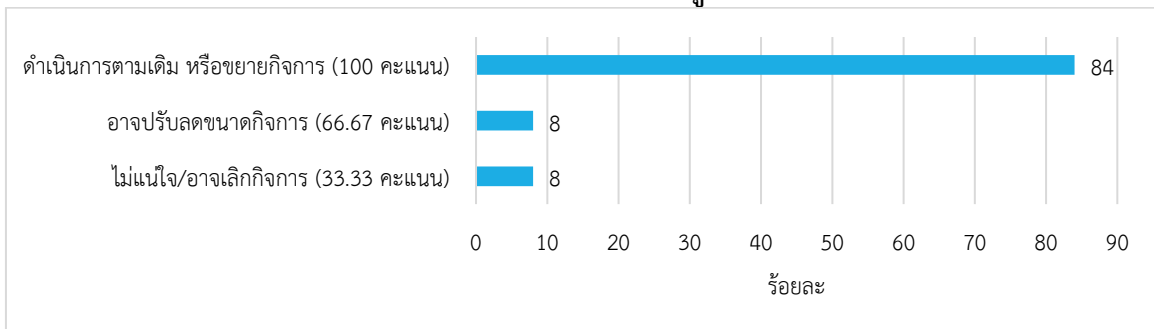
ภาพ 5-12: ผลต่อค่าจ้างแรงงานของผู้ประกอบการ SMEs

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ผลต่อการปรับตัวของของผู้ประกอบการ SMEs 92 คะแนน ซึ่งเป็นผลรวมคะแนนแบบถ่วงน้ำหนักตามสัดส่วนการตอบคำถามจากผลของแบบสอบถาม SMEs ผู้เข้าร่วมมาตรการ

ภาพ 5-13: ผลต่อการปรับตัวของของผู้ประกอบการ SMEs

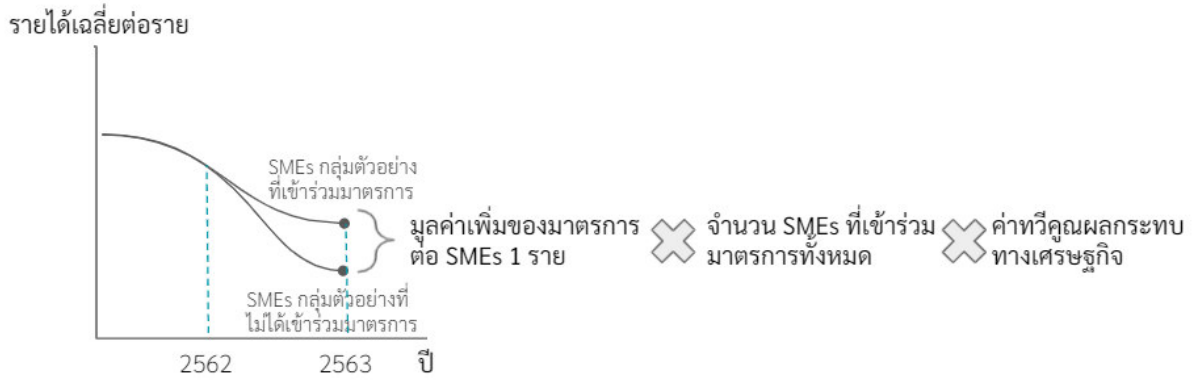
ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ทั้งนี้ นอกเหนือจากประมวลผลที่ได้ทำการให้คะแนน มีข้อสังเกตจากแบบสอบถามในส่วนของวัตถุประสงค์การใช้เงินพบว่า ผู้ประกอบการ SMEs ที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 14 มีวัตถุประสงค์ในการใช้เงินไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมาตรการ โดยต้องการนำไปชำระหนี้เงินกู้อื่น

ผลการประมวลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับเศรษฐกิจของประเทศ มีคะแนน 50 คะแนน พบว่า มาตรการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจในทิศทางบวกแต่ต่ำกว่าร้อยละ 1⁷ รายละเอียดดังนี้

⁷ ร้อยละ 0.00784 ซึ่งถือว่าคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงมาก

ภาพ 5-14: การคำนวณผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการดำเนินมาตรการ

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

จากข้างต้น นำค่าผลต่อรายได้เฉลี่ยที่เกิดขึ้นกับผู้ประกอบการ SMEs ร้อยละ 7.1 ไปคูณกับจำนวน SMEs ที่เข้าร่วมมาตรการทั้งหมด 76,713 ราย จะทำให้ได้ค่ามูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นจากผลของมาตรการ 828,718,948.90 บาท ทั้งนี้ค่าดังกล่าวยังเป็นผลกระทบโดยตรงซึ่งยังไม่ได้พิจารณาผลกระทบทางอ้อมที่เกิดขึ้น

ในการพิจารณาผลกระทบทางอ้อมให้ได้มูลค่าทางเศรษฐกิจแท้จริงสุดท้าย คณะผู้ประมวลผลมาตรการใช้ตัวทวีคูณซึ่งเผยแพร่โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ซึ่งมีการจำแนกค่าตัวทวีคูณรายภาคการผลิตในระบบเศรษฐกิจ 180 ภาคการผลิต สำหรับค่าตัวทวีคูณที่ใช้ในการประมวลผลครั้งนี้คือ 1.60⁸ ตามภาคธุรกิจ (Sectors) ที่เข้าร่วมมาตรการ ดังนั้น มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการดำเนินมาตรการคือ 1,324,360,835.30 บาท

เมื่อทราบมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจจึงสามารถนำไปคำนวณกับ GDP และพิจารณาอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งพบว่ามาตรการช่วยให้เศรษฐกิจขยายตัวร้อยละ 0.00784 ทั้งนี้ คณะผู้ประมวลผลมาตรการยังได้มีการนำมูลค่าเพิ่มของมาตรการไปคำนวณกับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Effective Tax Rate: ETR) ในปี 2563 ซึ่งมีค่าร้อยละ 15 เพื่อประมาณรายได้ภาษีที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินมาตรการพบว่า มาตรการช่วยก่อให้เกิดรายได้ภาษีกลับคืนสู่คลัง 198,654,125.29 บาท

5.5.5 ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ

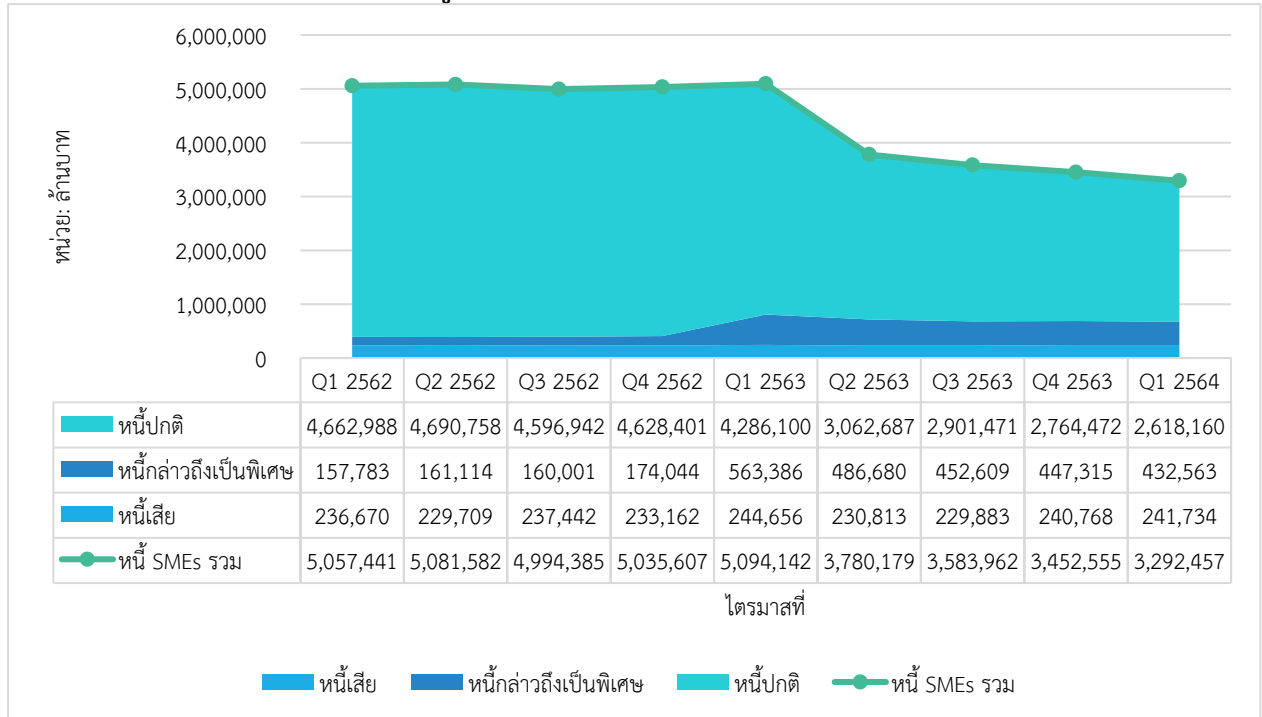
ด้านผลประกอบการที่เกิดขึ้นจากการได้รับวงเงินไปใช้⁹ จากข้อมูลในแบบสอบถามในคำถามเชิงประจักษ์เกี่ยวกับผลประกอบการระหว่างปี 2562 ก่อนการระบาดของโรค COVID-19 และปี 2563 ในช่วงของการระบาดของโรค COVID-19 เพื่อเปรียบเทียบผลประกอบการทั้งในเชิงของรายได้ การจ้างงาน และค่าจ้างแรงงาน ของผู้ประกอบการที่เข้าร่วมมาตรการและไม่เข้าร่วมมาตรการ พบว่า ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมมาตรการมีผลที่ดีกว่าในทุกด้านตั้งแต่ด้านรายได้ แม้ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมมาตรการมีรายได้ลดลง ร้อยละ

⁸ ผลรวมถ่วงน้ำหนักตามภาคธุรกิจ (Sectors) ของตัวทวีคูณ (Multipliers) สำหรับการประเมินผลลัพธ์และผลกระทบของ สกสว.

⁹ เป็นข้อสังเกตประกอบการพิจารณาเท่านั้น เนื่องจากผู้ประกอบการบางรายไม่ได้ต้องการเข้าร่วมมาตรการตั้งแต่เริ่มต้น ซึ่งการนำผู้ประกอบการ 2 ส่วนที่มีความต้องการแตกต่างกันมาเปรียบเทียบเพื่อให้คะแนนอาจไม่สมเหตุสมผล

21.93 แต่ผู้ประกอบการที่ไม่ได้เข้าร่วมมาตรการมีรายได้ลดลงมากกว่าคือร้อยละ 29.14 แตกต่างกัน 7.21 ขณะที่ด้านการจ้างงาน แม้ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมมาตรการมีการจ้างงานลดลง ร้อยละ 14.71 แต่ผู้ประกอบการที่ไม่ได้เข้าร่วมมาตรการมีการจ้างงานลดลงมากกว่าคือร้อยละ 43.28 แตกต่างกัน 28.51 และด้านค่าจ้างแรงงานผู้ประกอบการที่เข้าร่วมมาตรการสามารถตรึงค่าจ้างแรงงานไว้ได้ ขณะที่ผู้ประกอบการที่ไม่ได้เข้าร่วมมาตรการมีการจ่ายค่าจ้างแรงงานลดลงร้อยละ 38.54 อย่างไรก็ตาม การเปรียบเทียบนี้เป็นเพียงข้อสังเกตจากแบบสอบถามเพื่อประกอบการพิจารณาเท่านั้น

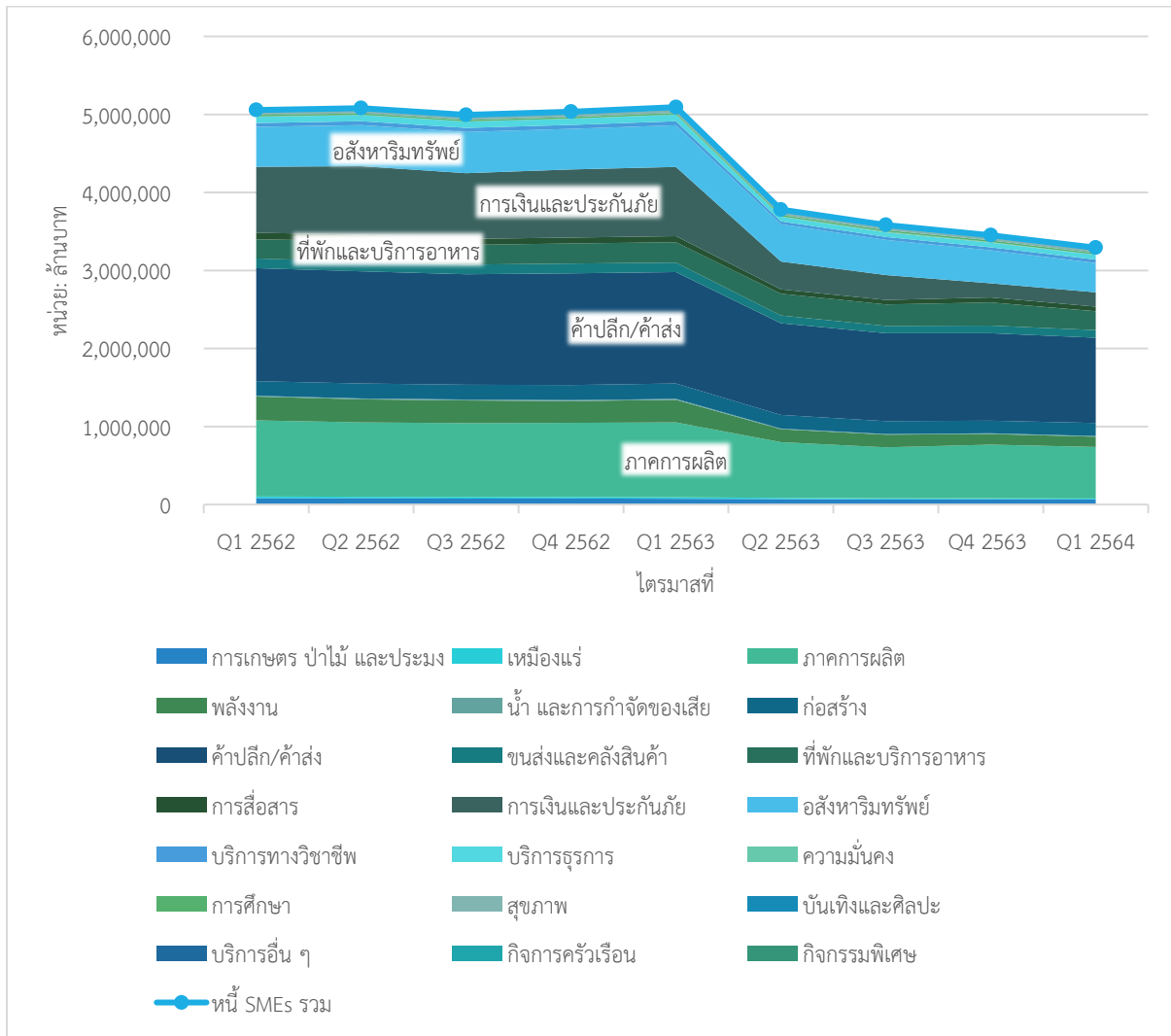
ภาพ 5-15: สัดส่วนประเภทหนี้ของผู้ประกอบการ SMEs ที่มีกับธนาคารพาณิชย์ระหว่างปี 2562-2563

ที่มา: ธปท. (2564)

สำหรับด้านการช่วยพยุงเศรษฐกิจของ SMEs หากพิจารณาจากสัดส่วนหนี้ของ SMEs ที่มีกับธนาคารพาณิชย์ สังเกตว่าช่วงตั้งแต่ปลายปี 2562 หนี้ของ SMEs ซึ่งถูกกล่าวถึงเป็นพิเศษมีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้นแบบก้าวกระโดดจาก 1.74 แสนล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 5.63 แสนล้านบาท ในไตรมาสแรกปี 2563 ซึ่งมาตรการทางความช่วยเหลือการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan รวมถึงมาตรการความช่วยเหลืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ช่วยตรึงปริมาณหนี้กล่าวถึงเป็นพิเศษและหนี้เสียไว้ได้ไม่ให้เพิ่มขึ้นจนถึงไตรมาสแรกปี 2564

ภาพ 5-16: สัดส่วนสาขาธุรกิจของผู้ประกอบการ SMEs ที่ได้รับสินเชื่อ
จากธนาคารพาณิชย์ระหว่างปี 2562-2563

ที่มา: ธปท. (2564)

รวมถึงข้อสังเกตเกี่ยวกับธุรกิจเกี่ยวเนื่องพบว่ามาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan ได้มีการให้สินเชื่อกับกลุ่มสาขาธุรกิจการพาณิชย์ ภาคการผลิต และบริการเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับภาพรวม SMEs ของประเทศซึ่งสาขาธุรกิจที่ SMEs เป็นหนี้กับธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ก็เป็นสาขาธุรกิจดังกล่าว อย่างไรก็ตาม วงเงินสินเชื่อที่ SMEs เป็นหนี้กับธนาคารพาณิชย์ในระดับภาพรวมของประเทศ สาขาธุรกิจการพาณิชย์ และภาคการผลิตลดลงอย่างมาก เมื่อเปรียบเทียบระหว่างไตรมาส 4 ปี 2562 กับไตรมาสแรกปี 2564 ลดลงมากถึง 6 แสนล้านบาทโดยประมาณ (แบ่งเป็นการพาณิชย์ลดลง 289,691 ล้านบาท และภาคการผลิตลดลง 339,066 ล้านบาท) ซึ่งจะเห็นได้ว่าแม้สินเชื่อ Soft Loan จะช่วย SMEs รายที่เข้าถึงได้เป็นอย่างดี แต่ SMEs รายอื่นที่เข้าไม่ถึงยังต้องรับผลกระทบต่อไป การยกระดับให้ Soft Loan เข้าถึง SMEs กลุ่มอื่นมากขึ้น และมาตรการช่วยเหลือเพิ่มเติมในลักษณะอื่นเพื่อลดผลกระทบจึงมีความจำเป็น เพราะวงเงินสินเชื่อ SMEs ที่ลดลงหมายถึงการจ้างงานและยอดขายของสินค้าของผู้จัดหา (Supplier) ที่ลดลงเช่นกัน

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินมาตรการ

จากการรวบรวมข้อมูลทั้งแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ดำเนินมาตรการ และการประชุมกลุ่มย่อยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงมาตรการ แบ่งการพิจารณาเป็น 4 ข้อสำคัญ ได้แก่ (1) การกำหนดคุณสมบัติของวิสาหกิจผู้เข้าร่วมมาตรการ (2) SMEs ต้องการพักธุรกิจ (3) เงื่อนไขการชดเชยความเสี่ยงของมาตรการ และ (4) มาตรการอื่นมีวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายคล้ายกัน ดังนี้

1. การกำหนดคุณสมบัติของวิสาหกิจผู้เข้าร่วมมาตรการ เนื่องจากมาตรการ Soft Loan เป็นมาตรการระยะสั้น เร่งด่วนฉุกเฉิน ธปท. จึงต้องการช่วยเหลือกลุ่มลูกหนี้ที่สถาบันการเงินมีข้อมูลพร้อมและสามารถตัดสินใจได้ทันที ธปท. จึงกำหนดเป้าหมาย เป็นกลุ่มลูกหนี้เดิมที่มีศักยภาพทำให้กลุ่มเป้าหมายแคบลง และไม่ครอบคลุมกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs รายอื่นที่มีศักยภาพเช่นกัน เช่น กลุ่มที่ไม่เคยเป็นลูกหนี้ หรือกลุ่มที่เป็นลูกหนี้เดิมแต่มีวงเงินต่ำ เป็นต้น

2. SMEs ต้องการพักธุรกิจ เพราะ SMEs บางส่วนต้องการเพียงรักษาสินทรัพย์ของกิจการให้คงไว้เพื่อรอวันที่จะสามารถกลับมาทำธุรกิจได้ดังเดิม ดังนั้น จึงไม่ต้องการวงเงินสินเชื่อเพิ่มเติมแต่ต้องการผลิตภัณฑ์ทางการเงินรูปแบบอื่น หรือแนวทางการช่วยเหลืออื่นที่เหมาะสม

3. เงื่อนไขการชดเชยความเสี่ยงของภาครัฐไม่สอดคล้องกับการดำเนินงานของสถาบันการเงิน โดยการชดเชยของรัฐบาลจะเกิดขึ้นก็เมื่อภายหลังครบกำหนดชำระหนี้แล้ว ซึ่งหากเกิดความเสียหายระหว่างทางสถาบันการเงินต้องเป็นผู้บริหารความเสี่ยงในการจัดการสภาพคล่องของสถาบันการเงินเอง อาจก่อให้เกิดต้นทุนแก่สถาบันการเงินมากขึ้น

4. มาตรการอื่นมีวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายใกล้เคียงกัน เช่น SMEs เลือกใช้สินเชื่อส่วนบุคคล แทนการใช้สินเชื่อเพื่อธุรกิจ หรือมีสินเชื่อ Soft Loan จากหน่วยงานอื่น เป็นต้น ตัวอย่างคือช่วงเวลาใกล้เคียงกันธนาคารออมสินได้ออกมาตรการ Soft Loan มาก่อนหน้าที่ ธปท. จะดำเนินมาตรการ Soft Loan ของ ธปท. และมีข้อเปรียบเทียบดังนี้

ตาราง 5-6: การเปรียบเทียบความแตกต่าง Soft Loan ของ ธ.ออมสิน และ ธปท. ในช่วงเริ่มต้นมาตรการของธนาคารแห่งประเทศไทย

เงื่อนไข	Soft Loan ธนาคารออมสิน	ธนาคารแห่งประเทศไทย
คุณสมบัติ SMEs	ผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 ทั้งทางตรงและทางอ้อม (บุคคลธรรมดา และนิติบุคคลที่ชาวไทยถือหุ้นเกินกว่า 50%)	SMEs ที่มีวงเงินสินเชื่อรวมของกลุ่มไม่เกิน 500 ล้านบาท และเป็นลูกหนี้ขึ้นดี ณ วันที่ 31 ธ.ค. 62 โดยเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศไทย ที่มีสถานประกอบการ และประกอบธุรกิจในประเทศ
อัตราดอกเบี้ยและระยะเวลา	อัตราดอกเบี้ย 2% ต่อปี เป็นระยะเวลา 2 ปี	อัตราดอกเบี้ย 2% ต่อปี เป็นระยะเวลา 2 ปี โดยรัฐชดเชยดอกเบี้ยให้ 6 เดือนแรก
ค่าธรรมเนียมอื่น ๆ	สถาบันการเงินบางแห่งอาจคิดค่าธรรมเนียม	ไม่ให้คิดค่าธรรมเนียมอื่นใดอีก
วงเงินที่ขอสินเชื่อ	ขอสินเชื่อได้ไม่เกิน 20 ล้านบาทต่อราย โดยให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ใหม่หรือสินเชื่อเพิ่มเติมแก่ลูกหนี้เดิม	ขอสินเชื่อเพิ่มเติมได้ไม่เกิน 20% ของยอดหนี้คงค้าง โดยต้องเป็นลูกหนี้เดิมของสถาบันการเงิน
ช่องทางการขอสินเชื่อ	ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเฉพาะกิจที่ร่วมโครงการ	ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเฉพาะกิจทุกแห่ง
ระยะเวลาขอสินเชื่อ	สิ้นสุดรับคำขอ 30 มิ.ย. 64	สิ้นสุดรับคำขอ 18 เม.ย. 64

ที่มา: ธปท. (2563)

ธปท. ได้เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง Soft Loan ของธนาคารออมสิน และ ธปท. พบว่า มาตรการทั้ง 2 มีความใกล้เคียงกันมาก แต่หากเปรียบเทียบยอดการให้สินเชื่อพบว่า การดำเนินมาตรการของ ธ.ออมสินประสบความสำเร็จมากกว่า สามารถให้กู้ได้มากถึงร้อยละ 93.87 จากยอดวงเงินมาตรการ 150,000 ล้านบาท ทั้งนี้ มีข้อสังเกตความได้เปรียบของ ธ.ออมสิน ดังนี้ ธ.ออมสินเริ่มต้นมาตรการก่อน¹⁰ เปิดรับลูกหนี้รายใหม่ มีสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (Non-bank) ที่ดำเนินมาตรการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และวงเงินเป้าหมายของมาตรการต่ำกว่า ทำให้แม้ว่ามาตรการของ ธ.ออมสิน ไม่ได้อุดหนุนดอกเบี้ย 6 เดือนแรก หรือ ยกเว้นค่าธรรมเนียมอื่นใด แต่ความช่วยเหลือก็ไปถึง SMEs ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตาราง 5-7: ผลการดำเนินมาตรการ Soft Loan ของธนาคารออมสิน (ล้านบาท)

มาตรการ Soft Loan ของธนาคารออมสิน	เป้าหมาย	ยอดให้กู้	ร้อยละ
ธนาคารออมสินให้สินเชื่อโดยตรง	18,000	18,000	100.00
ให้สินเชื่อโดยสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (Non-bank)	60,000	53,888	89.81
ผ่านธนาคารอื่นให้กับ SMEs ทั่วไป	62,000	62,000	100.00
ผ่านธนาคารอื่นให้กับ SMEs ท้องเที่ยว	10,000	6,914	69.14
รวม	150,000	140,802	93.87

ที่มา: สศค. (2564)

5.5.6 ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำมาตรการอื่นๆ ต่อไป

ตาราง 5-8: สรุปผลการประมวลผลมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan

Project	มาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan
Target Group	เป็น SMEs ที่ยังพอจะทำธุรกิจได้ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 โดยมาตรการกำหนดเงื่อนไขเพื่อช่วย SMEs ที่มียอดหนี้กับสถาบันการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 ไม่เกิน 500 ล้านบาท
Positive	SMEs มีแหล่งเงินกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำเพื่อประคับประคองธุรกิจจนกว่าจะพ้นสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19
Risks	มาตรการมีความเสี่ยงต่ำ เพราะโดยส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ชั้นดี
Time Frame	เปิดรับคำขอกู้ 19 เมษายน 2563 – 18 เมษายน 2564 (1 ปี) และวงเงินตามมาตรการมีอายุ 2 ปีตามการคาดการณ์ภาวะโรคระบาด
Condition	เหมาะกับการใช้ชั่วคราวในสถานการณ์ไม่ปกติ เพราะมาตรการได้ดึงสภาพคล่องมาจาก ธปท. มีการใช้งบประมาณอุดหนุนการดำเนินมาตรการ และแทรกแซงระบบการเงิน อีกทั้งไม่ใช่มาตรการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ
Views	(++) เพราะมาตรการมีผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ดี อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่วางไว้ส่งผลให้ SMEs บางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงมาตรการได้
Financial	ใช้สภาพคล่องของ ธปท. ในการดำเนินมาตรการ ส่วนการใช้งบประมาณที่คาดว่าจะเกิดขึ้นคือ การอุดหนุนดอกเบี้ย 6 เดือน และการชดเชยความเสียหาย NPL อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก SMEs ส่วนใหญ่ที่ได้รับสินเชื่อ Soft Loan และถูกประเมินมาในระดับหนึ่งแล้ว การชดเชยความเสียหายจึงอาจไม่สูงมากนัก
Catalyst	ช่องทางในการเข้าถึง SMEs ผู้ดำเนินมาตรการต้องมีช่องทางที่ทำให้รู้จัก SMEs มากขึ้น นอกเหนือจากช่องทางของสถาบันการเงิน เช่น ช่องทางของตัวแทน SMEs หรือช่องทางของผู้นำชุมชน เป็นต้น เพื่อที่จะได้มีความพร้อมของข้อมูลในการนำมาออกแบบมาตรการให้เฉพาะเจาะจงกับ SMEs บางกลุ่มที่เข้าถึงมาตรการแต่ต้องการวงเงินเสริมสภาพคล่องเช่นกัน การชดเชยความเสี่ยงของสถาบันการเงินที่เพียงพอ การช่วยเหลือสถาบันการเงินให้ปล่อยสินเชื่อได้ง่ายขึ้น มาตรการควรมีการผ่อนปรนมาตรฐานทางการธนาคารบางอย่าง เช่น ลดการประเมินลูกหนี้บางข้อเพื่อให้สามารถปล่อยสินเชื่อได้ทันที เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอแนะในการผ่อนปรนเป็นเพียงข้อเสนอแนะให้ใช้เป็นการชั่วคราวตามสถานการณ์ที่เหมาะสมเท่านั้น การส่งต่อ SMEs เนื่องจากมาตรการ Soft Loan เป็นการประคับประคอง SMEs ในระยะสั้นเท่านั้น เมื่อสถานการณ์กลับเข้าสู่ภาวะปกติ ควรมีการประเมินศักยภาพของ SMEs ที่เข้าร่วมมาตรการอีกครั้งเพื่อส่งต่อไปยังมาตรการต่อไป เช่น กลุ่มที่แข็งแกร่งกลับมาเติบโตได้แล้ว ควรถูกส่งไปยังมาตรการเสริมศักยภาพ หรือกลุ่มที่ยังไม่ฟื้นควรส่งต่อไปยังมาตรการเพื่อฟื้นฟูกิจการ เป็นต้น

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

¹⁰ มติ ครม. เริ่มต้นมาตรการของ ธ.ออมสิน คือวันที่ 10 มีนาคม 2563 ขณะที่มาตรการ Soft Loan ของ ธปท. มีมติ ครม. เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2563

การประมวลผลมาตรการ สามารถสรุปอธิบายโดยสังเขป แบ่งเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ศักยภาพในการดำเนินมาตรการ พบว่าผลการประมวลผลการอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนจากการประมวลผล 52.45 คะแนน เนื่องจากยอดการปล่อยสินเชื่อไม่เต็มตามวงเงินที่ตั้งไว้ และมาตรการครอบคลุมช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs ได้บางส่วน
2. ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนมาตรการ พบว่าผลการประมวลผลการอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนจากการประมวลผล 42.25 คะแนน เนื่องจากสิ้นสุดระยะเวลาการรับคำขอไปแล้วแต่ผลการปล่อยวงเงินสินเชื่อไม่เป็นไปตามเป้า และประสิทธิภาพในการบริการของมาตรการมีระยะเวลาการรอผลการอนุมัตินานมากกว่า 1 สัปดาห์
3. ประโยชน์ที่เกิดแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศ มีผลการประมวลผลการ 67.58 คะแนน โดยผลประโยชน์ต่อ SMEs ดีมาก เพราะช่วยพยุงรายได้ของ SMEs กลุ่มที่เข้าร่วมมาตรการได้ดี เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมมาตรการ แต่ประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศยังอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากสามารถกระตุ้นระบบเศรษฐกิจได้ร้อยละ 0.00784 เท่านั้น
4. ผลที่เกิดจากการใช้มาตรการ พบว่าผู้ประกอบการ SMEs ที่เข้าถึง Soft Loan สามารถรักษาระดับการจ้างงาน ค่าจ้างแรงงาน และดำเนินธุรกิจต่อไปได้
5. ปัญหาอุปสรรคของมาตรการมี 2 ลักษณะคือ การกำหนดเงื่อนไขที่ส่งผลให้ผู้ประกอบการ SMEs บางส่วนไม่สามารถเข้าถึงมาตรการได้ และการสนับสนุนเงินค่าชดเชยแก่สถาบันการเงินไม่สอดคล้องกับสภาพการดำเนินงานที่แท้จริงอาจส่งผลให้สถาบันการเงินต้องบริหารจัดการความเสี่ยงเองและส่งผลกระทบต่อต้นทุนของสถาบันการเงินนั้น
6. ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินมาตรการ แบ่งเป็น 2 ลักษณะซึ่งมีความเกี่ยวข้องกัน แบ่งเป็น ข้อเสนอแนะต่อการเตรียมความพร้อมของข้อมูล SMEs เพื่อการออกแบบมาตรการที่ตรงต่อความต้องการของ SMEs มากขึ้น และข้อเสนอต่อการดำเนินมาตรการเชิงรุก ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลที่มีความพร้อมตามข้อเสนอแนะแรก

จากผลการศึกษา สามารถนำมาสรุปเป็น จุดแข็ง-จุดอ่อน ของการดำเนินมาตรการนี้ที่ผ่านมา (โดยเฉพาะจากในส่วนของประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประโยชน์ที่เกิดกับ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศ) และ โอกาส-อุปสรรค ของการดำเนินมาตรการที่กำลังจะต้องพัฒนาปรับปรุงเพื่อใช้ในระยะต่อไป (โดยเฉพาะจากในส่วนของที่มาและกลุ่มเป้าหมาย) ได้ดังตาราง กล่าวคือ

จุดแข็งของโครงการนี้มี 2 ประเด็นสำคัญ คือ (1) เป็นความช่วยเหลือที่ตรงต่อความต้องการของ SMEs ดังจะเห็นได้จากการที่ SMEs ที่เข้าถึงและได้เข้าร่วมโครงการมีผลต่อการพยุงสถานะกิจการ และการจ้างงานได้ดีกว่า SMEs ที่ไม่สามารถเข้าร่วมได้ (2) โครงการนี้ยังใช้งบประมาณน้อย โดยใช้สภาพคล่องของ ธปท. เป็นหลัก ส่วนงบประมาณที่อาจสูญเสียจะมาจากกรณีที่เกิดหนี้เสีย (NPL) เป็นหลัก จุดน่าสังเกตจึงเห็นได้ว่าในกรณีที่วิกฤติเศรษฐกิจค่อนข้างรุนแรงเช่นที่กำลังจะเกิดขึ้นนี้ จึงสามารถใช้งบประมาณเพื่อป้องกันวิกฤติ หรือฟื้นคืนเศรษฐกิจได้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ต้องยอมผ่อนปรนให้เกิดหนี้เสียบ้าง เพื่อแลกกับการกระตุ้นเศรษฐกิจ และให้ SMEs เข้าถึงได้เป็นวงกว้างกว่านี้ (ซึ่งจะส่งผลต่อภาระงบประมาณบ้าง)

จุดอ่อนของโครงการ มี 2 ประเด็นสำคัญ คือ (1) ขั้นตอน และวิธีการดำเนินงาน และ (2) เงื่อนไข ที่ยุ่งยากซับซ้อน ไม่เหมาะสมกับ SMEs ที่มีความพร้อมน้อยกว่าบริษัทขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นฐานลูกค้าเดิมของ

ธนาคารพาณิชย์หลายแห่ง นอกจากนั้น เงื่อนไข ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อควบคุม NPL ทั้งการที่ต้องมีประวัติกับธนาคาร (เป็นลูกค้าเดิม) การตรวจสอบ credit bureau และการจำกัดวงเงินกู้ตามวงเงินกู้เดิม (ทั้งที่อยู่ในภาวะที่ SMEs มีความต้องการกู้มากกว่าเดิม) กลับส่งผลลบทางอ้อม คือ ทำให้ SMEs เข้าถึงได้ยากขึ้น สะท้อนผ่านยอดเงินกู้รวม และจำนวน SMEs ที่เข้าโครงการต่ำกว่าเป้าหมายมาก

ส่วนโอกาส ของโครงการ คือการดำเนินมาตรการต่อในระยะที่ 2 ซึ่งนอกจากจะสามารถดำเนินการเพื่อแก้ไขปรับปรุงจากการดำเนินการเดิมที่ SMEs เข้าถึงได้ในระดับต่ำแล้ว ยังสามารถปรับเปลี่ยนแผน และ/หรือ ปรับปรุงเพิ่มเติมงบประมาณเพื่อการดำเนินการได้ด้วย

อย่างไรก็ตามอุปสรรคสำคัญ คือ วิกฤติเศรษฐกิจจากปัญหา Covid-19 ที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่ปัญหาทางสาธารณสุขจาก Covid-19 ที่ในปัจจุบันเองก็ยังไม่สามารถระงับได้ ซ้ำเติมกับปัญหาเศรษฐกิจเดิมจากโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศที่ติดกับดักรายได้ปานกลาง จึงจำเป็นต้องใช้จุดแข็งและโอกาส มาแก้ปัญหาดังกล่าวนี้ให้จงได้

มากกว่านี้ หากวิเคราะห์ต่อเนื่องไปถึงมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินรูปแบบใหม่ของภาครัฐ ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นฉบับปรับปรุงจากมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan จำนวน 2 มาตรการ ได้แก่ 1) มาตรการทางการเงินเพื่อช่วยเหลือฟื้นฟูผู้ประกอบการธุรกิจ (สินเชื่อฟื้นฟู) และ 2) มาตรการพักทรัพย์ พักหนี้ ซึ่งได้มีการผ่อนปรนข้อจำกัดเงื่อนไขต่างๆ มากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันกลับเป็นการเพิ่มข้ออุปสรรคในบางจุด ดังนี้

มาตรการสินเชื่อฟื้นฟูได้มีการขยายกรอบวงเงินจากร้อยละ 20 ของวงเงินที่ SMEs มีกับสถาบันการเงิน เป็นร้อยละ 30 รวมถึงเปิดรับ SMEs รายใหม่ซึ่งยังไม่เคยเป็นหนี้กับสถาบันการเงิน ในวงเงินจำกัดไม่เกิน 20 ล้านบาท ขยายระยะเวลาชำระหนี้เป็น 5 ปี และภาครัฐจะชดเชยหนี้เสียไม่เกินร้อยละ 40 ของวงเงินสินเชื่อโดยไม่นำหลักประกันมาคำนวณร่วมด้วย เป็นต้น แต่วิธีการดังกล่าวกลับเพิ่มข้ออุปสรรคอื่นๆ ให้กับมาตรการด้วยเช่นกัน กล่าวคือการขยายระยะเวลาชำระหนี้เป็น 5 ปี ในช่วง 2-5 ปีให้หลังนั้น เพดานอัตราดอกเบี้ยจะสูงขึ้นจากไม่เกินร้อยละ 2 เป็นไม่เกินร้อยละ 5 และการปรับวิธีการชดเชยแบบเดิมที่ภาครัฐจะมาคำนวณภายหลังดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว เป็นการให้ บสย. มาช่วยค้ำประกันแทนนั้น แม้จะช่วยให้สถาบันการเงินได้รับเงินชดเชยเร็วขึ้นและเป็นผลดีต่อการบริหารจัดการสภาพคล่อง แต่เป็นการส่งต่อภาระให้กับ SMEs ทำให้ SMEs ต้องทำประกันในอัตราค่าธรรมเนียมร้อยละ 1.75 ต่อปี ซึ่งจากการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นในครั้งที่ 2 ได้รับเสียงสะท้อนจาก SMEs ว่าต้นทุนของ SMEs ไม่ใช้ร้อยละ 2 ตามที่ได้มีการประชาสัมพันธ์ แต่เป็นอัตราดอกเบี้ยบวกกับค่าเบี้ยประกัน ซึ่งเท่ากับร้อยละ 3.75 ต่อปี

มาตรการพักทรัพย์ พักหนี้ เป็นอีกมาตรการที่ถูกออกแบบมาเพื่อให้ครอบคลุมถึงกลุ่ม SMEs ที่มีความจำเป็นต้องพักการทำธุรกิจ แต่ยังคงการรักษาสิทธิความเป็นเจ้าของในทรัพย์สินซึ่งเป็นเครื่องมือในการสร้างรายได้ไว้ เพื่อที่ในอนาคตเมื่อสถานการณ์คลี่คลายจะสามารถกลับมาประกอบธุรกิจได้ในทันที SMEs กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ไม่ต้องการวงเงินสินเชื่อเพิ่มเติม แต่ต้องการเครื่องมือที่จะช่วยรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันไว้ ซึ่งมาตรการพักทรัพย์ พักหนี้ เป็นมาตรการที่เข้ามาช่วยถือทรัพย์สินให้กับ SMEs ไว้ โดย SMEs สามารถนำทรัพย์สินมาขาย (เสมือนฝากทรัพย์สิน) ให้กับสถาบันการเงิน โดยได้รับสิทธิในการซื้อคืนตามราคา

ที่ได้ตกลงกันได้ ณ วันที่นำทรัพย์สินมาขายให้กับสถาบันการเงิน ดังนั้นสิทธิ์ในทรัพย์สินจึงตกเป็นของสถาบันการเงิน และ SMEs พ้นสภาพจากการเป็นเจ้าของชั่วคราวและไม่มีภาระดอกเบี้ย อย่างไรก็ตาม SMEs ยังคงต้องจ่ายค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษา (Carrying Cost) และค่าใช้จ่ายตามจริงอื่นที่อาจเกิดขึ้นให้กับสถาบันการเงิน ทั้งนี้ระหว่างที่สิทธิ์ในการซื้อคืนทรัพย์สินยังมีอายุ SMEs สามารถเข้าใช้งานทรัพย์สินกับสถาบันการเงินได้หากเล็งเห็นว่ายังมีช่องทางในการทำธุรกิจ และสามารถซื้อคืนได้ก่อนวันครบกำหนดการใช้สิทธิ์ในการซื้อคืน

ทั้งนี้ผลของการดำเนินมาตรการสินเชื่อฟื้นฟูพบว่าค่อนข้างประสบความสำเร็จมากกว่ามาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan โดยเปรียบเทียบ มาตรการสินเชื่อฟื้นฟูสามารถอนุมัติสินเชื่อได้ 89,444 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 35.78 ของวงเงินสินเชื่อมาตรการ มี SMEs ได้รับการช่วยเหลือ 29,365 ราย ซึ่งคิดเป็นวงเงินอนุมัติเฉลี่ย 3 ล้านบาทต่อราย ส่วนมาตรการพักทรัพย์ พักหนี้ พบว่ามีมูลค่าทรัพย์สินที่สถาบันการเงินรับโอน 8,991.29 ล้านบาท (ร้อยละ 8.99 ของวงเงินมาตรการ) มี SMEs ได้รับการช่วยเหลือ 50 ราย¹¹ มูลค่ารับโอนสินทรัพย์เฉลี่ยต่อราย 179.83 ล้านบาท สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่ม SMEs ที่เข้าร่วมมาตรการพักทรัพย์ พักหนี้ เป็นกลุ่มที่ถือครองสินทรัพย์มูลค่าสูง และ SMEs กลุ่มที่ถือครองสินทรัพย์ในมูลค่าไม่มากนักเลือกที่จะเข้าร่วมในมาตรการอื่น

จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค รวมถึงประมวลร่วมกับผลการดำเนินงานของมาตรการต่อเนื่องที่เกิดขึ้น สามารถสรุปในรูปแบบ SWOT Analysis ของมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan ได้ดังนี้

ตาราง 5-9: การวิเคราะห์ SWOT Analysis ของ มาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตาม พ.ร.ก. Soft Loan

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ul style="list-style-type: none"> • ตอบโจทย์ความต้องการของ SMEs เห็นได้จากผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในการพ่วงสถานะ ทั้งต่อสถานประกอบการ และการจ้างงาน • ใช้งบประมาณน้อย 	<ul style="list-style-type: none"> • ขั้นตอน วิธีการดำเนินการ ช้า และไม่เหมาะกับ SMEs • เงื่อนไขการอนุมัติไม่เอื้อกับ SMEs หลายกลุ่ม
โอกาส	อุปสรรค
<ul style="list-style-type: none"> • งบประมาณระลอกใหม่ 	<ul style="list-style-type: none"> • ภาวะวิกฤติเศรษฐกิจจาก Covid-19 ที่รุนแรงขึ้น • ปัญหาเศรษฐกิจเดิม (กับดักรายได้ปานกลาง)

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

¹¹ ข้อมูล ณ วันที่ 9 สิงหาคม 2564 จาก ธปท.

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ที่ได้กล่าวมา สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพื่อสนองตอบการวิเคราะห์ดังกล่าวด้วย TOWS Matrix ที่สามารถแบ่งข้อเสนอแนะออกได้เป็น 4 ด้าน คือ ข้อเสนอแนะเชิงรุก (จุดแข็ง-โอกาส) ข้อเสนอแนะเพื่อใช้โอกาสแก้ไขจุดอ่อน ข้อเสนอแนะเพื่อใช้จุดแข็งลดอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่พลิกวิกฤติเป็นโอกาส (จุดอ่อน-อุปสรรค) ตามตาราง

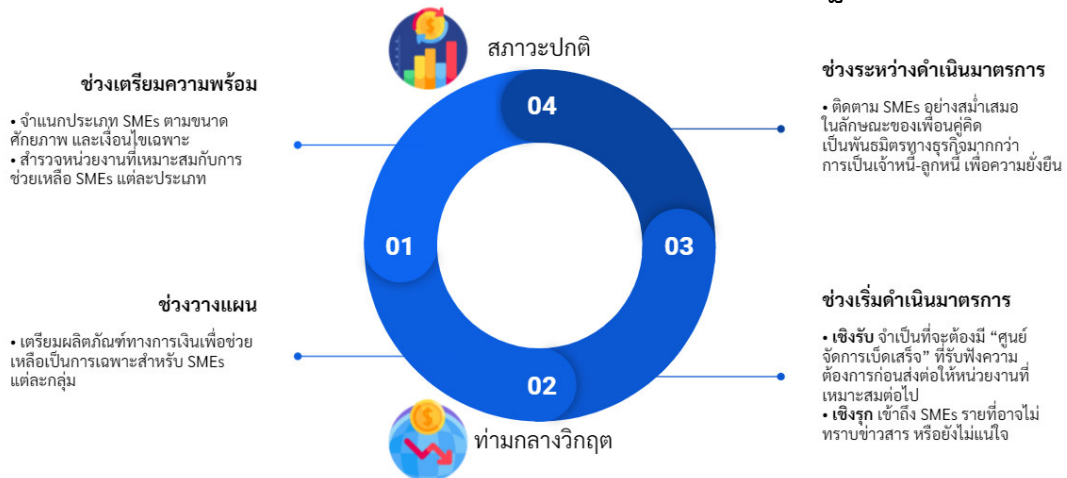
ตาราง 5-10: การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของมาตรการฯ ด้วย TOWS Matrix

	จุดแข็ง	จุดอ่อน
	<ul style="list-style-type: none"> - ตอบโจทย์ความต้องการของ SMEs - ใช้งบประมาณน้อย 	<ul style="list-style-type: none"> - ขั้นตอน วิธีการดำเนินการ ช้า และไม่เหมาะสม - เงื่อนไขการอนุมัติไม่เอื้อและครอบคลุม
โอกาส <ul style="list-style-type: none"> - งบประมาณระลอกใหม่ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ปรับมาตรการใหม่เป็นรูปแบบ package policies ● กู้และให้คำปรึกษาธุรกิจ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ศึกษาและแยกประเภท SMEs ● กำหนดเงื่อนไขตามประเภท SMEs ● ปรับลดกฎระเบียบและขั้นตอน
อุปสรรค <ul style="list-style-type: none"> - ภาวะวิกฤติเศรษฐกิจจาก Covid-19 ที่รุนแรงขึ้น - ปัญหาเศรษฐกิจเดิม 	<ul style="list-style-type: none"> ● Package กู้ตามอาการ <ul style="list-style-type: none"> - กู้เพื่อพยุง - กู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง - กู้เพื่อปรับสภาพ - กู้/ระดมทุนธุรกิจใหม่ ● ยืดหยุ่น NPL 	<ul style="list-style-type: none"> ● ดำเนินการเชิงรุกบุกบ้าน SMEs ● One Stop Financial SMEs Center

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

จากตารางดังกล่าวสามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะตามช่วงการดำเนินการ (เตรียมความพร้อม จัดวางแผน เริ่มดำเนินมาตรการ ระหว่างดำเนินมาตรการ) ต่อภาคส่วนต่างๆ ดังนี้

ภาพ 5-17: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการดำเนินมาตรการ ความช่วยเหลือทางการเงินท่ามกลางวิกฤตเศรษฐกิจ

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

ช่วงเตรียมความพร้อม

คือ ช่วงก่อนการวางแผนมาตรการใหม่ ช่วงนี้เป็นช่วงของการศึกษา ปรับรูปแบบ รวมถึงชุดความคิด (Mindset) ของผู้ดำเนินมาตรการต่อ SMEs โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การศึกษาถึง ลักษณะ เจื่อนไข ความจำเป็น ของ SMEs ประเภทต่างๆ ที่มีความแตกต่างกัน” เช่น ตามขนาด และตามลักษณะของกิจการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับธนาคารพาณิชย์ที่อาจไม่คุ้นชินนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเห็นถึงความแตกต่างของ SMEs กับบริษัทขนาดใหญ่ เพื่อเตรียมนโยบายมาตรการรองรับในช่วงจัดวางแผนต่อไป ในขณะที่เดียวกัน SMEs ก็ต้องมีการเตรียมความพร้อมเช่นกัน เช่น ต้องสำรวจถึงปัญหาของธุรกิจ และแนวทางรองรับปัญหา หรือพัฒนากิจการต่อไปในอนาคต รวมถึงการศึกษาพัฒนาความรู้ต่างๆ ด้วยตนเองในเบื้องต้นก่อนด้วย

ช่วงวางแผน

การดำเนินการเดิมมีปัญหาสำคัญ คือ การกำหนดระเบียบ เจื่อนไข ที่เหมาะสมเฉพาะ SMEs จำนวนหนึ่งเท่านั้น และมี SMEs อีกจำนวนมากที่เข้าไม่ถึงความช่วยเหลือ หรือใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ “จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีเจื่อนไขที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม” ทั้งในเรื่องของวงเงิน อัตราดอกเบี้ย และเจื่อนไขการใช้บริการ ตามขนาดและปัญหาของ SMEs นั้น ๆ ยกตัวอย่างเช่น

- **กลุ่ม SMEs ที่มีฐานะการเงินดี และต้องการกู้เพื่อปรับสภาพหรือเสริมความแข็งแกร่ง** กลุ่มนี้ควรให้วงเงินมาก อัตราดอกเบี้ยต่ำสุด แม้ต้องตรวจสอบ credit bureau กับแผนธุรกิจก็ต้องดำเนินการอนุมัติให้รวดเร็ว (เช่น อาจมีทีมที่ปรึกษาธุรกิจสำหรับกลุ่มนี้) อนึ่ง กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่เป็นความหวังในการพลิกฟื้นเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งในระยะสั้น คือ เกิดการจ้างงาน เกิดกิจกรรมเศรษฐกิจในภาวะที่การจ้างงานและกิจกรรมทางเศรษฐกิจถดถอย และยังเป็นกลุ่มที่จะยกระดับศักยภาพในการแข่งขันของประเทศให้ก้าวพ้นวิกฤติรายได้ปานกลางในระยะยาว ได้ด้วย
- **กลุ่ม SMEs ที่มีฐานะการเงินดี (ไม่มีปัญหา credit bureau) แต่ต้องการกู้เพื่อพยุงธุรกิจ** กลุ่มนี้อาจมีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่ากลุ่มแรกเล็กน้อยได้ แต่จุดสำคัญ คือ ต้องขยายวงเงินให้ตามความจำเป็น โดยพิจารณาวงเงินจากรายได้สุทธิที่ผ่านมา แทนการพิจารณาจากวงเงินกู้เดิม กลุ่มนี้ยังคงต้องตรวจสอบ credit bureau และสามารถทำประกันผ่านได้ทั้ง (1) บริษัทค้ำประกัน เช่น บสย. (2) หลักทรัพย์ (3) บุคคล ทั้งนี้จะต้องอนุมัติให้สินเชื่ออย่างรวดเร็ว
- **กลุ่ม SMEs รายใหม่ หรือ start up** กลุ่มนี้สามารถกระทำได้ 2 วิธีการ (ตาม Finland Model) คือ (1) การให้กู้ดอกเบี้ยต่ำ วงเงินยังไม่สูงนัก (ขึ้นกับการศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้นของโครงการ หรือการทำ due diligence) และต้องมีการติดตามอย่างใกล้ชิด “โดยในฟินแลนด์จะทำการยกหนี้ให้ทั้งหมดหรือบางส่วน ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่ามีความพยายามดำเนินธุรกิจอย่างเต็มที่แต่ไม่ประสบความสำเร็จ” หรือ วิธีที่ (2) คือ การระดมทุนรูปแบบใหม่ เช่น crowd funding venture capital (VC) Angel Fund หรือ การ pitching ในรูปแบบต่างๆ
- **กลุ่ม SMEs ที่มีปัญหาฐานะการเงิน (มีปัญหา credit bureau) แต่จำเป็นต้องกู้** กลุ่มนี้ยังคงสามารถพิจารณาให้กู้ได้อยู่ (USA Model) และจำเป็นต้องให้ออกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับ SMEs ที่ผิดพลาดทางธุรกิจอย่างไม่ตั้งใจ อย่างไรก็ตามเจื่อนไขสำหรับกลุ่มนี้จำเป็นต้องพิจารณาถึงแผนธุรกิจ และจำกัดวงเงินไว้ นอกจากนั้นยังจำเป็นต้องติดตามอย่างใกล้ชิดด้วย ในการดำเนินงาน ธปท. อาจพิจารณาว่า “งบประมาณเท่าใดที่สามารถกันเป็นความเสียหายที่เกิดจาก NPL ของโครงการได้” แล้วจึงพิจารณาว่า SMEs ในกลุ่มนี้จะให้วงเงินได้ไม่เกินเท่าใดในขั้นต้น

แล้วจึงค่อยขยายวงเงินเพิ่มเติม สำหรับ SMEs ที่มีพฤติกรรมดีขึ้น คือ จ่ายหนี้คืนไม่เป็น NPL ในโครงการนี้ต่อไป

ช่วงเริ่มดำเนินการ

ธนาคารพาณิชย์ และ ธปท. ต้องดำเนินการเชิงรุกมากกว่าเดิม กล่าวคือ ต้องเข้าถึง SMEs ให้มากขึ้น ดังนี้

- **เชิงรับ** ณ ปัจจุบัน มีมาตรการเพื่อช่วยเหลือ SMEs ออกมามากมาย และให้หลายหน่วยงานดูแลแตกต่างกันไป สร้างความสับสน และลำบากสำหรับ SMEs ในการติดต่อเพื่อใช้ประโยชน์/ขอความช่วยเหลือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ต้องเว้นระยะห่างทางสังคมเช่นในปัจจุบัน จึงจำเป็นที่จะต้องมีการ “ศูนย์จัดการเบ็ดเสร็จ” ที่รับฟังความต้องการก่อนส่งต่อให้หน่วยงานที่เหมาะสมต่อไป หรือ สำหรับธนาคารพาณิชย์ ผู้ที่ติดต่อกับ SMEs คนแรกจะต้องทราบได้ว่า SMEs รายนั้นๆ เหมาะสมกับ package ใด และต้องติดต่อกับหน่วยงานใด เป็นต้น
- **เชิงรุก** SMEs จำนวนมากอาจไม่ทราบข่าว และอาจไม่แน่ใจ ธนาคารจึงต้องมีมาตรการเชิงรุกมากขึ้น ในการประชาสัมพันธ์ และการเข้าถึง SMEs แต่ละราย มากกว่าการรอให้ SMEs “รายใหม่” มาติดต่อด้วยตนเอง

ช่วงระหว่างดำเนินการ

ในระหว่างดำเนินการ เพื่อเป็นการประกันและดูแลว่า SMEs จะมีผลประกอบการที่ดีสามารถชำระหนี้ได้ในอนาคต SMEs ควรมีการติดต่อรายงานความคืบหน้า และผลประกอบการอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการร่วมกันช่วยคิดเป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหา และวางแผนธุรกิจร่วมกันต่อไปในอนาคตด้วย ทั้งนี้สังเกตว่าในปัจจุบัน ธนาคารพาณิชย์จำนวนมากปิดสาขาลง แต่ยังรักษาจำนวนพนักงานและการจ้างงานไว้ ตามสถานะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป ธนาคารพาณิชย์จึงอาจแปลงพนักงานบางส่วนมาเป็นที่ปรึกษาให้แก่ SMEs เหล่านี้ ซึ่งในอนาคตอาจเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ที่เป็นลูกค้าของธนาคารต่อไปได้

หากวิกฤติมีความรุนแรงและยาวนานมากกว่าการคาดการณ์

ในกรณีที่ไม่ทราบหรือประมาณการไม่ได้ดีกว่าวิกฤติจะรุนแรงหรือยาวนานแค่ไหน ข้อเสนอแนะความช่วยเหลือทางการเงินเพิ่มเติมสามารถแบ่งได้ 2 ระดับ ได้แก่

1) ระดับที่ระยะเวลาการเกิดวิกฤติยาวนานขึ้นแต่ยังพอคาดการณ์แนวโน้มได้ สามารถให้ความช่วยเหลือทางการเงินในลักษณะตามเดิม แต่ควรมีการขยายวงเงินและระยะเวลาการชำระหนี้เชื่อเพื่อให้ SMEs สามารถยืนหยัดอยู่ได้ตามระยะเวลาการเกิดวิกฤติ

2) ในกรณีที่ประมาณการระยะเวลาสิ้นสุดของวิกฤติการณ์ได้ลำบาก ต้องมีการพิจารณาคัดแยกหนี้ตามประเภทธุรกิจ ซึ่งธุรกิจที่มีแนวโน้มจะฟื้นตัวได้ยังสามารถให้การช่วยเหลือทางการเงินตามเดิม อย่างไรก็ตาม ธุรกิจที่ยากต่อการฟื้นตัวนั้น มาตรการความช่วยเหลือทางการเงินไม่เพียงพอ ภาครัฐต้องให้การช่วยเหลืออื่นที่แตกต่างกัน ซึ่งธุรกิจที่ยากต่อการฟื้นตัวสามารถแบ่งได้ 3 กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มแรก กลุ่มที่มีแนวโน้มที่จะสามารถฟื้นตัวได้ ควรมีการช่วยเหลือเพิ่มเติมทักษะ หรือสร้างเครือข่ายให้ธุรกิจกลุ่มนี้สามารถปรับตัวจากการทำธุรกิจแบบดั้งเดิมไปเป็นธุรกิจใหม่ (หรือธุรกิจเดิมในรูปแบบใหม่) ที่สอดคล้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจในอนาคตมากขึ้น
- กลุ่มที่ 2 กลุ่มธุรกิจที่ยากจะฟื้นตัวในประเทศแต่มีศักยภาพสูงในต่างประเทศ กล่าวคือธุรกิจที่สูญเสียความได้เปรียบทางการแข่งขันภายในประเทศ แต่ยังมีความได้เปรียบเมื่อออกไปแข่งขันในต่างประเทศ ธุรกิจกลุ่มนี้สามารถทำธุรกิจได้ตามวิธีการ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เดิมที่เคยทำธุรกิจในประเทศไทยเพียงแต่ต้องเผชิญข้อจำกัด สภาพแวดล้อม และความท้าทายใหม่ในต่างประเทศเท่านั้น ดังนั้นธุรกิจกลุ่มนี้จึงควรได้รับการผลักดันส่งเสริม และคุ้มครองในต่างประเทศ
- กลุ่มที่ 3 กลุ่มธุรกิจที่ยากต่อการฟื้นตัว ควรมีการพิจารณาจำหน่ายธุรกิจดังกล่าวในช่วงที่ยังไม่สูญมูลค่าเพื่อให้ได้รับผลกระทบต่ำที่สุด ทั้งนี้หน่วยธุรกิจย่อยหรือทรัพย์สินของธุรกิจกลุ่มนี้อาจเป็นส่วนสนับสนุนช่วยต่อยอดให้ธุรกิจรายอื่นที่กำลังเติบโตสามารถเติบโตได้ดี หรือก่อให้เกิดธุรกิจประเภทใหม่ได้เช่นกัน

Un 6

การประมวลผล มาตรการรักษาระดับ การบริโภคของประเทศ

6.1 สรุปผลการประมวลมาตรการฯ

6.1.1 เกี่ยวกับมาตรการ

มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ ประกอบด้วย โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และโครงการคนละครึ่ง ดำเนินการระยะที่ 1-2 ในช่วงเดือนตุลาคม 2563 ถึงเดือนมีนาคม 2564 รวมระยะเวลา 6 เดือน กำหนดวงเงินงบประมาณรวมกว่า 94,058.27 ล้านบาท โดยใช้เงินกู้ภายใต้ พรก. กำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลัง กู้เงินฯ พ.ศ. 2563

การดำเนินมาตรการอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังในฐานะหน่วยงานผู้ออกแบบมาตรการ โดยดำเนินมาตรการร่วมกับกรมบัญชีกลาง ธนาคารกรุงไทย กรมการค้าภายใน และกระทรวงมหาดไทย

กลุ่มเป้าหมายมาตรการ คือ ประชาชนผู้มีรายได้น้อยถึงปานกลาง และผู้ประกอบการรายย่อย หาบเร่แผงลอย รวมถึงผู้ประกอบการชุมชน

6.1.2 ผลการดำเนินงาน

ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการเข้าร่วมโครงการกว่า 13.76 ล้านคน รวมกับประชาชนในโครงการคนละครึ่ง 14.7 ล้านคน เป็น 28.46 ล้านคน

ร้านค้าเข้าร่วมมาตรการ ประกอบด้วยร้านธงฟ้าฯ จำนวน 100,326 แห่ง และร้านค้าคนละครึ่ง จำนวน 1,137,630 แห่ง รวมกว่า 1.24 ล้านแห่ง

ยอดการใช้จ่าย

โครงการเพิ่มกำลังซื้อฯ มียอดการใช้จ่ายรวม 40,287.18 ล้านบาท จากวงเงินงบประมาณ 41,558.27 ล้านบาท โครงการคนละครึ่งมียอดใช้จ่ายรวม 102,065.30 ล้านบาท แบ่งเป็นการใช้จ่ายของประชาชน 52,251 ล้านบาท การใช้จ่ายของภาครัฐ 49,814 ล้านบาท จากวงเงินงบประมาณ 52,500 ล้านบาท

6.1.3 ผลการประมวลมาตรการ

(1) ศักยภาพของมาตรการ พิจารณาศักยภาพของแต่ละโครงการจากประสิทธิผลของนโยบายระดับการตอบสนองต่อปัญหา และการเข้าถึงมาตรการ พบว่า ในภาพรวมมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศมีศักยภาพในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ปัญหาในขณะนั้นได้ดีมาก (ผลการประเมิน 97.62 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน)

(2) ปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงมาตรการ พิจารณาระดับความเหมาะสมและเพียงพอของช่องทางเข้าถึง และปัจจัยแวดล้อมที่สนับสนุนการเข้าถึงมาตรการของกลุ่มเป้าหมายด้วย พบว่า มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศสามารถจัดการปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงมาตรการได้ดี ทำให้มีผู้เข้าร่วมมาตรการได้จำนวนมาก (ผลการประเมิน 75.00 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน)

(3) ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการทำให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จ พิจารณาผลการดำเนินงาน ทั้งประสิทธิภาพด้านงบประมาณและระยะเวลา และกระบวนการขับเคลื่อนมาตรการในแต่ละขั้นตอน พบว่า ในภาพรวมมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศมีประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการทำให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จในระดับดีมาก (ผลการประเมิน 89.50 คะแนนจาก คะแนนเต็ม 100 คะแนน)

(4) ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศ พิจารณาประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม พบว่า ในทางตรงส่งผลให้ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 51-96 ซึ่งส่งผลต่อเนื่องไปยังการรักษาและเพิ่มระดับการจ้างงานในภาคธุรกิจดังกล่าวอีกกว่า 1.05 ล้านคน นอกจากนี้ ยังส่งผลในภาพรวมของประเทศให้มีการบริโภคของภาคเอกชนเพิ่มขึ้น และผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ (GDP) ขยายตัวกว่า 63,123 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.37 ของ GDP ปี 2562สร้างรายได้ภาษีภาครัฐอีกราว 9,468 ล้านบาท (ผลการประเมิน 81 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน)

นอกจากนี้ การดำเนินมาตรการดังกล่าวยังก่อให้เกิดประโยชน์แก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศในทางอ้อมอีกหลายประการ ได้แก่

- 1) ผู้ประกอบการรายย่อยที่เป็นร้านธงฟ้าฯ ได้เป็นคู่ค้ากับผู้ผลิตสินค้าราคาประหยัดทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่มากขึ้น
- 2) ผู้ประกอบการรายย่อยที่เป็นร้านธงฟ้าฯ ได้เรียนรู้การใช้ระบบการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ และการชำระเงินใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีมาช่วย
- 3) ผู้ประกอบการรายย่อยที่เป็นร้านค้าคนละครั้ง ได้เรียนรู้เรียนรู้การใช้ระบบการชำระเงินใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีมาช่วย

ทั้งนี้ การดำเนินมาตรการฯ ในทั้งสองโครงการถือเป็นจุดเริ่มต้นให้ผู้ประกอบการรายย่อย หาบเร่

แผงลอย รวมถึงผู้ประกอบการชุมชน เข้าสู่ระบบฐานข้อมูลของภาครัฐมากขึ้น ซึ่งภาครัฐสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ได้ในอนาคต ทั้งในการกำหนดมาตรการส่งเสริม SMEs ให้สอดคล้องกับลักษณะและความต้องการของผู้ประกอบการยิ่งขึ้น การลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการที่สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมถึงการใช้ข้อมูลการทำธุรกรรมซื้อขายผ่านแอปพลิเคชันของภาครัฐในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ เป็นต้น

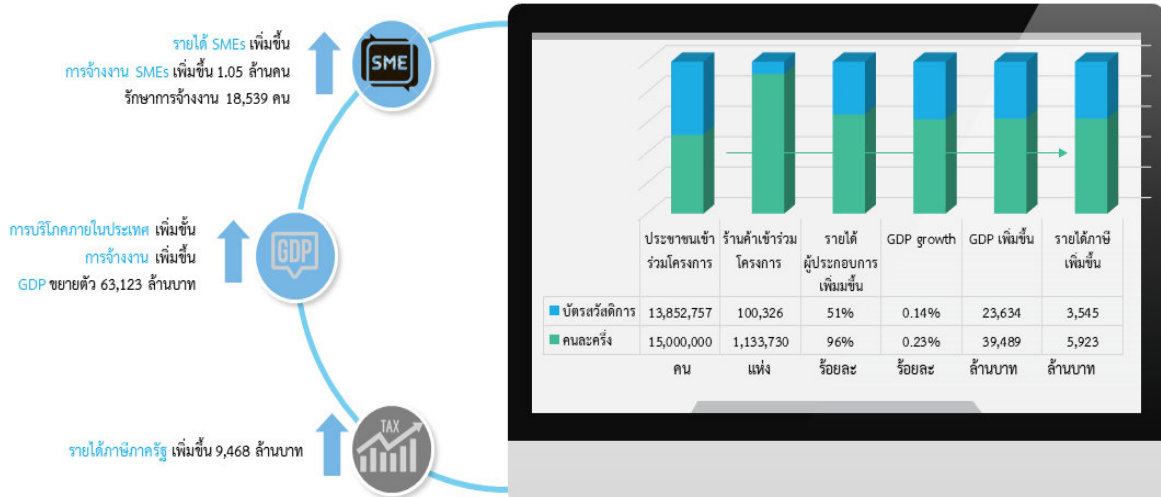
จะเห็นว่า การดำเนินมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศทั้งสองโครงการ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ SMEs ที่รายได้ที่เพิ่มขึ้นในระยะสั้น และได้เรียนรู้ทักษะด้านเทคโนโลยี การจัดการธุรกิจ และคู่ค้าธุรกิจ ซึ่งล้วนก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาวแก่ SMEs ทั้งสิ้น รวมถึงการพัฒนาาระบบฐานข้อมูลผู้ประกอบการรายย่อยของภาครัฐด้วยเช่นกัน

(5) ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการ ผู้ประกอบการร้านค้ากลุ่มที่ผลประกอบการไม่ดีแต่ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้นั้นอาจได้รับผลกระทบด้านลบจากการดำเนินโครงการ กล่าวคือ มียอดขายลดลงจากความสามารถในการแข่งขันลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับร้านค้าลักษณะเดียวกันที่เข้าร่วมโครงการ ส่งผลให้อาจเกิดการเลิกจ้างแรงงาน หรืออาจยุบเลิกกิจการในที่สุด อย่างไรก็ตาม การดำเนินมาตรการนี้เม็ดเงินลงไปถึงระดับรากหญ้าอย่างแท้จริง จึงส่งผลให้ระดับความเหลื่อมล้ำในสังคมลดลง

(6) ข้อจำกัดรวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านประชาชน ภาครัฐควรปรับการดำเนินมาตรการครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย และครอบคลุมธุรกรรมการใช้จ่ายทุกช่องทาง ซึ่งจะทำให้มาตรการมีศักยภาพที่ดียิ่งขึ้นนั้น และในระยะยาวควรมีมาตรการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพ ลดการพึ่งพาภาครัฐ

ด้านผู้ประกอบการ ภาครัฐควรปรับปรุงระบบการลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการให้สะดวกและง่ายมากขึ้น เพิ่มความหลากหลาย ของสินค้าที่จำหน่ายในร้านธงฟ้าฯ ให้สอดคล้องต่อความต้องการของผู้บริโภคยิ่งขึ้น อันจะช่วยเพิ่มยอดขายและรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการร้านธงฟ้าฯ ด้วยเช่นกัน และในระยะยาวควรมีมาตรการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการ อันจะช่วยยกระดับความสามารถในการแข่งขันให้แก่กิจการ

ด้านแพลตฟอร์มภาครัฐ ควรปรับปรุงเงื่อนไข และระบบในการเข้าถึงมาตรการให้ง่ายและสะดวก รวดเร็ว พร้อมทั้งพัฒนาแพลตฟอร์มให้มีความเสถียรในการใช้งานยิ่งขึ้น และในระยะยาว ภาครัฐควรพัฒนาใช้แพลตฟอร์มเดียวกับชุดมาตรการหนึ่งๆ หรือทุกมาตรการที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และความสะดวกต่อการสื่อสารกับประชาชน พร้อมทั้งควรวางแผนและจัดเก็บข้อมูลของทั้งประชาชนและผู้ประกอบการเพื่อประโยชน์ในการใช้ข้อมูล (Big data) ในการกำหนดมาตรการ หรือการดำเนินมาตรการต่อไปในอนาคตได้อย่างตรง ประสิทธิภาพ และมีศักยภาพในการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุดต่อไป

6.2 เกี่ยวกับมาตรการ

6.2.1 ที่มาหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเป็นวงกว้าง ทั้งภาคการผลิตและภาคการบริโภคนั้น สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ในฐานะหน่วยงานที่กำกับดูแลนโยบายการขับเคลื่อนและรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจไทย ได้เสนอมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ ในการประชุมศูนย์บริหารสถานการณ์เศรษฐกิจจากผลกระทบการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (วันที่ 16 กันยายน 2563) พร้อมกันนี้ ยังได้เสนอโครงการภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 (พระราชกำหนดฯ) กับคณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้¹ (คณะกรรมการกลั่นกรองฯ) (วันที่ 18 กันยายน 2563) พร้อมทั้งรับข้อคิดเห็นคณะกรรมการกลั่นกรองฯ ไปปรับปรุงรายละเอียดของโครงการเพิ่มเติม

คณะกรรมการกลั่นกรองฯ ได้เสนอผลการพิจารณา ในคราวประชุมครั้งที่ 20/2563 และครั้งที่ 21/2563 ต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา² (วันที่ 23 กันยายน 2563) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติโครงการจำนวน 35 โครงการ (วันที่ 24 กันยายน 2563) และต่อมาคณะกรรมการกลั่นกรองฯ ได้เสนอผลการพิจารณา ในคราวประชุมครั้งที่ 22/2563 ต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา (วันที่ 28 กันยายน 2563) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติโครงการคนละครึ่ง และโครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง (วันที่ 30 กันยายน 2563)

เมื่อใกล้สิ้นสุดระยะเวลาดำเนินโครงการ คณะกรรมการกลั่นกรองฯ ได้เสนอผลการพิจารณา ในคราวประชุมครั้งที่ 30/2563 เพื่อขยายเวลาดำเนินโครงการในระยะที่ 2 ต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้สำนักงานเศรษฐกิจการคลังดำเนินโครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐระยะที่ 2 และ โครงการคนละครึ่งระยะที่ 2 (8 ธันวาคม 2563)

อนึ่ง แผนงาน/โครงการภายใต้พระราชกำหนดฯ จำแนกออกเป็น 3 กลุ่มแผนงาน/โครงการ โดยโครงการภายใต้มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ ทั้งสองโครงการจัดอยู่ในกลุ่มแผนงาน/โครงการที่ 2-3 กล่าวคือ โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อยู่ในกลุ่มแผนงาน/โครงการที่ 2.1 แผนงานเพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยให้แก่ประชาชน และโครงการคนละครึ่ง อยู่ในกลุ่มแผนงาน/โครงการที่ 3.3 แผนงานเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นการบริโภคภาคครัวเรือนและเอกชน รวมถึงการลงทุนต่างๆ ของภาคเอกชน เพื่อให้สภาวะการบริโภคและการลงทุนกลับเข้าสู่ระดับปกติได้โดยเร็ว

¹ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นประธานและเลขานุการฯ

² โดยเรื่องเรื่องที่เสนอดังกล่าวนี้นี้ เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามมาตรา 8 (1) และมาตรา 8 (6) แห่งพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 (พระราชกำหนดฯ)

ตาราง 6-1: มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ

กระทรวงการคลัง	ศูนย์บริหารสถานการณ์เศรษฐกิจ จากผลกระทบการระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	คณะกรรมการกลั่นกรอง การใช้จ่ายเงินกู้ (พ.ร.ก. ให้อำนาจ กระทรวงการคลังกู้เงินฯ 2563)	คณะรัฐมนตรี
สำนักงานเศรษฐกิจการคลังเสนอ มาตรการรักษาระดับ การบริโภคของประเทศ	วันที่ 16 กันยายน 2563 การประชุมครั้งที่ 3/2563 ศูนย์บริหารฯ มีมติเห็นชอบในหลักการ		
วันที่ 18 กันยายน 2563 สำนักงานเศรษฐกิจการคลังเสนอ โครงการภายใต้ พ.ร.ก.ฯ		วันที่ 18 กันยายน 2563 คณะกรรมการฯ ให้ปรับปรุง รายละเอียดของโครงการเพิ่มเติม	
วันที่ 23 กันยายน 2563 กระทรวงการคลังขอเพิ่มเติม รายละเอียดวิธีการดำเนินงาน - คุณสมบัติผู้เข้าร่วมโครงการ - ขั้นตอนการยืนยันตัวตน - วันที่เริ่มลงทะเบียน-ใช้จ่าย		วันที่ 23 กันยายน 2563 เสนอผลการพิจารณาของคณะกรรมการฯ ในคราวประชุมครั้งที่ 20/2563 และ ครั้งที่ 21/2563	
วันที่ 24 กันยายน 2563 กระทรวงการคลังปรับปรุง รายละเอียดวิธีการดำเนินงาน - ปรับ 100 เป็น 150 บาท/คน/วัน - ขยายเวลาปิดรับลงทะเบียน			วันที่ 24 กันยายน 2563 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการ ที่เสนอขอใช้เงินกู้ภายใต้ พ.ร.ก.ฯ จำนวน 35 โครงการ
		วันที่ 25 กันยายน 2563 ประชุมครั้งที่ 22/2563 คณะกรรมการฯ พิจารณาปรับปรุง รายละเอียดของแผนงาน/โครงการที่ ใช้จ่ายเงินกู้ภายใต้ พ.ร.ก.ฯ	
		วันที่ 28 กันยายน 2563 เสนอผลการพิจารณาของคณะกรรมการฯ ในคราวประชุมครั้งที่ 22/2563	วันที่ 30 กันยายน 2563 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลฯ ซึ่งพิจารณาอนุมัติ 1) โครงการคนละครึ่ง 2) โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
		วันที่ 2 ธันวาคม 2563 ประชุมครั้งที่ 30/2563 คณะกรรมการฯ มีมติเห็นชอบดำเนิน โครงการระยะที่ 2	วันที่ 8 ธันวาคม 2563 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ ดำเนินโครงการต่อในระยะที่ 2

ที่มา: คณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้ และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, สรุปรโดย มูลนิธิ สวท.

6.2.2 วัตถุประสงค์

มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ ตามหลักการที่กระทรวงการคลังเสนอ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มกำลังซื้อให้แก่กลุ่มผู้มีรายได้น้อยและประชาชนทั่วไป และช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อย โดยมาตรการข้างต้น แบ่งเป็น 2 โครงการ ได้แก่ โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และโครงการคนละครึ่ง มีรายละเอียดวัตถุประสงค์รายโครงการ ดังนี้

ตาราง 6-2: วัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการ

โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	โครงการคนละครึ่ง
<p>ระยะที่ 1 เพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่กลุ่มผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ประมาณ 14 ล้านคน ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ มีรายได้ลดลง และไม่สามารถหารายได้จากแหล่งอื่นมาทดแทนได้</p> <p>ระยะที่ 2 เพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่กลุ่มผู้มีบัตรฯ อย่างต่อเนื่อง ในช่วงที่มีสถานการณ์ COVID-19 ซึ่งทำให้กลุ่มผู้มีบัตรฯ ยังไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ มีรายได้ลดลงและไม่สามารถหารายได้จากแหล่งอื่นมาทดแทนได้เพียงพอ อันจะเป็นผลต่อเรื่องที่ช่วยเหลือเยียวยาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เกิดการใช้จ่ายในท้องถิ่น ช่วยเหลือผู้ประกอบการในพื้นที่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจฐานรากที่สำคัญ</p>	<p>ระยะที่ 1 เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจระดับฐานราก โดยการลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนในส่วนของค่าอาหาร เครื่องดื่ม และสินค้าทั่วไป อันจะเป็นการเพิ่มอุปสงค์การบริโภคภายในประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ประกอบการรายย่อย โดยเฉพาะกลุ่มหาบเร่ แผงลอย ให้มีรายได้จากการขายสินค้า</p> <p>ระยะที่ 2 เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจระดับฐานรากให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงไตรมาสที่ 1 ของปี 2564 ผ่านการบริโภคจับจ่ายใช้สอยของประชาชน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ประกอบการรายย่อย โดยเฉพาะกลุ่มหาบเร่ แผงลอย มีรายได้จากการขายสินค้า</p>

ที่มา: คณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้ และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, สรุปรโดย มูลนิธิ สวค.

6.2.3 กลุ่มเป้าหมาย

การดำเนินมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศมีกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมมาตรการทั้งฝั่งประชาชน และฝั่งผู้ประกอบการ โดยมีรายละเอียดการกำหนดกลุ่มเป้าหมายในแต่ละโครงการ ดังนี้

ตาราง 6-3: กลุ่มเป้าหมายของการดำเนินโครงการ

โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ		โครงการคนละครึ่ง	
ประชาชน	ผู้ประกอบการ	ประชาชน	ผู้ประกอบการ
<p>ระยะที่ 1 ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 13,948,518 คน</p>	<p>ระยะที่ 1 ร้านธงฟ้าฯ</p>	<p>ระยะที่ 1 ประชาชนสัญชาติไทย อายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 10 ล้าน คน</p>	<p>ระยะที่ 1 ร้านจำหน่ายสินค้า ประเภทอาหารและเครื่องดื่ม และสินค้าทั่วไป โดยไม่รวม สลากกินแบ่ง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยาสูบ และบริการต่างๆ</p>
<p>ระยะที่ 2 ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 13,756,995 คน</p>	<p>ระยะที่ 2 ร้านธงฟ้าฯ</p>	<p>ระยะที่ 2 ประชาชนสัญชาติ ไทยอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 15 ล้านคน ประกอบด้วย ผู้ได้รับสิทธิ์เดิม 10 ล้านคน ผู้สมัครใหม่ 5 ล้านคน</p>	<p>ระยะที่ 2 ร้านจำหน่ายสินค้า ประเภทอาหารและเครื่องดื่ม และสินค้าทั่วไป โดยไม่รวม สลากกินแบ่ง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยาสูบ และบริการต่างๆ</p>

ที่มา: คณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้ และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, สรุปรโดย มูลนิธิ สวค.

6.2.4 ลักษณะการดำเนินมาตรการ

มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ ประกอบด้วย โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และโครงการคนละครึ่ง โดยมีรายละเอียดลักษณะการดำเนินงาน ดังนี้

(1) โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นโครงการที่ให้ความช่วยเหลือวงเงินค่าซื้อสินค้าบริโภคอุปโภคที่จำเป็นจากร้านธงฟ้าราคาประหยัดพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น กับผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 500 บาทต่อคนต่อเดือน เป็นระยะเวลารวมระยะที่ 1-2 จำนวน 6 เดือน ในช่วงเดือนตุลาคม 2563 ถึงเดือนมีนาคม 2564 โดยให้ 500 บาทเท่ากันทั้งในกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำกว่า 30,000 บาทต่อปี และกลุ่มที่มีรายได้เกินกว่า 30,000 บาทต่อปี ซึ่งเดิมผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจะได้วงเงินค่าซื้อสินค้าบริโภคอุปโภคเพียง 300 บาทต่อเดือนในกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำกว่า 30,000 บาทต่อปี และ 200 บาทต่อเดือนในกลุ่มผู้มีรายได้เกินกว่า 30,000 บาทต่อปี

ภาพ 6-1: สรุปโครงการที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

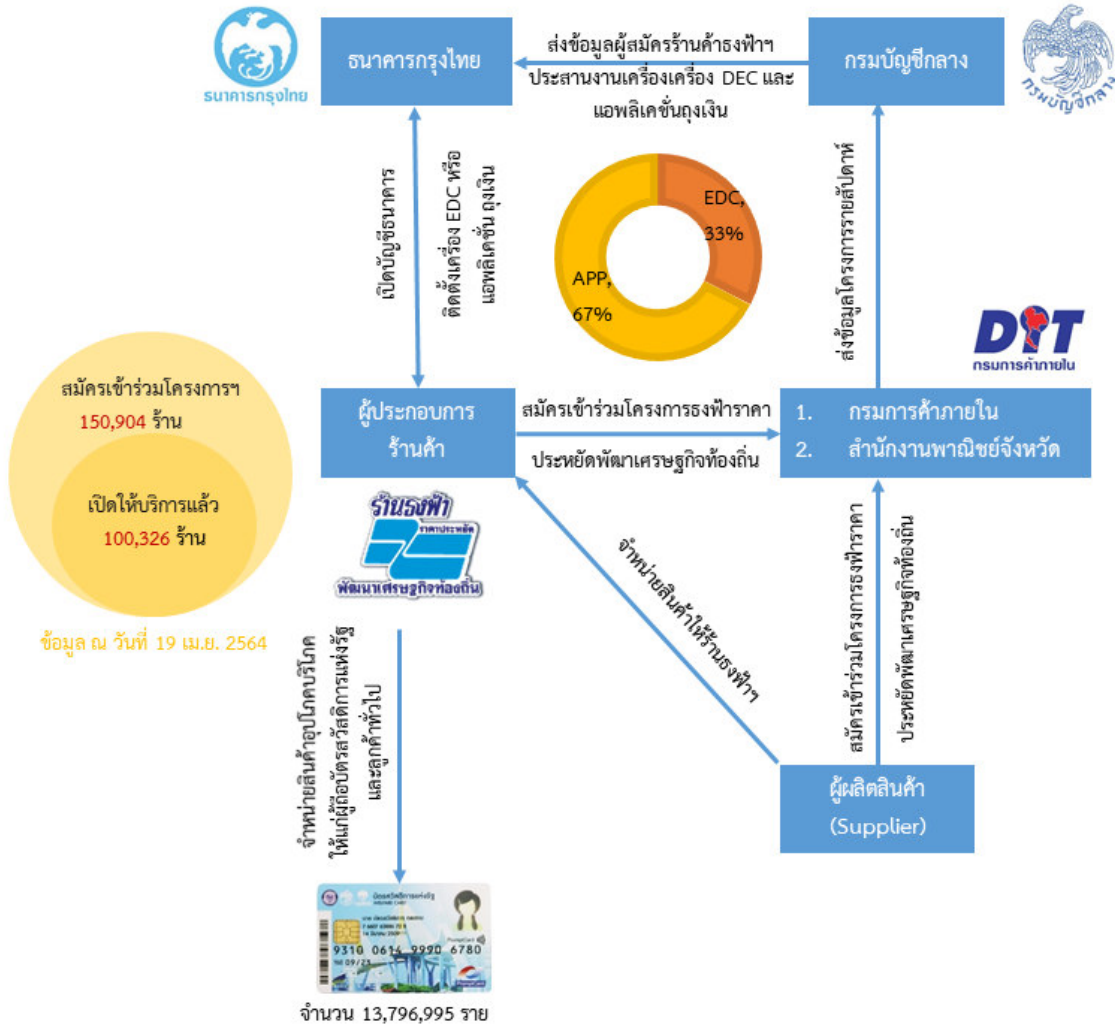
สำหรับขั้นตอนการเข้าโครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้น หากเป็นร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการร้านธงฟ้าราคาประหยัดพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นอยู่แล้ว ไม่ต้องสมัครเพิ่มแต่อย่างใด โดยปัจจุบันมีร้านค้าธงฟ้าฯ ในโครงการจำนวน 100,326 ร้าน³ แบ่งเป็นร้านที่รับชำระเงินด้วยแอปพลิเคชันถุงเงิน ร้อยละ 67 และร้านที่รับชำระเงินด้วยเครื่อง EDC ร้อยละ 33

อย่างไรก็ดี กรณีร้านค้าสมัครเข้าร่วมโครงการร้านธงฟ้าราคาประหยัดพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นใหม่ สามารถสมัครได้ที่กรมการค้าภายใน หรือสำนักงานพาณิชย์จังหวัด โดยกรมการค้าภายในจะรวบรวมข้อมูลประสานงานไปยังกรมบัญชีกลางทุกวันจันทร์ และกรมบัญชีกลางประสานงานต่อไปยังธนาคารกรุงไทย

³ ข้อมูล ณ เดือนเมษายน 2564

เพื่อดำเนินการติดตั้งและส่งมอบเครื่องชำระเงิน EDC หรือแอปพลิเคชันจ่ายเงินให้แก่ร้านธงฟ้า ต่อไป ทั้งนี้ ภายหลังจากมีผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไปใช้จ่ายที่ร้านธงฟ้า ธนาคารกรุงไทยจะดำเนินโอนเงินเข้าบัญชีร้านธงฟ้าในวันทำการถัดไป นอกจากนี้ กรมการค้าภายในยังเป็นผู้จัดหาและคัดเลือกผู้ผลิตสินค้าที่จำหน่ายสินค้าให้กับร้านธงฟ้า ด้วย

ภาพ 6-2: ขั้นตอนการดำเนินโครงการสมัครโครงการร้านธงฟ้าราคาประหยัดพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น

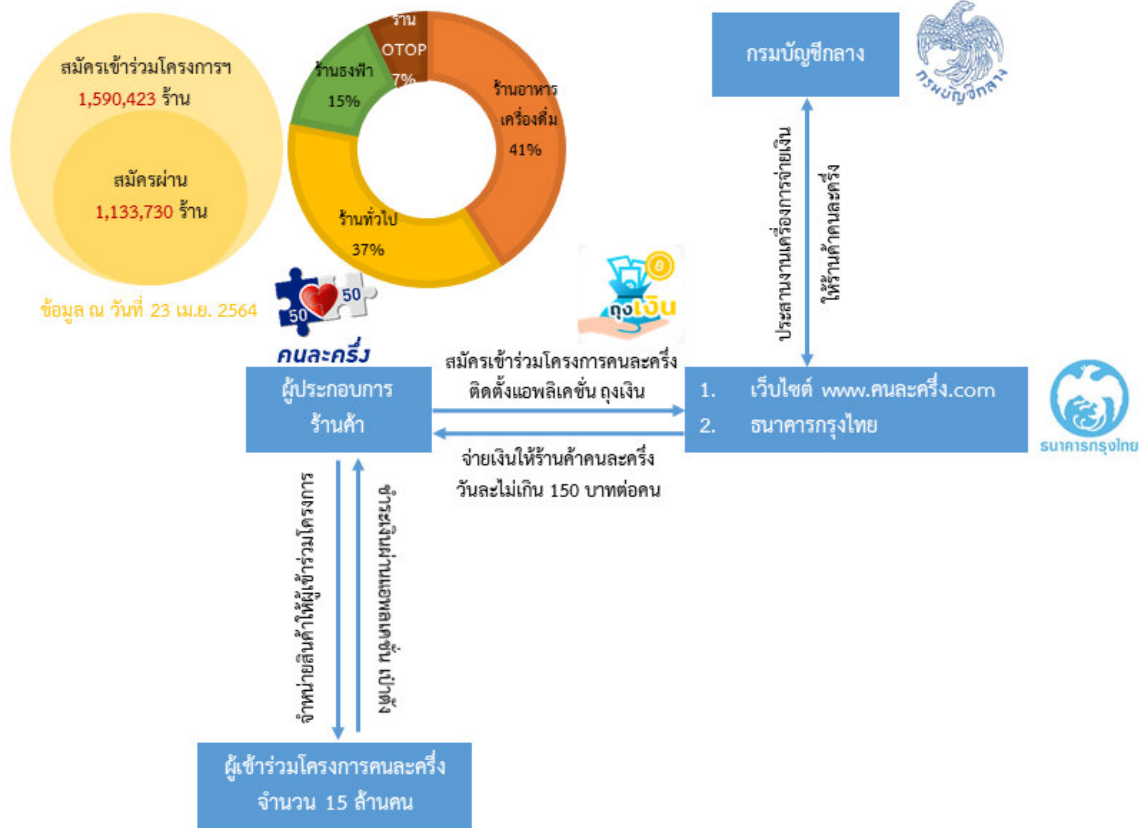

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

(2) โครงการคนละครึ่ง

โครงการคนละครึ่ง รับสมัครร้านค้าเข้าร่วมโครงการ ประเภท 3 ได้แก่ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สินค้าทั่วไป และร้านค้า OTOP ซึ่งเป็นผู้ประกอบการรายย่อย เช่น หาบเร่ แผงลอย โดยมีเงื่อนไขว่าเป็นกิจการที่ไม่ได้จดทะเบียนในรูปแบบนิติบุคคล และไม่ใช่อุตสาหกรรมที่เปราะบางหรือธุรกิจเฟรนไชส์ ซึ่งรวมถึงร้านธงฟ้า ที่รับชำระเงินด้วยแอปพลิเคชันจ่ายเงินด้วยเช่นกัน ซึ่งร้านค้าสามารถสมัครเข้าร่วมโครงการได้ที่เว็บไซต์ www.คนละครึ่ง.com หรือธนาคารกรุงไทย และภายหลังจากใช้จ่ายของผู้ลงทะเบียนโครงการคนละครึ่ง ธนาคารกรุงไทยจะดำเนินการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารของร้านค้าในวันทำการถัดไป

ภาพ 6-3: ขั้นตอนการดำเนินโครงการสมัครโครงการคนละครึ่ง

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ทั้งนี้ ทั้งสองโครงการ มีรายละเอียดลักษณะการดำเนินโครงการ ได้แก่ การขับเคลื่อนมาตรการกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนและผู้ประกอบการ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และระยะเวลาดำเนินโครงการ ดังนี้

ตาราง 6-4: สรุปลักษณะการดำเนินมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ

โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	โครงการคนละครึ่ง
1) การขับเคลื่อนมาตรการ	
ระยะที่ 1 ช่วยเหลือวงเงินค่าซื้อสินค้าบริโภคอุปโภคที่จำเป็นจากร้านธงฟ้าราคาประหยัดพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น จำนวน 500 บาทต่อคนต่อเดือน เป็นระยะเวลา 3 เดือน ตั้งแต่เดือนตุลาคม – ธันวาคม 2563	ระยะที่ 1 ภาครัฐร่วมจ่าย (Co-pay) ร้อยละ 50 จำนวนไม่เกิน 150 บาทต่อคนต่อวัน หรือไม่เกิน 3,000 บาทต่อคน ตลอดระยะเวลาโครงการ สำหรับค่าอาหาร เครื่องดื่ม และสินค้าทั่วไป ไม่รวมล็อตเตอรี่ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยาสูบ และการบริการ
ระยะที่ 2 ช่วยเหลือวงเงินค่าซื้อสินค้าบริโภคอุปโภคที่จำเป็นจากร้านธงฟ้าราคาประหยัดพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น จำนวน 500 บาทต่อคนต่อเดือน เป็นระยะเวลา 3 เดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม - มีนาคม 2564	ระยะที่ 2 ภาครัฐร่วมจ่ายค่าอาหาร เครื่องดื่ม และสินค้าทั่วไป ผ่านฝ่ายของผู้ซื้อร้อยละ 50 ทั้งนี้ ไม่เกิน 150 บาทต่อคนต่อวัน โดยโครงการคนละครึ่งระยะที่ 2 นี้ แบ่งกลุ่มผู้ใช้สิทธิเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย (1) ผู้ได้รับสิทธิเดิม ไม่เกิน 10 ล้านคน จะได้รับสิทธิวงเงินสนับสนุนจากรัฐเพิ่มเติมคนละ 500 บาท ในวันที่ 1 มกราคม 2564 ซึ่งเมื่อรวมกับวงเงินตามสิทธิที่มีอยู่เดิม

โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	โครงการคนละครึ่ง
	<p>3,000 บาท เท่ากับจะมีวงเงินรวม 3,500 บาท สามารถใช้จ่ายได้ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2564</p> <p>(2) ผู้ลงทะเบียนใหม่ ไม่เกิน 5 ล้านคน จะได้รับสิทธิวงเงินสนับสนุนจากรัฐคนละ 3,500 บาท สำหรับใช้จ่ายตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 31 มีนาคม 2564</p>
2) กลุ่มเป้าหมายมาตรการ (ประชาชน)	
<p>คุณสมบัติ เป็นผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระยะที่ 1 จำนวน 13,948,518 คน - ระยะที่ 2 จำนวน 13,756,995 คน <p>การลงทะเบียน ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไม่ต้องลงทะเบียนเพิ่มเติม จะได้รับการปรับวงเงินตามกำหนดระยะเวลาทุกคน</p>	<p>คุณสมบัติ ประชาชนผู้มีสัญชาติไทย มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีบัตรประจำตัวประชาชน และไม่ใช้ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระยะที่ 1 จำนวน 10 ล้านคน - ระยะที่ 2 จำนวน 15 ล้านคน <p>การลงทะเบียน</p> <p>ระยะที่ 1</p> <ul style="list-style-type: none"> - ช่องทาง: เว็บไซต์ www.คนละครึ่ง.com - ตั้งแต่วันที่ 16 ตุลาคม 2563 เวลา 06.00 น. – 23.00 น. - โดยผู้ได้รับสิทธิต้องยืนยันตัวตนผ่าน g-Wallet แอปพลิเคชัน “เป๋าตัง” อีกขั้นตอนหนึ่งด้วย จึงจะสามารถใช้จ่ายกับร้านค้าที่ติดตั้งแอปพลิเคชัน “ถุงเงิน” ที่เข้าร่วมโครงการเพื่อรับสิทธิได้ <p>ระยะที่ 2</p> <p><u>กรณีผู้ได้รับสิทธิเดิม</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - มีเงื่อนไขว่าต้องใช้จ่ายเงินที่ได้รับ 3,000 บาทให้ครบภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2563 - จากนั้นจะมีปุ่มในแอปพลิเคชัน “เป๋าตัง” ให้กดยืนยันการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง ระยะที่ 2 <p><u>กรณีผู้ลงทะเบียนใหม่</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้ลงทะเบียนด้วยวิธีการเดิม ผ่านเว็บไซต์ www.คนละครึ่ง.com ตั้งแต่วันที่ 16 ธันวาคม 2563 เป็นต้นไป ในระหว่างเวลา 06.00 น. - 23.00 น. - ผู้ลงทะเบียนต้องมีสัญชาติไทย มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีบัตรประจำตัวประชาชน และไม่ใช้ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ทั้งนี้ ในโครงการคนละครึ่ง ระยะที่ 2 ยังได้เปิดโอกาสให้ผู้ที่เคยถูกตัดสิทธิจากการไม่ใช้สิทธิโครงการคนละครึ่งระยะแรก สามารถลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งระยะที่ 2 ได้ใหม่ นอกจากนี้ ขอย้ำว่าผู้ใช้สิทธิโครงการคนละครึ่งระยะแรกและระยะที่ 2 จะไม่สามารถใช้สิทธิมาตรการช้อปดีมีคืนได้ ซึ่งเป็นไปตามหลักการที่จำแนกกลุ่มเป้าหมายของโครงการและมาตรการต่างๆ ไว้อย่างชัดเจนไม่ให้ซ้ำซ้อนล้ากัน

โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	โครงการคนละครึ่ง
<p>เงื่อนไข</p> <p>-</p>	<p>เงื่อนไข</p> <p>ผู้ได้รับสิทธิจะต้องเริ่มใช้จ่ายภายใน 14 วัน นับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันที่ตนได้รับ SMS แจ้งรับสิทธิหรือวันที่เปิดให้เริ่มใช้จ่ายตามโครงการ มิเช่นนั้นจะถูกตัดสิทธิและไม่สามารถลงทะเบียนได้อีก โดยสิทธิที่ถูกตัดจะนำไปเปิดให้ลงทะเบียนใหม่</p>
2) กลุ่มเป้าหมายมาตรการ (ร้านค้า/ผู้ประกอบการ)	
<p>คุณสมบัติ</p> <p>- เป็นร้านธงฟ้าฯ</p> <p>การลงทะเบียน</p> <p>ไม่ต้องลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการเพิ่มเติม สามารถเข้าร่วมโครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้ทันที</p>	<p>คุณสมบัติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเภทร้านค้าที่สามารถเข้าร่วมโครงการ ได้แก่ เป็นกิจการประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่ม สินค้าทั่วไป ซึ่งเป็นผู้ประกอบการรายย่อย เช่น หาบเร่ แผงลอย - ไม่ได้จดทะเบียนในรูปแบบนิติบุคคล - ไม่เป็นร้านสะดวกซื้อที่เป็นธุรกิจเฟรนไชส์ <p>การลงทะเบียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ช่องทาง: เว็บไซต์ www.คนละครึ่ง.com หรือลงทะเบียนผ่านทางสาขาธนาคารกรุงไทย โดยธนาคารกรุงไทยจะช่วยติดตั้งแอปพลิเคชัน “ถุงเงิน” เพื่อใช้ในการรับชำระเงินจากการขายสินค้า - ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 เวลา 06.00 น. – 23.00 น.
3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
<p>หน่วยงานผู้จัดทำและดำเนินโครงการ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง <p>หน่วยงานร่วมดำเนินโครงการ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ธนาคารกรุงไทย - กรมการค้าภายใน - กรมบัญชีกลาง 	<p>หน่วยงานผู้จัดทำและดำเนินโครงการ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง <p>หน่วยงานร่วมดำเนินโครงการ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ธนาคารกรุงไทย - กระทรวงมหาดไทย - กรมบัญชีกลาง
4) ระยะเวลาดำเนินการมาตรการ	
<p>ระยะที่ 1 : วันที่ 8 ตุลาคม 2563 – 31 ธันวาคม 2563</p> <p>ระยะที่ 2 : วันที่ 1 มกราคม 2564 – 31 มีนาคม 2564</p>	<p>ระยะที่ 1 : วันที่ 23 ตุลาคม 2563 – 31 ธันวาคม 2563</p> <p>ระยะที่ 2 : วันที่ 1 มกราคม 2564 – 31 มีนาคม 2564</p>

ที่มา: สรุปโดย มูลนิธิ สวค.

6.2.5 งบประมาณและแหล่งเงินทุน

โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และโครงการคนละครึ่ง ใช้งบประมาณภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 โดยมีวงเงินรายโครงการ ดังนี้

ตาราง 6-5: งบประมาณและแหล่งเงินทุนโครงการ

โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	โครงการคนละครึ่ง
งบประมาณ	งบประมาณ
ระยะที่ 1 จำนวน 20,922.78 ล้านบาท	ระยะที่ 1 จำนวน 30,000 ล้านบาท
ระยะที่ 2 จำนวน 20,635.49 ล้านบาท	ระยะที่ 2 จำนวน 22,500 ล้านบาท
รวมงบประมาณโครงการ 41,558.27 ล้านบาท	รวมงบประมาณโครงการ 52,500 ล้านบาท
แหล่งเงินทุน	แหล่งเงินทุน
เงินกู้ภายใต้แผนงานที่ 2.1 ตามบัญชีท้าย พ.ร.ก.ฯ	เงินกู้ภายใต้แผนงานที่ 3.3 ตามบัญชีท้าย พ.ร.ก.ฯ
รวมงบประมาณมาตรการทั้งสิ้น 94,058.27 ล้านบาท	

หมายเหตุ: เป็นการคำนวณงบประมาณรวมในเบื้องต้น

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

6.2.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ในภาพรวมของมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ กระทรวงการคลังคาดว่า ทั้งโครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและโครงการคนละครึ่ง จะช่วยลดภาระค่าครองชีพให้แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย และช่วยรักษากำลังซื้อในระบบเศรษฐกิจ จากการเติมเม็ดเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ 147,000⁴ ล้านบาท ครอบคลุมประชาชน 29⁵ ล้านคน

อย่างไรก็ดี แม้อัตราการฯ จะกำหนดกลุ่มเป้าหมายและผลที่คาดว่าจะได้รับเฉพาะเจาะจงเพียงกลุ่มประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง แต่การดำเนินมาตรการดังกล่าวยังส่งผลต่อผู้ประกอบการ SMEs ในกลุ่มผู้ประกอบการรายย่อยที่เข้าร่วมมาตรการ รวมถึงกลุ่มธุรกิจเกี่ยวเนื่องมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ โดยการรักษาและกระตุ้นการบริโภคในประเทศนี้จะช่วยให้มีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นในช่วงที่เหลือของปี 2563 และส่งแรงขับเคลื่อนต่อเนื่องไปยังปี 2564 โดยมีรายละเอียดผลที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละโครงการ ดังนี้

⁴ ผู้ออกแบบมาตรการคาดว่าจะการดำเนินมาตรการฯ ระยะที่ 1-2 จะก่อให้เกิดเม็ดเงินในระบบเศรษฐกิจจำนวน 147,000 ล้านบาท ประกอบด้วยผลจากโครงการเพิ่มกำลังซื้อฯ จำนวน 42,000 ล้านบาท (14 ล้านคน*500บาท/เดือน*6 เดือน) และโครงการคนละครึ่ง จำนวน 105,000 ล้านบาท (15 ล้านคน*3,500 บาทต่อคน*2 ฝ่ายที่จ่ายเงิน)

⁵ ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมาตรการ ประกอบด้วย กลุ่มผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 14 ล้านคน และกลุ่มประชาชนที่ลงทะเบียนโครงการคนละครึ่งจำนวน 15 ล้านคน

ตาราง 6-6: ผลที่คาดว่าจะได้รับ

โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	โครงการคนละครึ่ง
ระยะที่ 1 ผู้มีบัตรฯ จำนวนไม่เกิน 13,948,518 คน ได้รับการช่วยเหลือเยียวยา เพิ่มกำลังซื้อ และลดภาระค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภคที่จำเป็น ทั้งยังก่อให้เกิดการใช้จ่ายในท้องถิ่นผ่านร้านธงฟ้าฯ อีกด้วย	ระยะที่ 1 ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนจำนวน 10 ล้านคน สร้างรายได้ให้ผู้ประกอบการรายย่อยอย่างน้อย 100,000 ร้านค้า และสามารถสร้างเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ 60,000 ล้านบาท คาดว่าจะส่งผลให้ GDP ขยายตัวร้อยละ 0.18
ระยะที่ 2 ผู้มีบัตรฯ จำนวนไม่เกิน 13,756,995 คน ได้รับการช่วยเหลือเยียวยา อันจะเป็นผลต่อเนื่องที่จะช่วยเยียวยาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เกิดการใช้จ่ายในท้องถิ่น ช่วยเหลือผู้ประกอบการในพื้นที่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจฐานรากที่สำคัญ	ระยะที่ 2 ทำให้มีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ 45,000 ล้านบาท ซึ่งคาดว่าจะส่งผลให้ GDP ขยายตัวร้อยละ 0.14 ซึ่งเมื่อรวมเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจตลอดทั้งโครงการ จำนวน 105,000 ล้านบาท ส่งผลให้ GDP ขยายตัวร้อยละ 0.32

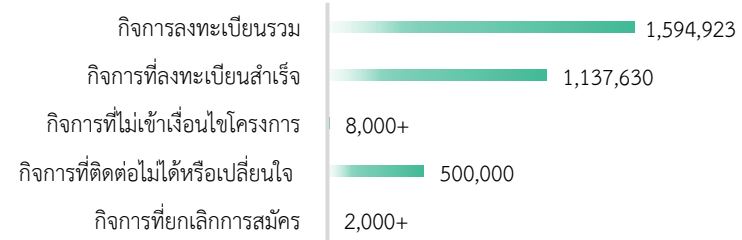
ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, สรุปโดย มูลนิธิ สวค.

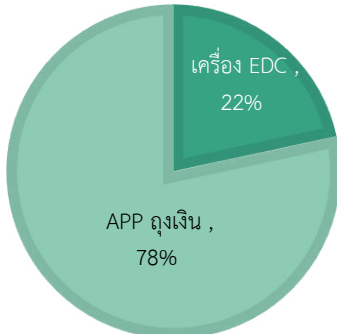
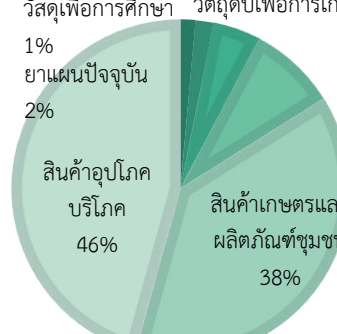
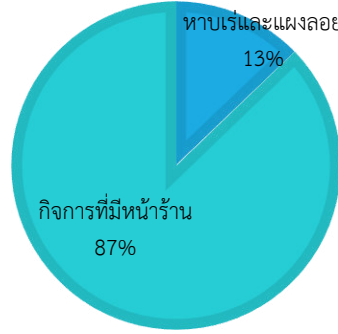
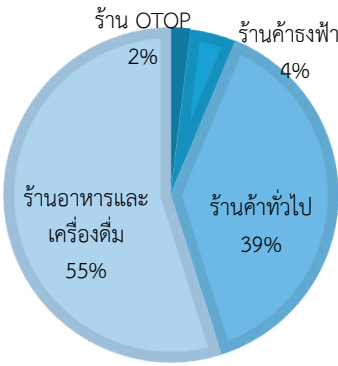
นอกจากนี้ ระบบการชำระเงินในโครงการดังกล่าว ยังคาดว่าจะช่วยสร้างการเรียนรู้ให้กับประชาชนจนถึงระดับฐานราก ให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและพัฒนาให้สังคมไทยเดินหน้าสู่ Digital Society ไปพร้อมๆ กัน ในขณะที่เดียวกันยังเป็นการลดการใช้จ่ายเงินสด ทำให้การดำเนินโครงการโปร่งใส รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

6.3 ผลการดำเนินงานมาตรการ

การดำเนินมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศในระยะเวลาที่ 1 และระยะที่ 2 ได้สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2563 และวันที่ 31 มีนาคม 2564 ที่ผ่านมา ตามลำดับ สามารถสรุปผลการดำเนินงานรายโครงการ ในประเด็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) จำนวนประชาชนเข้าร่วมโครงการ 2) จำนวนร้านค้าเข้าร่วมโครงการ และ 3) ยอดการใช้จ่ายได้ ดังนี้

ตาราง 6-7: ผลการดำเนินงานรายโครงการ

การดำเนินงาน	โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ		โครงการคนละครึ่ง											
	ระยะที่ 1	ระยะที่ 2	ระยะที่ 1	ระยะที่ 2										
จำนวนประชาชนเข้าร่วมโครงการ	ผู้มีบัตรสวัสดิการจำนวนไม่เกิน 13,948,518 คน	ผู้มีบัตรสวัสดิการจำนวนไม่เกิน 13,756,995 คน	ประชาชนที่ลงทะเบียนสำเร็จในระยะที่ 1 จำนวน 10 ล้านคน	ประชาชนที่ลงทะเบียนสำเร็จในระยะที่ 2 จำนวน 15 ล้านคน และมียอดการใช้จ่ายภายใน 14 วัน (Activated User) จำนวน 14.7 ล้านคน										
จำนวนร้านค้าเข้าร่วมโครงการ	ข้อมูล ณ เดือนเมษายน 2564 มีร้านค้าสมัครเข้าร่วมโครงการร้านธงฟ้าฯ จำนวน 150,904 แห่ง ในจำนวนนี้มีร้านค้าที่ลงทะเบียนสำเร็จและเปิดดำเนินการแล้วจำนวน 100,326 แห่ง ขณะที่จำนวนที่เหลืออยู่ระหว่างขั้นตอนการลงทะเบียนสมัครเข้าร่วมโครงการ		<p>ผลการดำเนินงานโครงการระยะที่ 1-2 พบว่า มีร้านค้าสมัครเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งทั้งหมดจำนวน 1,594,923 แห่ง จำแนกเป็นร้านค้าที่ลงทะเบียนสำเร็จ จำนวน 1,137,630 แห่ง ร้านค้าที่ติดต่อไม่ได้หรือเปลี่ยนใจไม่สมัครแล้วเกือบ 5 แสนแห่ง ร้านค้าที่ไม่เข้าเงื่อนไขโครงการ เช่น เป็นนิติบุคคล หรือเป็นธุรกิจแฟรนไชส์กว่า 8,000 แห่ง และร้านค้าที่ขอยกเลิกการสมัครจำนวนกว่า 2,000 แห่ง</p> <p style="text-align: center;">กิจการที่ลงทะเบียนทั้งหมด (ราย)</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>กิจการลงทะเบียนรวม</td> <td>1,594,923</td> </tr> <tr> <td>กิจการที่ลงทะเบียนสำเร็จ</td> <td>1,137,630</td> </tr> <tr> <td>กิจการที่ไม่เข้าเงื่อนไขโครงการ</td> <td>8,000+</td> </tr> <tr> <td>กิจการที่ติดต่อไม่ได้หรือเปลี่ยนใจ</td> <td>500,000</td> </tr> <tr> <td>กิจการที่ยกเลิกการสมัคร</td> <td>2,000+</td> </tr> </table>		กิจการลงทะเบียนรวม	1,594,923	กิจการที่ลงทะเบียนสำเร็จ	1,137,630	กิจการที่ไม่เข้าเงื่อนไขโครงการ	8,000+	กิจการที่ติดต่อไม่ได้หรือเปลี่ยนใจ	500,000	กิจการที่ยกเลิกการสมัคร	2,000+
กิจการลงทะเบียนรวม	1,594,923													
กิจการที่ลงทะเบียนสำเร็จ	1,137,630													
กิจการที่ไม่เข้าเงื่อนไขโครงการ	8,000+													
กิจการที่ติดต่อไม่ได้หรือเปลี่ยนใจ	500,000													
กิจการที่ยกเลิกการสมัคร	2,000+													

การดำเนินงาน	โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ		โครงการคนละครึ่ง	
	ระยะที่ 1	ระยะที่ 2	ระยะที่ 1	ระยะที่ 2
จำนวนร้านค้าเข้าร่วมโครงการ	<p>ร้านธงฟ้าฯ ที่ลงทะเบียนสำเร็จและได้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 100,326 แห่ง (ข้อมูล ณ เดือนเมษายน 2564) ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่เป็นร้านค้าที่รับชำระเงินผ่านแอปพลิเคชันถุงเงินกว่าร้อยละ 78 และรับชำระเงินด้วยเครื่อง EDC ร้อยละ 22 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาตามประเภทสินค้าที่จำหน่าย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นร้านค้าจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคมากถึงร้อยละ 46 รองลงมาเป็นสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ชุมชนร้อยละ 38 วัสดุเพื่อการเกษตรร้อยละ 5 ยาแผนปัจจุบันร้อยละ 2 วัสดุเพื่อการศึกษาร้อยละ 1 และสินค้าอื่นๆ ร้อยละ 8</p>		<p>ร้านคนละครึ่งที่ลงทะเบียนสำเร็จและได้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 1,137,630 แห่ง (ข้อมูล ณ เดือนเมษายน 2564) ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่เป็นกิจการที่มีหน้าร้านถึงร้อยละ 87 และเป็นกิจการหาบเร่แผงลอยร้อยละ 13 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาตามประเภทกิจการ พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบกิจการร้านอาหารและเครื่องดื่มมากถึงร้อยละ 55 รองลงมาเป็นร้านค้าทั่วไปร้อยละ 39 ร้านธงฟ้าฯ ร้อยละ 4 และร้านค้า OTOP ร้อยละ 2</p>	
	<p>ประเภทการรับชำระเงิน</p> <p>ประเภทสินค้าที่จำหน่าย</p> 		<p>ลักษณะกิจการ</p> <p>ประเภทกิจการ</p> 	
	<p>จะเห็นว่า โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรฯ นี้เป็นการกระจายรายได้ลงไปสู่ชุมชนและเกษตรกรในท้องถิ่นสูงถึงเกือบร้อยละ 50 ของโครงการ เมื่อพิจารณาจำนวนร้านค้าที่จำหน่ายสินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชน และวัสดุเพื่อการเกษตร</p>		<p>จะเห็นว่า ร้านค้าในโครงการคนละครึ่งส่วนใหญ่เป็นร้านอาหารและเครื่องดื่ม รวมถึงร้านค้าทั่วไปที่จำหน่ายสินค้าจำพวกเสื้อผ้าและเครื่องใช้ต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการบริโภคของกลุ่มประชาชนผู้มีรายได้ปานกลางที่เป็นเป้าหมายของโครงการ</p>	

การดำเนินงาน	โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ		โครงการคนละครึ่ง																																																									
	ระยะที่ 1	ระยะที่ 2	ระยะที่ 1	ระยะที่ 2																																																								
จำนวนร้านค้าเข้าร่วมโครงการ	<p>ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาการกระจายตัวของที่ตั้งกิจการร้านค้าพบว่า ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุดถึงร้อยละ 37 อันได้แก่ จังหวัดนครราชสีมาขอนแก่น และอุบลราชธานี สะท้อนว่ากลุ่มผู้มีรายได้น้อยของไทยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุดเช่นกัน</p> <p>TOP3 ภูมิภาคของกิจการที่ลงทะเบียน (ร้อยละ)</p> <table border="1"> <tr><td>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</td><td>37%</td></tr> <tr><td>ภาคกลาง</td><td>24%</td></tr> <tr><td>ภาคเหนือ</td><td>23%</td></tr> </table> <p>10 อันดับแรกของจังหวัดที่มีร้านค้า</p> <table border="1"> <thead> <tr><th>อันดับที่</th><th>จังหวัด</th></tr> </thead> <tbody> <tr><td>1</td><td>นครราชสีมา</td></tr> <tr><td>2</td><td>ขอนแก่น</td></tr> <tr><td>3</td><td>อุบลราชธานี</td></tr> <tr><td>4</td><td>กรุงเทพมหานคร</td></tr> <tr><td>5</td><td>เชียงใหม่</td></tr> <tr><td>6</td><td>ศรีสะเกษ</td></tr> <tr><td>7</td><td>สุรินทร์</td></tr> <tr><td>8</td><td>สกลนคร</td></tr> <tr><td>9</td><td>เชียงราย</td></tr> <tr><td>10</td><td>บุรีรัมย์</td></tr> </tbody> </table>		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	37%	ภาคกลาง	24%	ภาคเหนือ	23%	อันดับที่	จังหวัด	1	นครราชสีมา	2	ขอนแก่น	3	อุบลราชธานี	4	กรุงเทพมหานคร	5	เชียงใหม่	6	ศรีสะเกษ	7	สุรินทร์	8	สกลนคร	9	เชียงราย	10	บุรีรัมย์	<p>ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาการกระจายตัวของที่ตั้งกิจการร้านค้าคนละครึ่งพบว่า ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในภาคกลางมากที่สุดถึงร้อยละ 58 อันได้แก่ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี สมุทรปราการ และนนทบุรี</p> <p>TOP3 ภูมิภาคของกิจการที่ลงทะเบียนสำเร็จ (ร้อยละ)</p> <table border="1"> <tr><td>ภาคกลาง</td><td>58%</td></tr> <tr><td>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</td><td>26%</td></tr> <tr><td>ภาคใต้</td><td>23%</td></tr> </table> <p>10 อันดับแรกของจังหวัดที่มีร้านค้าคนละครึ่ง</p> <table border="1"> <thead> <tr><th>อันดับที่</th><th>จังหวัด</th></tr> </thead> <tbody> <tr><td>1</td><td>กรุงเทพมหานคร</td></tr> <tr><td>2</td><td>ชลบุรี</td></tr> <tr><td>3</td><td>สมุทรปราการ</td></tr> <tr><td>4</td><td>นนทบุรี</td></tr> <tr><td>5</td><td>เชียงใหม่</td></tr> <tr><td>6</td><td>ปทุมธานี</td></tr> <tr><td>7</td><td>นครราชสีมา</td></tr> <tr><td>8</td><td>สงขลา</td></tr> <tr><td>9</td><td>นครศรีธรรมราช</td></tr> <tr><td>10</td><td>สุราษฎร์ธานี</td></tr> </tbody> </table>		ภาคกลาง	58%	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	26%	ภาคใต้	23%	อันดับที่	จังหวัด	1	กรุงเทพมหานคร	2	ชลบุรี	3	สมุทรปราการ	4	นนทบุรี	5	เชียงใหม่	6	ปทุมธานี	7	นครราชสีมา	8	สงขลา	9	นครศรีธรรมราช	10	สุราษฎร์ธานี
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	37%																																																										
ภาคกลาง	24%																																																											
ภาคเหนือ	23%																																																											
อันดับที่	จังหวัด																																																											
1	นครราชสีมา																																																											
2	ขอนแก่น																																																											
3	อุบลราชธานี																																																											
4	กรุงเทพมหานคร																																																											
5	เชียงใหม่																																																											
6	ศรีสะเกษ																																																											
7	สุรินทร์																																																											
8	สกลนคร																																																											
9	เชียงราย																																																											
10	บุรีรัมย์																																																											
ภาคกลาง	58%																																																											
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	26%																																																											
ภาคใต้	23%																																																											
อันดับที่	จังหวัด																																																											
1	กรุงเทพมหานคร																																																											
2	ชลบุรี																																																											
3	สมุทรปราการ																																																											
4	นนทบุรี																																																											
5	เชียงใหม่																																																											
6	ปทุมธานี																																																											
7	นครราชสีมา																																																											
8	สงขลา																																																											
9	นครศรีธรรมราช																																																											
10	สุราษฎร์ธานี																																																											

การดำเนินงาน	โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ		โครงการคนละครึ่ง	
	ระยะที่ 1	ระยะที่ 2	ระยะที่ 1	ระยะที่ 2
ยอด การใช้จ่าย	<ul style="list-style-type: none"> - ยอดการใช้จ่ายเฉลี่ย 499.42 บาท ต่อคนต่อเดือน - ยอดการใช้จ่ายเฉลี่ย บาท 416.13 ต่อครั้งต่อเดือน 	<ul style="list-style-type: none"> - ยอดการใช้จ่ายเฉลี่ย 498.44 บาท ต่อคนต่อเดือน - ยอดการใช้จ่ายเฉลี่ย 485.49 บาท ต่อครั้งต่อเดือน 	<p>รัฐบาลจ่าย, 49,814.00, 49%</p> <p>ประชาชนจ่าย, 52,251.30, 51%</p> <p>ร้านอาหารและเครื่องดื่ม 41%</p> <p>ร้านค้าทั่วไป 37%</p> <p>ร้านธงฟ้า 15%</p> <p>ร้าน OTOP 7%</p> <p>ทั้งนี้ จังหวัดที่มีการใช้จ่ายสะสมมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี สมุทรปราการ สงขลา และเชียงใหม่</p>	
	รวมยอดการใช้จ่ายทั้งโครงการ 40,287.18 ล้านบาท		รวมยอดการใช้จ่ายทั้งโครงการ 102,065.30 ล้านบาท	

ที่มา: กรมการค้าภายใน, สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, รวบรวมและสรุปโดย มูลนิธิ สวค

ในภาพรวมทั้งสองโครงการมีผลการดำเนินงานที่ดีมาก ทั้งจำนวนประชาชนที่เข้าร่วมโครงการที่บรรลุตามเป้าหมาย จำนวนร้านค้าในโครงการที่ครอบคลุมทุกพื้นที่จำนวนมาก รวมถึงยอดการใช้จ่ายในโครงการรวมกว่าร้อยละ 95 ของวงเงินตามแผนที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม การประมวลผลมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศในระยะที่ 1-2 นี้ในประเด็นศักยภาพการดำเนินงาน ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อน ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศ ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการ รวมถึงปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะเชิงนโยบายนั้น จะวิเคราะห์ด้วยข้อมูลผลการดำเนินงานในส่วนนี้ร่วมกับผลการเก็บข้อมูลปฐมภูมิด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมกลุ่มย่อย และการจัดเก็บแบบสอบถาม ที่ได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้วตามรายละเอียดในบทที่ 4 การเก็บข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิ ที่ผ่านมา รวมถึงข้อมูลทุติยภูมิอื่นๆ เพิ่มเติมเพื่อให้การวิเคราะห์ประมวลผลการดำเนินมาตรการครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมีกรอบในการวิเคราะห์และประมวลผลดังแสดงในหัวข้อถัดไป

6.4 กรอบการประมวลผลมาตรการ

การประมวลผลมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศในระยะที่ 1-2 นี้ ได้กำหนดกรอบการประมวลผลทั้ง 6 ประเด็น ได้แก่ 1) ศักยภาพการดำเนินงาน 2) ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อน 3) ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศ 4) ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการ 5) ปัญหาและอุปสรรค และ 6) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย โดยแต่ละประเด็น มีแนวคิด และหลักเกณฑ์ (Criteria) ในการประมวลผลที่อ้างอิงตามหลักเกณฑ์ของ OECD - DAC⁶ ร่วมกับหลักเกณฑ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในแต่ละประเด็นศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 6-8: กรอบการประมวลผลมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ

ประเด็นศึกษา	แนวคิด	หลักเกณฑ์ (Criteria)	ตัวชี้วัด (KPI)
1. ศักยภาพของนโยบายและมาตรการ	1.1 ประสิทธิภาพของนโยบาย (The Effect of policy)	<ul style="list-style-type: none"> ประสิทธิผล (Effectiveness) 	1. สัดส่วนผลผลิตต่อเป้าหมายของมาตรการ 1.1 จำนวนประชาชนเข้าร่วมโครงการ 1.2 ยอดการใช้จ่ายของประชาชน 1.3 จำนวนผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ 2. ผลการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ของมาตรการหรือไม่ เพียงใด 2.1 ลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 2.2 ผู้ประกอบการรายย่อย หาบเร่ แผงลอย รวมถึงผู้ประกอบการชุมชน มีรายได้ 2.3 พื้นฟูเศรษฐกิจระดับฐานราก
	1.2 ระดับการตอบสนองต่อปัญหา (Degree to responds to the problem)	<ul style="list-style-type: none"> ความสอดคล้อง (Relevance) ระดับการแก้ไข ปัญหาของ มาตรการ 	3. ระดับความสอดคล้องของการดำเนินมาตรการกับสถานการณ์หรือปัญหาในขณะนั้น 3.1 การดำเนินมาตรการสอดคล้องกับสถานการณ์ในขณะนั้นระดับใด 4. ผลการดำเนินมาตรการช่วยแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ ในขณะนั้นได้ระดับใด 4.1 ประชาชนที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติมีรายได้ลดลง และไม่สามารถหารายได้จากแหล่งอื่นมาทดแทนได้ได้รับการเยียวยา 4.2 การบริโภคในประเทศของภาคเอกชนไม่ลดลง
	1.3 การเข้าถึงมาตรการ (Accessibility)	<ul style="list-style-type: none"> ความเพียงพอ (Adequacy) 	5. สัดส่วนกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมมาตรการเทียบกับจำนวนกลุ่มเป้าหมายทั่วประเทศ 5.1 ประชาชนที่เข้าร่วมมาตรการ/ประชาชนที่ต้องการความช่วยเหลือทั้งหมด
2. ปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงมาตรการ	2.1 การเข้าถึงมาตรการ (Accessibility)	<ul style="list-style-type: none"> ปัจจัยแวดล้อม (Ecosystem) 	6. ระดับความเหมาะสมและเพียงพอของช่องทางการเข้าถึง และปัจจัยแวดล้อมที่สนับสนุนการเข้าถึงมาตรการของกลุ่มเป้าหมาย 6.1 ช่องทางลงทะเบียน เพียงพอและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายระดับใด 6.2 เสิ่นไซ หรือระบบเอื้อต่อการเข้าร่วมมาตรการของกลุ่มเป้าหมายระดับใด 6.3 วันลงทะเบียน เพียงพอ และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและสถานการณ์ระดับใด
3. ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการทำให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จ	3.1 ประสิทธิภาพ (Efficiency)	<ul style="list-style-type: none"> ประสิทธิภาพ (Efficiency) 	7. สัดส่วนความสำเร็จของผลผลิตต่อการใช้ทรัพยากรของมาตรการ 7.1 ด้านงบประมาณ : สัดส่วนผลผลิตต่อแผนเทียบกับงบประมาณที่ใช้ต้องงบประมาณทั้งหมด 7.2 ด้านระยะเวลา : สัดส่วนผลผลิตต่อแผนเทียบกับระยะเวลาที่ใช้ต่อระยะเวลาดำเนินมาตรการที่กำหนดไว้

⁶ Organization for Economic Co-operation and Development - Development Assistance Committee

ประเด็นศึกษา	แนวคิด	หลักเกณฑ์ (Criteria)	ตัวชี้วัด (KPI)
	3.2 กระบวนการดำเนินมาตรการ (Implementation Process)	<ul style="list-style-type: none"> ประสิทธิภาพ (Efficiency) 	8. สัดส่วนระยะเวลาที่ใช้ต่อระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามแผน 8.1 การลงทะเบียนเข้าร่วมมาตรการ 8.2 การใช้งานเครื่องรับชำระเงินหรือแอปพลิเคชัน 8.3 การเบิกจ่ายเงินจากภาครัฐ
		<ul style="list-style-type: none"> ปัจจัยแวดล้อม (Ecosystem) 	9. กฎระเบียบ หรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องเอื้อต่อการดำเนินมาตรการระดับใด 9.1 การลงทะเบียนเข้าร่วมมาตรการ 9.2 การใช้งานเครื่องรับชำระเงินหรือแอปพลิเคชัน 9.3 การเบิกจ่ายเงินจากภาครัฐ
4 ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศ	4.1 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ (Impact on Economy)	<ul style="list-style-type: none"> ผลกระทบ (Impact) 	10. ผลกระทบต่อ SMEs ที่เข้าร่วมมาตรการ 10.1 การเปลี่ยนแปลงของรายได้ SMEs 10.2 การเปลี่ยนแปลงของการจ้างงานของ SMEs 11. ผลกระทบต่อ SMEs ที่เป็นธุรกิจเกี่ยวเนื่อง 11.1 รายได้ผู้ผลิตสินค้า (Supplier) 12. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ 12.1 ระดับการบริโภคของภาคเอกชนภายในประเทศ 12.2 ระดับการจ้างงานภายในประเทศ 12.3 รายได้ภาษีของภาครัฐ 12.4 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP)
5. ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการ	5.1 ผลกระทบด้านอื่น (Impact on other aspects)	<ul style="list-style-type: none"> ผลกระทบ (Impact) 	13. ผลกระทบต่อ SMEs อื่นๆ 13.1 การเปลี่ยนแปลงของรายได้ SMEs 13.2 การเปลี่ยนแปลงของการจ้างงานของ SMEs 13.3 ด้านการคงอยู่ของกิจการและการจดทะเบียนธุรกิจเพิ่ม 14. ผลกระทบต่อสังคม 14.1 ระดับความเหลื่อมล้ำในสังคม
6. ข้อจำกัดรวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำมาตรการอื่นๆต่อไป	6.1 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	<ul style="list-style-type: none"> ความยั่งยืน (Sustainability) 	15. การดำเนินกิจการของ SMEs ที่เข้าร่วมมาตรการเมื่อมาตรการสิ้นสุดลง 15.1 การเปลี่ยนแปลงของรายได้ SMEs 15.2 การเปลี่ยนแปลงของการจ้างงานของ SMEs 15.3 ด้านการคงอยู่ของกิจการ
		<ul style="list-style-type: none"> ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 	<ul style="list-style-type: none"> ระยะสั้น ระยะยาว

ที่มา: มูลินนิธิ สวค.

6.5 ผลการประมวลผลมาตรการ

การประมวลผลการดำเนินงานมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ (1) ศักยภาพของมาตรการ (2) ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการทำให้มาตรการ (3) ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม (4) ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ (5) ปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงมาตรการ และ (6) ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำมาตรการอื่นๆ ต่อไป โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

6.5.1 ศักยภาพของมาตรการ

พิจารณาศักยภาพของแต่ละโครงการจากประสิทธิผลของนโยบาย ระดับการตอบสนองต่อปัญหา และการเข้าถึงมาตรการ ผ่านตัวชี้วัดที่ 1-5 ในตาราง 6-8 พบว่า **ในภาพรวมมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศมีศักยภาพในการแก้ไขสถานการณ์ปัญหาในขณะนั้นได้ดีมาก (ผลการประเมิน 97.62 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน)** โดยเป็นผลมาจากศักยภาพของการดำเนินโครงการคนละครึ่ง (ผลการประเมิน 97.49 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน) และศักยภาพของโครงการเพิ่มกำลังซื้อแก่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (ผลการประเมิน 97.74 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน) รายละเอียด ดังแสดงในตาราง 6-9 ถึง 6-10

ตาราง 6-9: การประมวลด้านศักยภาพของมาตรการ โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

แนวคิด	ตัวชี้วัด (KPI)	โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ		
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ผลการประเมิน
ศักยภาพของมาตรการ				97.74 คะแนน
1.1 ประสิทธิภาพของนโยบาย (The Effect of policy)	1. สัดส่วนผลผลิตต่อเป้าหมายของมาตรการ			99.93 คะแนน
	1.1 จำนวนประชาชนเข้าร่วมโครงการ	ระยะที่ 1 จำนวนไม่เกิน 13,948,518 คน ระยะที่ 2 จำนวนไม่เกิน 13,756,995 คน	ระยะที่ 1 จำนวน 13,948,518 คน ระยะที่ 2 จำนวน 13,756,995 คน	100 คะแนน
	1.2 ยอดการใช้จ่ายของประชาชน	ระยะที่ 1 จำนวน 500 บาทต่อคนต่อเดือน ระยะที่ 2 จำนวน 500 บาทต่อคนต่อเดือน	ระยะที่ 1 จำนวน 499.42 บาทต่อคนต่อเดือน ระยะที่ 2 จำนวน 498.44 บาทต่อคนต่อเดือน	99.79 คะแนน ⁷
	1.3 จำนวนผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ	ร้านธงฟ้า ที่เปิดดำเนินการขณะนั้นทั้งหมด	ร้านธงฟ้า ที่เปิดดำเนินการขณะนั้นทั้งหมดสามารถเข้าโครงการได้ทั้งหมด	100 คะแนน
	2. ผลการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ของมาตรการระดับใด			100 คะแนน
	2.1 ลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	ช่วยเหลือเยียวยา และลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่กลุ่มผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 14 ล้านคน	ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ได้รับความช่วยเหลือ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	100 คะแนน (บรรลุวัตถุประสงค์)
	2.2 ผู้ประกอบการรายย่อย ทหาร แม่ลอย รวมถึงผู้ประกอบการชุมชนมีรายได้	เกิดการใช้จ่ายในท้องถิ่น ช่วยเหลือผู้ประกอบการในพื้นที่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจฐานรากที่สำคัญ	ผู้ประกอบการชุมชน และผู้ประกอบการในท้องถิ่น มีรายได้เพิ่มขึ้น	100 คะแนน (บรรลุวัตถุประสงค์)
2.3 พื้นฟูเศรษฐกิจระดับฐานราก	-	-	-	
1.2 ระดับการตอบสนองต่อปัญหา (Degree to responds to the problem)	3. ระดับความสอดคล้องของการดำเนินมาตรการกับสถานการณ์หรือปัญหาในขณะนั้น			100 คะแนน
	3.1 การดำเนินมาตรการสอดคล้องกับสถานการณ์ในขณะนั้นระดับใด	สถานการณ์ในขณะนั้น 1) เกิดโรคระบาด ประชาชนทำงานหาเลี้ยงชีพไม่ได้เหมือนเดิม รายได้ลดลง 2) ผู้ประกอบการยอดขายลดลง 3) ระดับการบริโภคภายในประเทศลดลง ส่งผลให้เศรษฐกิจชะงักงัน	ลักษณะการดำเนินมาตรการ 1) ช่วยลดภาระค่าครองชีพประชาชน ให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 2) ผู้ประกอบการรายย่อยมีรายได้ 3) ระดับการบริโภคภายในประเทศเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจขยายตัว	100 คะแนน (สอดคล้องกับสถานการณ์ในขณะนั้น)
	4. ผลการดำเนินมาตรการช่วยแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ในขณะนั้นได้ระดับใด			100 คะแนน
4.1 ประชาชนที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติมีรายได้ลดลง และไม่สามารถหารายได้จากแหล่งอื่นมาทดแทนได้รับการเยียวยา	ปัญหา: การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ซึ่งทำให้ประชาชนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ มีรายได้ลดลง และไม่สามารถหารายได้จากแหล่งอื่น	ผลการดำเนินมาตรการ ช่วยลดภาระค่าครองชีพประชาชน ให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	100 คะแนน (ผลการดำเนินมาตรการช่วยแก้ไขปัญหาขณะนั้นได้ดี)	

⁷ คำนวณจาก $\{(499.42/500)+(498.44/500)\}/2$

แนวคิด	ตัวชี้วัด (KPI)	โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ			
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ผลการประเมิน	
	4.2 การบริโภคในประเทศไม่ลดลง	มาตรฐานได้ ทำให้การบริโภคในประเทศของภาคเอกชนลดลง	ระดับการบริโภคภายในประเทศเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจขยายตัว	100 คะแนน (ผลการดำเนินมาตรการช่วยเหลือปัญหาขณะนั้นได้ดี)	
1.3 การเข้าถึงมาตรการ (Accessibility)	5. สัดส่วนกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมมาตรการเทียบกับจำนวนกลุ่มเป้าหมายทั่วประเทศ			93.27 คะแนน	93.27 คะแนน
	5.1 ประชาชนที่เข้าร่วมมาตรการ/ประชาชนที่ต้องการความช่วยเหลือทั้งหมด	14,852,756.50 คน ⁸	13,852,756.50 คน ⁹	93.27 คะแนน	

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ตาราง 6-10: การประมวลด้านศักยภาพของมาตรการ โครงการคนละครึ่ง

แนวคิด	ตัวชี้วัด (KPI)	โครงการคนละครึ่ง			
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ผลการประเมิน	
ศักยภาพของมาตรการ				97.49 คะแนน	
1.1 ประสิทธิภาพของนโยบาย (The Effect of policy)	1. สัดส่วนผลผลิตต่อเป้าหมายของมาตรการ			88.97 คะแนน	94.48 คะแนน
	1.1 จำนวนประชาชนเข้าร่วมโครงการ	จำนวน 15 ล้านคน	จำนวน 14.7 ล้านคน (Activated)	98.00 คะแนน	
	1.2 ยอดการใช้จ่ายในโครงการ	ประชาชน: 52,500 ล้านบาทรัฐบาล: 52,500 ล้านบาท	ประชาชน: 52,251.30 ล้านบาทรัฐบาล: 49,814.00 ล้านบาท	97.21 คะแนน ¹⁰	
	1.3 จำนวนผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ	ผู้ประกอบการที่สมัครเข้าร่วมโครงการ 1,586,923 ราย ¹¹	ผู้ประกอบการเข้าร่วมโครงการ 1,137,630 ราย	71.69 คะแนน	
	2. ผลการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ของมาตรการระดับใด			100 คะแนน	
	2.1 ลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	สามารถลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19	ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	100 คะแนน (บรรลุวัตถุประสงค์)	
	2.2 ผู้ประกอบการรายย่อย หาบเร่ แผงลอย รวมถึงผู้ประกอบการชุมชนมีรายได้	ผู้ประกอบการรายย่อย หาบเร่ แผงลอย รวมถึงผู้ประกอบการชุมชนมีรายได้จากการขายสินค้า	ผู้ประกอบการรายย่อย รวมถึงผู้ประกอบการชุมชนที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้จากการขายสินค้า	100% คะแนน (บรรลุวัตถุประสงค์)	
2.3 พื้นฟูเศรษฐกิจระดับฐานราก	เศรษฐกิจระดับฐานรากได้รับการฟื้นฟู	เศรษฐกิจระดับฐานรากได้รับการฟื้นฟู	100 คะแนน		

⁸ World Bank ชี้เป้าเศรษฐกิจไทยหลังโควิดทำคนจนเพิ่มขึ้น 1 ล้านคน

⁹ เฉลี่ยผู้ถือบัตรฯ ในระยะที่ 1 และระยะที่ 2

¹⁰ คำนวณจาก $\{(52,251.30/52,500)+(49,814/52,500)\}/2$

¹¹ คำนวณจากผู้สมัครเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 1,594,923 ราย หักด้วยจำนวนผู้สมัครที่ไม่ตรงตามเงื่อนไขโครงการ 8,000 ราย

แนวคิด	ตัวชี้วัด (KPI)	โครงการคนละครึ่ง			
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ผลการประเมิน	
				(บรรลุวัตถุประสงค์)	
1.2 ระดับการตอบสนองต่อปัญหา (Degree to responds to the problem)	3. ระดับความสอดคล้องของการดำเนินการกับสถานการณ์หรือปัญหาในขณะนั้น			100 คะแนน	100 คะแนน
	3.1 การดำเนินการสอดคล้องกับสถานการณ์ในขณะนั้นระดับใด	สถานการณ์ในขณะนั้น 1) เกิดโรคระบาด ประชาชนทำงานหาเลี้ยงชีพไม่ได้เหมือนเดิม รายได้ลดลง 2) ผู้ประกอบการยอดขายลดลง 3) ระดับการบริโภคภายในประเทศลดลง ส่งผลให้เศรษฐกิจชะงักงัน	ลักษณะการดำเนินการ 1) ช่วยลดภาระค่าครองชีพประชาชน ให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 2) ผู้ประกอบการรายย่อยมีรายได้ 3) ระดับการบริโภคภายในประเทศเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจขยายตัว	100 คะแนน (สอดคล้องกับสถานการณ์)	
	4. ผลการดำเนินการช่วยแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ในขณะนั้นได้ระดับใด			100 คะแนน	
	4.1 ประชาชนที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติมีรายได้ลดลง และไม่สามารถหารายได้จากแหล่งอื่นมาทดแทนได้รับการเยียวยา	ปัญหา: การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ซึ่งทำให้ประชาชนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ มีรายได้ลดลง และไม่สามารถหารายได้จากแหล่งอื่นมาทดแทนได้ ทำให้ การบริโภคในประเทศของภาคเอกชนลดลง	ผลการดำเนินการ ช่วยลดภาระค่าครองชีพประชาชน ให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	100 คะแนน (ผลการดำเนินการช่วยแก้ไขปัญหาขณะนั้นได้ดี)	
4.2 การบริโภคในประเทศไม่ลดลง	ระดับการบริโภคภายในประเทศเพิ่มขึ้น มีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจมากขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจขยายตัว		100 คะแนน (ผลการดำเนินการช่วยแก้ไขปัญหาขณะนั้นได้ดี)		
1.3 การเข้าถึงมาตรการ (Accessibility)	5. สัดส่วนกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมมาตรการเทียบกับจำนวนกลุ่มเป้าหมายทั่วประเทศ			98.00 คะแนน	98.00 คะแนน
	5.1 ประชาชนที่เข้าร่วมมาตรการ/ประชาชนที่ต้องการความช่วยเหลือทั้งหมด	15 ล้านคน	14.7 ล้านคน ¹²	98.00 คะแนน	

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

¹² จำนวนผู้ลงทะเบียนในโครงการและมีการใช้จ่ายภายใน 14 วัน (Activated user)

6.5.2 ปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงมาตรการ

การเข้าถึงมาตรการของผู้เข้าร่วมมาตรการ เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนศักยภาพของมาตรการ ซึ่งนอกจากความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในตัวชี้วัดที่ 5 ข้างต้นนั้น ยังพิจารณาปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงมาตรการด้วยตัวชี้วัดที่ 6 ระดับความเหมาะสมและเพียงพอของช่องทางการเข้าถึง และปัจจัยแวดล้อมที่สนับสนุนการเข้าถึงมาตรการของกลุ่มเป้าหมายด้วยเช่นกัน โดยตัวชี้วัดที่ 6 นี้ พิจารณาใน 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ ช่องทางการสมัครเข้าร่วมมาตรการ เงื่อนไขหรือระบบในการสมัครเข้าร่วมมาตรการ และการกำหนดระยะเวลาการสมัครเข้าร่วมมาตรการ ซึ่งจากการพิจารณาถึงความเหมาะสมและความเพียงพอในประเด็นย่อยเหล่านี้ พบว่า มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศสามารถจัดการปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงมาตรการได้ดีในระดับหนึ่ง ทำให้มีผู้เข้าร่วมมาตรการได้ครบตามเป้าหมาย (ผลการประเมิน 75.00 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน) โดยเป็นผลมาจากประสิทธิภาพของโครงการเพิ่มกำลังซื้อแก่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (ผลการประเมิน 66.67 คะแนน) และประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการคนละครึ่ง (ผลการประเมิน 83.33 คะแนน) รายละเอียด ดังแสดงในตาราง 6-13

การเข้าถึงมาตรการในแต่ละพื้นที่

เมื่อพิจารณาจากยอดการใช้จ่ายของประชาชนผ่านโครงการคนละครึ่ง พบว่า จังหวัดที่มีการใช้จ่ายสะสมมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี สมุทรปราการ สงขลา และเชียงใหม่ ซึ่งล้วนเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ระดับภูมิภาค (GRP) ต่อหัวประชากรสูงสุด 4 อันดับแรก ได้แก่ ภาคตะวันออก กรุงเทพฯ และปริมณฑล ภาคใต้ และภาคเหนือ ตามลำดับ ยกเว้นภาคกลางและภาคตะวันตก ที่มีจำนวนประชากรเพียง 3.2-3.7 ล้านคนเท่านั้น สะท้อนถึงประชาชนที่เข้าร่วมในโครงการคนละครึ่งส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มรายได้ปานกลาง-รายได้สูง ประกอบกับจำนวนร้านค้าที่กระจายตัวตามจำนวนประชากรในแต่ละภูมิภาค ส่งผลให้ยอดการใช้จ่ายของประชาชนส่วนใหญ่ใน 5 จังหวัดดังกล่าว อยู่ในพื้นที่ 4 ภูมิภาคที่มีรายได้ต่อหัวประชากรสูงและมีประชากรในพื้นที่อาศัยอยู่จำนวนมาก ดังตาราง

ตาราง 6-11: ผลิตภัณฑ์ระดับภูมิภาค (GRP) ปี 2562

	GRP 2019p (ล้านบาท)	จำนวนประชากร (1,000 คน)	GRP PER CAPITA (บาท)
ภาคตะวันออก กรุงเทพฯ และปริมณฑล	3,042,916 8,025,935	6,056 16,932	502,471 474,004
ภาคกลาง ภาคตะวันตก	861,896 597,788	3,176 3,665	271,360 163,129
ภาคใต้ ภาคเหนือ	1,473,623 1,299,834	9,590 11,373	153,659 114,287
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งประเทศ	1,596,094 16,898,086	18,523 69,315	86,171 243,787

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, วิเคราะห์โดย มูลนิธิ สวค

อนึ่ง จังหวัดที่มีการใช้จ่ายสะสมมากที่สุด 5 อันดับแรก ทั้งกรุงเทพมหานคร ชลบุรี สมุทรปราการ สงขลา และเชียงใหม่ ล้วนเป็นจังหวัดที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในแต่ละภูมิภาค สะท้อนได้ว่า ยอดการใช้จ่ายสะสมภายใต้โครงการคนละครึ่งระยะที่ 1-2 ที่สูงสุดนี้ กระจายตัวไปตามพื้นที่หัวเมืองสำคัญในแต่ละภูมิภาคตามจำนวนประชากร ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า การเข้าถึงมาตรการของโครงการคนละครึ่งนี้กระจายตามกลุ่มเป้าหมายได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางถึงรายได้สูง อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มผู้มีรายได้ที่อยู่ระหว่างรายได้ต่ำและรายได้ปานกลางที่ไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้น ยังมีปัญหาในการเข้าถึงโครงการคนละครึ่ง ด้วยอุปสรรคด้านช่องทางการเข้าถึง กล่าวคือ มีข้อจำกัดด้านโทรศัพท์ Smart Phone และเครือข่าย Wi-Fi ซึ่งภาครัฐควรออกมาตรการเพิ่มเติมที่เหมาะสมในการช่วยเหลือประชาชนกลุ่มนี้ต่อไป

ตาราง 6-12: GPP PER CAPITA และจำนวนประชากรรายจังหวัด ปี 2562

กรุงเทพฯ และปริมณฑล			ภาคตะวันออก		
	จำนวนประชากร (1,000 คน)	PER CAPITA (บาท)		จำนวนประชากร (1,000 คน)	PER CAPITA (บาท)
กรุงเทพฯ	8,958	637,397	ชลบุรี	1,855	571,234
สมุทรปราการ	2,211	349,406	ระยอง	1,005	988,748
ปทุมธานี	1,758	246,897	ฉะเชิงเทรา	840	459,005
นนทบุรี	1,752	197,159	สระแก้ว	639	76,199
นครปฐม	1,200	295,818	ปราจีนบุรี	630	551,150

ภาคใต้			ภาคเหนือ		
	จำนวนประชากร (1,000 คน)	PER CAPITA (บาท)		จำนวนประชากร (1,000 คน)	PER CAPITA (บาท)
สงขลา	1,649	149,027	เชียงใหม่	1,803	143,638
นครศรีธรรมราช	1,511	119,589	เชียงราย	1,151	93,182
สุราษฎร์ธานี	1,142	184,214	นครสวรรค์	929	126,679
นราธิวาส	725	59,498	เพชรบูรณ์	916	91,498
ปัตตานี	644	76,997	พิษณุโลก	896	113,593

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, วิเคราะห์โดย มูลนิธิ สวค

6.5.3 ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินการเพื่อให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จ

การประมวลผลประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินการเพื่อให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จ พิจารณาผลการดำเนินงานใน 2 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพการดำเนินงานในภาพรวมด้านงบประมาณ และระยะเวลา และ 2) กระบวนการขับเคลื่อนมาตรการในแต่ละขั้นตอน ทั้งด้านระยะเวลา และกฎระเบียบ หรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ผ่านตัวชี้วัดที่ 7-9 ในตาราง 6-14 ถึง 6-15 พบว่า ในภาพรวมมาตรการรักษาระดับ การบริโภคของประเทศมีประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินการเพื่อให้เป้าหมายบรรลุผล สำเร็จในระดับดีมาก (ผลการประเมิน 89.50 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน) โดยเป็นผลมาจาก ประสิทธิภาพของโครงการเพิ่มกำลังซื้อแก่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (ผลการประเมิน 91.65 คะแนน) และ ประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการคนละครึ่ง (ผลการประเมิน 87.35 คะแนน) รายละเอียด ดังแสดงใน ตาราง 6-14 ถึง 6-15

ตาราง 6-13: การประมวลด้านปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงมาตรการ

แนวคิด	ตัวชี้วัด (KPI)	โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ		
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ผลการประเมิน
ปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงมาตรการ				66.67 คะแนน
2.1 การเข้าถึงมาตรการ (Accessibility)	6. ระดับความเหมาะสมและเพียงพอของช่องทางการเข้าถึง และปัจจัยแวดล้อมที่สนับสนุนการเข้าถึงมาตรการของกลุ่มเป้าหมาย			66.67 คะแนน
	6.1 ช่องทางลงทะเบียน เพียงพอ และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายระดับใด	ช่องทางลงทะเบียน เพียงพอ และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	ช่องทางลงทะเบียน ได้แก่ 1) ธนาคารกรุงไทย 2) ธนาคารออมสิน 3) ธ.ก.ส. และ 4) สำนักงานคลังจังหวัด 76 จังหวัด หรือสำนักงานเขตกรุงเทพฯ 50 เขต	100 คะแนน
	6.2 เงื่อนไข หรือระบบเอื้อต่อการเข้าร่วมมาตรการของกลุ่มเป้าหมายระดับใด	เงื่อนไข หรือระบบเอื้อต่อการเข้าร่วมมาตรการของกลุ่มเป้าหมาย	เงื่อนไข สามารถลงทะเบียนได้ทุกท้องที่ไม่จำเป็นต้องเป็นที่มีภูมิลำเนาเดิม (ไม่มีปัญหา)	100 คะแนน
	6.3 วันลงทะเบียน เพียงพอ และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและสถานการณ์ระดับใด	วันลงทะเบียน เพียงพอ และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและสถานการณ์	เดิมกำหนดเปิดรับลงทะเบียนผู้มีบัตรฯ ในไตรมาสที่ 3 ปี 2563 อย่างไรก็ดี ขณะนั้นมีการลงทะเบียนโครงการคนละครึ่งอยู่จึงเลื่อนการลงทะเบียนผู้มีบัตรฯ ไปต้นปี 2564 และพอถึงต้นปี 2564 เกิดการระบาดของโรคโควิด-19 รุนแรงมากขึ้น จึงเลื่อนการลงทะเบียนออกไปก่อน	0 คะแนน
แนวคิด	ตัวชี้วัด (KPI)	โครงการคนละครึ่ง		
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ผลการประเมิน
ปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงมาตรการ				83.33 คะแนน
2.1 การเข้าถึงมาตรการ (Accessibility)	6. ระดับความเหมาะสมและเพียงพอของช่องทางการเข้าถึง และปัจจัยแวดล้อมที่สนับสนุนการเข้าถึงมาตรการของกลุ่มเป้าหมาย			83.33 คะแนน
	6.1 ช่องทางลงทะเบียน เพียงพอ และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายระดับใด	ช่องทางลงทะเบียน เพียงพอ และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	ช่องทางลงทะเบียน : ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการผ่านเว็บไซต์ www.คนละครึ่ง.com (มีข้อสังเกตว่า มีปัญหาเว็บไซต์ล่มช่วงคนใช้งานพร้อมกันจำนวนมาก แต่ยังมีผู้ลงทะเบียนได้ครบตามเป้าหมาย)	100 คะแนน
	6.2 เงื่อนไข หรือระบบเอื้อต่อการเข้าร่วมมาตรการของกลุ่มเป้าหมายระดับใด	เงื่อนไข หรือระบบเอื้อต่อการเข้าร่วมมาตรการของกลุ่มเป้าหมาย	เงื่อนไข : 1) ประชาชนผู้มีสัญชาติไทย มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และ 2) มีบัตรประจำตัวประชาชน (จำนวนสิทธิ์ลงทะเบียนไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย)	50 คะแนน
	6.3 วันลงทะเบียน เพียงพอ และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและสถานการณ์ระดับใด	วันลงทะเบียน เพียงพอ และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและสถานการณ์	วันลงทะเบียน : ตั้งแต่วันที่ 16 ตุลาคม 2563 เวลา 06.00 น. – 23.00 น. (ไม่มีปัญหา)	100 คะแนน

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ตาราง 6-14: การประมวลด้านประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินการ โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

แนวคิด	ตัวชี้วัด (KPI)	โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ		
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ผลการประเมิน
ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินการ				91.65 คะแนน
3.1 ประสิทธิภาพ (Efficiency)	7. สัดส่วนความสำเร็จของผลผลิตต่อการใช้ทรัพยากรของมาตรการ			99.95 คะแนน
	7.1 ด้านงบประมาณ : สัดส่วนผลผลิตต่อแผนเทียบกับงบประมาณที่ใช้ต่องบประมาณทั้งหมด		99.93% ¹³ 40,287.18/41,558.27	100 คะแนน
	7.2 ด้านระยะเวลา : สัดส่วนผลผลิตต่อแผนเทียบกับระยะเวลาที่ใช้ต่อระยะเวลาดำเนินมาตรการที่กำหนดไว้		99.93% 6 / 6	99.93 คะแนน
3.2 กระบวนการดำเนินการ (Implementation Process)	8. สัดส่วนระยะเวลาที่ใช้ต่อระยะเวลาดำเนินการที่กำหนดไว้ตามแผน			66.67 คะแนน
	8.1 การลงทะเบียนเข้าร่วมมาตรการ		เดิมกำหนดเปิดรับลงทะเบียนผู้มีบัตรฯ ในไตรมาสที่ 3 ปี 2563 อย่างไรก็ตาม ขณะนั้นมีการลงทะเบียนโครงการคนละครึ่งอยู่จึงเลื่อนการลงทะเบียนผู้มีบัตรฯ ไปต้นปี 2564 และพอถึงต้นปี 2564 เกิดการระบาดของโรคโควิด-19 รุนแรงมากขึ้น จึงเลื่อนการลงทะเบียนออกไปก่อน	0 คะแนน
	8.2 การใช้งานระบบชำระเงิน		ไม่มีปัญหา	100 คะแนน
	8.3 การเบิกจ่ายเงินจากภาครัฐ		ไม่มีปัญหา	100 คะแนน
	9. ภาระเทียบ หรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการหรือไม่ ระดับใด			100 คะแนน
	9.1 การลงทะเบียนเข้าร่วมมาตรการ		ไม่มีปัญหา	100 คะแนน
	9.2 การใช้งานระบบชำระเงิน		ไม่มีปัญหา	100 คะแนน
9.3 การเบิกจ่ายเงินจากภาครัฐ		ไม่มีปัญหา	100 คะแนน	

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

¹³ ผลการคำนวณสัดส่วนผลผลิตต่อแผนเทียบจากตัวชี้วัดที่ 1 ในตาราง 6-9

ตาราง 6-15: การประมวลด้านประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการทำมาตรการ โครงการคนละครึ่ง

แนวคิด	ตัวชี้วัด (KPI)	โครงการคนละครึ่ง		
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ผลการประเมิน
ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการทำมาตรการ				87.35 คะแนน
3.1 ประสิทธิภาพ (Efficiency)	7. สัดส่วนความสำเร็จของผลผลิตต่อการใช้ทรัพยากรของมาตรการ			91.36 คะแนน
	7.1 ด้านงบประมาณ : สัดส่วนผลผลิตต่อแผนเทียบกับงบประมาณที่ใช้ต่องบประมาณทั้งหมด		$\frac{88.97\%^{14}}{49,814/52,500}$	93.76 คะแนน
	7.2 ด้านระยะเวลา : สัดส่วนผลผลิตต่อแผนเทียบกับระยะเวลาที่ใช้ต่อระยะเวลาดำเนินมาตรการที่กำหนดไว้		$\frac{88.97\%}{6/6}$	88.97 คะแนน
3.2 กระบวนการดำเนินการ (Implementation Process)	8. สัดส่วนระยะเวลาที่ใช้ต่อระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามแผน			100 คะแนน
	8.1 การลงทะเบียนเข้าร่วมมาตรการ		ไม่มีปัญหา	100 คะแนน
	8.2 การใช้งานระบบชำระเงิน		ไม่มีปัญหา	100 คะแนน
	8.3 การเบิกจ่ายเงินจากภาครัฐ		ไม่มีปัญหา	100 คะแนน
	9. กฎระเบียบ หรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการมาตรการหรือไม่ ระดับใด			66.67 คะแนน
	9.1 การลงทะเบียนเข้าร่วมมาตรการ		ไม่มีปัญหา	100 คะแนน
	9.2 การใช้งานระบบชำระเงิน		แอปพลิเคชันทำงานช้าในช่วงมีผู้ใช้งานจำนวนมาก	0 คะแนน
	9.3 การเบิกจ่ายเงินจากภาครัฐ		ไม่มีปัญหา	100 คะแนน

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

¹⁴ ผลการคำนวณสัดส่วนผลผลิตต่อแผนเทียบจากตัวชี้วัดที่ 1 ในตาราง 6-10

6.5.4 ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม

การดำเนินมาตรการทั้งสองโครงการ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ ในทางตรงส่งผลให้ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ รวมถึงผู้ประกอบการในธุรกิจเกี่ยวเนื่อง เช่น ผู้ผลิตสินค้า (Supplier) มีรายได้เพิ่มขึ้น และส่งผลต่อเนื่องไปยังการรักษาและเพิ่มระดับการจ้างงานในภาคธุรกิจดังกล่าว นอกจากนี้ ยังส่งผลในภาพรวมของประเทศให้มีการบริโภคของภาคเอกชนเพิ่มขึ้น และผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ (GDP) ขยายตัว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 6-16: การประมวลด้านประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศ

แนวคิด	ตัวชี้วัด (KPI)	ผลการดำเนินงาน		
		โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	โครงการคนละครึ่ง	
4.1 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ (Impact on Economy)	10. (ทางตรง) ผลกระทบต่อ SMEs ที่เข้าร่วมมาตรการ			
	10.1 การเปลี่ยนแปลงของรายได้ SMEs	ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 34 ขณะที่ผู้ประกอบการที่ไม่เข้าร่วมโครงการมีรายได้ลดลงร้อยละ 17 สะท้อนว่าการเข้าร่วมโครงการช่วยพยุงและกระตุ้นให้ผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 51	ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 55 ขณะที่ผู้ประกอบการที่ไม่เข้าร่วมโครงการมีรายได้ลดลงร้อยละ 41 สะท้อนว่าการเข้าร่วมโครงการช่วยพยุงและกระตุ้นให้ผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 96	
	10.2 การเปลี่ยนแปลงของการจ้างงานของ SMEs	ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 9 ขณะที่ผู้ประกอบการที่ไม่เข้าร่วมโครงการมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 สะท้อนว่าการเข้าร่วมโครงการช่วยส่งเสริมให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 6 ของการจ้างงานเดิม	ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการไม่มีการเปลี่ยนแปลงในระดับการจ้างงาน ขณะที่ผู้ประกอบการที่ไม่เข้าร่วมโครงการมีการจ้างงานลดลงหรือเลิกจ้างสูงถึงร้อยละ 11 สะท้อนว่าการเข้าร่วมโครงการช่วยพยุงหรือรักษาระดับการจ้างงานได้ร้อยละ 11 ของการจ้างงานเดิม	
	11. (ทางอ้อม) ผลกระทบต่อ SMEs ที่เป็นธุรกิจเกี่ยวเนื่อง			
	11.1 รายได้ผู้ผลิตสินค้า (Supplier)	ผู้ผลิตสินค้า (Supplier) ส่งร้านธงฟ้าฯ มีรายได้เพิ่มขึ้น	ผู้ผลิตและจำหน่ายวัตถุดิบมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่ม ร้านค้า ร้านธงฟ้าฯ และร้านค้า OTOP ซึ่งรวมถึงเกษตรกร หรือผู้ประกอบการชุมชน	
	11.2 ธุรกิจเกี่ยวเนื่อง	ด้วยลักษณะการดำเนินงานโครงการที่ใช้เทคโนโลยีการชำระเงิน ดังนั้นธุรกิจที่ได้ผลพลอยได้ไปด้วย เช่น โทรศัพท์มือถือ Smart Phone ธุรกิจสื่อสารคมนาคม รวมถึงธุรกิจการจัดส่งอาหารเดลิเวอรี่ (กรณีสามารถใช้สิทธิ์ซื้อทางออนไลน์ได้) เป็นต้น		
	12. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ			
	12.1 ระดับการบริโภคของภาคเอกชนภายในประเทศ	การบริโภคของภาคเอกชนภายในประเทศเพิ่มขึ้น 20,583.27 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.12 ของ GDP ปี 2562	การบริโภคของภาคเอกชนภายในประเทศเพิ่มขึ้น 32,296.76 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.19 ของ GDP ปี 2562	
	12.2 ระดับการจ้างงานภายในประเทศ	การจ้างงานภายในประเทศเพิ่มขึ้น 1,053,577.35 ราย หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6 ของการจ้างงานเดิม	รักษาระดับการจ้างงานได้ 18,539.16 ราย หรือร้อยละ 11 ของการจ้างงานเดิม ¹⁵	
	12.3 รายได้ภาษีของภาครัฐ	ภาครัฐมีรายได้ภาษีกลับคืน 3,545.06 ล้านบาท	ภาครัฐมีรายได้ภาษีกลับคืน 5,923.40 ล้านบาท	
	12.4 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP)	GDP ขยายตัวเพิ่มขึ้น 23,633.71 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.14 ของ GDP ปี 2562 ¹⁶	GDP ขยายตัวเพิ่มขึ้น 39,489.32 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.23 ของ GDP ปี 2562 ¹⁷	

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

¹⁵ เนื่องจากผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งเป็นผู้ประกอบการรายย่อย ซึ่งส่วนมากเป็นกิจการที่ดำเนินงานโดยเจ้าของธุรกิจและคนในครอบครัว ไม่มีการจ้างงานอื่น ผลการเข้าร่วมมาตรการจึงเป็นผลต่อการจ้างงานในโครงการคนละครึ่งต่ำกว่าโครงการเพิ่มกำลังซื้อฯ ที่เป็นร้านสะดวกซื้อค่อนข้างมาก

¹⁶ สำนักงานเศรษฐกิจการคลังคาดการณ์ว่า การดำเนินโครงการทั้ง 2 ระยะ จะช่วยกระตุ้นให้ระดับการบริโภคภายในประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.57 และเศรษฐกิจขยายตัวได้ร้อยละ 0.12 เมื่อเทียบกับกรณีไม่มีโครงการ

¹⁷ สำนักงานเศรษฐกิจการคลังคาดการณ์ว่า การดำเนินโครงการทั้ง 2 ระยะ จะช่วยกระตุ้นให้เศรษฐกิจขยายตัวได้ร้อยละ 0.25 เมื่อเทียบกับกรณีไม่มีโครงการ

นอกจากนี้ การดำเนินมาตรการดังกล่าวยังก่อให้เกิดประโยชน์แก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศ ในทางอ้อมอีกหลายประการ ได้แก่ 1) ผู้ประกอบการรายย่อยที่เป็นร้านค้าฯ ได้เป็นคู่ค้ากับผู้ผลิตสินค้าราคา ประหยัดทั้งในและนอกพื้นที่มากขึ้น 2) ผู้ประกอบการรายย่อยที่เป็นร้านค้าฯ ได้เรียนรู้การใช้ระบบการสั่งซื้อ สินค้าและการชำระเงินใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีมาช่วย และ 3) ผู้ประกอบการรายย่อยที่เป็นร้านค้าคนละครั้ง ได้เรียนรู้ การใช้ระบบการชำระเงินใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีมาช่วย

การประมวลด้านประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศในตาราง 6-16 มีรายละเอียด การประมวลผลในแต่ละโครงการดังแสดงในตาราง 6-17 ถึง 6-18

ตาราง 6-17: การคำนวณผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อ SMEs และเศรษฐกิจ
โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

รายการ	กลุ่มเข้าร่วม โครงการ (A)	กลุ่มไม่เข้าร่วม โครงการ (B)	ผลจากมาตรการ (A-B)
มูลค่าทางเศรษฐกิจ			
(1) การเปลี่ยนแปลงของรายได้ผู้ประกอบการในช่วงก่อนและ หลังดำเนินมาตรการ	34%	-17%	51%
(2) รายได้ผู้ประกอบการในช่วงก่อนดำเนินมาตรการโดยเฉลี่ยต่อเดือน ก่อนดำเนินโครงการ			402,282.05 บาท
(3) จำนวนร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการ			100,326 ร้านค้า
(4) มูลค่าเพิ่มผู้ประกอบการจากการดำเนินมาตรการ (1)*(2)*(3)			20,583,268,029.23 บาท
(5) ตัวคูณทางเศรษฐกิจ สาขาธุรกิจค้าปลีก			1.1482 เท่า
(6) มูลค่า GDP ที่ขยายตัวจากการดำเนินมาตรการ (4)*(5)			23,633,708,351.16 บาท
(7) GDP ขยายตัวจากการดำเนินมาตรการเทียบกับปี 2562 (6)/GDP ปี 2562 (16,898,086 ล้านบาท)			0.14%
(8) Effective Tax Rate ปี 2563			15%
(9) รายได้ภาษีภาครัฐเพิ่มขึ้น (6)*(8)			3,545,056,252.67 บาท
(10) รวมผลประโยชน์จากการดำเนินมาตรการ (6)+(9)			27,178,764,603.84 บาท
(11) งบประมาณโครงการที่เบิกจ่าย			40,287,000,000.00 บาท
(12) ความคุ้มค่าจากการดำเนินมาตรการ (10)/(11)			67%
การจ้างงาน			
(13) การเปลี่ยนแปลงของการจ้างงานในช่วงก่อนและหลังดำเนิน มาตรการ	9%	3%	6%
(14) จำนวนการจ้างงานในช่วงก่อนดำเนินมาตรการโดยเฉลี่ย			175 คน
(15) จำนวนร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการ			100,326 ร้านค้า
(16) จำนวนการจ้างงานที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินมาตรการ (13)*(14)*(15)			1,053,577 คน

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ตาราง 6-18: การคำนวณผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อ SMEs และเศรษฐกิจ โครงการคนละครึ่ง

รายการ	กลุ่มเข้าร่วมโครงการ (A)	กลุ่มไม่เข้าร่วมโครงการ (B)	ผลจากมาตรการ (A-B)
มูลค่าทางเศรษฐกิจ			
(1) การเปลี่ยนแปลงของรายได้ผู้ประกอบการในช่วงก่อนและหลังดำเนินมาตรการ			
(1.1) ร้านอาหารและเครื่องดื่ม	-26.75%	-41.00%	14.25%
(1.2) ร้านอื่นๆ	34.74%	-41.00%	75.74%
(2) รายได้ผู้ประกอบการในช่วงก่อนดำเนินมาตรการโดยเฉลี่ยต่อเดือน ก่อนดำเนินโครงการ			
(2.1) ร้านอาหารและเครื่องดื่ม			88,642.86 บาท
(2.2) ร้านอื่นๆ			62,914.29 บาท
(3) จำนวนร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการ			
(3.1) ร้านอาหารและเครื่องดื่ม			625,696.50 ร้านค้า
(3.2) ร้านอื่นๆ			511,933.50 ร้านค้า
(4) มูลค่าเพิ่มผู้ประกอบการจากการดำเนินมาตรการ (1)*(2)*(3)			
(4.1) ร้านอาหารและเครื่องดื่ม			7,902,099,868.93 บาท
(4.2) ร้านอื่นๆ			24,394,655,142.00 บาท
(5) ตัวคูณทางเศรษฐกิจ			
(5.1) ร้านอาหารและเครื่องดื่ม			1.4527
(5.2) ร้านอื่นๆ (ธุรกิจค้าปลีก)			1.1482
(6) มูลค่า GDP ที่ขยายตัวจากการดำเนินมาตรการ (4)*(5)			
(6.1) ร้านอาหารและเครื่องดื่ม			11,479,380,479.59 บาท
(6.2) ร้านอื่นๆ			28,009,943,034.04 บาท
รวม (6.1)+(6.2)			39,489,323,513.64 บาท
(7) GDP อัตราการขยายตัวจากการดำเนินมาตรการขยายตัวจากปี 2562 (6)/GDP ปี 2562 (16,898,086 ล้านบาท)			0.23%
(8) Effective Tax Rate ปี 2563			15%
(9) รายได้ภาษีภาครัฐเพิ่มขึ้น (6)*(8)			5,923,398,527.05 บาท
(10) รวมผลประโยชน์จากการดำเนินมาตรการ (6)+(9)			45,412,722,040.68 บาท
(11) งบประมาณโครงการที่เบิกจ่าย			49,814,000,000.00 บาท
(12) ความคุ้มค่าจากการดำเนินมาตรการ (10)/(11)			91%
การจ้างงาน			
(13) การเปลี่ยนแปลงของการจ้างงานในช่วงก่อนและหลังดำเนินมาตรการ	0%	-11%	11%
(14) จำนวนการจ้างงานในช่วงก่อนดำเนินมาตรการโดยเฉลี่ย			0.15 คน
(15) จำนวนร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการ			1,137,630.00 ร้านค้า
(16) จำนวนการจ้างงานที่รักษาได้จากการดำเนินมาตรการ (13)*(14)*(15)			18,539 คน

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

จะเห็นว่า ทั้งสองโครงการฯ มีความคุ้มค่าของผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการต่องบประมาณที่ใช้ไปในอัตราที่ต่างกัน กล่าวคือ โครงการคนละครึ่งสามารถสร้างผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการได้รวม 45,413 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 91 ของงบประมาณที่ใช้ไป ขณะที่โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐสร้างผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการได้รวม 27,179 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 67 ของงบประมาณที่ใช้ไป เป็นผลมาจากโครงการคนละครึ่งมีลักษณะการดำเนินงานให้ประชาชนร่วมจ่ายกับภาครัฐคนละครึ่ง ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากเงินของประชาชนด้วย จึงมีอัตราการสร้างผลประโยชน์ต่องบประมาณที่สูงกว่า

6.5.5 ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ

นอกจากผลประโยชน์จากการดำเนินมาตรการที่มีต่อ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศแล้ว การศึกษายังพิจารณาถึงผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการในด้านอื่นๆ ด้วยเช่นกัน ได้แก่ ผลกระทบต่อ SMEs ที่ไม่เข้าร่วมมาตรการ และผลกระทบต่อสังคม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 6-19: การประมวลด้านผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการ

แนวคิด	ตัวชี้วัด (KPI)	ผลการดำเนินงาน	
		โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	โครงการคนละครึ่ง
5.1 ผลกระทบด้านอื่น (Impact on other aspects)	13. (ผลทางลบ) ผลกระทบต่อ SMEs		
	13.1 การเปลี่ยนแปลงของรายได้ SMEs	ผู้ประกอบการที่ไม่เข้าร่วมโครงการ มีทั้งกลุ่มที่ผลประกอบการดีอยู่แล้วไม่ต้องการรับความช่วยเหลือ และกลุ่มที่ผลประกอบการไม่ดีแต่ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ ในกลุ่มนี้อาจได้รับผลกระทบด้านลบจากการดำเนินโครงการ กล่าวคือ มียอดขายลดลง จากการความสามารถในการแข่งขันลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับร้านค้าลักษณะเดียวกันที่เข้าร่วมโครงการ	
	13.2 การเปลี่ยนแปลงของการจ้างงานของ SMEs	เช่นเดียวกัน กลุ่มผู้ประกอบการที่ผลประกอบการไม่ดีแต่ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ ในกลุ่มนี้อาจได้รับผลกระทบด้านลบจากการดำเนินโครงการ กล่าวคือ ยอดขายที่ลดลง เป็นผลให้ต้องเลิกจ้างแรงงานบางส่วน	
	13.3 ด้านการคงอยู่ของกิจการ	จากผลกระทบด้านยอดขาย และการจ้างงาน หากผลกระทบรุนแรงมากอาจเป็นผลให้ผู้ประกอบการที่ไม่เข้าร่วมโครงการ ต้องเลิกกิจการไปในที่สุด	
	13.4 ด้านอื่นๆ	ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการลงทุนซื้ออุปกรณ์ Smartphone และ Wi-Fi	
	14. (ผลทางบวก) ผลกระทบต่อสังคม		
14.1 ระดับความเหลื่อมล้ำในสังคม	ระดับความเหลื่อมล้ำในสังคมลดลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ประกอบการชุมชน เกษตรกร และผู้มีรายได้น้อย	ระดับความเหลื่อมล้ำในสังคมลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ประกอบการรายย่อย หาบเร่แผงลอย	

ที่มา: มูลินนิธิ สวค.

สรุปผลการประมวลมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ

จากการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ประมวลผลการดำเนินมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ ทั้งโครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการ และโครงการคนละครึ่งดังกล่าวมาในข้างต้น สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ทั้งกลุ่มเป้าหมายโครงการ ผลกระทบทางบวกจากการดำเนินโครงการ ความเสี่ยงในการดำเนินโครงการ กรอบระยะเวลาดำเนินโครงการ เงื่อนไขหรือข้อจำกัดของโครงการ ข้อสังเกตจากการดำเนินโครงการ การใช้เงินงบประมาณโครงการ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่จะช่วยให้การดำเนินโครงการสัมฤทธิ์ผลได้ดียิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังแสดงในตาราง 6-20 ถึง 6-21

ตาราง 6-20: สรุปผลการประมวลโครงการเพิ่มกำลังซื้อแก่ผู้มีบัตรสวัสดิการ

Project	โครงการเพิ่มกำลังซื้อแก่ผู้มีบัตรสวัสดิการ
Target Group	ผู้มีบัตรสวัสดิการ จำนวนไม่เกิน 13,948,518 คน ในระยะที่ 1 และจำนวนไม่เกิน 13,756,995 คน ในระยะที่ 2
Positive	ช่วยให้กลุ่มผู้มีรายได้น้อยมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น พร้อมทั้งกระจายรายได้สู่ชุมชน เกษตรกร และผู้ประกอบการ ร้านโชห่วย และร้านค้าอื่นๆ
Risks	การตรวจสอบและคัดกรองกลุ่มผู้มีรายได้น้อยเข้าร่วมโครงการ อาจมีช่องโหว่ให้บุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายเข้ามาลงทะเบียนได้สำเร็จ ทั้งนี้ การดำเนินงานโครงการอาจมีช่องโหว่ให้เกิดการทุจริตระหว่างผู้บริโภคและร้านค้าได้
Time Frame	เป็นโครงการระยะสั้น ดำเนินงานช่วงเดือนตุลาคม 2563 ถึงเดือนมีนาคม 2564 รวม 6 เดือน
Condition	ฐานข้อมูลผู้มีบัตรสวัสดิการไม่เป็นปัจจุบัน (Update) เนื่องจากยังไม่เปิดให้ลงทะเบียนผู้มีบัตรฯ เพิ่ม
Views	(+++) เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีให้ผู้ประกอบการ SMEs ได้เรียนรู้ทักษะการใช้เทคโนโลยีในการชำระเงิน ระบบการสั่งซื้อสินค้า ระบบการจัดส่งสินค้า รวมถึงการขายออนไลน์ รวมถึงได้เป็นคู่ค้ากับผู้ผลิตที่ขายสินค้าราคาต่ำกว่าท้องตลาดทั่วไป
Financial	ใช้งบประมาณไปทั้งสิ้น 40,287 ล้านบาท ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (GDP) 23,634 ล้านบาท สร้างรายได้ภาษีให้ภาครัฐ 3,545 ล้านบาท รวมมูลค่าเพิ่มจากมาตรการ 27,179 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 67 ของงบประมาณที่ใช้ไป
Catalyst	ระยะสั้น <ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงระบบการลงทะเบียนให้ง่าย สะดวก และมีช่วงเวลาลงทะเบียนที่สอดคล้องกับสถานการณ์ - จัดทำฐานข้อมูลและระบบการตรวจสอบคุณสมบัติผู้มีบัตรให้สอดคล้องกับเงื่อนไขโครงการอยู่ตลอด - เพิ่มความหลากหลายของชนิดสินค้าในร้านธงฟ้าฯ รวมถึงสินค้าและบริการอื่นๆ ที่ผู้มีบัตรฯ สามารถซื้อได้ ระยะกลาง-ระยะยาว <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาระบบการลงทะเบียนอัตโนมัติ ประชาชนที่มีสิทธิสามารถใช้สิทธิผ่านบัตรประชาชนได้ทันที - พัฒนาทักษะการประกอบอาชีพของผู้มีบัตรสวัสดิการ เพื่อลดการพึ่งพาภาครัฐลง

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ตาราง 6-21: สรุปผลการประมวลโครงการคนละครึ่ง

Project	โครงการคนละครึ่ง
Target Group	ผู้มีสัญชาติไทย อายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวนไม่เกิน 10 ล้านคน ในระยะที่ 1 และจำนวนไม่เกิน 15 ล้านคน ในระยะที่ 2
Positive	ช่วยกระตุ้นการบริโภคของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยปานกลาง สร้างรายได้ให้ผู้ประกอบการรายย่อย หาบเร่ และแผงลอย
Risks	การดำเนินงานโครงการอาจมีช่องโหว่ให้เกิดการทุจริตระหว่างผู้บริโภคร้านค้าได้
Time Frame	เป็นโครงการระยะสั้น ดำเนินงานช่วงเดือนตุลาคม 2563 ถึงเดือนมีนาคม 2564 รวม 6 เดือน
Condition	การช่วยเหลือครอบคลุมเพียงกลุ่มผู้ประกอบการรายย่อย หาบเร่ และแผงลอย ในกิจการร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านค้าทั่วไป ร้านธงฟ้า และร้าน OTOP เท่านั้น ยังไม่ครอบคลุมกิจการอื่นๆ ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เช่นกัน
Views	(++) เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีให้ผู้ประกอบการ SMEs ได้เรียนรู้ทักษะการใช้เทคโนโลยีในการชำระเงิน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาไปสู่สังคมไร้เงินสด และสังคมเทคโนโลยีต่อไป
Financial	ใช้งบประมาณไปทั้งสิ้น 49,814 ล้านบาท ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (GDP) 39,489 ล้านบาท สร้างรายได้ภาษีให้ภาครัฐ 5,923 ล้านบาท รวมมูลค่าเพิ่มจากมาตรการ 45,413 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 91 ของงบประมาณที่ใช้ไป
Catalyst	ระยะสั้น - ปรับปรุงระบบการลงทะเบียนให้ง่าย สะดวกยิ่งขึ้น ระยะกลาง-ระยะยาว - จัดทำฐานข้อมูล และพัฒนาให้ครอบคลุมข้อมูลผู้ประกอบการรายย่อย หาบเร่ แผงลอยทุกร้านทั่วประเทศ เพื่อใช้ประโยชน์ในการลงทะเบียนระยะถัดไปโดยอัตโนมัติ รวมถึงใช้ในการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมในอนาคต - พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ ในด้านการผลิต การเงิน การตลาด และการใช้เทคโนโลยี

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

6.5.6 ข้อจำกัดรวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำมาตรการอื่นๆ ต่อไป

จากผลการดำเนินมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศระยะที่ 1-2 กับผลการประมวลมาตรการในด้านศักยภาพ การเข้าถึงมาตรการ ประสิทธิภาพ และประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อ SMEs และเศรษฐกิจ ในช่วงต้น ข้อมูลดังกล่าวจะถูกนำมาสังเคราะห์ร่วมกับข้อจำกัด รวมถึงปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินมาตรการ รวมถึงประเด็นด้านความยั่งยืนของมาตรการ เมื่อการดำเนินมาตรการสิ้นสุดลงในเดือนมีนาคม 2564 เพื่อกำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อไป

(1) ข้อจำกัด รวมถึงปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินมาตรการ

การดำเนินโครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และโครงการคนละครึ่งที่ผ่านมาพบข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินโครงการในด้านต่างๆ ทั้งจากฝั่งหน่วยงานผู้ดำเนินโครงการ ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ เงื่อนไขและระบบของโครงการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 6-22: สรุปข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินมาตรการ

โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	โครงการคนละครึ่ง
<p>ผู้ประกอบการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ร้านธงฟ้าฯ เตรียมสินค้าไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้มีบัตรฯ ในช่วงแรก เนื่องจากไม่ทราบว่าโครงการจะนานเพียงใด แต่ภายหลังก็ปรับตัวได้ ▪ ร้านธงฟ้าฯ บางแห่งทำผิดกฎ เช่น รับแลกเงินสด ซึ่งก็ถูกดำเนินการปิดร้านไป <p>เงื่อนไขโครงการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ สินค้าที่จำหน่ายในร้านธงฟ้าฯ ซึ่งกรมการค้าภายในเป็นผู้จัดการผู้ผลิตมาให้นั้นมีความหลากหลายในประเภทสินค้าน้อย และยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการซื้อของผู้บริโภคเท่าที่ควร <p>ระบบ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ แอปพลิเคชันดูเงินใช้งานได้ช้าบางเวลา 	<p>หน่วยงานผู้ดำเนินโครงการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ช่วงแรกใช้เวลาการสมัครร้านค้านาน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ธนาคารกรุงไทยมีจำนวนจำกัด จึงขอความช่วยเหลือจากกระทรวงมหาดไทยช่วยในการยืนยันตัวตนผู้สมัคร ▪ ข้อจำกัดเรื่องการจ่ายเงินของระบบราชการที่ไม่สามารถจ่ายเงินในวันหยุดราชการได้ ขณะที่ร้านค้าจำเป็นต้องใช้เงินเป็นทุนซื้อสินค้าแบบวันต่อวัน จึงทำความเข้าใจไปยังกรมบัญชีกลางขอให้จ่ายเงินให้ร้านค้าได้ทุกวัน <p>ระบบ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ แอปพลิเคชันดูเงินใช้งานได้ช้าบางเวลา

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และกรมการค้าภายใน, รวบรวมและสรุปโดย มูลนิธิ สวค.

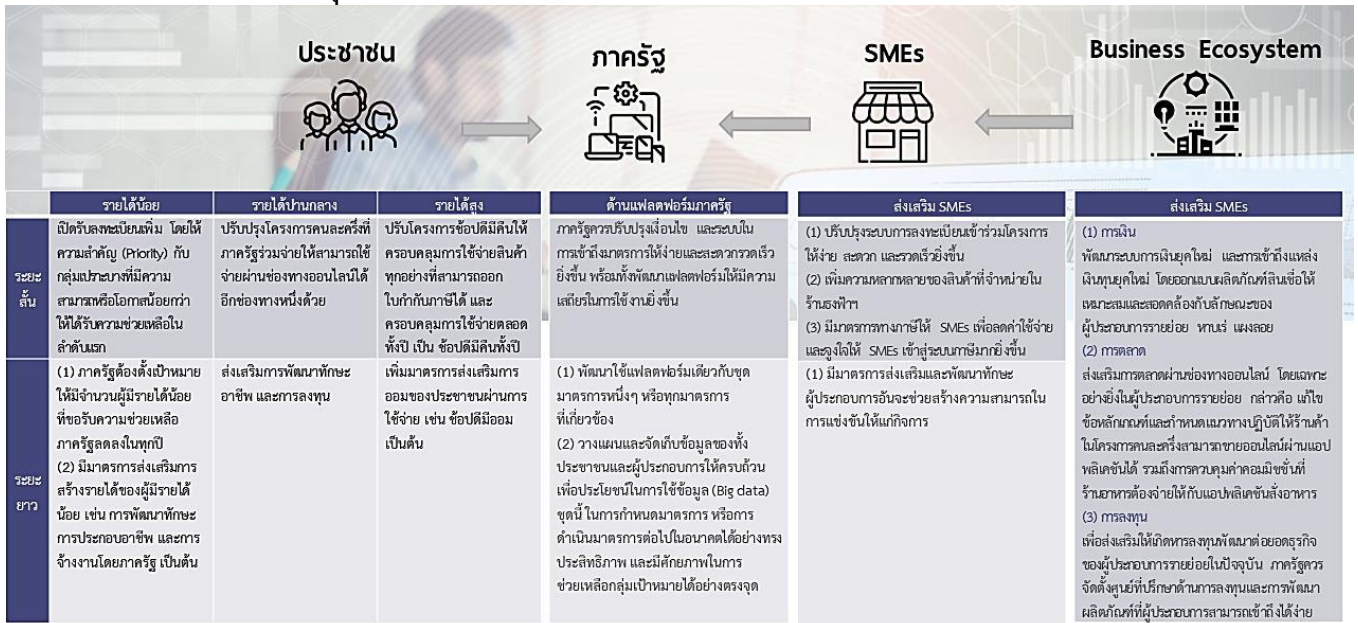
(2) ความยั่งยืนของโครงการ

ด้วยมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศทั้งสองโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ เยียวยาบรรเทาความเดือนร้อนให้แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยถึงปานกลางในช่วงที่สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทวีความรุนแรงจนกระทั่งกลุ่มคนเหล่านี้ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ ดังนั้น ลักษณะการดำเนินมาตรการจึงถูกออกแบบมาเพื่อการช่วยเหลือในระยะสั้นเท่านั้น ไม่ได้ก่อให้เกิดความยั่งยืนแก่ผู้ประกอบการหรือประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ กล่าวคือ เมื่อการดำเนินมาตรการสิ้นสุดลง การประกอบกิจการของร้านค้าที่เคยเข้าร่วมมาตรการส่วนใหญ่จะกลับไปมียอดขายในระดับเดิมก่อนเข้าร่วมโครงการ อย่างไรก็ตาม การเข้าร่วมมาตรการดังกล่าวยังช่วยพยุงให้กิจการสามารถดำเนินการต่อไปแม้ในช่วงระยะเวลาเพียง 6 เดือนก็ตาม

(3) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการประมวลผลมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ พบว่า การดำเนินมาตรการฯ มีศักยภาพและประสิทธิภาพในการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายได้อย่างครอบคลุม ตลอดจนก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวมได้ดีมาก อย่างไรก็ตาม การดำเนินมาตรการบางส่วนยังมีข้อจำกัด รวมถึงปัญหาและอุปสรรคบางประการ และเพื่อให้การดำเนินมาตรการฯ ดังกล่าวก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศต่อไปในระยะยาวและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงสรุปเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการดำเนินมาตรการฯ ในด้านต่างๆ ดังนี้

ภาพ 6-4: สรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

3.1) ด้านประชาชนผู้บริโภค

เพื่อให้มาตรการช่วยเหลือประชาชนสามารถตอบสนองต่อความต้องการหรือปัญหาที่แต่ละกลุ่มรายได้ประสบอยู่ได้อย่างเหมาะสม ภาครัฐควรจัดให้มีมาตรการหลายลักษณะความช่วยเหลือให้ประชาชนเลือกเข้าร่วมมาตรการตามความต้องการของตนเองได้ รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และคัดกรองกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการอย่างเหมาะสมและชัดเจน ซึ่งภาครัฐได้ดำเนินการแล้วในปัจจุบัน กล่าวคือ มีชุดมาตรการให้ประชาชนทุกกลุ่มรายได้เลือกเข้าร่วมได้ตามความสมัครใจ ได้แก่ โครงการบัตรสวัสดิการผู้มีรายได้น้อย โครงการคนละครึ่ง และโครงการช้อปดีมีคืน เป็นต้น

ตาราง 6-23: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านประชาชนผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะ	รายได้น้อย	รายได้ปานกลาง	รายได้สูง
ระยะสั้น	<ul style="list-style-type: none"> เปิดรับลงทะเบียนเพิ่มโดยให้ความสำคัญ (Priority) กับกลุ่มเปราะบางที่มีความสามารถหรือโอกาสน้อยกว่าให้ได้รับความช่วยเหลือในลำดับแรก 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาโครงการคนละครึ่งที่ภาครัฐร่วมจ่ายให้สามารถใช้จ่ายผ่านช่องทางออนไลน์ได้อีกช่องทางหนึ่งด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> ปรับโครงการช้อปดีมีคืนให้ครอบคลุมการใช้จ่ายสินค้าทุกอย่างที่สามารถออกใบกำกับภาษีได้ และครอบคลุมการใช้จ่ายตลอดทั้งปี เป็น ช้อปดีมีคืนทั้งปี
ระยะยาว	<ul style="list-style-type: none"> ภาครัฐต้องตั้งเป้าหมายให้มีจำนวนผู้มีรายได้น้อยที่ขอรับความช่วยเหลือภาครัฐลดลงในทุกปี มีมาตรการส่งเสริมการสร้างรายได้ของผู้มีรายได้น้อย เช่น การพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ และการจ้างงานโดยภาครัฐ เป็นต้น 	<ul style="list-style-type: none"> ส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพ และการลงทุน 	<ul style="list-style-type: none"> ปรับโครงการช้อปดีมีคืนให้ครอบคลุมการใช้จ่ายสินค้าทุกอย่างที่สามารถออกใบกำกับภาษีได้ และครอบคลุมการใช้จ่ายตลอดทั้งปี เป็น ช้อปดี มีคืนทั้งปี เพิ่มมาตรการส่งเสริมการออมของประชาชนผ่านการใช้จ่าย เช่น ช้อปดีมีออม เป็นต้น

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

อย่างไรก็ดี ในระยะสั้น เพื่อให้การดำเนินมาตรการฯ ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย และครอบคลุมธุรกรรม การใช้จ่ายทุกช่องทาง ซึ่งจะทำให้มาตรการฯ มีศักยภาพที่ดียิ่งขึ้นนั้น ภาครัฐควรปรับการดำเนินมาตรการฯ ได้แก่

1) เปิดรับลงทะเบียนเพิ่ม โดยให้ความสำคัญ (Priority) กับกลุ่มเปราะบางที่มีความสามารถหรือโอกาส น้อยกว่าให้ได้รับความช่วยเหลือในลำดับแรก

2) ปรับปรุงโครงการคนละครึ่งที่ภาครัฐร่วมจ่ายให้สามารถใช้จ่ายผ่านช่องทางออนไลน์ได้อีกช่องทาง หนึ่งด้วย ซึ่งจากผลการดำเนินงานโครงการคนละครึ่ง ระยะที่ 3 ณ วันที่ 18 กรกฎาคม 2564 ที่ผ่านมา พบว่า ใน รอบระยะเวลาดำเนินโครงการรอบที่ 1 ระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม – 30 กันยายน 2564 มียอดการใช้จ่ายสะสม ของรัฐบาลจำนวน 16,348.00 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 37.58 ของเป้าหมายจำนวน 43,500.00 ล้านบาท (29 ล้านคน*1,500 บาทต่อคน) สัดส่วนการใช้จ่ายนี้มีความคืบหน้าสูงกว่าสัดส่วนระยะเวลาที่ดำเนินไป ร้อยละ 20 ของแผนงานเพียงเล็กน้อย

ตาราง 6-24: ผลการดำเนินงานโครงการคนละครึ่ง ระยะที่ 3

การดำเนินงาน	จำนวน ผู้ลงทะเบียน	ยอดการใช้จ่ายสะสม ของประชาชน	ยอดการใช้จ่ายสะสม ของรัฐบาล	ระยะเวลาดำเนินงาน รอบที่ 1
เป้าหมาย	29.00 ล้านคน	รอบที่ 1 จำนวน 43,500.00 ล้านบาท	รอบที่ 1 จำนวน 43,500.00 ล้านบาท	วันที่ 1 กรกฎาคม – วันที่ 30 กันยายน 2564
ผลการดำเนินงาน	21.40 ล้านคน	16,713.00 ล้านบาท	16,348.00 ล้านบาท	วันที่ 1 กรกฎาคม – วันที่ 18 กรกฎาคม 2564
ผลการดำเนินงาน (ร้อยละ)	73.79%	38.42%	37.58%	20.00%

หมายเหตุ: แสดงผลการดำเนิน ณ วันที่ 18 กรกฎาคม 2564

ที่มา: www.prachachat.net (2564), คำนวณโดย มูลนิธิ สวค.

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า โครงการคนละครึ่งประสบผลสำเร็จเพียงในระยะที่ 1-2 ซึ่งเป็นช่วงการแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในระลอกที่ 2 ช่วงปลายปี 2563 อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในระลอกที่ 3 ที่ดำเนินระยะเวลายาวนานถึงปัจจุบันกว่าครึ่งปีและยังไม่มีแนวโน้มว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดฯ จะคลี่คลายในเร็ววันนั้น ส่งผลให้ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและผู้ผลิตลดต่ำลงมาก กิจกรรมปิดตัวลง ผู้บริโภคชะลอและลดการบริโภคสินค้าลง ประกอบกับการประกาศใช้มาตรการล็อกดาวน์เป็น ระยะเวลาอันยาวนานและครอบคลุมพื้นที่เพิ่มเติมหลายจังหวัด ความเชื่อมั่นและพฤติกรรมผู้บริโภคภายใต้สถานการณ์ การแพร่ระบาดฯ ในระลอกที่ 3 นี้จึงมีลักษณะต่างไปจากระลอกที่ผ่านมาอย่างมาก ด้วยเหตุนี้การดำเนินโครงการ คนละครึ่งในระยะที่ 3 ด้วยหลักเกณฑ์ ข้อกำหนด และเงื่อนไขเช่นเดิมจึงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร แม้ โครงการปรับเพิ่มจำนวนผู้ลงทะเบียนในโครงการเพิ่มจาก 15 ล้านคนเป็น 29 ล้านคนก็ตาม จึงมีข้อสังเกตและ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการฯ ดังนี้

- เพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าของร้านค้าคนละครึ่ง ให้สามารถใช้จ่ายผ่านช่องทางออนไลน์ได้ เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคภายใต้มาตรการล็อกดาวน์ในขณะนี้ที่ส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอยู่ในที่พักอาศัยเป็นหลัก
- ยกเลิกเพดานวงเงินที่รัฐจ่ายสมทบรายวันจำนวน 150 บาทต่อวัน เนื่องจากพฤติกรรมผู้บริโภคในปัจจุบันหลีกเลี่ยงการเดินทางออกนอกที่พักอาศัย กล่าวคือ มีการวางแผนเดินทางไปซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคเป็นรายสัปดาห์หรือรายเดือน ไม่ใช่รายวันเช่นเดียวกับสถานการณ์ในปี 2563 ทำให้การซื้อสินค้าในแต่ละครั้งมีจำนวนและมูลค่าสูงเกินกว่า 300 บาท และผู้ลงทะเบียนคนละครึ่งมียอดการใช้จ่ายลดลง ตามความถี่การซื้อที่ลดลงเช่นกัน
- อย่างไรก็ตาม หากปรับปรุงหลักเกณฑ์และเงื่อนไขให้สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภครายวันมากขึ้นแล้ว ผลการดำเนินงานโครงการยังไม่ประสบผลสำเร็จ สะท้อนได้ว่าประชาชนมีกำลังซื้อลดลงอย่างมาก แม้รัฐร่วมจ่ายร้อยละ 50 ก็ตาม ในกรณีนี้ภาครัฐควรออกมาตรการอื่นๆ มาร่วมแก้ไขสถานการณ์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจต่อไป

3) ปรับปรุงการซื้อปดิมี่คืนให้ครอบคลุมการใช้จ่ายสินค้าทุกอย่างที่สามารถออกใบกำกับภาษีได้ และครอบคลุมการใช้จ่ายตลอดทั้งปี เป็น ซื้อปดิมี่คืนทั้งปี

ทั้งนี้ ในระยะยาว ภาครัฐควรมีมาตรการส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนของผู้เข้าร่วมมาตรการ กล่าวคือ มีมาตรการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพ ลดการพึ่งพาภาครัฐ เช่น 1) มาตรการส่งเสริมการสร้างรายได้ของผู้มีรายได้น้อย เช่น การพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ และการจ้างงานโดยภาครัฐ เป็นต้น และ 2) มาตรการส่งเสริมการออมของประชาชนผ่านการใช้จ่าย เช่น ซื้อปดิมี่ออม เป็นต้น

3.2) ด้านผู้ประกอบการ SMEs

ในระยะสั้น ภาครัฐควร 1) ปรับปรุงระบบการลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการของผู้ประกอบการให้ง่าย สะดวก และรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยยังคงมีการตรวจสอบที่แม่นยำด้วยเช่นกัน เพื่อดึงผู้ประกอบการรายย่อยเข้าสู่ระบบให้มากยิ่งขึ้น และมี 2) มาตรการลดภาษีให้ผู้ประกอบการ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย และจูงใจให้ผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบภาษีมากยิ่งขึ้น รวมถึง 3) เพิ่มความหลากหลายของสินค้าที่จำหน่ายในร้านธงฟ้าฯ ให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคยิ่งขึ้น อันจะช่วยเพิ่มรายได้แก่ผู้ประกอบการร้านธงฟ้าฯ ด้วยเช่นกัน

และในระยะยาว ภาครัฐควรมีมาตรการส่งเสริมและพัฒนาทักษะผู้ประกอบการอันจะช่วยสร้างความสามารถในการแข่งขันให้แก่กิจการ เช่น 1) จัดให้มีหลักสูตรการอบรมในด้านต่างๆ ที่ผู้ประกอบการสนใจ เช่น การขายออนไลน์ การจัดทำบัญชี การจัดการภาษี รวมถึงการใช้ระบบการบริหารจัดการสินค้าคงคลังด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้เกิดการใช้เทคโนโลยีในภาคธุรกิจขนาดเล็กและรายย่อยที่ต่อยอดมาจากการเริ่มใช้เทคโนโลยีการเงินจากการเข้าร่วมมาตรการรักษาระดับการบริโภคอีกด้วย 2) จัดให้มีคลินิกปรึกษาปัญหาการดำเนินกิจการในแต่ละด้าน และ 3) เป็นตัวกลางเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการเข้าถึงแหล่งเงินทุนยุคใหม่ เป็นต้น

3.3) ด้านแพลตฟอร์มภาครัฐ

ในระยะสั้น ภาครัฐควรปรับปรุงเงื่อนไข และระบบในการเข้าถึงมาตรการให้ภัยและสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น พร้อมทั้งพัฒนาแพลตฟอร์มให้มีความเสถียรในการใช้งานยิ่งขึ้น

และในระยะยาว ภาครัฐควรพัฒนาใช้แพลตฟอร์มเดียวกับชุดมาตรการหนึ่งๆ หรือทุกมาตรการที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และความสะดวกต่อการสื่อสารกับประชาชนและผู้ประกอบการด้วยกัน พร้อมทั้งควรวางแผนและจัดเก็บข้อมูลของทั้งประชาชนและผู้ประกอบการให้ครบถ้วน เพื่อประโยชน์ในการใช้ข้อมูล (Big data) ชุดนี้ ในการกำหนดมาตรการ หรือการดำเนินมาตรการต่อไปในอนาคต ได้อย่างทรงประสิทธิภาพ และมีศักยภาพในการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุด รวมถึงการพัฒนาการใช้ข้อมูลธุรกรรมซื้อขายในแอปพลิเคชันถุงเงินของร้านค้าเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาสินเชื่อของธนาคาร

3.4) ด้านสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ

ภาครัฐควรจัดให้มีสภาพแวดล้อมในด้านต่างๆ ที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ ได้แก่

- **การเงิน** พัฒนาระบบการเงินยุคใหม่ และการเข้าถึงแหล่งเงินทุนยุคใหม่ โดยออกแบบผลิตภัณฑ์สินเชื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะของผู้ประกอบการรายย่อย หาบเร่ แผงลอย เช่น การให้สินเชื่อในลักษณะรายวันหรือรายสัปดาห์ และการให้สินเชื่อเป็นสินค้าหรือเครดิตในการซื้อสินค้าหรือวัตถุดิบมาจำหน่าย เป็นต้น
- **การตลาด** ส่งเสริมการตลาดผ่านช่องทางออนไลน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ประกอบการรายย่อย กล่าวคือ แก้ไขข้อบกพร่องและกำหนดแนวทางปฏิบัติให้ร้านค้าในโครงการคนละครึ่งสามารถขายออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันได้ รวมถึงการควบคุมค่าคอมมิชชั่นที่ร้านอาหารต้องจ่ายให้กับแอปพลิเคชันสั่งอาหาร (GP) โดยการกำหนดอัตราเพดานค่า GP ดังกล่าวให้อยู่ในช่วงที่เหมาะสม หรือ การอุดหนุนค่า GP ในระยะสั้น
- **การลงทุน** เพื่อส่งเสริมให้เกิดการลงทุนพัฒนาต่อยอดธุรกิจของผู้ประกอบการรายย่อยในปัจจุบัน ภาครัฐควรจัดตั้งศูนย์ที่ปรึกษาด้านการลงทุนและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงได้ง่าย พร้อมทั้งมีมาตรการจูงใจทางภาษีสำหรับผู้ประกอบการที่ขยายการลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

บทสรุป มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ

การดำเนินมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ ทั้งโครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และโครงการคนละครึ่ง ในด้านความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ถือว่า ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายผู้ประกอบการและประชาชนได้ดีในระดับหนึ่ง มีข้อกำหนดเงื่อนไขโครงการย่อยที่ชัดเจนไม่ซ้ำซ้อนกันทั้งในกลุ่มประชาชนและผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งความครอบคลุมนี้ส่งผลถึงศักยภาพของมาตรการในการช่วยเหลือเยียวยาประชาชน รวมถึงกระตุ้นการบริโภค และฟื้นฟูเศรษฐกิจฐานรากในสภาวะที่เศรษฐกิจกำลังเผชิญกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้เป็นอย่างดี แม้มีปัญหาและอุปสรรคระหว่างดำเนินมาตรการอยู่บ้าง แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถจัดการแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ดีในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังสามารถยกระดับการดำเนินมาตรการฯ นี้ให้ทรงประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ดียิ่งขึ้นอีกตามข้อเสนอแนะข้างต้น

นอกจากนี้ ลักษณะโครงการที่เป็นการใช้ผ่าน G-wallet ในแอปพลิเคชันเป๋าตัง-ถุงเงิน ยังเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนและผู้ประกอบการได้เรียนรู้ทักษะการใช้เทคโนโลยีการชำระเงิน ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของประเทศในการก้าวเข้าสู่สังคมเทคโนโลยี (Digital Society) และสังคมไร้เงินสด (Cashless society) ตามนโยบายรัฐบาล

ทั้งนี้ มาตรการรักษาระดับการบริโภคทั้ง 2 โครงการ รัฐสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาในระยะสั้นได้ โดยในแต่ละสถานการณ์ เช่น การระบาดของโรคติดเชื้อฯ ระลอกที่ 2 และระลอกที่ 3 ควรกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการดำเนินโครงการให้สอดคล้องกับสถานการณ์และพฤติกรรมผู้บริโภคในแต่ละช่วงเวลาด้วย อย่างไรก็ตาม ในระยะยาว ภาครัฐควรแก้ไขปัญหาการบริโภคของประเทศด้วยมาตรการอื่น เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจเรียกความเชื่อมั่นผู้บริโภค ผู้ผลิต และนักลงทุน และเพิ่มระดับการบริโภคของประเทศให้กลับมาในระดับที่สามารถช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศต่อไปได้ ตลอดจนนำข้อมูลผู้ประกอบการรายย่อยที่ได้รับจากการลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการฯ ไปพัฒนาเป็นนโยบายส่งเสริมที่ตรงกับลักษณะความต้องการของ SMEs กลุ่มนี้ต่อไป

Un 7

สรุปผลการประมวลผล มาตรการส่งเสริม SMEs ตามนโยบายรัฐ

ปัญหาของประเทศในปัจจุบัน

ปัจจุบันไทยประสบปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ กักตักรายได้ปานกลาง ซึ่งเป็นปัญหาเดิมจากโครงสร้างเศรษฐกิจที่ต้องแก้ไขในระยะยาว และวิกฤติเศรษฐกิจจากโควิด-19 ซึ่งต้องเร่งแก้ไขในระยะสั้น มิเช่นนั้นจะรุนแรงจนยากแก้ไข

ภาพรวมมาตรการส่งเสริม SMEs

มาตรการส่งเสริม SMEs ทั้งในอดีต และปัจจุบัน มุ่งเน้นมาตรการด้านการเงินเป็นหลัก (ร้อยละ 99) ส่วนมาตรการพัฒนาศักยภาพ SMEs และพัฒนาปัจจัยแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจได้รับงบประมาณน้อยกว่ามาก ร้อยละ 1)

ผลการประเมินที่สำคัญ

จากการศึกษาพบว่าลำพังมาตรการในปัจจุบันนั้น “ไม่เพียงพอให้ประเทศก้าวพ้นวิกฤติเศรษฐกิจทั้งระยะสั้น และระยะยาวไปได้”

มาตรการทางการเงิน เช่น บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนละครึ่ง และ Soft Loan แม้จะให้ผลเร็ว และส่งผลในวงกว้าง (ครอบคลุม) แต่ไม่สร้างการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขัน และให้ผลตอบแทนต่อรายได้รัฐน้อยกว่างบประมาณ จึงเหมาะสมเฉพาะในระยะสั้น

ส่วนมาตรการพัฒนาฯ แม้จะให้ผลต่อการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขัน และยั่งยืนในระยะยาว แต่เป็นโครงการที่ผลการดำเนินการเห็นผลช้า ทำได้ไม่ง่าย (ไม่ครอบคลุม) จึงเป็นโครงการที่เหมาะสมกับในระยะยาว

อย่างไรก็ตามภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันทวีปัญหารุนแรงมาก จากการศึกษาพบว่า 1) SMEs ส่วนมากเข้าไม่ถึงโครงการ Soft Loan โดยผู้ที่เข้าไม่ถึงนั้น ร้อยละ 15 ยอมรับว่าอาจต้องปิดกิจการ และ 2) ผู้ที่เข้าถึงความช่วยเหลือนั้น มากถึงร้อยละ 8 ยอมรับว่าอาจต้องปิดกิจการ ดังนั้นลำพังนโยบายในปัจจุบันจึงอาจไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะต่อผู้ออกแบบและดำเนินนโยบาย

- (1) ลดเงื่อนไขต่างๆ ให้น้อยที่สุด (Keep Simple)
- (2) เข้าใจ SMEs และประชาชนผู้ใช้บริการในเชิงลึก นำระบบ Big Data และค่านิยม Data Sharing มาใช้ในการวิเคราะห์นโยบาย
- (3) เข้าถึง SMEs ด้วยการดำเนินการเชิงรุก
- (4) เพิ่มสัดส่วนมาตรการพัฒนาฯ และ Eco-System ให้มากกว่าในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ มาตรการ สำหรับประชาชน

มาตรการระยะสั้น

คงมาตรการเดิม เช่น บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนละครึ่ง และ ซ้อปดีมีคืน แต่ต้อง “ไม่จำกัดจำนวนผู้เข้าร่วม” “ไม่สร้างเงื่อนไขเข้าร่วมที่ซับซ้อน” เพราะประชาชนสามารถเลือกโครงการที่เหมาะสมกับตนเองได้เอง นอกจากนั้น ในโครงการคนละครึ่ง ต้องให้ใช้สำหรับซื้อสินค้าออนไลน์ และใช้สำหรับงานบริการ เช่น ค่าขนส่งได้ด้วย ซึ่งจะช่วยลดภาระต้นทุนผู้ประกอบการไปในตัว ส่วนในกรณีของซ้อปดีมีคืนนั้น ควรให้ใช้ได้ทั้งปี และใช้ได้กับทุกร้านค้าที่มีใบกำกับภาษี

เพิ่มมาตรการใหม่ เช่น มาตรการ “ช่วยร้านช่วยเรา” คือ การซื้ออาหารจากร้านอาหารที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจมาแจกจ่ายให้กับผู้ต้องการอาหาร โดยจากการศึกษา พบว่า มาตรการแจกอาหารนอกจากจะเป็นการช่วยเหลือปัจจัยดำรงชีวิตที่จำเป็นแล้ว ยังช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดีด้วย เนื่องจากธุรกิจร้านอาหารเกี่ยวเนื่องในห่วงโซ่มูลค่าที่ยาว ทั้งเกษตรกร ผู้ผลิตอาหารแปรรูป ชั้นกลาง ผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์ ลูกจ้าง ฯลฯ

มาตรการระยะกลาง/ยาว

มาตรการหางานให้ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐควบคู่กับมาตรการรัฐจ้างงานผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยรัฐอาจจ้างเหมาในอัตราที่เหมาะสมในงานที่รัฐขาดแคลนหรือต้องจ้างหน่วยงานอื่นเป็นประจำ เช่น สถิติชุมชน Social Media ชุมชน และขนส่งชุมชน เป็นต้น ในขณะที่คนละครึ่งหากจะมีการใช้อีกควรบังคับให้มีการอบรมออนไลน์จากรัฐเป็นเงื่อนไขในการใช้สิทธิ์ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ผู้ประสบปัญหาหารายใหม่ได้รับสิทธิ์ (หรือ ให้ผู้มีสิทธิ์เดิมสละสิทธิ์เพื่อไปรับสิทธิ์อื่น) ทุก 3 เดือนด้วย

ข้อเสนอแนะ มาตรการ สำหรับ SMEs

มาตรการระยะสั้น

สำหรับมาตรการกระตุ้นการบริโภค นั้น ต้องครอบคลุมและเหมาะสมกับทุกกลุ่มตามลักษณะของ SMEs ที่แตกต่างกันไป (Tailor made) กล่าวคือ SMEs ต้องเข้าร่วมได้ง่าย มีระเบียบไม่ซับซ้อนรวดเร็ว ไม่จำกัดจำนวน ไม่จำกัดประเภทหรือขนาดกิจการ และมีเงื่อนไขให้น้อยที่สุด ส่วน **เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ** ต้องมี package ที่แตกต่างกัน กำหนดเงื่อนไข อัตราดอกเบี้ย และวงเงิน ตามประเภทที่แตกต่างกัน

มาตรการระยะยาว

ที่สำคัญ มี อาทิ แก้ไขกฎระเบียบการอนุมัติต่างๆ (Ease of Doing Business) มาตรการจูงใจให้เข้าสู่ระบบด้วยการยกเว้นภาษี (Tax Holidays) เพื่อให้ SMEs เข้าสู่ระบบจำเป็นต้องยกเว้นภาษีในช่วงแรกก่อน (3-5 ปี) ก่อนที่จะมีมาตรการส่งเสริมอื่นๆ ตามมา เช่น มาตรการ**อบรมออนไลน์ฟรีตลอดชีพ** และ **ทุนอุดหนุนงานวิจัย โดยรัฐช่วยสนับสนุนร้อยละ 80 ขึ้นไป** ไม่ว่าจะเป็นการวิจัยผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยี หรือการตลาด หรือการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ

ในภาพรวมระยะยาวต้องให้ความสำคัญกับโครงการที่พัฒนาปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจให้มากขึ้นกว่าในปัจจุบัน ทั้งด้านงบประมาณและความต่อเนื่อง โดยปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจที่ควรให้การส่งเสริมมี อาทิ

- บทบาทภาครัฐเน้นความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ (Ease of Doing Business) โดยมีเป้าหมายในการเพิ่มอันดับตามการจัดอันดับของมาตรฐานโลก มาตรการทางภาษี เช่น การลดหย่อนอัตราภาษีเพื่อจูงใจให้ SMEs เข้าสู่ระบบ ปรับระบบจัดซื้อจัดจ้างให้มีความโปร่งใส นำเทคโนโลยี Blockchain เข้ามาใช้ และให้จัดซื้อจัดจ้างรวมการซ่อมบำรุงระยะยาวด้วย
- ระบบตลาด สำหรับธุรกิจขนาดเล็กให้เข้าสู่ระบบโมเดิร์นเทรดได้ ธุรกิจขนาดกลางให้สามารถเชื่อมโยงกับตลาดต่างประเทศได้ และรัฐควบคุมให้มีความเป็นธรรม (Fairness) ในระบบตลาด เช่น ค่าคอมมิชชั่น (GP) เป็นต้น
- ระบบจัดการฐานข้อมูล Big Data โดยเน้นไปที่การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) และการวิเคราะห์ในลักษณะพื้นที่ (Spatial Analysis) โดยภาครัฐต้องส่งเสริม

ให้มีวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนข้อมูล (Data Sharing)

- โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เน้นความทั่วถึง Wifi ครอบคลุมทั่วประเทศ และมีคุณภาพ ได้แก่ ความเสถียร ความรวดเร็ว และต้นทุนต่ำ (ระบบ 5G)
- ระบบขนส่งโลจิสติกส์ ทั้งการขนส่งทางถนน ทางราง ทางน้ำ และอากาศ ให้มีต้นทุนต่ำ เข้าถึงได้ง่าย ตรงเวลา และความเสียหายต่ำ
- แหล่งทุน โดยแหล่งทุนรูปแบบเดิม เช่น ธนาคาร ให้เป็นธนาคารเชิงรุก และพัฒนาแหล่งทุนรูปแบบใหม่ เช่น Venture Capital (VC) Angel Fund และ Crowdfunding คู่ขนานไปด้วยกัน
- การส่งเสริมวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและงานวิจัย ต้องเน้นที่การวิจัยตอบโจทย์ความต้องการของเอกชนและ SMEs และเน้นความรวดเร็วทันการณ์ในการอนุมัติทุนวิจัย

การดำเนินงานโครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อดำเนินงานการประมวลผลงานส่งเสริม SMEs ตามนโยบายรัฐ ได้คัดเลือกมาตรการส่งเสริม SMEs ที่มีความสำคัญและผลกระทบต่อ SMEs และเศรษฐกิจสูง จำนวน 2 มาตรการ ได้แก่ 1) ร่างพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา พ.ศ. 2563 (ร่าง พ.ร.ก. Soft loan 500,000 ล้านบาท) ซึ่งเป็นมาตรการส่งเสริม SMEs ในด้านการเงิน/เงินทุน-กองทุน/สินเชื่อ และ 2) มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ ซึ่งเป็นมาตรการส่งเสริม SMEs ในด้านการสร้างปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ เพื่อดำเนินการศึกษาประมวลผลมาตรการต่อไป

การประมวลผลมาตรการ ประกอบด้วย 6 ประเด็นศึกษา ได้แก่ 1) ศักยภาพของมาตรการ 2) ประสิทธิภาพของกลไกการขับเคลื่อนการทำมาตรการ 3) ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ SMEs และเศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม 4) ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ 5) ปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงมาตรการ รวมถึง 6) ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำมาตรการอื่นๆ ต่อไป โดยวิเคราะห์และประมวลผลด้วยหลักเกณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ทั้งความสอดคล้อง ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ผลกระทบ และความยั่งยืน ซึ่งใช้ข้อมูลที่รวบรวมทั้งข้อมูลทุติยภูมิจากเว็บไซต์ต่างๆ และข้อมูลปฐมภูมิจากการจัดเก็บแบบสอบถามผู้เข้าร่วมมาตรการ การสัมภาษณ์หน่วยงานผู้ออกแบบมาตรการ และหน่วยงานผู้ดำเนินมาตรการ รวมถึงการประชุมกลุ่มย่อยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับมาตรการดังกล่าว

ทั้งนี้ คณะดำเนินงานโครงการได้จัดสัมมนาเผยแพร่ผลการประมวลผลนโยบายและมาตรการของรัฐ จำนวน 1 ครั้ง เพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำมาปรับปรุงรายงานฯ โดยสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

สรุปผลการจัดสัมมนาเผยแพร่ผลการประมวลผลนโยบายและมาตรการของรัฐเพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำมาปรับปรุงรายงานฯ

การจัดงานสัมมนาเผยแพร่ผลการประมวลผลนโยบายและมาตรการของรัฐ พบว่า มีประเด็นสำคัญที่ผู้เข้าร่วมการประชุมให้ข้อพิจารณา 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การเข้าถึงและความครอบคลุมของมาตรการ และ 2) การให้ความช่วยเหลือ SMEs ในระยะกลาง และระยะยาว

1) การเข้าถึงมาตรการและความครอบคลุมของมาตรการ

มาตรการ Soft Loan ผู้ประกอบการ SMEs และผู้แทนของกลุ่ม SMEs ได้ให้ข้อคิดเห็นว่าการพิจารณาให้เงินกู้ควรผ่อนปรนเงื่อนไขในการพิจารณาลง เนื่องจากการเผชิญต่อสภาวะการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ในปัจจุบันผู้ประกอบการ SMEs มีความยากลำบากในการประกอบธุรกิจเป็นอย่างยิ่ง หรือหากจะพิจารณารายได้ของ SMEs ควรพิจารณาจากผลประกอบการในปี 2562 ก่อนเกิดการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ซึ่งอาจจะช่วยให้ผู้ประกอบการ SMEs มีโอกาสผ่านเกณฑ์การพิจารณาสูงขึ้น นอกจากนี้กลุ่มผู้แทน SMEs ยังได้แนะนำโครงการของกลุ่มเองซึ่งได้ทำการทดลองจัดกลุ่ม SMEs ในรูปแบบ Sandbox เพื่อเสนอต่อธนาคารพาณิชย์ ซึ่งผลในเบื้องต้นสามารถช่วยเหลือ SMEs ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารให้เข้าถึง Soft Loan ได้ประมาณ 1 พันราย

มาตรการรักษาระดับการบริโภคในประเทศ ใน “โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” พบว่า ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากเป็นภูมิภาคที่ประชาชนมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่าภูมิภาคอื่นในประเทศ ขณะที่ “โครงการคนละครึ่ง” และโครงการยิ่งใช้ยิ่งได้มีข้อคิดเห็นจากงานสัมมนาว่า ควรเปิดให้ G-Wallet สามารถใช้งานกับบัตรเครดิตได้ รวมถึงควรเปิดโอกาสให้ธุรกิจแพลตฟอร์มเดลิเวอรี่ (Delivery Platform) เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความสะดวกในการใช้มาตรการของประชาชน นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่าโครงการคนละครึ่งกับโครงการยิ่งใช้ยิ่งได้มีการแข่งขันกันเองในการดึงกลุ่มเป้าหมายเข้าสู่โครงการ ซึ่งประชาชนโดยส่วนใหญ่เลือกเข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง เพราะโครงการยิ่งใช้ยิ่งได้ที่ต้องการดึงประชาชนกลุ่มที่มีรายได้ปานกลางถึงสูงเข้าร่วมโครงการนั้น มีการจำกัดการใช้วงเงิน 5 พันบาทต่อวัน ซึ่งจำนวนเงินดังกล่าวไม่เพียงพอต่อการซื้อสินค้าที่มีราคาสูง เช่น โทรศัพท์มือถือ หรือเครื่องใช้ไฟฟ้าชนิดอื่น เป็นต้น ซึ่งเมื่อรูปแบบของโครงการไม่ตอบสนองต่อประเภทสินค้าที่ต้องการซื้อ ประชาชนจึงเลือกเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งมากกว่า

2) การให้ความช่วยเหลือ SMEs ในระยะกลาง และระยะยาว หลายฝ่ายให้ข้อคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่าต้องการให้มุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเติบโต และสร้างความแข็งแกร่งให้กับผู้ประกอบการ SMEs โดยการส่งเสริม SMEs ควรเป็นการส่งเสริมในระยะยาว มีแผนงานต่อเนื่อง และตัวชี้วัดในการดำเนินงานควรเปลี่ยนเป็นรูปแบบตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ เพราะเมื่อพัฒนา SMEs ไปในขั้นที่สูงขึ้น ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพจะสะท้อนความแข็งแกร่งของ SMEs ได้ชัดเจนมากกว่า โดยตัวอย่างการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการลงทุนสามารถอ้างอิงหลักเกณฑ์ของรายงาน “The Doing Business Report” ของธนาคารโลก (World Bank) ได้ เพราะรายงานฉบับนี้เป็นรายงานที่นักธุรกิจทั่วโลกยอมรับ นอกจากนี้ ด้านสภาพแวดล้อมเพื่อสนับสนุนงานวิจัยและพัฒนาได้มีการเสนอให้มีช่องทางสำหรับการร่วมทุนกับผู้ประกอบการ SMEs

ที่มีนวัตกรรมโดดเด่น พร้อมทั้งสนับสนุนนักวิจัยที่เสี่ยงในการบ่มเพาะให้นวัตกรรมดังกล่าวสามารถนำมาประกอบธุรกิจได้จริง โดยเบื้องต้นอาจเป็นการร่วมทุนแบบภาครัฐต่อ SMEs ร้อยละ 20 ต่อ 80 กระทั่งมีความมั่นใจมากขึ้นจากความสำเร็จของงานวิจัยและพัฒนา ก็สามารถเพิ่มเงินลงทุนเป็นร้อยละ 50 ต่อ 50 ได้ ทั้งนี้ข้อคิดสำคัญจากงานสัมมนาในครั้งนี้คือ “เวลาสำคัญกว่าเงิน” ดังนั้น สิ่งใดที่สามารถสนับสนุน SMEs ได้โดยไม่ใช้เงินก็ควรดำเนินการในทันที

ประเด็นศึกษาและข้อเสนอแนะที่ได้รับจากงานสัมมนาเผยแพร่ฯ ข้างต้น ได้นำไปปรับปรุงผลการศึกษาในบทที่ 5 บทที่ 6 และบทที่ 7 นี้ เพื่อความครบถ้วนสมบูรณ์ของผลการประมวลผลมาตรการต่อไป โดยมีรายละเอียดผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ มีดังนี้

7.1 พลการศึกษาที่สำคัญ

การศึกษานี้พบผลการศึกษาคำสำคัญที่จะส่งผลต่อการกำหนดข้อเสนอแนะต่อการส่งเสริม SMEs ทั้งต่อสถานการณ์วิกฤติเศรษฐกิจในปัจจุบันและในอนาคตอยู่หลายประการ โดยส่วนนี้จะทำการสรุปย่อเรียงผ่าน 3 ประเด็น คือ สถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลต่อ SMEs ภาพรวมมาตรการส่งเสริม SMEs ที่ตอบสนองต่อสถานการณ์เศรษฐกิจ และผลการประเมินทั้งในภาพรวม และระดับโครงการสำคัญ ว่าสามารถตอบปัญหาดังกล่าวได้มากน้อยเพียงใด รวมถึงประเด็นปลีกย่อยอื่นๆ ที่จะมีส่วนสำคัญต่อการทำความเข้าใจเพื่อเสนอแนะมาตรการที่เหมาะสมต่อไปได้ ดังนี้

7.1.1 สถานการณ์เศรษฐกิจประเทศที่ส่งผลต่อ SMEs

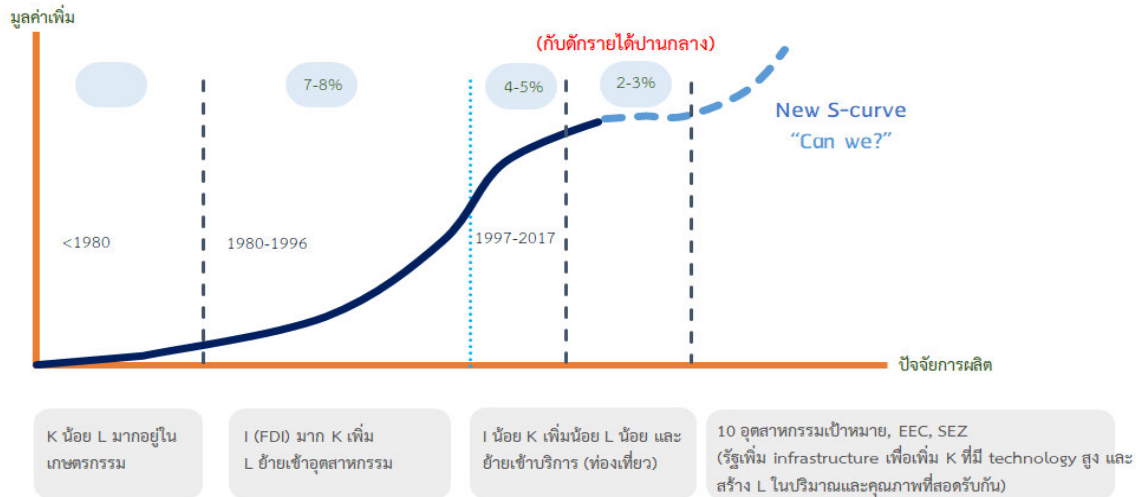
ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่ส่งผลต่อ SMEs 2 ด้านด้วยกัน คือ จากปัญหาเศรษฐกิจเดิมภายใต้โครงสร้างเศรษฐกิจเก่าที่เรียกว่า “กบฏกรายได้ปานกลาง” กับ ปัญหาเศรษฐกิจอุบัติใหม่ที่ส่งผลอย่างรุนแรงอย่าง “โควิด-19” ที่ส่งผลต่อการทำธุรกรรม รายได้ และกำลังบริโภคของทั้งในและต่างประเทศ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ประสบปัญหา 2 ด้าน คือ โควิด-19 ที่ซ้ำเติมปัญหากับดักกรายได้ปานกลาง

สำหรับปัญหากับดักกรายได้ปานกลาง ซึ่งเป็นนิยามที่ World Bank ได้ใช้กับประเทศรายได้ปานกลางต่างๆ ที่ประสบปัญหาเดียวกันกับไทย คือ ในขณะที่กำลังจะมีรายได้ต่อประชากรสูงพอสู่การเป็นประเทศรายได้สูงนั้น กลับเกิดปัญหาการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดลง และติดอยู่ต่อเนื่อง ตรงกลับนิยามของไทยเรื่อง New Normal ทางเศรษฐกิจของประเทศที่หมายถึงการเติบโตที่ลดลงจากในอดีตที่ร้อยละ 7 ถึง ร้อยละ 8 ต่อปี เป็นเหลือเพียงร้อยละ 2 ถึงร้อยละ 3 ต่อปีเท่านั้น อันเนื่องมาจากความอึดตัวของภาคธุรกิจในหลายด้านทั้งด้านทรัพยากรที่ลดลงหรือใช้จนเต็มพิกัด ด้านแรงงานที่ขาดแคลน (เห็นได้จากอัตราว่างงานที่ต่ำมาก) ด้านตลาดในประเทศที่อึดตัว หรือที่ดินที่มีจำกัด เป็นต้น ทำให้ความน่าดึงดูดต่อการลงทุนและทำธุรกิจเปรียบเทียบกับประเทศเกิดใหม่อย่าง เวียดนาม หรือหลายประเทศในแอฟริกา เอเชียกลาง และเอเชียใต้ ของไทยด้อยกว่าประเทศเหล่านี้ อย่างเห็นได้ชัด ปัจจัยทั้งหมดจึงส่งผลให้ไทยมีอัตราการเติบโตที่ต่ำต่อเนื่องอย่างเป็นปกติ (หากไม่มีการดำเนินการใด) ที่เรียกว่า ประเทศที่ติดกับดักกรายได้ปานกลาง

ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ประเทศรายได้สูง และพัฒนาแล้วส่วนใหญ่เคยประสบมาก่อนแล้วแทบทั้งนั้น ซึ่งทางแก้ไขจำเป็นต้องหาปัจจัยมากระตุ้นให้เศรษฐกิจกลับไปเติบโตในอัตราที่สูงกว่าในปัจจุบันให้ได้ โดยหากพิจารณาประสบการณ์ของประเทศที่พัฒนาแล้วจะพบว่าส่วนใหญ่จะดำเนินการผ่าน 2 มาตรการสำคัญแทบทั้งนั้น คือ การพัฒนาจากประเทศอุตสาหกรรมหนัก เป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูง โดยการใช้เทคโนโลยีหรือความคิดสร้างสรรค์ เข้าไปในผลิตภัณฑ์/บริการ กับการขยายการลงทุนเดิมออกไปยังต่างประเทศที่มีต้นทุนธุรกิจ โอกาส และการกีดกันทางการค้าที่ต่ำกว่าไทย

ด้วยเหตุนี้ ไทยจึงได้มีความพยายามในการพัฒนาประเทศให้เติบโตอย่างก้าวกระโดดอีกครั้ง ผ่านแผนนโยบาย ไทยแลนด์ 4.0 หรือ เศรษฐกิจดิจิทัล รวมถึงการพัฒนา 10 อุตสาหกรรม S-Curved และ พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ EEC ด้วย ซึ่งก็ส่งผลให้ไทยค่อยๆปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจเพื่อไปสู่ประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยอุตสาหกรรมใหม่ โดยคาดหวังว่า SMEs จะมีการปรับตัวตามไปด้วย อย่างช้าๆ นั้น

ภาพ 7-1: การพัฒนาเศรษฐกิจของไทยจากอดีต ถึงปัจจุบัน (ปัญหาภัยคุกคามรายได้ปานกลาง)

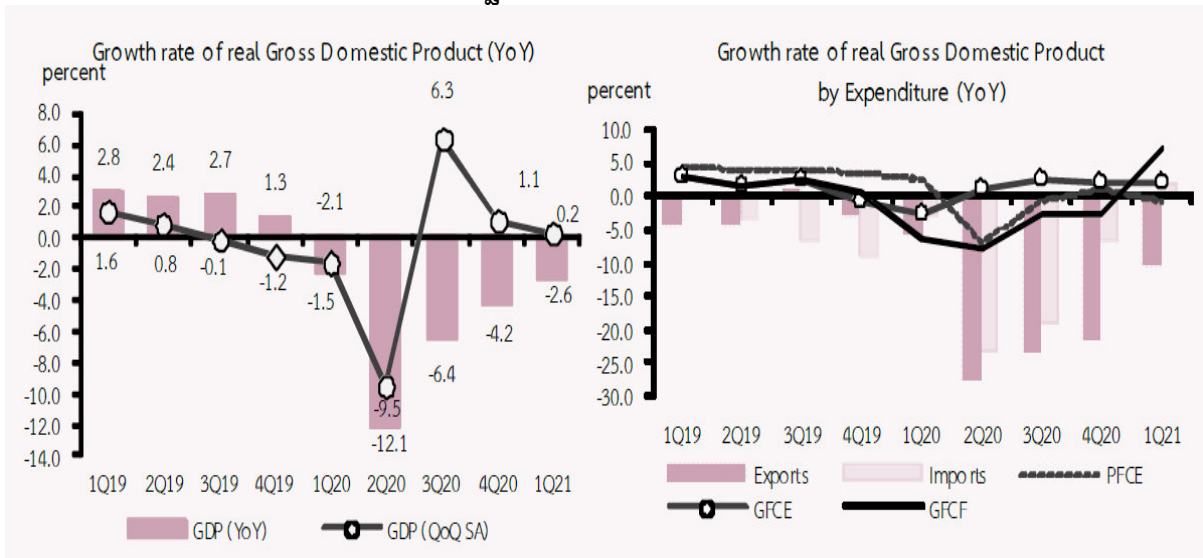

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ในช่วงปลายปี 2019 เกิดเหตุอุบัติของการแพร่เชื้อ โควิด-19 อย่างรุนแรงทั่วโลก ส่งผลอย่างรุนแรงทางเศรษฐกิจ ทั้งต่อการผลิต และการบริโภค อันเป็นเหตุให้อุปสงค์ (ความต้องการบริโภคสินค้า) ลดลงอย่างรุนแรงทั้งในและต่างประเทศ เมื่อยอดสั่งซื้อสินค้าลดลง ก็ย่อมส่งผลต่อรายได้ และการจ้างงาน และเมื่อรายได้และการจ้างงานลดลงก็จะส่งผลต่ออำนาจซื้อ และการบริโภคสินค้าที่ลดลง วนเวียนเป็นวัฏจักรอันชั่วร้ายทางเศรษฐกิจ (Vicious Cycle) อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ส่งผลให้การเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยและโลกลดลงไปด้วย

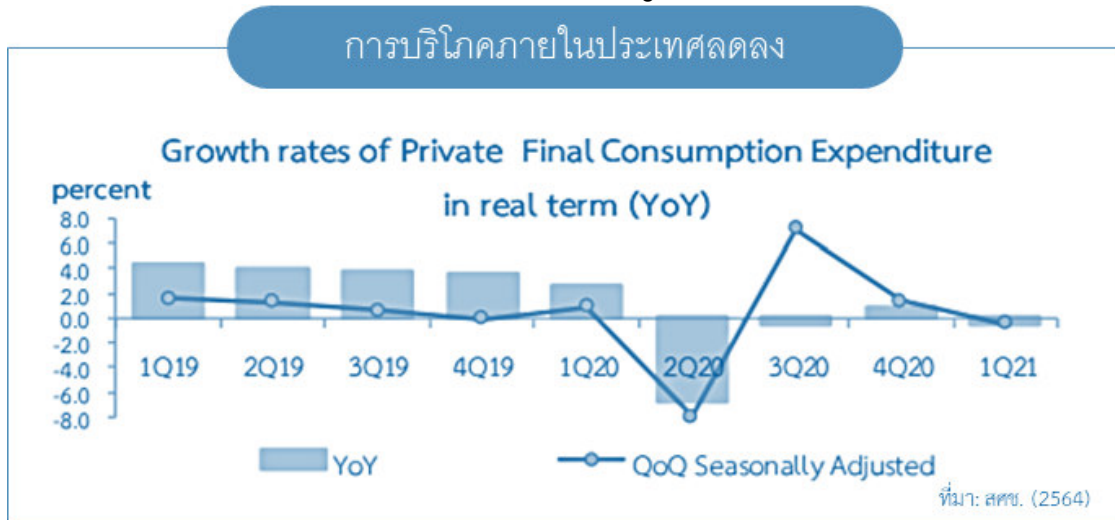
สำหรับไทย จากผลทั้งด้านกับดักรายได้ปานกลางเดิม และวิกฤติโควิด-19 นี้ ส่งผลต่อการบริโภค และ GDP ของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ให้เติบโตติดลบ อย่างรุนแรง ทั้งการบริโภค รายได้ และเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศจึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า เศรษฐกิจไทยประสบปัญหาใน 2 ลักษณะ คือ ปัญหาเดิมจากโครงสร้างเศรษฐกิจ หรือปัญหาภัยคุกคามรายได้ปานกลาง ที่ต้องใช้เวลาแก้ไขในระยะยาว ผ่านการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขัน และปัญหาอุบัติใหม่ คือ โควิด-19 ต้องใช้การแก้ปัญหาเหี่ยวหายเร่งด่วน มิให้ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะ SMEs ต้องปิดตัวลง

ภาพ 7-2: การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ (GDP) ปี 2021 ถึง 2019 รายไตรมาส

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพ 7-3: การบริโภคของประเทศ และผลสำรวจปัญหาของ SMEs ภายใต้วิกฤติโควิด19-

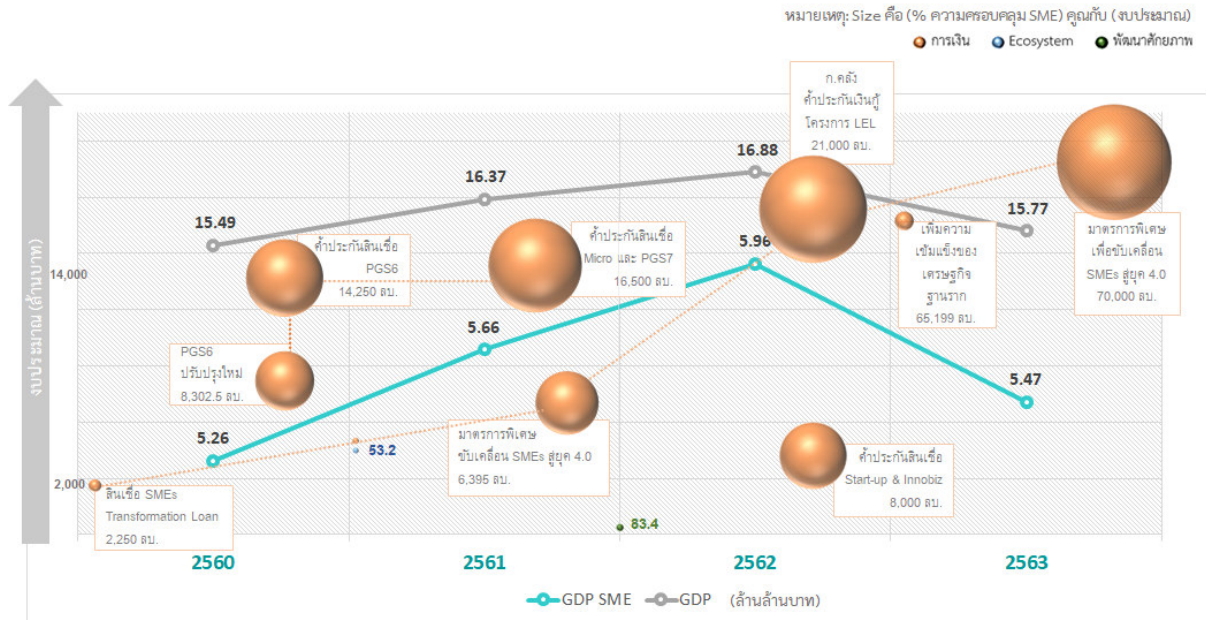
ที่มา: มูลนิธิ สวค. (2564) ผลการสำรวจแบบสอบถามผู้ประกอบการร้านค้า

7.1.2 ภาพรวมมาตรการ SMEs

ภายใต้ปัญหาดังกล่าว รัฐบาล ได้เลือกการแก้ไขปัญหาใน 2 ระยะแก่ SMEs คือ ก่อนโควิด-19 ซึ่งเป็นการแก้ไขเพื่อตอปัญหาโครงสร้างทางเศรษฐกิจเป็นหลัก กับ หลังโควิด-19 ที่เป็นการแก้ไขปัญหาเยียวยาเร่งด่วน โดยที่ผ่านมารัฐบาลมีมาตรการช่วยเหลือ ส่งเสริม SMEs ในหลายรูป แต่สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ โครงการด้านการเงิน โครงการด้านการพัฒนาศักยภาพ SMEs (โครงการพัฒนาฯ) และโครงการด้านการสร้างปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ (Eco-System) เช่น การพัฒนาระบบการเงิน การพัฒนาระบบวิจัย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น

จากการรวบรวมของผู้วิจัยพบว่า โครงการส่วนใหญ่ที่งบประมาณกระจุกอยู่ที่โครงการด้านการเงินเป็นหลัก ทั้งช่วงก่อนภาวะโควิด-19 และหลัง โควิด-19 โดย ช่วงก่อนโควิด-19 นั้น แม้จะมีงบประมาณส่วนใหญ่อยู่กับด้านการเงิน แต่ภายหลังโควิด-19 พบว่า งบประมาณยังไปสู่อด้านการเงินมากขึ้น ผ่านทั้งโครงการ อาทิ เงินกู้ soft loan ที่มีวงเงินกู้รวม 500,000 ล้านบาท หรือ คนละครึ่ง ที่ใช้งบประมาณมากกว่า 100,000 ล้านบาท ด้วย โดยสัดส่วนงบประมาณด้านการเงิน เช่น เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ฯลฯ นั้นสูงถึงร้อยละ 99.3 ของงบประมาณสำหรับ SMEs ทั้งหมด โดย ด้านการพัฒนาฯ และ Eco-System อยู่ที่เพียงร้อยละ 0.5 และ ร้อยละ 0.2 เท่านั้น ตามลำดับ กล่าวโดยสรุปได้ว่า “มาตรการช่วยเหลือ SMEs ของไทย อยู่กับมาตรการด้านการเงินเป็นหลัก”

ภาพ 7-4: งบประมาณในมาตรการส่งเสริม SMEs แบ่งตามประเภทมาตรการ เปรียบเทียบกับ GDP ของ ประเทศ และ GDP SMEs

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ตาราง 7-1: งบประมาณในมาตรการส่งเสริม SMEs และจำนวนมาตรการ แบ่งตามประเภทมาตรการ

มาตรการ	จำนวน มาตรการ 2560	จำนวน มาตรการ 2561	จำนวน มาตรการ 2562	จำนวน มาตรการ 2563	จำนวน มาตรการ 2563 Covid-19	งบประมาณ รวม (ล้านบาท)	สัดส่วน งบประมาณ
ด้านการเงิน	7	6	5	6	33	2,147,532	99.29%
ด้านพัฒนาศักยภาพ	4	9	2	0	1	10,715	0.50%
ด้านปัจจัยเอื้อในการดำเนินธุรกิจ	0	2	7	1	4	4,554	0.21%
รวม	11	17	14	7	38	2,162,802	100.00%

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ในปัจจุบัน ขณะที่สถานการณ์โควิด-19 ยังไม่คลี่คลาย (กรกฎาคม 2564) รัฐบาลได้เพิ่มมาตรการสำคัญในการเยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจ จากวิกฤติโควิด-19 โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับ SMEs ที่สำคัญ เพิ่มเติม อาทิ สินเชื่อฟื้นฟูและพักทรัพย์ พักหนี้ (ปรับใหม่จากมาตรการ Soft loan) โครงการคนละครึ่งเฟส 3 การจ่ายชดเชยแรงงานผ่านประกันสังคม 1 เดือน มาตรการพักชำระหนี้ มาตรการช่วยเหลือค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และมาตรการช่วยเหลือค่าเล่าเรียน ซึ่งจะเห็นได้ว่าล้วนเป็นโครงการด้านการเงินแทบทั้งสิ้น

7.1.3 ผลประเมินเบื้องต้น

จากมาตรการดังกล่าว เห็นได้ว่าส่งผลต่อการเติบโตของ SMEs อย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ในช่วงก่อนโควิด-19 นั้น SMEs มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยเฉลี่ยที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยการเติบโตของประเทศ อย่างไรก็ตาม ด้วยอัตราดังกล่าวยังถือว่าค่อนข้างน้อยหากคาดหวังให้ “SMEs เป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้พ้นกับดักรายได้ปานกลาง” ยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับภาวะหลังโควิด-19 ที่พบว่า SMEs มีรายได้ถดถอยมากกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศด้วยแล้ว ยิ่งสะท้อนให้เห็นว่า การเติบโตที่ผ่านมาไม่ได้ก่อให้เกิดความยั่งยืน คือ มิได้สร้างให้ SMEs มีศักยภาพในการแข่งขันสูงพอที่จะรองรับวิกฤติทางเศรษฐกิจได้ จึงมีความน่าสนใจว่า “มาตรการด้านการเงิน” นั้นตอบโจทย์การพัฒนา และแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศหรือไม่ โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับ โครงการพัฒนาฯ และโครงการด้าน Eco-System

เปรียบเทียบโครงการด้านการเงินกับโครงการประเภทอื่น

ในการศึกษาผลของมาตรการด้านการเงิน การศึกษานี้ได้ทำการศึกษาเชิงลึกถึงมาตรการสำคัญของรัฐ 2 มาตรการ คือ มาตรการ Soft Loan ฯ และมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วย 2 โครงการย่อย คือ โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ฯ และโครงการคนละครึ่ง ในขณะที่ โครงการอื่นนั้น ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบกับ โครงการที่ได้เคยมีการศึกษาไว้แล้วในอดีต คือ “โครงการติดตามและประเมินผลโครงการภายใต้งบประมาณในลักษณะบูรณาการด้านการส่งเสริม SME ประจำปี 2560” ซึ่งพบข้อแตกต่างที่น่าสนใจ 4 ด้าน คือ ด้านความครอบคลุม ด้านผลต่อ SMEs ด้านผลกระทบต่อภาพรวมทางเศรษฐกิจในระยะสั้น และด้านความยั่งยืน ดังนี้

ด้านความครอบคลุม คือ การพิจารณาว่าสามารถช่วย SMEs ได้อย่างทั่วถึงหรือไม่นั้น จากการศึกษาด้วยการรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัย พบว่า ด้านการเงินมีความครอบคลุมสูงกว่า กล่าวคือ ครอบคลุมถึงเฉลี่ยร้อยละ 32 (บางโครงการอาจครอบคลุมได้ร้อยละ 100) ในขณะที่โครงการพัฒนามีความครอบคลุมเฉลี่ยเพียงร้อยละ 12 เหตุผลประการหนึ่ง คือ โครงการด้านการเงินนั้นใช้ระยะเวลา และบุคลากรต่อหน่วย SMEs ที่ได้รับความช่วยเหลือต่ำกว่า ด้านการพัฒนาที่ต้องใช้ระยะเวลาและบุคลากรมากกว่า ทำให้โครงการด้านการเงินมีความครอบคลุมสูงกว่า

ด้านผลต่อ SMEs นั้น ไม่พบผลต่อการยกระดับ SMEs อย่างมีนัยสำคัญ แต่อาจมีส่วนช่วยในบางกรณี เช่น การกู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของ SMEs ซึ่งมีส่วนหนึ่งที่ใช้ประกอบกับโครงการพัฒนา ในขณะที่โครงการพัฒนานั้น จากการศึกษาเมื่อปี 2560 พบว่า สามารถเพิ่มมูลค่า เพิ่มผลผลิต เพิ่มยอดขาย หรือลดต้นทุนได้ ผ่านการพัฒนาฯ ความสามารถในการแข่งขัน เช่น การปรับปรุงเทคโนโลยีในการผลิต การส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์ และการตลาดใหม่ เป็นต้น

ด้านผลกระทบต่อภาพรวมทางเศรษฐกิจ อันจะเป็นปัจจัยให้ไทยก้าวพ้นวิกฤติโควิด-19 ไปได้นั้น พบว่า ในระยะยาวให้ผลไม่ต่างกันนัก โดยจะแตกต่างกันตามประเภทอุตสาหกรรมที่ให้ความสำคัญเป็นหลัก กล่าวคือ เมื่อพิจารณาจากค่าตัวทวิทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมสำคัญนั้นไม่พบความแตกต่างมากนัก¹ เช่น ภาคธนาคารอยู่ที่ 3.5 เท่า ค่าปลีกอยู่ที่ 2.5 เท่า ร้านอาหารและเครื่องดื่มอยู่ที่ 4.2 เท่า อาหารแปรรูปอยู่ที่ 4.2 ถึง 4.9 เท่า และการขนส่งทางรางที่ 8.3 ทั้งนี้สังเกตได้ว่า โครงการด้านการเงิน เช่น Soft Loanฯ และคนละครึ่ง ที่ส่วนใหญ่ผ่านภาคการเงิน และค่าส่งค่าปลีกนั้น อาจมีค่าตัวทวิ (ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ) ต่ำกว่า การผลิตอาหารแปรรูป และบริการร้านอาหาร เล็กน้อย แต่การสร้างโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะระบบรางให้ค่าตัวทวิสูงที่สุด

ส่วนผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจในระยะยาว พบว่า มาตรการด้านการเงินให้ผลน้อยกว่ามาตรการด้านการพัฒนาฯ โดยด้านการเงินนั้น ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่เมื่อคำนวณย้อนกลับเป็นภาษีกลับคืนนั้น จะต่ำกว่างบประมาณที่ใช้ไป แตกต่างจากโครงการพัฒนาที่พบว่ามีความคุ้มค่ากว่า กล่าวคือ ก่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจสูง เมื่อคำนวณเป็นภาษีหรือรายได้รัฐที่จะจัดเก็บได้เพิ่มจากรายได้ที่เพิ่มขึ้นนั้น มีความคุ้มค่า คือมากกว่างบประมาณที่ได้ใช้ไป เหตุผลสำคัญนั้นเนื่องมาจากโครงการพัฒนาสามารถยกระดับความสามารถในการแข่งขันของ SMEs ได้นั่นเอง ซึ่งแตกต่างจากด้านการเงินที่ไม่ได้ส่งผลดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญ

ด้านความยั่งยืน จึงพบว่า โครงการด้านการพัฒนาฯ มีความยั่งยืนสูงกว่ามาตรการด้านการเงิน ทั้งต่อศักยภาพในการแข่งขันของ SMEs (จึงเห็นได้ว่าในวิกฤติเศรษฐกิจ SMEs ประสบปัญหาหนักกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ เนื่องจากที่ผ่านมามาตรการด้านการเงินไม่ได้ช่วยยกระดับศักยภาพการแข่งขันของ SMEs ส่วนใหญ่) และต่อการคลังของประเทศ

¹ ที่มา: คมสัน สุริยะ และชลิตา ศรีนวล (2563)

โดยสรุปจึงเห็นได้ว่า ในภาพรวมนั้น มาตรการทางการเงินอาจมีจุดเด่นในเรื่องของความรวดเร็วในการดำเนินการ ซึ่งช่วยด้านความครอบคลุมของการช่วยเหลือ แต่ในระยะยาวนั้น ด้อยกว่าโครงการด้านการพัฒนาฯ และการสร้าง Eco-System มาก ดังนั้น “มาตรการทางการเงินจึงเหมาะกับการแก้ปัญหาในระยะสั้นและไม่เหมาะในการใช้เป็นมาตรการหลักในระยะยาว”

ตาราง 7-2: ตารางที่ เปรียบเทียบ มาตรการด้านการเงิน และมาตรการด้านการพัฒนาศักยภาพ SMEs

	มาตรการด้านการเงิน	มาตรการด้านการพัฒนา ฯ
เชิงปริมาณ (ความครอบคลุม)	<ul style="list-style-type: none"> ความครอบคลุมเฉลี่ย 32% ปฏิบัติการได้ง่ายกว่าเชิงปริมาณ ในเวลาเท่ากันครอบคลุมง่ายกว่า 	<ul style="list-style-type: none"> ความครอบคลุมเฉลี่ย 12% ปฏิบัติการได้ยากกว่าเชิงปริมาณ ในเวลาเท่ากันครอบคลุมน้อยกว่า
ผลต่อ SMEs	<ul style="list-style-type: none"> มีส่วนช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันบางกรณี ไม่พบผลโดยตรงต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญ 	<ul style="list-style-type: none"> มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญ บางโครงการ/มาตรการ เพิ่มมูลค่า เพิ่มผลผลิต เพิ่มยอดขาย หรือลดต้นทุน
ผลกระทบต่อภาพรวมเศรษฐกิจ	<ul style="list-style-type: none"> ระยะสั้นใกล้เคียงกัน ระยะยาวน้อยกว่าเพราะไม่สร้างความสามารถในการแข่งขัน 	<ul style="list-style-type: none"> ระยะสั้นใกล้เคียงกัน ระยะยาวสูงกว่าเพราะสร้างความสามารถในการแข่งขัน
ความยั่งยืน	<ul style="list-style-type: none"> ไม่เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ภาษีกลับคืนน้อยกว่างบประมาณ 	<ul style="list-style-type: none"> เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ภาษีกลับคืนมากกว่างบประมาณ

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ผลประโยชน์โครงการสำคัญ

สำหรับโครงการสำคัญที่การศึกษานี้ ได้ทำการศึกษาเชิงลึก คือ มาตรการ Soft Loan ฯ และมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วยโครงการย่อย คือ โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐฯ และโครงการคนละครึ่งฯ ผลประโยชน์ที่สำคัญ ของทั้ง 2 โครงการ มี ดังนี้

มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ

มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ พบว่า ในภาพรวม โครงการประสบความสำเร็จดีในเชิงปริมาณ กล่าวคือ เป็นโครงการที่กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าร่วมโครงการได้เกินกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ อีกทั้งในแง่ของการใช้งานก็มีผลตอบรับที่ดี คือ ใช้ใกล้เคียงกับยอดสูงสุดของวงเงิน ซึ่งสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการเพิ่มระดับการบริโภคได้อย่างเต็มที่ ซึ่งแม้ว่าในระยะเริ่มต้นอาจมีปัญหาในการดำเนินการบ้าง แต่ในปัจจุบันก็ได้มีความพยายามจัดการให้ดีขึ้น เช่น การใช้แอปพลิเคชันต่างๆ ในการปรับปรุงให้มีการใช้งานได้ง่ายขึ้น เป็นต้น

ภาพ 7-5: สรุปผลมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ

สรุปผลการประมวลมาตรการ

ผลจากความสำเร็จในการเข้าร่วม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเหมาะสมของนโยบายนั้น ส่งผลดีต่อ SMEs หลายประการ ทั้งในแง่ของการพยุงระดับรายได้ การกระตุ้นเศรษฐกิจให้ขยายตัว ส่งผลต่อการจ้างงาน และรายได้ที่เพิ่มขึ้นของ SMEs ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมได้รับอานิสงค์ทางบวกไปด้วย นอกจากนี้ในแง่ของ SMEs และผู้บริโภคเอง ยังได้รับการพัฒนาแบบบังคับตามเงื่อนไขของโครงการ ให้ต้อง “เรียนรู้การใช้ระบบดิจิทัล” อันจะเป็นการส่งผลให้เกิดสังคมไร้เงินสด และระบบการค้าอิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ทางอ้อมด้วย

อีกจุดหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่า มาตรการนี้มีความเหมาะสมดี คือ เป็นลักษณะของโครงการ/มาตรการอุดหนุนตามความสมัครใจ กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมมาตรการสามารถเลือกรับความช่วยเหลือตามความเหมาะสมของตนเองได้ (Voluntary Subsidies) โดยจะเห็นได้ว่า แม้โครงการคนละครึ่งรัฐจะให้ค่าชดเชยต่อรายสูงกว่าบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ แต่ก็มีเงื่อนไขว่าในโครงการคนละครึ่งนั้น ผู้รับการอุดหนุนจะต้องออกค่าใช้จ่ายเองอีกครั้งหนึ่ง ด้วยเหตุดังกล่าวผู้ที่มียาได้มากพอที่จะออกค่าใช้จ่ายเองครั้งหนึ่ง ก็ย่อมจะต้องเลือกอยากมีเหตุผลในการใช้โครงการคนละครึ่ง เพราะได้รับประโยชน์สูงกว่า ในขณะที่ผู้มีรายได้น้อยจนไม่สามารถออกค่าใช้จ่ายเองอีกครั้งได้จะต้องเลือกใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐฯ ทั้งที่ได้รับประโยชน์รวมน้อยกว่า ดังจะเห็นได้ว่า ประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีระดับรายได้ต่อหัวต่ำกว่าภาคกลาง และมีภูมิเศรษฐกิจแบบกระจายนั้น เลือกที่จะใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในอัตราส่วนเปรียบเทียบกับโครงการคนละครึ่งที่สูงกว่าภาคกลาง ดังนั้นในความเป็นจริงแล้ว “รัฐจึงไม่จำเป็นต้องมีระบบคัดกรองที่ยุ่งยากแต่อย่างใด หากมีความช่วยเหลือที่เพียงพอ และตอบสนองกับทุกกลุ่มรายได้ ทุกประเภท เพราะประชาชนผู้เลือกรับสิทธิ์ ย่อมสามารถเลือกความช่วยเหลือที่เหมาะสมกับตนเองได้เอง”

อย่างไรก็ตาม มาตรการนี้ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้น และ “ไม่ได้ส่งเสริมให้ SMEs เพิ่มความสามารถแข่งขันในระยะยาว” เพื่อทำการประเมินเชิงปริมาณด้วยแบบจำลองทางเศรษฐกิจจึงพบว่า “มูลค่าภาษีกลับคืน หรือรายได้ของรัฐที่เพิ่มขึ้นจากโครงการนี้นั้น น้อยกว่างบประมาณที่ใช้ไป” โครงการนี้จึงมีจุดต่อของความยั่งยืน และไม่ควรถูกใช้ในระยะเวลา แม้จะเหมาะสมในการแก้/เยียวยาวิกฤติในระยะสั้นก็ตาม

นอกจากนั้น อีกจุดที่เป็นปัญหาสำคัญของโครงการ คือ การห้ามใช้สิทธิโครงการในการซื้อขายออนไลน์ และให้ใช้สิทธิเฉพาะซื้อขายที่ร้านเท่านั้น เงื่อนไขนี้ขัดแย้งกับทั้งสถานการณ์ที่รัฐต้องการให้ประชาชนหยุดอยู่บ้าน และเพิ่มระยะห่างทางสังคมเพื่อหลีกเลี่ยงการติดต่อของโควิด-19 และยังขัดกับแนวทางในการพัฒนาให้ประชาชน และ SMEs พัฒนาสู่ระบบ E-Commerce ด้วย เงื่อนไขดังกล่าวจึงจำเป็นต้องยกเลิกโดยเร็ว

มาตรการ Soft Loan ๓

มาตรการ Soft Loan ๓ เป็นมาตรการที่มีผลการดำเนินการแตกต่างจากมาตรการรักษาระดับการบริโภค กล่าวคือ แม้ว่าการให้ Soft Loan จะเป็นสิ่งที่ตรงกับความต้องการของ SMEs แต่กลับมีผู้ได้รับความช่วยเหลือภายใต้โครงการต่ำกว่าเป้าหมายมาก ทั้งจำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือ และมูลค่าความช่วยเหลือ ซึ่งปัญหาสำคัญเกิดจากเงื่อนไขของโครงการที่ไม่ตอบโจทย์ SMEs และปัญหาของประเทศ เช่น การให้เฉพาะลูกหนี้เดิมกู้ และให้กู้ได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของวงเงินกู้เดิมนั้น ขัดกับสถานการณ์ของ SMEs ที่หลายรายซึ่งอาจไม่เคยกู้มาก่อน หรือเคยกู้แต่ปัจจุบันต้องกู้มากขึ้น ด้วยภาวะเศรษฐกิจที่จำเป็นต้องให้กู้เพิ่มเพื่อพยุงสถานการณ์ หรือ SMEs บางรายก็ประสบปัญหาเครดิตบูโร เป็นต้น ด้วยเหตุดังกล่าวโครงการ Soft Loan จึงไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

ภาพ 7-6: สรุปผลมาตรการ Soft Loan

สรุปผลการประมวลมาตรการ

นอกจากนั้นในแง่ของผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของ SMEs เอง ก็ไม่พบอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ จุดประสงค์ของโครงการเป็นไปเพื่อให้ SMEs ได้รักษาสภาพคล่อง และไม่พบความแตกต่างของผู้กู้เพื่อรักษาสภาพคล่อง กับผู้กู้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพ/ศักยภาพของตนแต่อย่างใด มาตรการนี้จึงไม่ส่งผลต่อความยั่งยืนของ SMEs นอกจากนั้น ยังไม่มีผลต่อความยั่งยืนของการคลังประเทศด้วย กล่าวคือ จากการศึกษาจากแบบจำลองทางเศรษฐกิจ พบว่า มาตรการนี้ให้ภาษี/รายได้ได้รัฐกลับคืน ที่เพิ่มจากการดำเนินการโครงการน้อยกว่าวงงบประมาณที่ใช้ไป จึงไม่อาจเป็นโครงการที่เหมาะสมในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบข้อดีของโครงการหลายประการ โดยเฉพาะในส่วนที่ได้กล่าวในเบื้องต้นว่า แหล่งเงินทุน Soft Loan ตอบโจทย์ความต้องการ SMEs ในภาวะวิกฤติเช่นนี้ จากการศึกษาจึงพบว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้ได้รับเงินทุน และผู้ไม่ได้รับนั้น ให้ผลที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งต่อการพยุงการจ้างงาน การพยุงกิจการไม่ให้เกิดเสียหายหนักมาก ค่าจ้างแรงงานที่ปรับลดลงน้อยกว่า รวมถึงโอกาสที่กิจการจะปิดตัวลงด้วย โดยเฉพาะด้านการปิดตัวของกิจการนั้น ผู้ไม่ได้รับเงินทุนสูงถึงร้อยละ 15 ยอมรับว่าอาจต้องปิดกิจการ เปรียบเทียบกับผู้ได้รับเงินทุนที่เพียงร้อยละ 8 ยอมรับว่าอาจต้องปิดกิจการ ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า “มาตรการ Soft Loan สามารถชะลอความเสียหายจากวิกฤติเศรษฐกิจได้” อย่างไรก็ตาม อัตราความเป็นไปได้ในการปิดกิจการที่ร้อยละ 8 ทั้งที่สามารถเข้าถึงเงินทุนได้นั้น ก็ยังเป็นสัดส่วนที่สูงและต้องได้รับแก้ปัญหาด้วยมาตรการอื่นประกอบต่อไป ซึ่งชี้ให้เห็นได้ชัดเจนว่า “ลำพังมาตรการ Soft Loan ไม่อาจกอบกู้วิกฤติเศรษฐกิจในขณะนี้ได้”

เปรียบเทียบ 2 มาตรการ

จากการศึกษา พบว่า ทั้ง 2 มาตรการมีความคล้ายคลึงในแง่ของการเป็นมาตรการด้านการเงินทั้งคู่ จึงส่งผลดีในแง่ของความรวดเร็ว และครอบคลุม อย่างไรก็ตามมาตรการทั้ง 2 มีปัญหาในด้านความยั่งยืน คือ นอกจากจะไม่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของ SMEs อย่างมีนัยสำคัญแล้ว ยังไม่คุ้มค่าทางการคลังด้วย นอกจากนี้ ในกรณีของโครงการ Soft Loan ยังมีเงื่อนไขที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ของ SMEs ส่งผลให้มีการเข้าถึงโครงการได้น้อยกว่าเป้าหมาย ซึ่งจำเป็นต้องเร่งแก้ไขต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับเงื่อนไขให้เหมาะสมกับประเภทของผู้กู้ด้วย (แสดงแล้วในบทการประเมินผลมาตรการ Soft Loan)

ตาราง 7-3: เปรียบเทียบมาตรการ Soft Loan และมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ

ประเด็น	มาตรการความช่วยเหลือทางการเงิน ตาม พ.ร.ก. Soft Loan 2563	มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ	
		โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	โครงการคนละครึ่ง
วัตถุประสงค์	เพื่อให้ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพมีแหล่งเงินหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำ สามารถประคับประคองธุรกิจท่ามกลางวิกฤติได้ และไม่กระทบต่อการจ้างงานและเจ้าหน้าที่การค้า หรือผลกระทบทางลบอื่น ๆ ที่อาจขยายวงกว้าง	เพื่อช่วยเหลือเยียวยา และลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่กลุ่มผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจระดับฐานราก ลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชน เพิ่มอุปสงค์การบริโภคภายในประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ประกอบการรายย่อย โดยเฉพาะกลุ่มหาบเร่ แผงลอย ให้มีรายได้จากการขายสินค้า
กลุ่มเป้าหมาย	ลูกหนี้รายเดิมของสถาบันการเงิน ที่มียอดหนี้ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 ไม่เกิน 500 ล้านบาท	<ul style="list-style-type: none"> ประชาชน : ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 14 ล้านคน ผู้ประกอบการ : ร้านธงฟ้าประชารัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> ประชาชน : จำนวน 15 ล้านคน ผู้ประกอบการ : ร้านจำหน่ายสินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่ม และสินค้าทั่วไป (บุคคลธรรมดา)
งบประมาณ	เงินอุดหนุนหมุนดอกเบี้ย 6 เดือนแรก ประมาณ 1,300 ล้านบาท (คำนวณที่ 2%) และค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ที่ไม่ได้เรียกเก็บ รวมถึงความเสี่ยงการจ่ายชดเชย NPL (คาดการณ์ว่า NPL ต่ำมากเพราะเป็นผู้ประกอบการศักยภาพ)	ระยะที่ 1 จำนวน 20,922.78 ล้านบาท ระยะที่ 2 จำนวน 20,635.49 ล้านบาท รวมงบประมาณโครงการ 41,558.27 ล้านบาท	ระยะที่ 1 จำนวน 30,000 ล้านบาท ระยะที่ 2 จำนวน 22,500 ล้านบาท รวมงบประมาณโครงการ 52,500 ล้านบาท
ผลของมาตรการ	<ul style="list-style-type: none"> มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ รายได้ภาษี การจ้างงาน 	<ul style="list-style-type: none"> รายได้ผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น 20,583.27 ล้านบาท รายได้ภาษีกลับคืน ภาครัฐมีรายได้ภาษีกลับคืนเพิ่มขึ้น 3,545.06 ล้านบาท มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ 23,633.71 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.14 ของ GDP ปี 2562 การจ้างงานภายในประเทศเพิ่มขึ้น 1,053,577 ราย หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6 ของการจ้างงานเดิม 	<ul style="list-style-type: none"> รายได้ผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น 32,296.76 ล้านบาท รายได้ภาษีกลับคืน ภาครัฐมีรายได้ภาษีกลับคืนเพิ่มขึ้น 5,923.40 ล้านบาท มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ 39,489.32 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.23 ของ GDP ปี 2562 การจ้างงาน รักษาอัตราการจ้างงานได้ 18,540 ราย หรือร้อยละ 11 ของการจ้างงานเดิม

ที่มา: มุลินธิ สวค.

สรุปผลการศึกษาที่สำคัญ

การศึกษาสามารถสรุปผลการศึกษาที่สำคัญได้ ดังนี้

1. ลำพังมาตรการช่วยเหลือ/ส่งเสริม SMEs ในปัจจุบัน ไม่อาจช่วยเหลือให้ SMEs และเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศก้าวพ้นวิกฤติโควิด-19 และกักตุนรายได้ปานกลาง ไปได้
2. มาตรการช่วยเหลือ/ส่งเสริม SMEs ส่วนใหญ่ในปัจจุบันเป็นมาตรการด้านการเงิน
3. มาตรการด้านการเงินให้ผลในวงกว้าง และเร็ว แต่ไม่ให้เกิดการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน และผลดีต่อการคลังในระยะยาว กล่าวอีกนัยหนึ่ง มาตรการการเงินไม่ใช่มาตรการที่ยั่งยืน
4. มาตรการด้านการพัฒนาฯ ส่งผลดีต่อการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน และยั่งยืนต่อการคลังในระยะยาว แต่ให้ผลช้า และส่งผลวงแคบ
5. มาตรการด้านการสร้างปัจจัยแวดล้อม ให้ผลเร็ว และส่งผลมากต่อเศรษฐกิจในภาพรวม อย่างไรก็ตาม สามารถกระทำได้ในวงจำกัด และต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ
6. ดังนั้นในระยะสั้นจึงต้องเร่งมาตรการด้านการเงินที่ตรงจุด โดยมีเงื่อนไขที่เหมาะสม ส่วนในระยะยาวจำเป็นต้องเพิ่มสัดส่วนโครงการพัฒนาฯ ในขณะที่โครงการด้านการสร้างปัจจัยแวดล้อมต้องดำเนินการเร่งด่วนและวางแผนต่อเนื่องในระยะยาว
7. มาตรการควรมีความหลากหลาย ภายใต้เงื่อนไข และผลตอบแทนที่แตกต่างกันไป เพื่อให้ผู้รับประโยชน์/กลุ่มเป้าหมายของโครงการสามารถเลือกเข้าร่วมมาตรการที่เหมาะสมได้เอง ซึ่งจะช่วยให้ภาครัฐไม่จำเป็นต้องคัดกรองด้วยเงื่อนไขที่ซับซ้อนแต่อย่างใด อีกทั้งยังมั่นใจได้ว่า เป้าหมายได้รับมาตรการที่เหมาะสมที่สุดด้วย
8. การจะออกแบบมาตรการที่มีความหลากหลาย ร่วมกับเงื่อนไขที่เหมาะสมได้ ผู้ออกแบบนโยบายจำเป็นต้องมีความเข้าใจ โดยภาครัฐควรใช้ประโยชน์จากข้อมูลของผู้เข้าร่วมมาตรการผ่านแอปพลิเคชันในการศึกษา ผ่านระบบการจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าปัญหาสำคัญนอกจากการจัดการข้อมูลแล้ว จะได้แก่ปัญหาการเผยแพร่ข้อมูล (Data Sharing) ที่แต่ละหน่วยงานไม่มีใครเปิดเผยเท่าใดนัก
9. นอกจากนั้นแล้ว การทำงานของเจ้าหน้าที่ในหลายภาคส่วนจำเป็นต้องทำงานเชิงรุกมากขึ้น ในขณะที่งานเชิงรับก็ต้องจัดการให้เหมาะสมขึ้นด้วย

7.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาสามารถสรุปข้อเสนอแนะการส่งเสริม SMEs ภายใต้วิกฤติในปัจจุบัน ได้นำเสนอแบ่งตามกลุ่มผู้เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้ออกแบบและดำเนินมาตรการ ประชาชน/ผู้บริโภค SMEs และปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ โดยในส่วนของผู้ออกแบบและดำเนินมาตรการจะนำเสนอถึงข้อเสนอแนะในภาพรวม ส่วนประชาชน/ผู้บริโภค SMEs และปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ นั้น จะเสนอถึงมาตรการที่เหมาะสมกับทั้ง 3 กลุ่ม รวมถึงเงื่อนไขของแต่ละมาตรการด้วย ดังนี้

7.2.1 ข้อเสนอแนะต่อผู้ออกแบบและดำเนินนโยบาย

ข้อเสนอแนะต่อผู้ออกแบบและดำเนินนโยบายในภาพรวมมี 4 ประการ หลักคือ

- (1) ลดเงื่อนไขต่างๆ ให้น้อยที่สุด (Keep Simple) โดยประชาชนทุกคน (แม้แต่ข้าราชการเอง) ต้องได้รับสิทธิ ตามความเหมาะสม และความสมัครใจ²
- (2) ต้องมีความเข้าใจ SMEs และประชาชนผู้ให้บริการในเชิงลึก ตามกลุ่มประเภท ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลระบบจัดการข้อมูล (Big Data) และค่านิยมในการเปิดเผยแบ่งปันข้อมูล (Data Sharing) ระหว่างหน่วยงาน
- (3) ต้องดำเนินการอย่างเข้าถึง กล่าวคือใช้ความเข้าใจจากฐานข้อมูลดำเนินการเชิงรุก และกำหนดเงื่อนไขต่างๆ ให้เหมาะสมกับ SMEs แต่ละประเภทให้มากที่สุด
- (4) เพิ่มสัดส่วนมาตรการพัฒนาฯ และ Eco-System ให้มากกว่าในปัจจุบัน

7.2.2 มาตรการและข้อเสนอแนะ/เงื่อนไขมาตรการ ต่อภาคประชาชน/ผู้บริโภค

มาตรการระยะสั้น

- บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ให้เพิ่มจำนวนการรับสมัครใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้วิกฤติโควิด-19 ย่อมจะส่งผลให้มีผู้ว่างงาน และมีรายได้น้อยเพิ่มขึ้น บัตรสวัสดิการแห่งรัฐจะช่วยเยียวยาเบื้องต้นได้ จนกว่าผู้ประสบปัญหาเหล่านี้จะกลับไปมีงานทำ
- คนละครึ่งออนไลน์พลัส ไม่จำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ ใช้สำหรับซื้อของออนไลน์ได้ และค่าขนส่งก็คนละครึ่งเช่นกัน โครงการนี้เหมาะกับผู้มีรายได้ปานกลาง คือ ไม่น้อยจนเลือกใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐเอง และไม่มากจนเลือกใช้ช้อปดีมีคืน ซึ่งช่วยลดหย่อนภาษี
- ช้อป (ทุกที่ทั้งปี) ดีมีคืน โครงการนี้เหมาะกับผู้มีรายได้สูงในฐานภาษีที่การลดหย่อนภาษีคุ้มค่ากว่าการใช้โครงการคนละครึ่ง โดยเสนอว่า ควรให้มากกว่าเดิมเพื่อจูงใจ กล่าวคือ ควรให้เป็นยอดรายจ่ายรวมทั้งปีเพื่อให้มีการบริโภคต่อเนื่อง และไม่จำกัดสถานที่ หรือประเภทกิจการ ขอแค่เพียงมีใบกำกับภาษีเท่านั้น

² กรณีนี้อาจมีปัญหาเรื่องของระเบียบงบประมาณที่ไม่ให้ออนงบประมาณจากโครงการหนึ่งไปยังอีกโครงการหนึ่งโดยง่าย ผู้วิจัยจึงเสนอให้ของบประมาณในรูปแบบ packages โครงการใหญ่ และแต่ละโครงการย่อยให้ตั้งงบประมาณเมื่อไว้ในกรณีสูงสุด คือ คิดในกรณีที่ผู้ใช้โครงการเต็มจำนวนประชากร ส่วนในการประเมินด้านการเข้าร่วมของกลุ่มเป้าหมายให้ประเมินรวมทั้งโครงการใหญ่

- ช่วยร้านช่วยเรา คือ มาตรการซื้ออาหารจากร้านอาหารที่ประสบปัญหาเศรษฐกิจ และ/หรือ ได้รับผลกระทบจากมาตรการจำกัดการจำหน่ายอาหาร เพื่อแจกให้กับผู้ต้องการอาหาร 3 มื้อ โดยเริ่มจากการให้ผู้นำชุมชนภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ปกครอง สํารวจร้านอาหาร และผู้ต้องการอาหาร ก่อนที่จะทำการจัดซื้อและแจกจ่ายอาหารตามเคหะสถานนั้น (ป้องกันการรวมกลุ่มเพื่อรับอาหาร) ทั้งนี้จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า กิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหาร ทั้งการร้านอาหาร และการแปรรูปอาหารนั้น เป็นกิจการที่มีค่าตัวทวีทางเศรษฐกิจสูง เนื่องจากเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลายกิจกรรม ทั้ง ภาคเกษตร ผู้ผลิตอาหารแปรรูป พนักงาน ลูกจ้างร้านอาหาร ผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์ ฯลฯ ดังนั้นมาตรการนั้นนอกจากจะเป็นการช่วยเหลือปัจจัยดำรงชีวิตที่จำเป็นแล้ว ยังช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดีด้วย

มาตรการระยะกลาง/ยาว

- มาตรการลดผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐผ่านการหางาน โดยเป้าหมายของมาตรการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในระยะยาวนั้น จะต้องเป็นการให้มีผู้ใช้บัตรฯ ให้น้อยที่สุด ซึ่งแปลว่าผู้ได้รับความช่วยเหลือไม่เป็นผู้มีรายได้น้อยอีกต่อไป โดยการนี้รัฐจะต้องเก็บข้อมูลความชำนาญ และบังคับ/กำหนดเป็นเงื่อนไขให้ผู้ที่ถือบัตร ต้องอบรมพัฒนาความรู้กับรัฐ ก่อนที่จะหางานที่เหมาะสมให้ทำ
- มาตรการรัฐจ้างงานผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ กรณีนี้อาจใช้ในกรณีที่ไม่มีอาจหางานที่เหมาะสมให้ทำได้ ทั้งจากภาวะเศรษฐกิจ หรือเงื่อนไขเฉพาะรายนั้น เช่น อาจเป็นผู้ชรา ทูพพลภาพ เป็นต้น ในกรณีนี้เห็นควรให้รัฐจ้างเหมาในอัตราที่เหมาะสม ในงานที่รัฐขาดแคลนหรือต้องจ้างหน่วยงานอื่นเป็นประจำ เช่น สถิติชุมชนทำหน้าที่เก็บข้อมูลสถิติเชิงลึกหรือแบบสอบถามในชุมชน Social Media ชุมชน ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของชุมชนกระจายข่าวสารชุมชนผ่านสื่อออนไลน์ ชนส่งชุมชน ทำหน้าที่ส่งอาหาร หรือความช่วยเหลือต่างๆ จากรัฐในช่วงโควิด-19 เป็นต้น
- คนละครึ่งพลัสอบรม คือ กำหนดในเงื่อนไขของผู้ใช้สิทธิมาตรการ ให้ต้องอบรมออนไลน์ของรัฐเพื่อแลกรับสิทธิ ซึ่งการอบรมนี้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรอันจะส่งผลดีต่อผู้ประกอบการด้วย
- ซ้อปแล้วได้ออม เปลี่ยนจากการลดหย่อนภาษีเป็นรัฐช่วยการออมผ่านประกันสังคม หรือกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือ แหล่งเงินออมระยะยาวอื่นๆ³ ซึ่งจะช่วยการออมของประชาชนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะต่อการปรับตัว

- ภาคประชาชนบางกลุ่มต้องปรับฐานความคิด ที่ไม่รอรับการช่วยเหลืออย่างเดียว หรือรับการช่วยเหลือก็จะต้องเป็นการรับการช่วยเหลือในระดับรายได้ที่สูงขึ้นไป ซึ่งจะต้องพร้อมพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ
- นอกจากนี้ ประชาชนบางกลุ่มต้องเตรียมความพร้อม ให้สามารถเป็นผู้ประกอบได้เสมอ เมื่อมีโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับธุรกิจ Start Up ซึ่งเติบโตได้เร็ว แต่ในขณะเดียวกัน โอกาสก็ผ่านไปเร็วเช่นกัน

³ มาตรการนี้ต้องการส่งเสริมให้เกิดการออม ดังนั้น ผู้เข้าร่วมโครงการจึงต้องมีแหล่งเงินออม

7.2.3 มาตรการและข้อเสนอแนะ/เงื่อนไขมาตรการ ต่อ SMEs

มาตรการระยะสั้น

- มาตรการกระตุ้นการบริโภค SMEs เข้าร่วมได้ง่าย ระเบียบไม่ซับซ้อนรวดเร็ว ไม่จำกัดจำนวน ไม่จำกัดประเภท หรือขนาดกิจการ และมีเงื่อนไขให้น้อยที่สุด
- เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ กำหนดเงื่อนไข อัตราดอกเบี้ย และวงเงิน ตามประเภทที่แตกต่างกัน โดย
 - เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำสำหรับ กลุ่ม SMEs ที่มีฐานะการเงินดี และต้องการกู้เพื่อปรับสภาพ หรือเสริมความแข็งแกร่ง กลุ่มนี้ควรให้วงเงินมาก อัตราดอกเบี้ยต่ำสุด แต่ต้องตรวจสอบ credit bureau กับแผนธุรกิจก็ต้องดำเนินการอนุมัติให้รวดเร็ว (เช่น อาจมีทีมที่ปรึกษา ธุรกิจสำหรับกลุ่มนี้) อนึ่ง กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่เป็นความหวังในการพลิกฟื้นเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งในระยะสั้น คือ เกิดการจ้างงาน เกิดกิจกรรมเศรษฐกิจในภาวะที่การจ้างงาน และกิจกรรมทางเศรษฐกิจถดถอย และยังเป็นกลุ่มที่จะยกระดับศักยภาพในการแข่งขันของประเทศให้ก้าวพ้นวิกฤติรายได้ปานกลางในระยะยาว ได้ด้วย
 - เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำสำหรับ กลุ่ม SMEs ที่มีฐานะการเงินดี (ไม่มีปัญหา credit bureau) แต่ต้องการกู้เพื่อพยุงธุรกิจ กลุ่มนี้อาจมีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่ากลุ่มแรกเล็กน้อยได้ แต่จุดสำคัญ คือ ต้องขยายวงเงินให้ตามความจำเป็น โดยพิจารณาวงเงินจากรายได้สุทธิที่ผ่านมา แทนการพิจารณาจากวงเงินกู้เดิม กลุ่มนี้ยังคงต้องตรวจสอบ credit bureau และสามารถคำประกันผ่านได้ทั้ง (1) บริษัทค้ำประกัน เช่น บสย. (2) หลักทรัพย์ (3) บุคคล ทั้งนี้จะต้องพิจารณาอย่างรวดเร็ว
 - เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำสำหรับ กลุ่ม SMEs รายใหม่ หรือ start up กลุ่มนี้สามารถกระทำได้ 2 วิธีการ (ตาม Finland Model) คือ (1) การให้กู้ดอกเบี้ยต่ำ วงเงินยังไม่สูงนัก (ขึ้นกับการศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้นของโครงการ หรือการทำ due diligence) และต้องมีการติดตามอย่างใกล้ชิด “โดยในฟินแลนด์จะทำการยกหนี้ให้ทั้งหมดหรือบางส่วน ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่ามีความพยายามดำเนินธุรกิจอย่างเต็มที่แต่ไม่ประสบความสำเร็จ” หรือ วิธีที่ (2) คือ การระดมทุนรูปแบบใหม่ เช่น crowd funding venture capital (VC) Angel Fund หรือ การ pitching ในรูปแบบต่างๆ
 - เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำสำหรับ กลุ่ม SMEs ที่มีปัญหาฐานะการเงิน (มีปัญหา credit bureau) แต่จำเป็นต้องกู้ กลุ่มนี้ยังคงสามารถพิจารณาให้กู้ได้อยู่ (USA Model) และจำเป็นต้องให้โอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับ SMEs ที่ผิดพลาดทางธุรกิจอย่างไม่ตั้งใจ อย่างไรก็ตาม เงื่อนไขสำหรับกลุ่มนี้จำเป็นต้องพิจารณาถึงแผนธุรกิจ และจำกัดวงเงินไว้ นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องติดตามอย่างใกล้ชิดด้วย ในการดำเนินงาน สปท. อาจพิจารณาว่า “งบประมาณเท่าใดที่สามารถกันเป็นความเสียหายที่เกิดจาก NPL ของโครงการได้” แล้วจึงพิจารณาว่า SMEs ในกลุ่มนี้จะให้วงเงินได้ไม่เกินเท่าใดในขั้นต้น แล้วจึงค่อยขยายวงเงินเพิ่มเติมสำหรับ SMEs ที่มีพฤติกรรมดีขึ้น คือ จ่ายหนี้คืนไม่เป็น NPL ในโครงการนี้ต่อไป

มาตรการระยะยาว

- แก้ไขกฎระเบียบการอนุมัติต่างๆ (Ease of Doing Business) ลดระเบียบ เวลา เอกสาร และขั้นตอนในการอนุมัติ ซึ่งจะช่วยประหยัดเวลา และต้นทุนธุรกิจ รวมถึงเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของ SMEs
- มาตรการจูงใจให้เข้าสู่ระบบด้วยการยกเว้นภาษี (Tax Holidays) เพื่อให้ SMEs เข้าสู่ระบบจำเป็นต้องยกเว้นภาษีในช่วงแรกก่อน (3 – 5 ปี ให้ SMEs ที่ไม่มีนวัตกรรมได้สิทธิยกเว้นภาษี 3 ปี ส่วน SMEs ที่พออนวัตกรรม ได้ยกเว้นภาษี 5 ปี ภายใต้สิทธิ BOI) ก่อนที่จะมีมาตรการส่งเสริมอื่นๆ ตามมาเพื่อให้ SMEs เห็นถึงประโยชน์ของการเข้าสู่ระบบว่าจะช่วยให้พัฒนาเติบโตต่อไปได้อย่างยั่งยืน
- มาตรการจูงใจให้เข้าสู่ระบบด้วยการอบรมออนไลน์ฟรีตลอดชีพ โครงการเช่นนี้ภาครัฐเสียค่าใช้จ่ายไม่มาก เนื่องจากการอบรมออนไลน์นั้นมีค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะเป็นต้นทุนไม่ผันแปร (Fixed Cost) เช่น ค่าวิทยากร ค่าถ่ายทำ ผู้เรียนสามารถเรียนเมื่อใด ก็คนก็ไม่เพิ่มต้นทุนต่อหน่วยเท่าใดนัก
- ทุนอุดหนุนงานวิจัย โดยรัฐช่วยสนับสนุนร้อยละ 80 ขึ้นไป (เอกชนจำเป็นต้องออกเองส่วนหนึ่ง เพื่อประกันได้ว่าต้องการ และใส่ใจงานวิจัยนี้จริง ยกเว้นธุรกิจ Start Up ที่รัฐอาจออกให้ทั้งหมด แลกกับหุ้นส่วนหนึ่ง) ในงานวิจัยที่เอกชนต้องการ และรัฐเห็นว่าเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการวิจัยผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยี หรือการตลาด หรือการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

เงื่อนไข/การปรับตัว

- SMEs ต้องจดทะเบียนธุรกิจจึงจะได้รับความช่วยเหลือได้
- ในการช่วยเหลือ SMEs โดยเฉพาะการช่วยเหลือเชิงลึก SMEs จำเป็นต้องมีวินัย และไม่ผิดนัด มิเช่นนั้นความช่วยเหลือจะขาดความต่อเนื่อง และอาจเสียสิทธิ์ความช่วยเหลือได้
- SMEs บางรายจำเป็นต้องปรับแนวคิด ให้เปิดใจให้กว้างพร้อมเรียนรู้เรื่องใหม่ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องไม่ประมาทและรอบคอบในการดำเนินธุรกิจ และพร้อมขยายกิจการตลอดเวลา

7.2.4 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ

ระยะยาวต้องให้ความสำคัญกับโครงการที่พัฒนาปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน การศึกษาพบว่า โครงการด้าน Eco-System มีผลกระทบทางเศรษฐกิจสูงที่สุด และเห็นผลเร็ว อย่างไรก็ตาม พบว่ามีสัดส่วนน้อยมากหากเปรียบเทียบกับมาตรการด้านการเงิน จึงต้องเร่ง และเพิ่มรายจ่ายในส่วนนี้ โดย ควรจัดทำเป็นวาระแห่งชาติที่จะต้องมีขึ้นภายในกลางปี 2565 ให้ทุกหน่วยงานสำรวจโครงสร้างพื้นฐาน/ระบบ Eco-system ที่จำเป็น และเร่งเปิดให้มีการจัดซื้อจัดจ้างโดยเร็ว โดยปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจที่ควรให้การส่งเสริมมี อาทิ

- บทบาทภาครัฐเน้นความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ (Ease of Doing Business) โดยมีเป้าหมายในการเพิ่มอันดับตามการจัดอันดับของมาตรฐานโลก มาตรการทางภาษี เช่น การลดหย่อนอัตราภาษีเพื่อจูงใจให้ SMEs เข้าสู่ระบบ ปรับรูปแบบการประมวลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ให้มีความโปร่งใสโดยใช้เทคโนโลยี Block Chain เข้ามามีส่วนร่วม และให้จัดซื้อจัดจ้างรวมการซ่อมบำรุงโดยภายใต้วิฤทธิเศรษฐกิจ เอกชนต้องการรายได้แน่นอนในระยะยาว การจัดซื้อจัดจ้างรวมการซ่อมบำรุงจึงเป็นการประกันรายได้ระยะยาวจากการซ่อมบำรุง ส่วนรัฐก็จะมั่นใจได้ถึงคุณภาพสินค้า/งาน ด้วย เพราะหากคุณภาพไม่ดีพอก็ยังคงได้รับประกันการซ่อมบำรุงอยู่ดี
- ระบบตลาด สำหรับธุรกิจขนาดเล็กที่ในปัจจุบันมีเป็นจำนวนมากยังไม่เข้าสู่ระบบโมเดิร์นเทรด ภาครัฐควรมีมาตรการสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมให้สามารถเข้าสู่ระบบโมเดิร์นเทรดได้ ส่วนธุรกิจขนาดกลางซึ่งปัจจุบันพบว่ายังเข้าสู่ตลาดต่างประเทศได้น้อย ทั้งที่หลายรายมีการส่งออกผ่านคนกลาง จึงต้องพัฒนาระบบเพื่อให้ธุรกิจขนาดกลางสามารถเชื่อมโยงกับตลาดต่างประเทศได้นอกจากนั้น ภาครัฐควรควบคุมให้ระบบตลาดมีความเป็นธรรม (Fairness) เช่น ในระบบตลาดการสั่งอาหารออนไลน์ ภาครัฐควรศึกษาและกำหนดเพดานค่าคอมมิชชั่นที่ร้านอาหารต้องจ่ายให้กับแอปพลิเคชันสั่งอาหาร (ค่า GP) ที่เหมาะสมและเป็นธรรมกับทั้ง 2 ฝ่าย เป็นต้น
- ระบบจัดการฐานข้อมูล Big Data โดยเน้นไปที่การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) และการวิเคราะห์ในลักษณะพื้นที่ (Spatial Analysis) โดยเฉพาะอย่างยิ่งฐานข้อมูลผู้ประกอบการจากมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศซึ่งเป็นข้อมูลของ SMEs กลุ่มใหม่ที่ไม่เคยเข้าสู่ระบบมาก่อน และข้อมูลจากมาตรการ Soft Loan ซึ่งเป็นกลุ่มเดิมแต่มีข้อมูลใหม่และละเอียดขึ้น จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์นโยบายและมาตรการของประเทศในด้านต่างๆ ต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำชุดข้อมูลต่างๆ มาวิเคราะห์ร่วมกันผ่านระบบปัญญาประดิษฐ์และการวิเคราะห์ในลักษณะพื้นที่ก็จะทำให้ได้มาตรการที่เหมาะสมกับทั้งลักษณะของพื้นที่ ลักษณะเฉพาะของ SMEs ในประเด็นที่หลากหลายต่อไป ทั้งนี้ภาครัฐต้องส่งเสริมให้มีวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนข้อมูล (Data Sharing) ระหว่างทั้งหน่วยงานภาครัฐ การหน่วยงานกึ่งราชการ (เช่น รัฐวิสาหกิจ) และภาคเอกชนด้วย
- โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเน้นความครอบคลุมทั่วถึง โดยต้องมีระบบ Wifi ครอบคลุมทั้งประเทศ ซึ่งนอกจากจะส่งเสริมมาตรการต่างๆ ของรัฐ เช่น มาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ แล้วยังเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของ SMEs รายย่อยได้ด้วย และต้องเน้นด้านคุณภาพ โดยการให้เข้าสู่ระบบ 5G ให้ได้โดยเร็วเพราะเทคโนโลยี 5G จะนำมาซึ่งการปฏิวัติระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งด้านความเร็ว ความรวดเร็ว และต้นทุนในการให้บริการและการเข้าถึง (Accessibility) ที่ถูกและง่าย ซึ่งจะช่วยส่งเสริมเทคโนโลยีอื่นๆ เช่น Telemedical, Remote Farming, และ Smart Farm ได้ด้วย

- ระบบขนส่งโลจิสติกส์ ทั้งการขนส่งทางถนน ทางราง ทางน้ำ และอากาศ ให้มีต้นทุนต่อราคาสินค้าต่ำ และมีคุณภาพกล่าวคือ เข้าถึงได้ง่าย ตรงเวลา และความเสี่ยงหายต่ำ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ
- แหล่งทุน สามารถแบ่งการพัฒนาออกได้ 2 ด้าน คือ แหล่งทุนรูปแบบเดิม กับแหล่งทุนรูปแบบใหม่ โดยแหล่งทุนรูปแบบเดิม เช่น ธนาคารให้พัฒนาเป็นธนาคารเชิงรุก มีผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าแต่ละประเภท ได้แก่ กลุ่ม SMEs เดิมในระบบ กลุ่ม SMEs ที่มีศักยภาพสูง กลุ่ม SMEs ที่มีปัญหา Credit Bureau กลุ่ม SMEs ที่ไม่เป็นทางการ (เช่น หาบเร่แผงลอย และกลุ่มที่ไม่มีหน้าร้าน เป็นต้น) และกลุ่ม SMEs ใหม่ (Start Up) และธนาคารต้องทำงานเชิงรุกเข้าถึงลูกค้าที่มีความต้องการได้มากขึ้นโดยลูกค้าไม่ต้องเข้ามาติดต่อที่ธนาคารเอง ในขณะที่เดียวกันภาครัฐและภาคเอกชนควรร่วมกันพัฒนาแหล่งทุนรูปแบบใหม่ เช่น Venture Capital (VC) Angel Fund และ Crowdfunding ซึ่งเป็นระบบระดมทุนที่ SMEs ลดความเสี่ยงจากการกู้และมีต้นทุนต่ำคู่ขนานไปด้วยกัน
- การส่งเสริมวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและงานวิจัยต้องเน้นที่การวิจัยตอบโจทย์ความต้องการของเอกชนและ SMEs และเน้นความรวดเร็วทันการณ์ในการอนุมัติทุนวิจัย โดยเสนอแนะว่าควรใช้รูปแบบการให้ทุนอย่างในต่างประเทศ เช่น ฟินแลนด์เน้นการให้ทุนวิจัยในรูปแบบของการร่วมถือหุ้น ซึ่งก่อให้เกิดแรงจูงใจกับทั้งภาครัฐและเอกชน ให้งานวิจัยประสบความสำเร็จ ตอบโจทย์ความต้องการ และรวดเร็ว เพราะหากงานวิจัยประสบความสำเร็จได้ผลดี หน่วยงานรัฐที่เป็นเจ้าของทุนก็จะได้รับผลตอบแทนตามไปด้วย หรือจะใช้รูปแบบเดิมที่ประสบความสำเร็จของไทยคือ ภาครัฐร่วมออกทุนร้อยละ 80 และเอกชนร้อยละ 20 ก็ได้ ทั้งนี้ ในฟินแลนด์การร่วมออกทุนแบบให้เปล่า (Grant) ของรัฐมักให้กับเฉพาะงานวิจัยที่จะยกระดับอุตสาหกรรมในภาพรวม

ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะต่างๆ สามารถรวบรวมและจำแนกรายละเอียดตาม กลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลาดำเนินการ ลักษณะการดำเนินงาน ผู้เกี่ยวข้องและหน้าที่ และเหตุผลประกอบของแต่ละมาตรการ ได้ ดังตาราง

รายละเอียดข้อเสนอแนะในการดำเนินนโยบาย

กลุ่มเป้าหมาย	มาตรการ	ระยะเวลาดำเนินการ	ลักษณะการดำเนินการ	ผู้เกี่ยวข้อง	หน้าที่	เหตุผลหมายเหตุ/
ประชาชนผู้มีรายได้น้อย :	บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	ดำเนินการต่อได้ทันที	“ดำเนินการต่อ” จากมาตรการเดิม “เพิ่ม” ลงทะเบียนผู้มีรายได้น้อยกลุ่มใหม่ “ลด” เงื่อนไขผู้มีสิทธิ “เพิ่ม” การอบรมความรู้	กระทรวงพาณิชย์	เปิดลงทะเบียนผู้มีสิทธิเพิ่มจัดคอร์สอบรมออนไลน์ (ไม่สด) โดยในกรณีที่ผู้มีรายได้น้อยไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ให้ใช้ของชุมชน หรือนัดเวลาอบรมที่ร้านธงฟ้า การดำเนินการอื่น ทำตามโครงการเดิม	1. ภายใต้วิกฤติเศรษฐกิจทำให้จำนวนผู้มีรายได้น้อย/ยากจน สูงขึ้น ในขณะที่ไม่ได้มีการสำรวจ และเปิดให้ลงทะเบียนเพิ่ม จึงต้องเพิ่มความช่วยเหลือให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น 2. ไม่ต้องกำหนดเงื่อนไขการเข้าร่วมที่ยุ่งยาก เนื่องจากหากผู้เข้าร่วมมีรายได้สูงจะเลือกใช้มาตรการอื่นที่เหมาะสมกว่าเอง 3. ควรมีการพัฒนาศักยภาพผู้มีรายได้น้อย ให้สามารถเป็นผู้มีรายได้ปานกลางหรือ สูง ได้
	ยกระดับผู้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	เริ่มกลางปี 2565	เพิ่มเติมเงื่อนไขผู้รับบัตรสวัสดิการฯ ต้อง (1) รายงานตนเองกับเจ้าหน้าที่ หรือ อັพโหลดข้อมูลส่วนบุคคลในระบบ ทุก 3 เดือน (2) อบรมพัฒนาทักษะทุกเดือน (3) ลงทะเบียนหางาน (4) ยอมรับการจ้างงานจากรัฐ กรณีไม่สามารถหางานได้ (5) แจ้งยกเลิกรับบัตรเมื่อหางานได้	กรมการจัดหางาน หน่วยงานรัฐอื่น	รับลงทะเบียนหางาน และประสานเอกชนในพื้นที่ที่ต้องการจ้างงาน โครงการพัฒนาในพื้นที่ ด้วยการจัดจ้างเหมา ค่าตอบแทนรายเดือน (เช่น จ้างเก็บสถิติต่างๆในพื้นที่) 6-12 เดือน	
	ช่วยร้านช่วยเรา	เริ่มได้ทันที (โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่มีการล็อกดาวน์) จนกว่าสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 คลี่คลาย	สำรวจผู้ต้องการอาหาร และร้านอาหารที่ได้รับผลกระทบ ดำเนินการหมุนเวียนซื้ออาหารจากร้านอาหารในพื้นที่ แจกจ่ายแก่ผู้ต้องการอาหารในพื้นที่ 3 มื้อ ต่อ วัน	หัวหน้าชุมชน (เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน) ภายใต้ง่ากับของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง กระทรวงการคลัง ร้านอาหาร ประชาชน	สำรวจผู้ต้องการอาหาร และร้านค้าที่ต้องการเข้าร่วมโครงการ พร้อมจัดซื้ออาหารแจกจ่าย และควบคุมคุณภาพ คาดการณ์จำนวนผู้มีรายได้น้อย กำหนดค่าอาหารต่อมื้อ เสนอโครงการและขออนุมัติงบประมาณ เข้าร่วมโครงการ ผลิตอาหารที่มีคุณภาพ ภายใต้ง่ากับงบประมาณค่าอาหาร ผู้เข้าโครงการ ไม่มีสิทธิ (ผู้ต้องการอาหาร) เข้าร่วมโครงการคนละครั้ง และข้อปดมีคืน	
ประชาชน: ผู้มีรายได้ปานกลาง	คนละครั้ง	ดำเนินการต่อได้ทันที	“ดำเนินการต่อ” จากมาตรการเดิม “ลด” เงื่อนไขผู้มีสิทธิ กล่าวคือ ไม่จำกัดจำนวนผู้มีสิทธิ และลงทะเบียนง่าย “เพิ่ม” การอนุญาตซื้อออนไลน์ “เพิ่ม” การใช้ในบริการต่างๆ เช่น ค่าขนส่ง ค่าโดยสาร	กระทรวงการคลัง	ลดเงื่อนไขการขึ้นทะเบียน และไม่จำกัดจำนวนผู้ใช้สิทธิ ยกเลิกข้อจำกัดห้ามซื้อขายออนไลน์ อนุญาตเพิ่มการใช้สิทธิกับบริการต่างๆ เช่น ค่าขนส่ง ค่าโดยสาร การดำเนินการอื่น ดำเนินการตามเดิม	1. ไม่ต้องกำหนดเงื่อนไขการเข้าร่วมที่ยุ่งยาก เนื่องจากหากผู้เข้าร่วมมีรายได้สูงจะเลือกใช้มาตรการ “ข้อปดมีคืนเอง” หรือ หากเป็นผู้มีรายได้น้อยจะเลือกใช้ “บัตรสวัสดิการฯ” เอง

การประมวลผลงานส่งเสริม SMEs ตามนโยบายรัฐ

กลุ่มเป้าหมาย	มาตรการ	ระยะเวลาดำเนินการ	ลักษณะการดำเนินการ	ผู้เกี่ยวข้อง	หน้าที่	เหตุผลหมายเหตุ/
	คนละครึ่งอย่างเข้มแข็ง	เริ่มกลางปี 2565	เพิ่มเติมจากโครงการคนละครึ่ง ให้ผู้เข้าร่วมมีเงินใช้ ต้องเข้ารับการอบรมออนไลน์ ในหลักสูตรที่สนใจ หรือ ตามความต้องการของนายจ้าง	กระทรวงการคลัง	จัดคอร์สอบรมออนไลน์ พร้อม (ไม่สด) แบบทดสอบ	2. ควรมีการพัฒนาศักยภาพผู้มียรายได้ปานกลาง ให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจสูงได้
ประชาชนผู้มีรายได้สูง :	ข้อปติมีคืน	ดำเนินการต่อได้ทันที	“ดำเนินการต่อ” จากมาตรการเดิม “เพิ่ม” ระยะเวลาในการซื้อและสะสมใบเสร็จเพื่อลดหย่อน “เพิ่ม” ชนิดสินค้าและบริการ	กระทรวงการคลัง	ดำเนินการตามเดิม เพื่อระยะเวลา และชนิดสินค้าและบริการ	-
	ข้อปติมีออม	เริ่มปลายปี 2565	ให้เลือกรัหว่างการลดหย่อนภาษีกับการเพิ่มสมทบในประกันสังคม หรือ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	กระทรวงการคลัง	ศึกษา ออกแบบ มาตรการเพื่อส่งเสริมการออม	-
SMEs ที่มีศักยภาพ	สินเชื่อเพื่อพัฒนาระดับ SMEs	ปรับเพิ่มจาก Soft loan เดิม	ให้เงินกู้พิเศษ (ดอกเบี้ยต่ำ วงเงินกู้สูง ตามความเหมาะสมของโครงการ) พร้อมศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงินแก่ SMEs ที่สถานะการเงินดี แต่ต้องการกู้เพื่อพัฒนาระดับ	ธนาคารแห่งประเทศไทย	กำหนดเงื่อนไข	Soft Loan เดิม ไม่ได้จำแนกเงินกู้ วงเงินอัตราดอกเบี้ย ฯลฯ ตามประเภท SMEs ซึ่งมีความแตกต่างกันมาก รวมถึงเงินกู้ และการปฏิบัติการที่ส่งผลต่อการเข้าถึงของ SMEs ส่งผลให้ความสำเร็จของโครงการไม่สูงเท่าที่ควร
				ธนาคารพาณิชย์	พิจารณาให้กู้ ให้คำปรึกษาการกู้ และคำปรึกษาด้านธุรกิจอื่นๆ	
SMEs ที่ประสบปัญหาธุรกิจ จาก โควิด-19	สินเชื่อหมุนเวียน	ปรับเพิ่มจาก Soft loan เดิม	ดอกเบี้ยร้อยละ 2 วงเงินตามฐานรายได้กิจการ (cash flow) ย้อนหลัง	ธนาคารแห่งประเทศไทย	กำหนดเงื่อนไข	
				ธนาคารพาณิชย์	พิจารณาให้กู้ ให้คำปรึกษาการกู้ และคำปรึกษาด้านธุรกิจอื่นๆ นัดหมาย SMEs รายงานความคืบหน้าทุก 3 เดือน	
				SMEs	รายงานความคืบหน้าทุก 3 เดือน	
SMEs ที่ประสบปัญหา เครดิตบูโร และ โควิด-19	สินเชื่อซัพซิวิต SMEs	ปรับเพิ่มจาก Soft loan เดิม	ดอกเบี้ยร้อยละ 2 วงเงินต่ำ	ธนาคารแห่งประเทศไทย	กำหนดเงื่อนไข คำนวณยอดรวมเพดาน NPL ที่อาจเกิดขึ้น คาดการณ์จำนวน SMEs ในโครงการ กำหนดวงเงินกู้ต่อราย	
				ธนาคารพาณิชย์	พิจารณาให้กู้ ให้คำปรึกษาการกู้ และคำปรึกษาด้านธุรกิจอื่นๆ นัดหมาย SMEs รายงานความคืบหน้าทุก 3 เดือน	
				SMEs	รายงานความคืบหน้าทุก 3 เดือน	
SMEs ยุคใหม่	การเงินเพื่อ Start Up	ดำเนินการได้ทันที	สร้างแพลตฟอร์มในการระดมทุน/ pitching ที่เข้าถึงได้ง่าย	ธนาคารแห่งประเทศไทย	ศึกษาความเป็นไปได้ในการส่งเสริม สนับสนุน ธนาคารพาณิชย์ในการสร้างแพลตฟอร์ม	
SMEs ในภาพรวม	บัตรส่งเสริมการลงทุน SMEs	ดำเนินการได้ทันที	ให้ SMEs ที่จดทะเบียนบริษัท และได้รับการรับรองจาก สสว. ได้บัตรส่งเสริมการลงทุน ยกเว้นภาษี 3 ปี	BOI	เพิ่มประเภทกิจการที่ได้รับการส่งเสริม และ/หรือ รับสิทธิในการส่งเสริม SMEs	การศึกษพบว่า มาตรการด้านการพัฒนาส่งผลดีในระยะยาว โดยเฉพาะการยกระดับ SMEs ให้ผลักดันประเทศพ้นกับดักรายได้

การประมวลผลงานส่งเสริม SMEs ตามนโยบายรัฐ

กลุ่มเป้าหมาย	มาตรการ	ระยะเวลาดำเนินการ	ลักษณะการดำเนินการ	ผู้เกี่ยวข้อง	หน้าที่	เหตุผลหมายเหตุ/
			(กรณี SMEs ทั่วไป) และ 5 ปี (กรณี SMEs ที่มีเทคโนโลยีใหม่)			ปานกลางไปได้ แต่ในปัจจุบันมาตรการพัฒนาฯ มีสัดส่วนที่น้อยกว่ามาตรการทางการเงินมาก จึงต้องเพิ่มสัดส่วนมาตรการพัฒนาฯ ทั้งการจูงใจให้ SMEs เข้าสู่ระบบ และการพัฒนาต่างๆ ด้วย
	ตรวจสอบคุณภาพ SMEs	กลางปี 2565	SMEs มีโอกาสขอคำปรึกษา และวินิจฉัยว่า มีมิติใดที่ควรปรับปรุง	สสว.	ให้คำปรึกษา และแนะนำ เชื่อมโยงกับผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสม พร้อมจัดทำฐานข้อมูล	
	อบรม (ออนไลน์) ฟรี ตลอดชีพ	กลางปี 2565	อบรมออนไลน์ (ไม่สด) ให้ SMEs เลือกเข้ารับการอบรมหลักสูตรใดก็ได้	สสว.	ทำ แอปพลิเคชันกลาง สำหรับหน่วยงานต่างๆ อัปเดต การอบรมออนไลน์ต่างๆ พร้อมแบบทดสอบ	
				หน่วยงานส่งเสริม SMEs ต่างๆ (หน่วยร่วมภายใต้งบประมาณฯ)	จัดทำ การอบรมออนไลน์ต่างๆ พร้อมแบบทดสอบ	
	หลักสูตรอบรมฟรี	ปลายปี 2565	หลักสูตรอบรม 6 เดือน ถึง 1 ปี เพื่อพัฒนาศักยภาพ และเครือข่ายธุรกิจ ฟรี 1 ครั้ง 1 หลักสูตร ต่อราย	หน่วยงานส่งเสริม SMEs ต่างๆ (หน่วยร่วมภายใต้งบประมาณฯ)	จัดทำ หลักสูตรอบรม	
				SMEs	เลือกหลักสูตร โดยเฉพาะที่เหมาะสม สอดคล้องจากผลภายใต้มาตรการ “ตรวจสอบคุณภาพ SMEs”	
	ทุนวิจัย 20:80	ดำเนินการต่อ โดยทำการขยายผล ขยายประเภทงานวิจัย	รัฐสนับสนุนค่าวิจัยร้อยละ 80 ของงบประมาณงานวิจัยที่ผ่านการคัดเลือก SMEs สามารถนำผลวิจัยไปใช้พัฒนาในองค์กรได้	หน่วยงานส่งเสริม SMEs ต่างๆ ที่เคยดำเนินการแล้ว	ดำเนินการต่อเนื่อง	
				หน่วยงานส่งเสริม SMEs ที่ไม่เคยดำเนินการรูปแบบนี้	ดำเนินการในรูปแบบเดียวกัน แต่ต่างประเภทงานวิจัย เช่น ด้านการตลาด การเงิน เป็นต้น	
	กองทุน VC แห่งชาติ	กลางปี 2565	จัดตั้งกองทุน ให้ทุนวิจัย และกองทุนเข้าถึงหุ้นในกิจการของ SMEs	สสว กระทรวงการคลัง และกระทรวง อว.	ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองทุน VC แห่งชาติ โดยศึกษาจากรูปแบบในต่างประเทศ	
	บูรณาการฐานข้อมูล SMEs	เริ่มปีงบประมาณ 2565	พัฒนาแพลตฟอร์ม เพื่อการรวบรวมข้อมูล SMEs จากโครงการต่างๆ และประมวลผล	สสว.	พัฒนาแพลตฟอร์ม ทำ MOU กับหน่วยงานต่างๆ ในการเชื่อมโยงข้อมูล SMEs เข้าด้วยกัน	
เศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ	เร่งรัดพัฒนาระบบ Eco-System	กลางปี 2565	ศึกษารวบรวมระบบโครงสร้างพื้นฐาน/ Eco-System ที่จำเป็นต่อ SMEs และเร่งเปิดประมูลจัดซื้อจัดจ้าง	ทุกกระทรวง	ศึกษา และเร่งเปิดประมูลจัดซื้อจัดจ้าง การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ	การศึกษาพบว่า โครงการด้าน Eco-System มีผลกระทบทางเศรษฐกิจสูงที่สุด และเห็นผลเร็ว อย่างไรก็ตาม พบว่ามีสัดส่วนน้อยมากหากเปรียบเทียบกับมาตรการด้านการเงิน จึงต้องเร่ง และเพิ่มรายจ่ายในส่วนนี้

การประมวลผลงานส่งเสริม SMEs ตามนโยบายรัฐ

กลุ่มเป้าหมาย	มาตรการ	ระยะเวลาดำเนินการ	ลักษณะการดำเนินการ	ผู้เกี่ยวข้อง	หน้าที่	เหตุผลหมายเหตุ/
	จัดซื้อจัดจ้างรูปแบบใหม่	กลางปี 2565	เน้นการจัดซื้อจัดจ้างที่รวมการซ่อมบำรุงระยะยาว	กรมบัญชีกลาง	ส่งเสริม และหรือ กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อ/ ส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างที่รวมการซ่อมบำรุงระยะยาว	ภายใต้วิกฤติเศรษฐกิจ เอกชนต้องการรายได้แน่นอนในระยะยาว การจัดซื้อจัดจ้างรวมการซ่อมบำรุงจึงเป็นการประกันรายได้ระยะยาวจากการซ่อมบำรุง ส่วนรัฐก็จะมั่นใจได้ถึงคุณภาพสินค้า/งาน

บรรณานุกรม

บท 3 แนวคิดและทฤษฎีในการวิเคราะห์และประเมินผลนโยบายหรือมาตรการภาครัฐ

Achim Engelhardt. (2018). Final Evaluation of the Small Business Development Centres Program in the Caribbean - Phase II. Frankfurt and Geneva: Lotus M&E Group.

ECG. (2014). Evaluating Support to SMEs: Rationale, Challenges and Opportunities. European Investment Bank.

ILO. (2017). Cluster Independent Final Evaluation of Projects: "Entrepreneurship Development and SME Support in Myanmar" and "Supporting Tourism in Myanmar through Business Management Training". ILO Regional Office for Asia and the Pacific (ROAP).

ILO. (2018). Development Cooperation Internal Governance Manual. Geneva: ILO.

JICA. (2017). Ex-Ante Evaluation (for Japanese ODA Loan). JICA.

JICA. (ม.ป.ป.). JICA Evaluation Guideline.

Leontief, W. (1986) Input-Output Economics. 2nd Edition, Oxford University Press, New York.

OECD. (2018). Policy Note SME Ministerial Conference, Monitoring and Evaluation of SME and Entrepreneurship Programmes. Mexico City: OECD.

OECD. (2019). Better Criteria for Better Evaluation Revised Evaluation Criteria Definitions and Principles for Use. OECD.

OECD. (2019). Better Criteria for Better Evaluation: Revised Evaluation Criteria . OECD.

UNEG. (2019). UNEG Principles of Working Together. UNEG.

UNEG. (2019). UNEG Strategy 2020-2024. UNEG.

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ. (31 ตุลาคม 2556). ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาคืออะไร. เข้าถึงได้จาก
กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ:
<http://www.tica.thaigov.net/main/th/aid>

บท 5 การประมวลผลมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินตามพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (พ.ร.ก. Soft Loan)

พระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (พ.ร.ก. Soft Loan)

ประกาศนาคารแห่งประเทศไทยที่ สกส1. 2/2563 เรื่อง การให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ลงวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2563

ประกาศนาคารแห่งประเทศไทยที่ สกส1. 6/2563 เรื่อง การให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2563

ประกาศนาคารแห่งประเทศไทยที่ สกส1. 7/2563 เรื่อง การให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ฉบับที่ 3) ลงวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2563

นญา วะสี. (11 กรกฎาคม 2561). มุมมองสินเชื่อบริษัทไทยจากข้อมูลรายสัญญา ตอนที่ 1. เข้าถึงได้จาก สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์:

<https://www.pier.or.th/?abridged=%E0%B8%A1%E0%B8%B8%E0%B8%A1%E0%B8%A1%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%8A%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%98%E0%B8%B8%E0%B8%A3%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B9%84%E0%B8%97>

เวทย์ นุชเจริญ. (16 มกราคม 2562). สถานะการณ SME ไทยปี 2561 ความท้าทายที่ต้องเผชิญปี 2562. เข้าถึงได้จาก กรุงเทพธุรกิจ: <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/646352>

บท 6 การประมวลผลมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ

รัฐบาลไทย. (2563). ศบศ. เคาะมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้น เพิ่มกำลังซื้อผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ปรับปรุง Smart Visa และ Elite Card เชื่อมโยงท่องเที่ยวควบคู่การลงทุน. เข้าถึงจาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/35145>

CM108. (2563). ศบศ. เคาะมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้น เพิ่มกำลังซื้อผู้มีรายได้น้อย-ประชาชนทั่วไป. เข้าถึงจาก <https://www.cm108.com/w/37735/>

The Bangkok Insight. (2563). คลังแจงลงทะเบียน “คนละครึ่ง” ไม่ทัน แต่รัฐบาลยังมีมาตรการ “บัตรคนจน-ช้อปดีมีคืน” ดูแลคนไทยอีกเกือบ 18 ล้านคน. เข้าถึงจาก <https://www.thebangkokinsight.com/news/business/covid-19-business/483392/>

The standard. (2563). KKP Research คาด ‘3 มาตรการรัฐ’ ปลุกกำลังซื้อ ช่วยเพิ่ม GDP เพียง 0.17%. เข้าถึงจาก <https://thestandard.co/kkp-research-estimate-3-state-measures/>

